

ÚVAHY O KRAJINĚ

HABILITAČNÍ PRÁCE

Ing. Klára Salzmann, Ph.D.

Fakulta architektury, České vysoké učení technické v Praze

2019

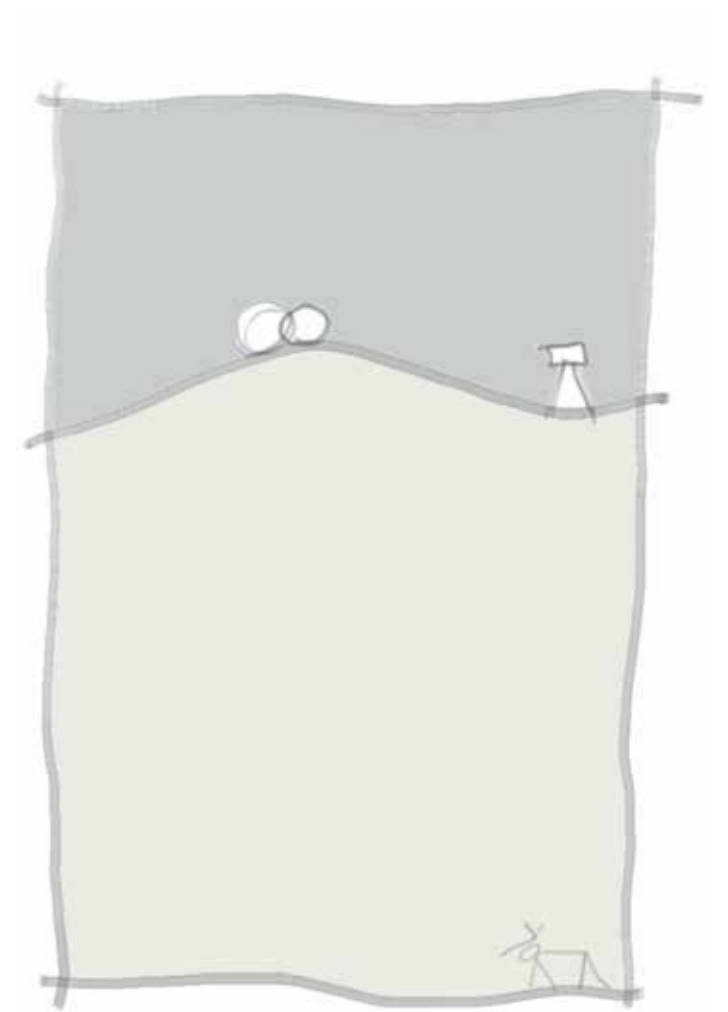
motto:

Je zbytečné snít o divočině vzdálené od nás. Žádná taková není. Tento sen je živen močálem v naší mysli a v našem nitru, primitivní silou přírody nás samých.“

HENRY DAVID THOREAU, 1856

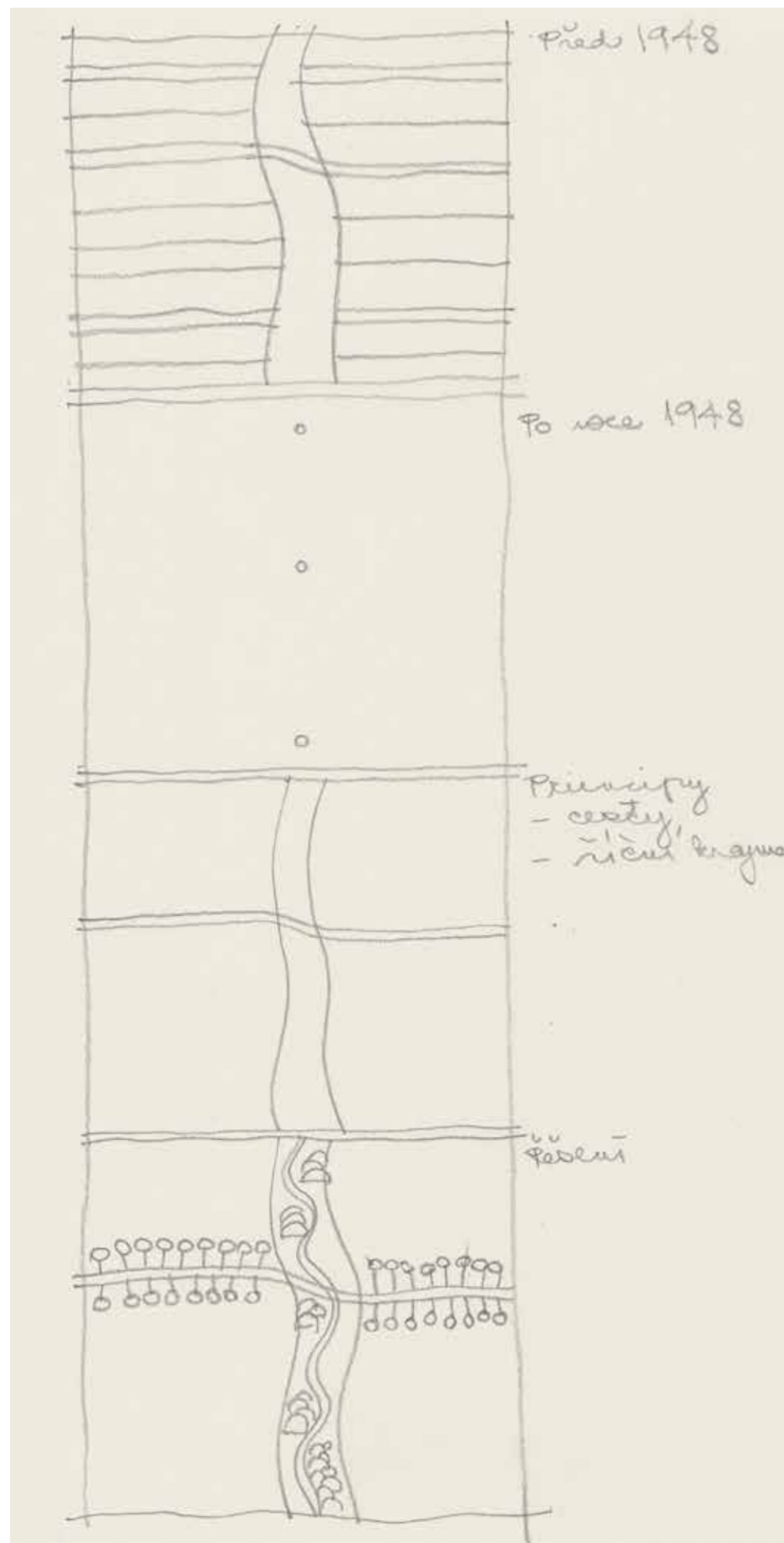
obsah práce

01	ÚVOD	07
02	PROFIL AUTORA	11
03	NOVÉ NÁMĚTY PRO PLÁNOVÁNÍ KRAJINY	15
	1 Krajina jako základní prostor bytí	16
	2 Historický vývoj české krajiny	16
	3 Současné problémy české krajiny	18
	4 Současné nástroje plánování krajiny	18
	5 Jak tedy krajinu plánovat?	20
	6 Závěr	23
04	VYBRANÉ PRÁCE	24
	1 Vestec u Prahy	28
	2 Spálené Poříčí	52
	3 Zbiroh	104
	4 Kostelní Lhota	114
	5 Červené Poříčí	126
	6 Plasy	136
	7 Park Sv. Jiří, Plzeň	144
	8 Příbram	156
	9 Kadaň	168
	10 Blovice	184
05	SOUHRN	231
06	SUMMARY	233
07	REFERENCE	236

01

ÚVOD

Na základě zákona o vysokých školách č. Zákon č. 111/1998 Sb., §72, odst.1, dle písmena b) představuje tato habilitační práce soubor projekčních prací doplněných komentářem a hledáním možností dalšího využití v plánovacích procesech. Mám zato, že se uplatní rovněž při výuce studentů Krajinářské architektury, Architektury a Urbanizmu na Fakultě architektury Českého vysokého učení technického v Praze.

Moje habilitační práce je výsledkem celé řady projektů a přednášek na téma krajina a plánování krajiny v mé současné praxi autorizovaného krajinářského architekta. O nutnosti plánování krajiny, která je základním prostorem pro život a všechny naše životní aktivity jsem celý svůj profesní život hluboce přesvědčena.

Krajina, vztah sídla s krajinou, místo člověka a všech dalších tvorů a rostlin v krajině je totiž skutečným předmětem činnosti krajinářského architekta. V tomto rozsahu již studium probíhá na Fakultě architektury ČVUT v Praze.

Česká krajina byla po roce 1948 tragicky poškozená. Ze změny vlastnických vztahů a následných zásahů se nevytáhla ani do dnešních dnů. Další změny, které následovaly po roce 1989 krajině rovněž nepomohly. Územní plánování se krajinou zabývá ve své základní úrovni, na řešení důležitých detailů v krajině tu není dostatečný prostor. Architekti a urbanisté však postupně akceptovali myšlenku, že dle „Evropské úmluvy o krajině“ je krajina pouze jedna jediná a její součástí jsou veškerá lidská díla.

Vztahy mezi zájmy jednotlivých sídel, developery na straně jedné a krajinářskými architekty, obyvatelstvem a krajinou na straně druhé jsou dosud stále nevyrovnané. Převládá pocit, že krajina je nekonečná a že ji lze dle našich potřeb nekonečně dlouho měnit a využívat.

Poslední roky nám naznačují, že krajina ztrácí dech, nesnese všechny naše zásahy a aktivity. Přichází doba bilance, v jakém stavu krajina je a jak naložit se zbytkem a zamyslet se nad možností udržitelnosti dnešního stavu. Není to problém pouze český, je to problém celosvětový.

V České republice komplexní plánování krajiny bohužel neznáme, známe pouze plány hospodaření jednotlivých rezortů. Informace o krajině ve smyslu dnešní legislativy jsou dnes sumarizovány v územním plánování v části dokumentu Koncepce uspořádání krajiny. Potenciál tohoto dokumentu však zatím není dostatečně využitý.

Problémy s funkcí krajiny nás nutí hledat nová řešení. Řešením je mít jasno, jakou krajinu vlastně chceme a jakou můžeme mít. Jako první krok k nápravě můžeme vypracovat Krajinový plán na úrovni územní studie, který území odborně analyzuje ve všech důležitých vrstvách. Ve spolupráci s dalšími odborníky pak vyhodnotí a navrhne priority řešení dle potenciálů daného území.

Tato práce popisuje mé vlastní zkušenosti během vypracování souboru Krajinových plánů v letech 2010 až dodnes. Domnívám se, že zkušenosti získané při vypracování těchto projektů lze použít jako základ pro další hledání postupů při komplexních plánovacích procesech v české krajině.

02

PROFIL AUTORA

Klára Salzmann (1958) vystudovala krajinářskou architekturu v Budapešti na Szt. István University v Budapešti v roce 1982 na Fakultě krajinářské architektury a urbanizmu. V roce 2008 získala titul Ph.D. na Fakultě zahradního a krajinářského inženýrství SPU v Nitře v oboru Krajinářská architektura.

Po ukončení studia v roce 1982 pracovala v urbanistickém projekčním ústavu URBION v Banské Bystrici. Později působila jako specialista pro krajinu a životní prostředí na Útvaru hlavního architekta města Banská Bystrica. Od roku 1993 byla autorizovaným krajinářským architektem Slovenské komory architektů, kde pracovala rovněž jako člen Autorizační komise Slovenské komory architektů. Od roku 2007 je rovněž autorizovaným krajinářským architektem České komory architektů.

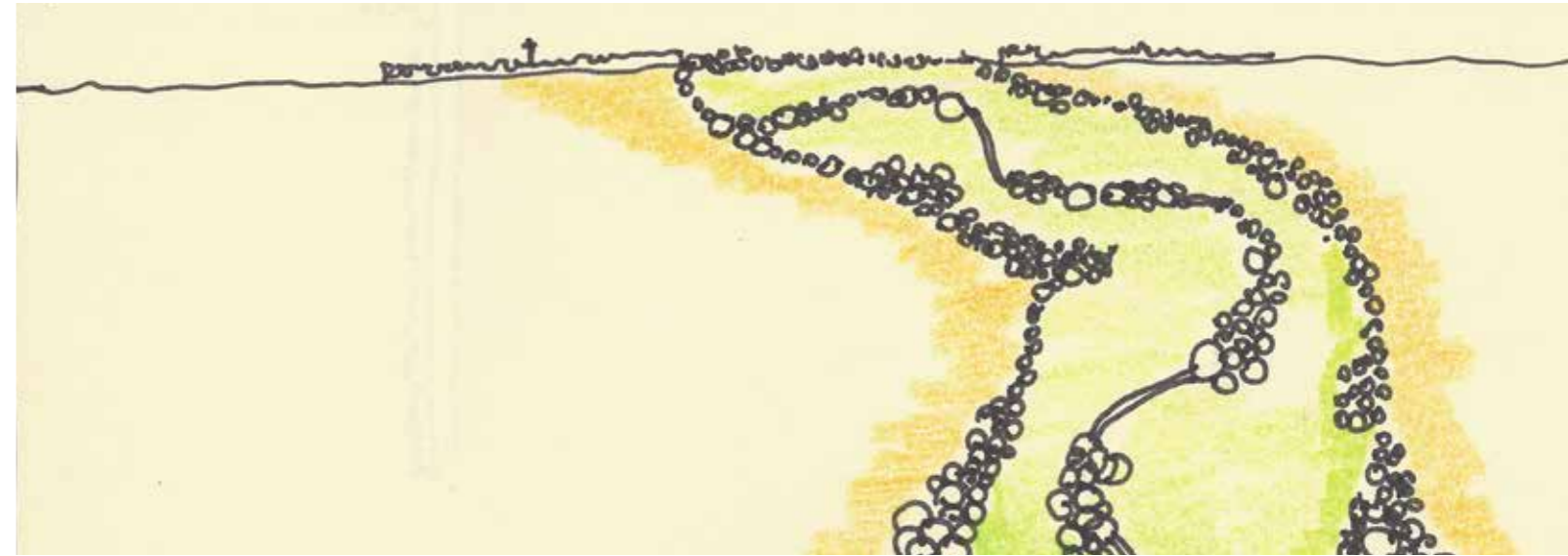
Na mezinárodním poli je dosud aktivním členem evropské organizace CIVILSCAPE pro podporu Evropské úmluvy o krajině. V letech 2012–2015 byla členem Executive Board CIVILSCAPE v Bonnu v Německu. Je rovněž aktivním členem IFLA (International Federation of Landscape Architects). V letech 2010–2013 zastupovala české krajinářské architektky jako národní delegát. V letech 2013–2017 byla zvolena členem Představenstva České komory architektů a předsedou Pracovní skupiny pro krajinářskou architekturu.

V průběhu své praxe v rámci celé řady projektů územních systémů ekologické stability (dále ÚSES) vytvářela prostor pro komplexní řešení krajiny. V tomto období vypracovala desítky plánů krajiny pro obce, města a regiony na Slovensku. Nejvýznamnějším projektem z tohoto období je ÚSES města Banská Bystrica (1996), který již tehdy zahrnoval všechny krajinářské aspekty a obsahoval definování významných infrastruktur krajiny města Banská Bystrica. Mezi lety 1999–2005 projektovala a realizovala krajinářské úpravy Areálu sportů Tále a.s. a následně Areál sportů Tále a.s. v Nízkých Tatrách na Slovensku i řídila.

V letech 2012–2015 pracovala pro Evropské hlavní město kultury Plzeň 2015, kde vedla sekci pro krajinu. Zorganizovala hlavní a největší akci v oblasti krajiny kterou byla Mezinárodní architektonická soutěž na téma Obnova krajiny česko-německého pohraničí. Ta vyvrcholila realizacemi vítězných týmů z Čech a Německa a rozsáhlou mezinárodní konferencí na téma Obnova sudetské krajiny včetně příslušné monografie.

Současný stav krajiny a dopad klimatických změn v krajině přivedly Kláru Salzmann k novému pohledu na krajinu a k tvorbě nové metodiky komplexního plánování krajiny. V roce 2010 v rámci spolupráce s městem Spálené Poříčí na jižním Plzeňsku vypracovala první Krajinný plán jako podklad pro Komplexní pozemkové úpravy. Následně vyprojektovala další krajinné plány pro město Zbiroh, obec Vestec u Prahy a pro obec Kostelní Lhota u Nymburka.

V současné době se věnuje rovněž vzdělávání krajinářských architektů. V roce 2008 založila Katedru zahradní a krajinné architektury na Fakultě agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů České zemědělské univerzity v Praze. Od roku 2016 vyučuje na FA ČVUT, Ústav krajinářské architektury. Navíc působí od roku 2017 rovněž na Katedře biologie ekosystémů Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

03

NOVÉ NÁMĚTY PRO PLÁNOVÁNÍ KRAJINY

Obsah:

- 1 Krajina jako základní životní prostor
- 2 Historický vývoj české krajiny
- 3 Současné problémy české krajiny
- 4 Současné nástroje plánování krajiny
- 5 Jak tedy krajinu plánovat?
- 6 Závěr

1 KRAJINA JAKO ZÁKLADNÍ ŽIVOTNÍ PROSTOR

Ještě nedávno jsme si krajinu kolem nás dělili na různé typy a druhy. Přitom krajina je pouze jediná a všude v ní platí stejné přírodní zákony a to jak v krajině volné, tak i v krajině zastavěné. Toto pojetí potvrdila i Evropská úmluva o krajině, kterou Česká republika ratifikovala v roce 2002. Krajinu tedy vnímáme jako jednotný celek. Sídla jsou rovněž součástí krajiny a krajina je součástí sídel. Všechno kolem nás je vlastně definováno jako krajina.

Úplné novum, se kterým se mnozí z nás těžce smiřují, říká že krajina "je část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a lidských faktorů." (Kučera, Stránský, Weber, Salašová, & Šarapatka, 2014). Účast veřejnosti v rozhodování o území nebyla přirozenou součástí našeho plánování. Rozhodování probíhalo velmi často administrativně, bez účasti veřejnosti. Přitom je to klíčový moment ve vztahu obyvatel ke krajině: pokud zapojíme veřejnost do rozhodování o vybraných jevech, bude za krajinu cítit větší zodpovědnost. Spoléhat se na stát a místní autority pro péči o krajinu nestačí, je to záležitost všech obyvatel a uživatelů krajiny.

Krajina je jednou z organizačních forem života. Je začleněna do přirozené strukturální hierarchie živých soustav: organely – buňka – tkáň – orgán – jedinec – populace – společenstvo – krajina. V této hierarchii vzniká komplexnost, množství vazeb a měkkost struktury (Sádlo, Krajina jako interpretovaný text, 1998). Součástí této přírodní hierarchie je i člověk.

Bouřlivý rozvoj technologií způsobil řadu změn, které jsou pro přírodu neúnosné a nedovolují další intenzivní využívání krajiny bez dalekosáhlých následků. Bohužel i dnes krajinu stále vnímáme jen jako zdroj neomezeného příjmu.

To je ke škodě nejen lidského bytí, protože člověk jako biologická bytost je součástí přírodních struktur. Takové narůstající narušování přírodních struktur poškozuje vývoj všech forem života a tedy i nás, lidí.

2 HISTORICKÝ VÝVOJ ČESKÉ KRAJINY

Podobně jako v okolních evropských krajinách i českou krajinu historicky vytvářely přírodní a vlastnické vztahy. Zemědělství se přizpůsobovalo místní krajině a tak postupně vznikala kulturní krajina.

Během dějin si ji člověk přizpůsoboval pro nové funkce přiměřeně svým dostupným technickým možnostem.

Krajina však má své vlastní životně důležité struktury, které se postupně podřizovaly expanzi zemědělství a nastupující průmyslové revoluci. Postupně i náhle byly zastavovány aluvia řek a narovnány jejich toky, mnohé potoky byly překrývány a zatrubňovány pro další výstavbu a jiné využití. Nástupem parní energie vzniká nárůst těžby energetických surovin. Vznikla řada povrchových dolů především na uhlí. S rozvojem průmyslu (např. sklářství, výroba železa a dřevěného uhlí) proběhlo velkoplošné kácení lesů, které už nikdy nebyly obnoveny do své původní podoby.

V novodobém městě vznikly nové dopravní osy, původní struktura měst daná údolími řek již dávno není dominantní. Průmyslová revoluce v 19. století přinesla revoluční rozvoj, hlavně nárůst měst, obchodu a služeb.

Současně dochází k vyliďňování venkova. Venkované odcházejí za prací do měst a postupně narůstá rozdíl mezi městy, venkovem a krajinou. Město je prostorem pro život lidí a uspokojení jejich potřeb, ustupuje železniční a převládá automobilová doprava. Nastupuje rovněž letecká doprava. Lidstvo nabývá pocit, že vlastně není součástí přírody, že si vystačí samo a technika mu pomůže vznikající konflikty s přírodou vyřešit. Důsledkem je krize, nadměrné znečištění životního prostředí, ohrožení zdravotního stavu lidstva, degradace půdy, úbytek vody v podzemních rezervoárech, voda rychle odtéká kanalizací do řek a do moře. Situaci navíc zhoršuje nastupující a postupující globální klimatická změna.

Krajiny funkční (živé) a nefunkční (neživé).

Současná intenzivně využívaná krajina se stává nefunkční z pohledu ekosystémových služeb. Většinou slouží zemědělské výrobě, lesnictví a výstavbě. Zejména odvodněná zemědělská půda, která je většinou roku bez vegetačního pokryvu a tak není schopna plnit určené úkoly bez trvalých lidských intervencí a postupně degraduje. Úkolem plánování krajiny je tedy najít rozumnou míru využití přírodních zdrojů tak, aby se zachovala její produkční a biologická funkčnost.

Exploatace krajiny člověkem probíhá již několik tisíc let. Celé toto období člověk bojuje se svým okolním prostředím. Člověk svou činností v průběhu dějin vkládal plochy, které potřeboval ke svému přežití do přírodních struktur krajiny.

Divočina (krajina bez lidského zásahu) rychle ustupuje krajině kulturní. Taková kulturní krajina může být současně přírodní i kvalitní. Míra zastavěnosti a využívání krajiny dnes trvale roste. Krajinu soustavně nějakým způsobem využíváme, ovlivňujeme, měníme a přizpůsobujeme.

Člověk se cítí být pánem života na zemi a tím ruku v ruce roste i jeho odpovědnost. Pokud ale člověk chce světu vládnout a využívat jeho zdroje, musí stanovit konstruovanou rovnováhu přírodních a kulturních procesů tak, aby prostor pro přírodní procesy zůstal zachován. To je podstata našeho života na zemi. Člověk tak přebírá odpovědnost za celou krajinu, přírodu a všechny živé bytosti, které s ním na zemi žijí.

Musíme rozumět podstatě fungování ekologických procesů a vytvořit podmínky pro jejich další fungování. Předpokladem je nalezení optimálního rozsahu lidských aktivit, které krajinu nepoškozují.

Specifika vývoje české krajiny ve 20. století

Do druhé světové války se česká krajina vyvíjela podobně jako krajina v dalších zemích kolem nás. Politické změny po převratu v roce 1948 způsobilý hluboké poškození české krajiny. Násilná kolektivizace po vzoru sovětských kolchozů vyústila ve zcelování původních rodinných polí v monobloky podle nevhodného příkladu sovětských celin. Důsledkem těchto procesů byla devastace původní struktury krajiny, rozorání mnoha mezí, remízů, historických cest, zatrubnění a narovnáání potoků. Situaci nadále zhoršilo nepromyšlené odvodňování zemědělské půdy, zejména v horských prameništích oblastech. Navíc tyto proměny české krajiny narušily tradiční i existenční vztah obyvatel k zemědělské půdě. Původní existenční závislost majitelů půdy na kvalitě půdy a funkčnosti krajiny se změnila na zdánlivou nezávislost na místní zemědělské produkci. Česká krajina tím ztratila svoji původní tvář.

Krajina po roce 1989

Po změně režimu v roce 1989 byla evidentní snaha napravit vzniklé škody. Vládním rozhodnutím vznikl nástroj Komplexní pozemkové úpravy. V rámci restitucí se řada pozemků vrací do rukou původních vlastníků.

Kontrolu nad velkou částí půdy získali velkofarmáři, umožnila to nedostatečná legislativa a nesprávně nastavená dotační politika.

Česká republika v roce 2002 podepsala Evropskou úmluvu o krajině s termínem ratifikace od roku 2004. Téma krajiny se dostalo do územního plánování a dalších zákonů.

Globální klimatické změny, problémy zadržování vody v krajině, povodně, eroze zemědělské půdy, časté vichřice, poškození lesních porostů kůrovcem v posledních letech a narušení malých hydrologických cyklů

krajinu sice poškodilo ale přispělo k novému zájmu o krajinu a její plánování.

3 SOUČASNÉ PROBLÉMY ČESKÉ KRAJINY

Jednou z hlavních příčin současného neutěšeného stavu české krajiny je omezená schopnost krajiny zadržet vodu. Tento stav na straně jedné způsobuje časté a mohutné povodně a na straně druhé výrazné vysychání krajiny v období bez srážek. Absence narušených malých hydrologických cyklů způsobuje celkovou nerovnoměrnou distribuci srážek.

Navíc nedostatečná schopnost krajiny zadržet vodu je výsledkem nevhodného dlouhodobého hospodaření a zacházení s krajinou.

Pro krajinu České republiky je typické tzv. rezortní zacházení s krajinou. Každý rezort (např. zemědělství, vodní hospodářství, lesnictví, těžba surovin, doprava, výstavba) má vymezené svoje krajiny, které obhospodařuje a využívá. Vztahy mezi jednotlivými rezorty se příliš nezabýváme. A přitom mají na sebe velký vzájemný vliv.

Nedostatečná implementace Evropské úmluvy o krajině do stávajících legislativních nástrojů na úrovni mezirezortních spoluprací způsobuje nedostatečné řešení klíčových problémů, jako je právě komplexní zadržování vody v krajině, vhodné členění zemědělských monobloků, obnova vegetačních prvků v zemědělské krajině, zabezpečení prostupnosti a obytnosti krajiny, vymezení a ochrana říční krajiny, úprava hospodaření v ohrožených lokalitách, lesní hospodářství atd.

Nedostatečná legislativní ochrana kulturní krajiny, neuspokojivé řešení krajiny v koncepcích uspořádání krajiny v územních plánech způsobují trvalé nedostatečné koncepční řešení krajiny v klíčových dokumentech, jako jsou např. komplexní pozemkové úpravy a územní plány.

Naše česká krajina je ohrožena. Bohužel my všichni umožňujeme její další devastaci, stále pokračují zábory nejkvalitnější zemědělské půdy pro výstavbu, stále neřešíme problém hospodaření s dešťovou vodou, z krajiny se stává postupně polopoušť a my často jen nečinně přihlížíme tomuto procesu.

„Krajina je z hlediska ekologie ucelený systém, jehož popis v sobě propojuje problematiku mnoha oborů. V krajině na sebe působí přírodní a člověkem utvářené složky. Sousedící ekosystémy jsou vazbami propojeny do vyšších systémů a navzájem se ovlivňují i na velikou vzdálenost. Pro člověka je krajina prostorem, kde chce realizovat širokou paletu potřeb – od získávání potravy a materiálu pro oděv a obydlí, stavbu sídel, po rekreaci a estetické zážitky, inspiraci. Aby mohly být uspokojovány tyto různorodé potřeby zároveň, nelze krajinu využívat živelně.“ (Blackbourn, 2009)

Do krajiny trvale vstupujeme s dalšími a dalšími aktivitami s pocitem nekonečna. Ale limity bytí v krajině jsou stále jasnější a zřetelnější. Je to ukázka podřezávání si větve, na které sami sedíme.

Z naší strany projektantů, územních plánovačů, urbanistů, architektů, inženýrů nepřichází adekvátní vize, systémové řešení, které by určilo směr dalšího komplexního a koncepčního vývoje krajiny a její ochrany v duchu udržitelného rozvoje.

Přitom nástrojů řešení těchto problémů máme dostatek. Otázka je, jestli je naše činnost dostatečně účinná a efektivní. Chybí nám komplexní a holistický pohled na celou problematiku krajiny.

4 SOUČASNÉ NÁSTROJE PLÁNOVÁNÍ KRAJINY

Vývoj plánování krajiny je úzce spjat s vývojem urbanizmu a územního plánování. V počátcích lze asi těžko mluvit o pojmu plánování krajiny, ale lze konstatovat počátky tzv. ekologicky zodpovědného uvažování (Dostalík, 2015). Prvními architekty, kteří s krajinou pracovali, byli právě architekti – urbanisté se širším záběrem, kteří si včas uvědomili dopad své činnosti na krajinu – jako Josef Gočár nebo Ladislav Žák. Současné

nástroje plánování krajiny jsou výsledkem historického vývoje a současných společenských požadavků na kvalitu krajiny. Je to obraz našeho zájmu o krajinu, jak odborné veřejnosti, tak veřejnosti laické.

Máme k dispozici celou řadu vynikajících nástrojů, jako např. **územní plánování**, které se zabývá celým katastrálním územím. Dalším nadčasovým nástrojem je **územní systém ekologické stability** a hodnocení **krajinného rázu**, které jsou zakotveny v zákoně o ochraně přírody a krajiny č. 114/92 Sb. Ostatní dokumenty jsou rezortní a často nemají přesahy.

Krajina je však podstatně složitější organizmus. Stávající nástroje tak tvoří jednotlivé vrstvy, které mohou být podkladem pro vytváření celkové koncepce. Chybějících vrstev je stále hodně. Je to např. téma retence vody v krajině, hospodaření vody v krajině, hodnocení hospodářského využití krajiny ve vztahu k retenci vody, téma ochrany kulturní krajiny, téma prostupnosti, průchodnosti a obytnosti krajiny. Seznam vrstev je systém otevřený, lze předpokládat, že do seznamu budou přibývat další a další dle společenské objednávky.

Přehled současných plánovacích nástrojů krajiny:

- a. Evropská úmluva o krajině
- b. Územní plán
- c. Koncepce uspořádání krajiny v územním plánování
- d. Územní studie krajiny
- e. Územní systém ekologické stability
- f. Krajinný ráz
- g. Komplexní pozemkové úpravy
- h. Lesní hospodářský plán
- i. Plány péče o zvláště chráněné území
- j. Plány povodí
- k. Studie odtokových poměrů

Základním plánovacím nástrojem v České republice je územní plán. Ten teoreticky vytváří možnosti a předpoklady zahrnout v sobě i zásady ochrany a tvorby krajiny. Řešení krajiny je součástí územního plánu pod názvem Koncepce uspořádání krajiny. Z praxe je ale zřejmé, že Koncepce uspořádání krajiny není dostatečnou informací pro tak složitý organizmus, jakým krajina je. Vypracování komplexního návrhu krajiny vyžaduje účast celé řady profesí a odborníků. Ideálním stavem je, když jedním z podkladů pro územní plán ve stádiu přípravy zadání je již vypracovaný krajinný plán. Hodnocení stavu krajiny, možnosti dalšího využití může krajinný plán značně ovlivnit. Vypracování plánu krajiny je časově náročný proces, který v sobě zahrnuje účast veřejnosti.

Ve fázi vypracování územního plánu je důležitý dialog urbanisty a krajinářského architekta, hledání optimálních řešení a úzká spolupráce.

V rámci vypracování Komplexních pozemkových úprav představuje územní plán základní informaci pro vypracování Plánu společných zařízení. Plán společných zařízení stanovuje další charakter krajiny na mnoho let dopředu. Dochází ke změně hranic parcel katastru nemovitostí, je zde možnost tvorby nových komunikací a dalších prvků, které mohou přispět ke zlepšení stavu krajiny. Je to velká historická šance napravit škody spáchané v krajině komunistickým režimem.

Politika a strategie krajiny

Česká republika dosud nemá vypracovanou celostátní Strategii krajiny ve smyslu Evropské úmluvy o krajině. Jako projektant zásadním způsobem postrádám komplexní dokument, který stanoví priority aktivit v krajině a zahájí revitalizaci a regeneraci krajiny.

Násilné přetřetí původního historického vývoje krajiny po roce 1948, tak podobné okolním státům, jako je Rakousko, Německo a Bavorsko, českou krajinu výrazně poškodilo. K původním vzorcům, strukturám a uspořádáním se ale nelze vrátet.

Krajina potřebuje určení rozsahu svého hospodářského využití za předpokladu zachování základních přírodních funkčních struktur.

Máme k dispozici řadu podkladů, materiálů, které dokumentují historický vývoj, lze z nich vyčíst genezi historických krajin a vhodně na ně navázat. Velmi často lze použít původní tvary, struktury a prvky, ke kterým dospěli naši předkové na základě dlouholetého užívání a pozorování.

Zkušenost našich předků, podpořena dlouhodobým užíváním půdy je výborným výchozím podkladem pro jakékoliv další návrhy.

Máme k dispozici řadu funkčních legislativních nástrojů, které lze propojit a vsadit do komplexního nástroje plánování krajiny.

Plánovat města a jakékoliv další činnosti v krajině nelze bez pochopení, vnímání a respektování okolní krajiny.

Podle teorie Landscape Urbanism (Waldheim, Landscape as Urbanism, 2016) je stále víc důležité v urbanistických aktivitách poznat a respektovat přírodní struktury a podřídít se jim.

Naším dnešním úkolem je krajinu léčit, revitalizovat, regenerovat, navrátit jí své původní funkce a ve funkčním stavu ji odevzdat dalším generacím. Tento proces nelze nastartovat bez adekvátních plánovacích procesů.

5 JAK TEDY KRAJINU PLÁNOVAT?

Plánování krajiny je ve světě známý pojem. Dle Charlese Waldheima základy byly položeny ve 20. století, jako reakce na bouřlivý rozvoj měst a nutnost se zabývat ekologickým plánováním. Prioritou však byla ochrana přírodního prostředí a vytvoření dostatečných ploch pro rekreaci. (Waldheim, Landscape as Urbanism, 2016)

Plánování krajiny v Evropě a přístup ke krajině se podstatně liší. Zásadní vliv na vnímání krajiny v plánovacích procesech je zřejmý z Německa, Francie, Velké Británie, Španělska, Slovenska a dalších zemí.

V České republice termín krajinné plánování není explicitně definován v současných právních předpisech, nicméně se objevuje v odborné literatuře, v různých projekčních dokumentech. Názory na obsah krajinného plánování jsou různé:

Krajinné plánování racionální činnost, která převážně formou preventivně vyhotovené dokumentace reguluje činnost člověka v krajině. Nejedná se tedy o žádný specifický druh plánovací činnosti, ale naopak o shrnutí všech jejich forem. (Sklenička, Základy krajinného plánování, 2003).

Krajinné plánování je plánováním prostorovým, které akcentuje krajinně-ekologické i socio-ekonomické přístupy ke krajině a hledá cesty celkové kultivace prostoru – pro člověka ale i pro ostatní organizmy. Jeho výsledkem je krajinný plán, jenž stanovuje principy a zásady dlouhodobého (a udržitelného) managementu krajiny. (Kučera, Stránský, Weber, Salašová, & Šarapatka, 2014)

Z mé zkušenosti vyplývá, že pro plánování krajiny je důležitý komplexní a holistický pohled na krajinu jako na jeden organizmus. Nelze úspěšně plánovat zvláště krajinu zemědělskou, lesní, nebo říční. Všechny typy krajin mají totiž celou řadu společných elementů, např. voda, vzduch, teplota, proudění vzduchu atd. To je důležité i pro zachování biodiverzity.

Pokud mluvíme o krajině jako o jednom živém organismu, je nutné znát jeho základní životní podmínky. Jednou z nich je zajištění transportu živin a vody. Tuto funkci plní říční krajina a půda. Další podmínkou je dostatek vegetačního pokryvu, jehož benefity jsou evidentní. Výsledky lidské aktivity jsou dnes

zřejmě v celém prostoru krajiny. Takže pokud chceme najít konsensus ve využití krajiny a zabezpečení jejího udržitelného rozvoje, musíme začít spolupracovat a vytvářet společné funkční sítě (člověk a příroda), které budou sloužit jak krajině, tak i rostoucím lidským potřebám. Jedná se zejména o společné polyfunkční koridory, ale i prostory zemědělské a lesní půdy, včetně sídel, kde je důležité zvyšovat podporu ekosystémových služeb a vytvářet podmínky pro život dalších organismů, které tady s námi žijí. Toto by mělo být hlavním úkolem krajinného plánování.

Cíle krajinného plánování

1. Vymezit klíčové plochy krajin (infrastruktury), které jsou nutné pro zabezpečení základních ekologických a kulturních funkcí území.
2. Stanovit způsob podpory ekosystémových služeb v plochách ostatních tak, aby mohl být zajištěn udržitelný rozvoj území.

Pro naplnění těchto cílů je nutná úzká spolupráce urbanistů, hydrologů, ekologů, pedologů, klimatologů, sociologů a dalších profesí s krajinářským architektem. Naším společným cílem by mělo být vytvořit zdravou a udržitelnou krajinu, jejíž součástí pak bude i zdravé a udržitelné město.

Nový obor krajinářská architektura, který startuje na FA ČVUT by mohl tento proces výrazně podpořit. Spolupráci obou profesí lze modelovat již během studia.

Infrastruktura a struktura krajiny

Aby krajina byla funkčním prostorem pro život člověka, musí být živá a zdravá. Počet obyvatel na zemi pořád stoupá, takže způsob koexistence mnoha lidí a dalších organismů musíme stanovit co nejlépe. Aby krajina mohla plnit všechny funkce, které od ní požadujeme, potřebuje vhodné infrastruktury a struktury s podporou ekosystémových služeb.

Tvorba infrastruktur a struktur je záležitostí krajinného a územního plánování.

Podpora ekosystémových služeb je záležitostí všech lidských činností v krajině, počínaje architekturou, přes zemědělství, lesní hospodářství až po těžbu surovin, přes hospodaření s dešťovou vodou, zajištění optimálních podmínek pro ekosystémové služby.

A. INFRASTRUKTURA KRAJINY (Waldheim, et al., 2011)

V krajině jsou dva základní druhy infrastruktury – jedna je přírodní, vyplývá z geomorfologie, následně hydrologie a celé řady dalších přírodních vlastností.

Dalším druhem infrastruktury jsou infrastruktury technické, vytvořené člověkem. Patří sem různé druhy komunikací, železnice, letiště, vedení různých technických sítí. Vlastně žijeme mezi mnoha sítěmi.

Je otázka, které z těchto sítí lze vzájemně slučovat, jestli mohou fungovat společně. Příkladem multifunkční sítě je i říční krajina, komunikační sítě, atd.

Může spojit cesty vody, cesty lidí a cesty zvířat i semen rostlin.

Říční krajina

Říční krajina tvoří 10% české krajiny a je to nejhodnotnější území krajiny. Nejedná se pouze o vodní toky samotné, patří sem rovněž i přilehlé území údolní nivy dané morfologií, včetně jejich podzemních vod. Vodní toky tvoří cévní systém krajiny, jsou základním sběrným systémem vody v území. Je to přírodní infrastruktura, kontinuální, lze ji chápat jako základ. Je to prvek ryze přírodní, který ale plní řadu kulturních funkcí, např. funkci veřejného prostoru a je to rovněž prostor pro biodiverzitu.

Říční krajina je prvkem kontinuálním, více či méně prostupným, propojuje sídlo a krajinu, vyvede nás z města ven a zase nás do města přivede. „Ekosystém říční krajiny je nejdůležitějším činitelem v celém

životním prostředím Země.“ (Štěrba, Nejdůležitější je chránit říční krajinu, byť z ní zůstaly trosky, 2016)

Za předpokladu, že budeme respektovat původní území hyporeálu (Štěrba, Říční krajina a její ekosystémy, 2008) a podpoříme říční krajinu původními autochtonními biotopy, údolí řek se opět stanou místy pro život celé řady živočichů a rostlin. Jakákoliv tvorba s podporou přírodních systémů znamená vytvoření potenciálů pro něco, co se nastartuje a pokračuje samovolně již bez našeho přičinění. To je něco, co technická výstavba nezná.

Potenciál říční krajiny pro tvorbu zelených ploch ve městě je obrovský a bohužel zatím málo využívaný. Ve volné krajině je možné plochy říční krajiny využít pro extenzivní zemědělství, např. pastva dobytka, nebo sekání lučních porostů.

B. STRUKTURY KRAJINY – návrh vhodných struktur krajiny v zájmu zachování funkčnosti krajiny při respektování jejich daných přírodních a kulturních vlastností.

Struktury zemědělských bloků - remízky, využití a obnova původních historických cest, (Květ, 2011) optimalizace hydrologických režimů v povodí, ochrana a využití důležitých mokřadů a prameništích oblastí jako ploch krajinářských parků

- podpora prvků územního systému ekologické stability
- struktura vegetačního pokryvu zemědělských ploch
- struktura krajiny v sídle
- struktury sídel, urbanistických celků, komunikací, veřejných prostranství, stanovení možných dalších ploch pro výstavbu.

C. PODPORA EKOSYSTÉMOVÝCH SLUŽEB ve všech druzích lidských aktivit.

Počínaje hospodařením s pitnou vodou vůbec, hospodaření s dešťovou vodou, zvýšení retence vody v krajině a v sídlech, uchování vody v povodí kde spadne; konstrukce zelených střech, snížení podílu zpevněných ploch ve městě, použití propustných materiálů, zbytečně neoteplovat ovzduší ve městech (zabránit únikům tepla).

Vytvářet ve městech v návaznosti na okolní krajinu systémy sídelních krajin s vegetací, která městům pomůže a města vhodně s krajinou propojí jako benefit pro lidi, ptáky a zvířata.

V zemědělské krajině obnovit původní mokřady, remízky, aleje, cyklostezky atd.

V krajině lesní směřovat k původním dřevinám, neodvodňovat, podpořit místní mokřady, rozvíjet myšlenku dubových ekotónových pláštíků pro hospodářské porosty smrkových výsadeb atd.

Zelená infrastruktura je protipólem infrastruktur technických, nebo šedých. Stejně jako infrastruktury technické, tak i zelená infrastruktura by měla vytvářet systém kontinuálních prvků, nelze tedy mluvit pouze o fragmentech.

Je nutné spojovat různé funkce v sítích, protože na vytváření mnoha různých sítí již nemáme dostatek prostoru. Je to obdobné jako u sítí technických, kde se prosazují kolektory pro společné vedení technických sítí.

Krajinný plán jako zásadní koncepční nástroj pro další aktivity v krajině a v sídlech.

Nastínění současného stavu české krajiny ukazuje, že úkolů v rámci péče o krajinu je celá řada. Ale není to jenom o hledání rovnováhy v krajině, ale také o způsobu jakýchkoliv dalších zásahů do krajiny, aby intervence všeho druhu byly pokud možno šetrné a nezhoršovaly dále její stav.

Potřebujeme vytvořit prostor a legislativní nástroj, v rámci kterého bude možné krajinu modelovat, léčit její problémy a hledat zlepšení jejího stavu.

Problém stabilizace krajiny, hledání křehké rovnováhy neleží jenom na urbanistech a územním plánování, vyžaduje také specifický pohled krajinářských architektů, a velmi dobrou a intenzivní mezioborovou

spolupráci...problém je nutno řešit společně...krajina potřebuje svůj vlastní prostor, který lze rozvíjet, plánovat, tvořit...objevovat...poslouchat a nechat žít...

Zásadním požadavkem krajinného plánu (ale také územního plánu) je srozumitelnost a jednoduchost. Důležitý je způsob interpretace, hledání možností možnosti propojení územního plánu a krajinného plánu

V České republice je dobře zavedený a funkční institut územního plánování. Máme také celou řadu rezortních plánů (lesní hospodářský plán, komplexní pozemkové úpravy, plány povodí atd.) dále územní systém ekologické stability, ochrana krajinného rázu. Co nám ale chybí, je holistický pohled na krajinu jako na organizmus, ve kterém procesy probíhají.

Otázkou zůstává, kam zařadit krajinný plán v rámci územně-plánovacích dokumentů. Dnešní územní plán poskytuje informace o krajině na úrovni územního plánu, nikoliv však na požadované úrovni pro vypracování Komplexních pozemkových úprav anebo pro další dílčí řešení.

V první řadě je důležité vypracování Politiky nebo strategie krajiny na státní úrovni, včetně stupňů Zásad územního rozvoje pro všechny kraje, aby byly zřejmé priority v krajině a byla zabezpečená vertikální a horizontální návaznost dokumentů.

Nabízí se několik variant, jakým způsobem začlenit plánování krajiny do procesu územního plánování:

1. Krajinný plán jako samostatná součást územního plánu.

2. Krajinný plán jako další samostatný druh územně – plánovacích podkladů (na úrovni územní studie), který si obec může ale nemusí nechat zpracovat pro své potřeby (optimální je krajinný plán mít ještě před vypracováním územního plánu). Územní studie není závazným dokumentem, závazným se stává ve chvíli příslušného územního plánu jako jeho nedílná součást.

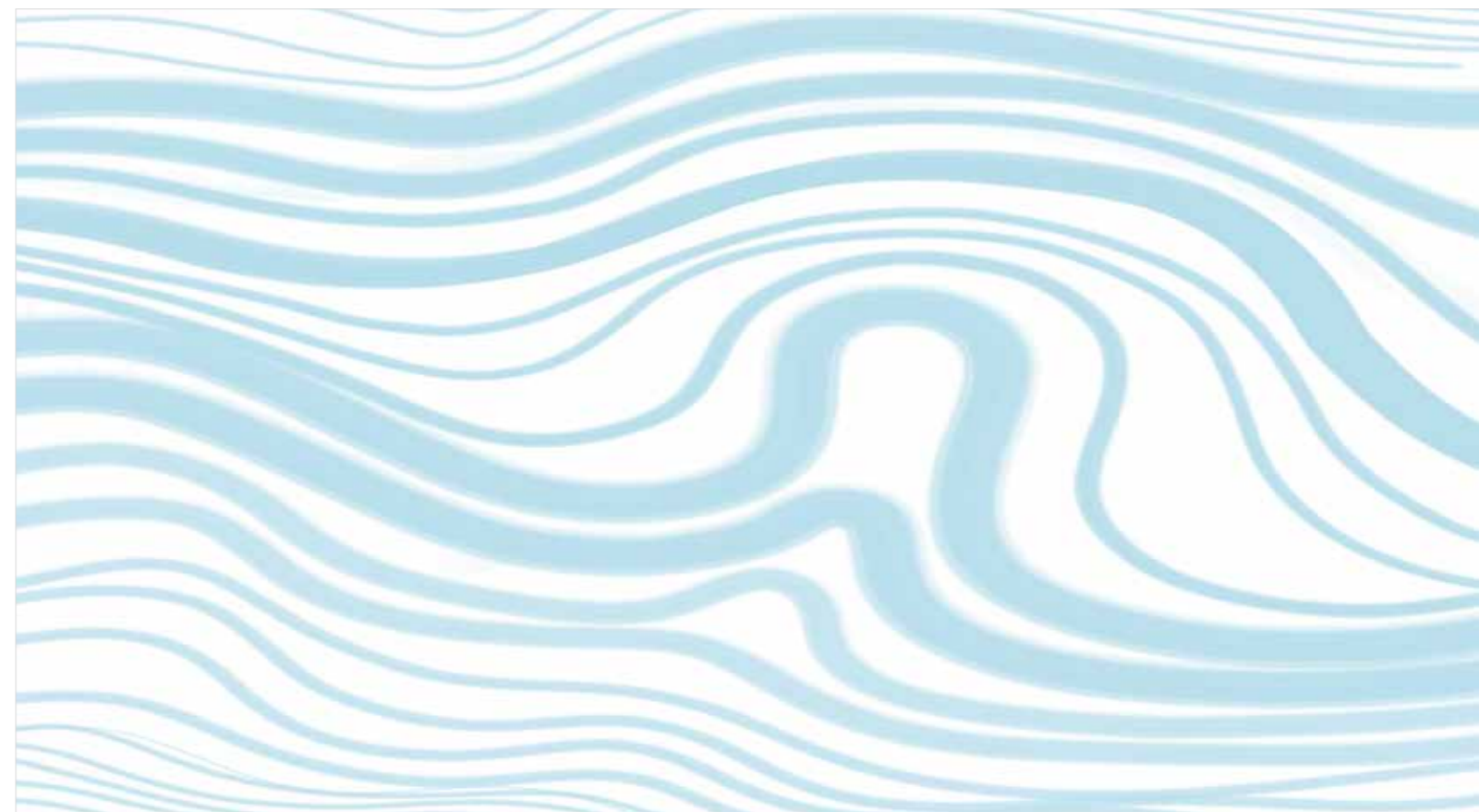
3. Regulační plán krajiny – v řešené ploše stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí a vymezí veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření.

6 ZÁVĚR

V průběhu mé dlouholeté praxe jsem vypracovala celou řadu krajinných plánů. Byly to objednávky od těch starostů obcí a měst, kteří pochopili význam krajiny a cítili nutnost s krajinou pracovat. Všechny krajinné plány byly vypracovány na úrovni územní studie. Vypracování krajinných plánů mi umožnilo vyzkoušet různé metodické postupy. Práce na projektech a následné poznatky z projektů v praxi jen potvrzují, že tato cesta je správná. Do rukou urbanistů nebo projektantů pozemkových úprav tak přichází prověřený dokument, vydiskutovaný s odborníky, s veřejností, s vedením města nebo obce a je možné s ním začít pracovat.

Po zapracování krajinného plánu do územního plánu se krajinný plán stává jeho součástí. Na základě jeho schválení lze dále jednotlivé plánované objekty připravit pro realizaci. Mozaika nutných úkonů v krajině se může začít skládat... Vzniká prostor pro profesionály, ale také pro dobrovolníky a občanská sdružení.

Celý proces je o spolupráci a vzájemném respektu. Máme společný zájem: Kulturní krajina, ve které lze dobře žít, hospodařit a odpočívat. Kvalitní život ve městech je naprosto závislý na zdraví okolní krajiny. Máme společný cíl – předat dalším generacím zdravou a funkční krajinu.

04

VYBRANÉ PRÁCE

Vestec u Prahy 01

Spálené Poříčí 02

Zbiroh 03

Kostelní Lhota 04

Červené Poříčí 05

Plasy 06

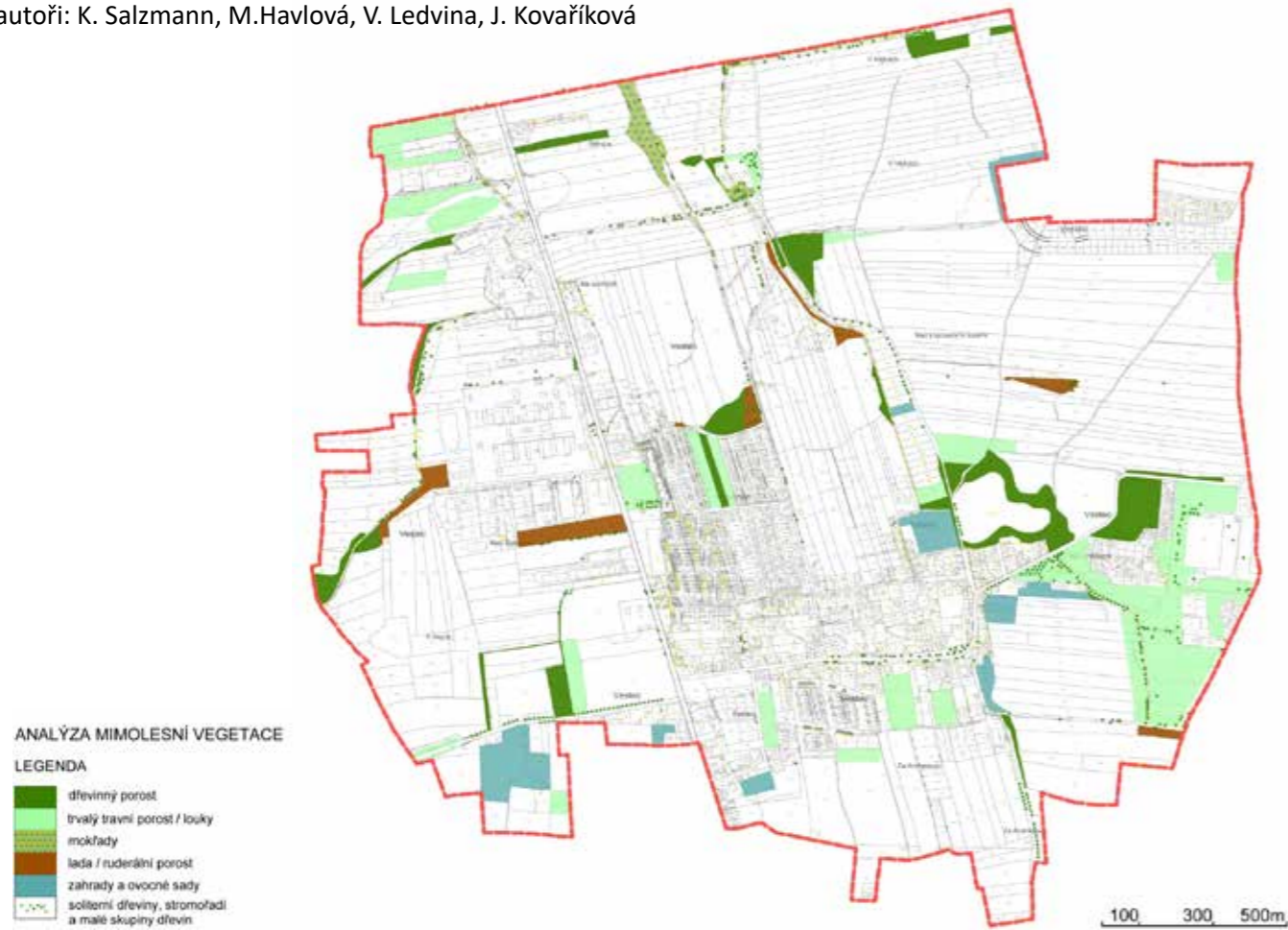
Park sv. Jiří, Plzeň 07

Příbram 08

Kadaň 09

Blovice 10

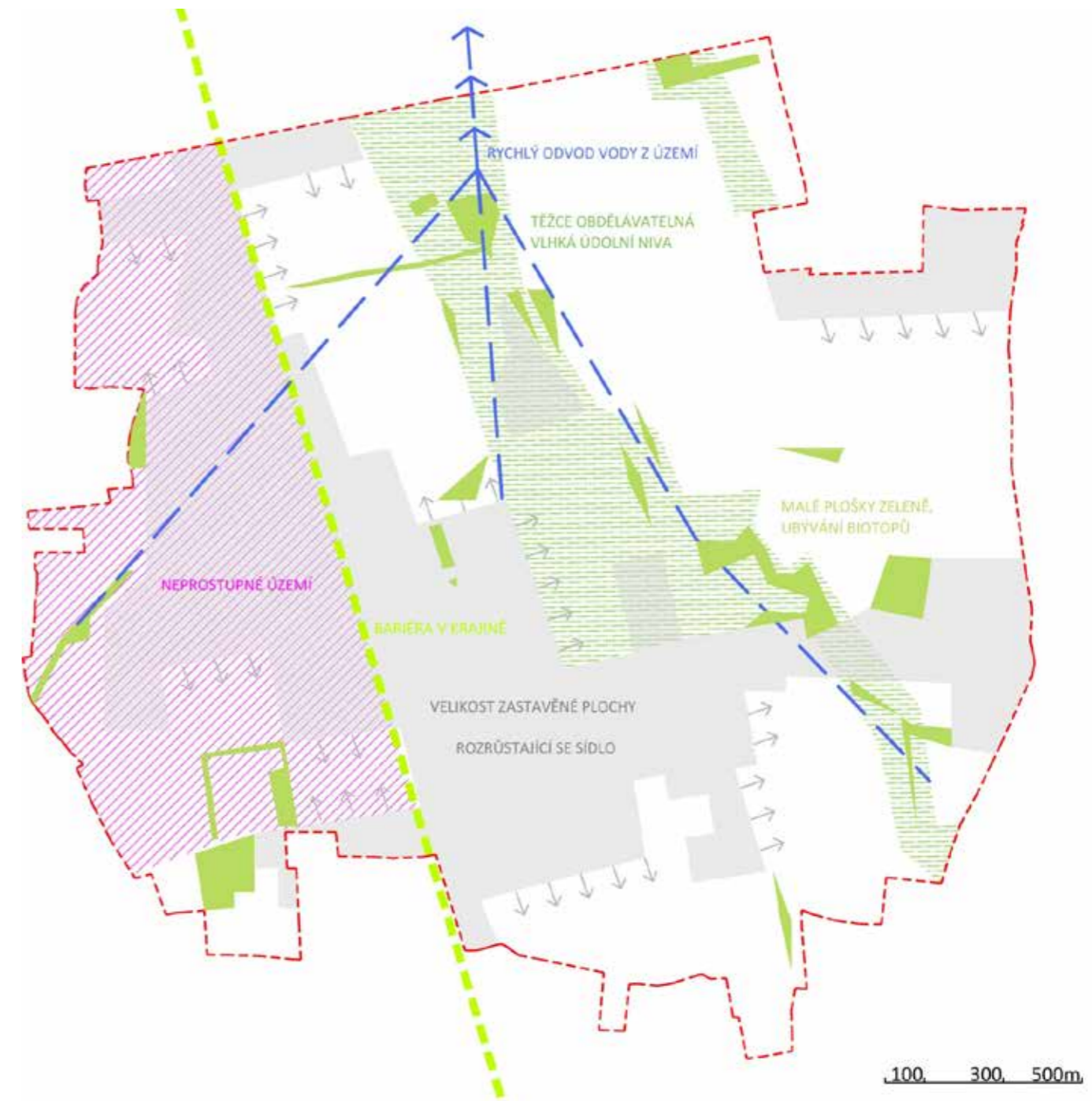
investor: obec Vestec u Prahy
 rozloha: 360 ha
 územní studie - KRAJINNÝ PLÁN: 2014
 autoři: K. Salzmann, M.Havlová, V. Ledvina, J. Kovaříková

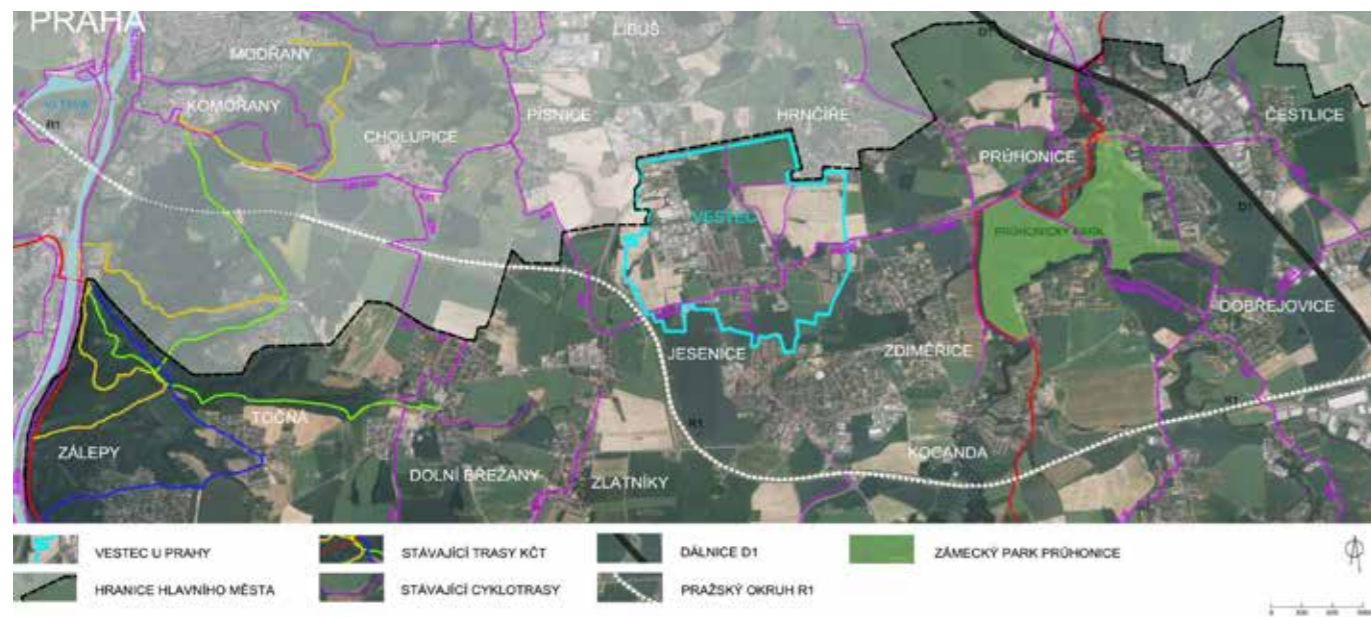

Vestec leží na hranici hlavního města Prahy, ještě nedávno to byla klasická vesnička, která ale postupně vrůstá do pražské aglomerace. Vede tudy historická Vídeňská cesta, dnes velmi rušná spojnice mezi Prahou a suburbii. Po revoluci se Vestec stal jednou z oblíbených destinací stěhování z města na venkov. Tempo výstavby je závratné. Vestec se stal sídlem řady podniků a výzkumných center. Obec profituje z výhod své polohy blízko Prahy a současně i mimo Prahu. Dnes je větší část území katastru zastavěna. Nastal zlom, kdy místní již nemají pocit, že krajina je nekonečná ale naopak, že jí je málo a že ji musí jako takovou chránit.

Starosta obce Ing. Tibor Švec objednal v roce 2013 Krajinový plán pro obec, aby se provedla inventura toho, co z krajiny zbylo, a co s tím lze udělat. Tým architektů a odborníků pod mým vedením tady aplikoval metodiku odzkoušenou ve Spáleném Poříčí, která se zakládá na komplexnosti, jednoduchosti, srozumitelnosti a komunikaci se širokou veřejností. Opět se potvrdilo, že bez místních obyvatel nejde dobře pečovat o krajinu.

V roce 2014 byl návrh Krajinového plánu obce Vestec ukončený a schválený, hlavní myšlenkou je vytvoření Zelené páteře podél Olšanského potoka. Zelená páteř přináší multifunkční řešení území, které je dnes využíváno pro zemědělství. Základem je stávající rybník, oblíbené místo místních obyvatel. V roce 2017 byl Územní plán obce Vestec se zapracovaným krajinovým plánem přijatý a schválený.

LOKALIZACE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ KATASTRÁLNÍHO ÚZEMÍ OBCE VESTEC

OBEC VESTEC U PRAHY LEŽÍ NA KATASTRÁLNÍ HRANICI HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

OBEC VESTEC. KRAJINA POSTUPNĚ USTUPUJE TLAKU VÝSTAVBY

STAV VODNÍCH TOKŮ V ÚZEMÍ.

PROSTORU PRO PŘÍRODU TRVALE UBÝVÁ.

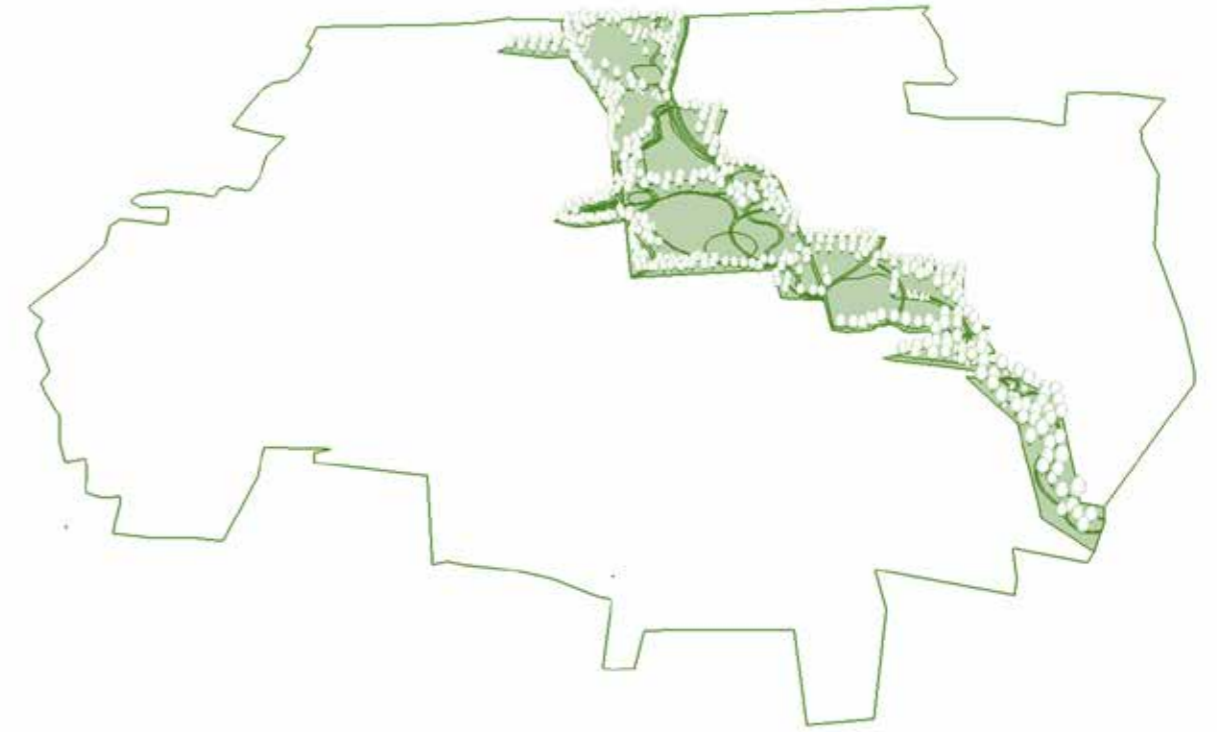

LEGENDA

STAVBAČÍ STAVY	NÁVRH FUNKČNÍCH CÍLŮ	NÁVRH OBLASTÍ - HYDROLOGICKÝ REŽIM	NÁVRH OBLASTÍ - PŘÍRODNÍ POMĚRY
<ul style="list-style-type: none"> 1. zastavěná zástavba - obytná, občanská, průmyslová zástavba 2. zastavěná plocha - průmyslová zástavba 3. zastavěná plocha - obytná 4. zastavěná plocha - občanská 5. zastavěná plocha - průmyslová 6. zastavěná plocha - ostatní 7. zastavěná plocha - ostatní 8. zastavěná plocha - ostatní 	<ul style="list-style-type: none"> 1. zastavěná zástavba - obytná, občanská, průmyslová zástavba 2. zastavěná plocha - průmyslová zástavba 3. zastavěná plocha - obytná 4. zastavěná plocha - občanská 5. zastavěná plocha - průmyslová 6. zastavěná plocha - ostatní 7. zastavěná plocha - ostatní 8. zastavěná plocha - ostatní 	<ul style="list-style-type: none"> V1 - vodní nádrž V2 - přehradní nádrž V3 - vodní nádrž (povrchová) V4 - vodní nádrž (podzemní) V5 - vodní nádrž (povrchová) V6 - vodní nádrž (podzemní) V7 - vodní nádrž (povrchová) V8 - vodní nádrž (podzemní) 	<ul style="list-style-type: none"> 1. zastavěná zástavba - obytná, občanská, průmyslová zástavba 2. zastavěná plocha - průmyslová zástavba 3. zastavěná plocha - obytná 4. zastavěná plocha - občanská 5. zastavěná plocha - průmyslová 6. zastavěná plocha - ostatní 7. zastavěná plocha - ostatní 8. zastavěná plocha - ostatní

NÁVRH OBLASTÍ - HISTORICKÉ VÝSTAVY V KRAJINĚ A OBYTNOST	LEGENDA		
<ul style="list-style-type: none"> O1 - O11 - zastavěná zástavba - obytná, občanská, průmyslová zástavba O2 - zastavěná plocha - průmyslová zástavba O3 - zastavěná plocha - obytná O4 - zastavěná plocha - občanská O5 - zastavěná plocha - průmyslová O6 - zastavěná plocha - ostatní O7 - zastavěná plocha - ostatní O8 - zastavěná plocha - ostatní O9 - zastavěná plocha - ostatní O10 - zastavěná plocha - ostatní O11 - zastavěná plocha - ostatní 	<table border="1"> <tr> <td> VYPRACOVANÉ MÍSTNÍ ÚŘAD OBCE VESTEC VESTEC 1 020 014 </td> <td> ÚZEMNÍ STUDIE </td> </tr> </table>	VYPRACOVANÉ MÍSTNÍ ÚŘAD OBCE VESTEC VESTEC 1 020 014	ÚZEMNÍ STUDIE
VYPRACOVANÉ MÍSTNÍ ÚŘAD OBCE VESTEC VESTEC 1 020 014	ÚZEMNÍ STUDIE		

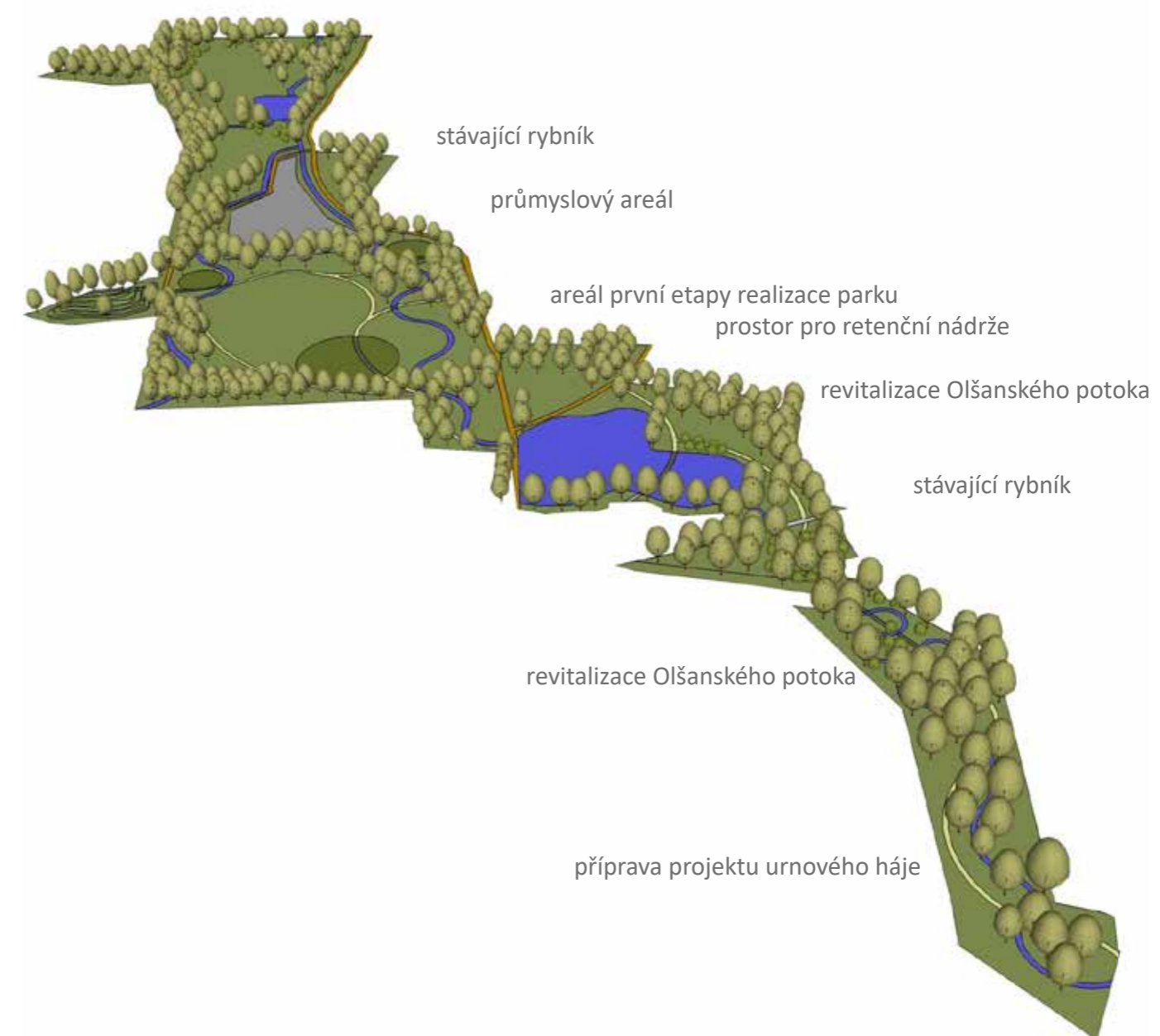
Hlavní myšlenkou krajinného plánu bylo vytvořit kontinuální prostor zelených ploch v okolí Olšanského potoka, který již dávno ztratil svůj původní charakter. V minulém století byla celá plocha jeho okolí výrazně navýšena zásepem v čase výstavby rezervoáru pitné vody pro hlavní město Prahu, který se ve Vestci nachází. Zemědělská půda zde nemá vysokou kvalitu. Navíc je tady několik ploch zamokřených půd, které nevysychají ani v nejparnějším létě. Je to typické potoční aluvium, které jsme dlouhá léta nutili do jiných funkcí. Krajinný plán předpokládá obnovu původních mokřadních potočních biotopů, revitalizaci potoka, obnovu původních meandrů. Na místě současných výrazných zamokření jsou navrženy vsakovací plochy pro obecní hospodaření s dešťovou vodou. Celá plocha zelené páteře je koncipovaná jako veřejný prostor přírodního, krajinářského charakteru. Zelená páteř tvoří obalovou zónu navrženého lokálního biokoridoru územního systému ekologické stability. Celý prostor Zelené páteře bude přístupný široké veřejnosti, umožní pohyb a pobyt všem věkovým skupinám obyvatel. Nabídne místa intenzivního pobytu, ale i místa klidová. Na Zelenou páteř obce Vestec by postupně měly navázat ostatní okolní obce, aby mohla vzniknout zásadní a funkční infrastruktura krajiny.

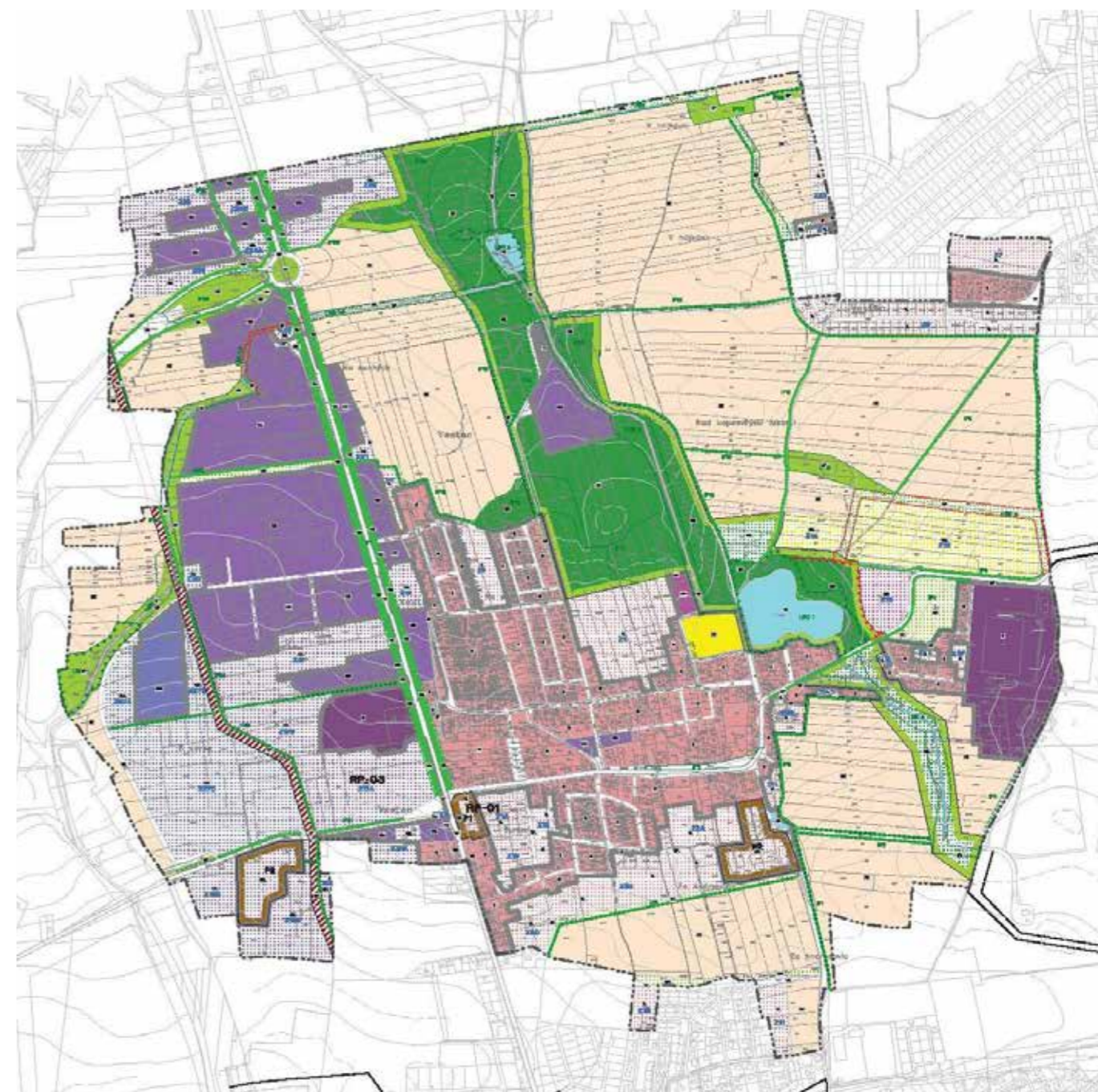
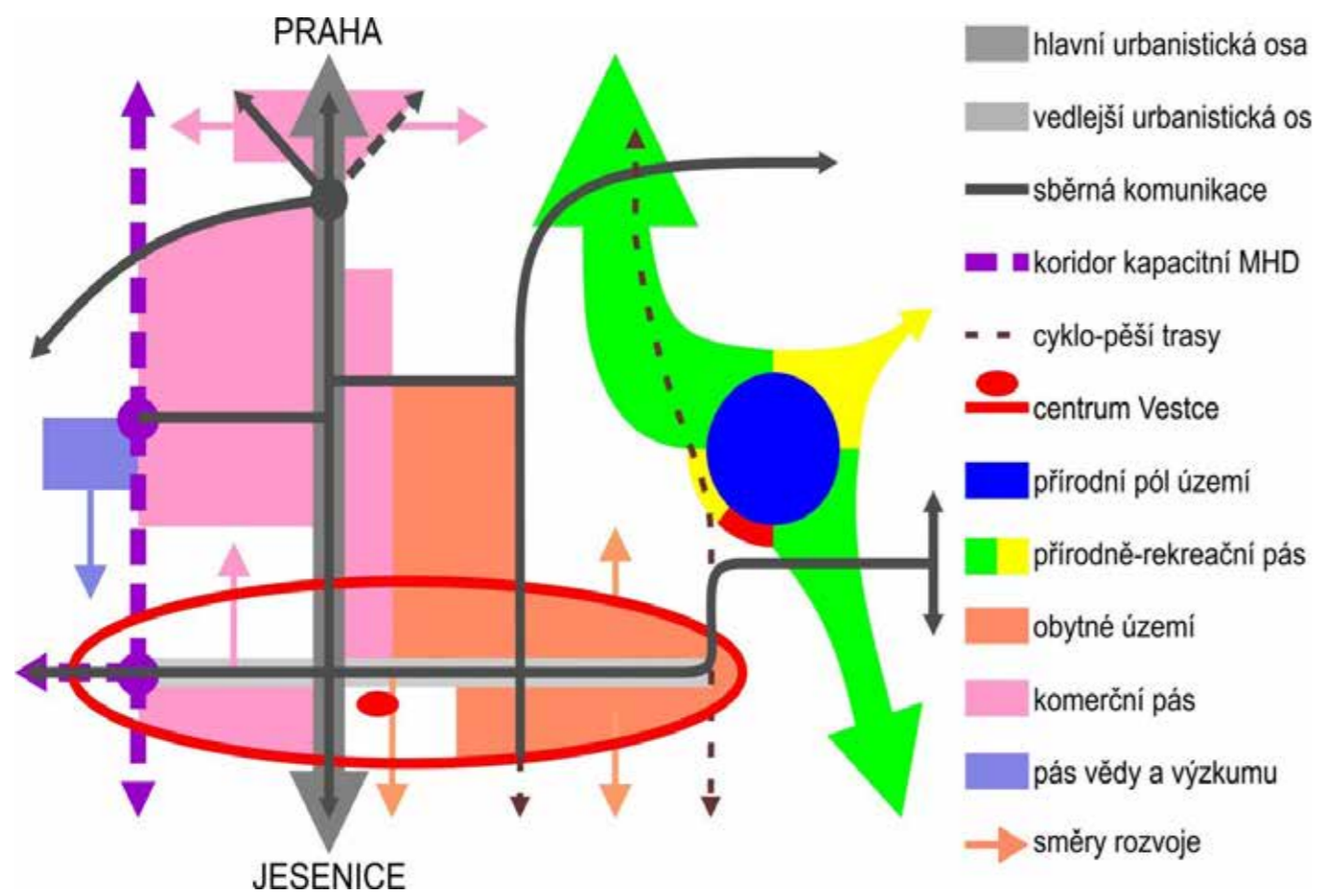

SOUČASNÝ STAV KRAJINY OBCE VESTEC

NÁVRH ZELENÉ PÁTEŘE OBCE VESTEC

PŘÍPRAVA REALIZACE 1. ETAPY ZELENÉ PÁTEŘE

investor: obec Vestec u Prahy
 rozloha: 20 ha
 územní studie: 2016
 autoři: K. Salzman, M. Marešová, J. Kovaříková, M. Schwarz

Na základě schváleného územního plánu se obec rozhodla zahájit realizaci zelené páteře v centrálním prostoru pod Mateřskou školou. Centrální osu prostoru tvoří údolí Olšanského potoka, podél kterého je vymezený lokální biokoridor územního systému ekologické stability. Srdcem prostoru je retenční nádrž na dešťovou vodu z obecních ploch. Ta se skládá z trvalé vodní plochy a z litorální vsakovací infiltrační zóny. Nádrž obklopuje rozsáhlá přírodní louka se stromovými výsadbami po obvodu. Návrh druhové skladby výsadeb stromů bude vycházet z původních autochtonních druhů dřevin. Zelená páteř vytvoří pro lokální biokoridor jakousi obalovou ochrannou plochu, která posílí funkce biokoridoru. Plochy, vytvořené z mozaiky mokřadů, vodních ploch, lučních areálů a výsadeb dřevin se jistě stanou funkčním biotopem pro ptactvo a živočichy. Součástí parku jsou tři odpočívadla, jedno bude sloužit cyklistům, druhé je určeno pro rodiče s malými dětmi a třetí je na malé vyvýšenině s rozhledem do okolí.

ROZSAH ÚZEMÍ NÁVRHU 1. ETAPY ZELENÉ PÁTEŘE

CELKOVÁ KONCEPCE ŘEŠENÍ - 1. ETAPA ZELENÉ PÁTEŘE

KONCEPCE RETENČNÍ NÁDRŽE NA DEŠŤOVOU VODU PŘITÉKAJÍCÍCH Z VEŘEJNÝCH PROSTORŮ OBCE - ROZSAH 2, 2 HA

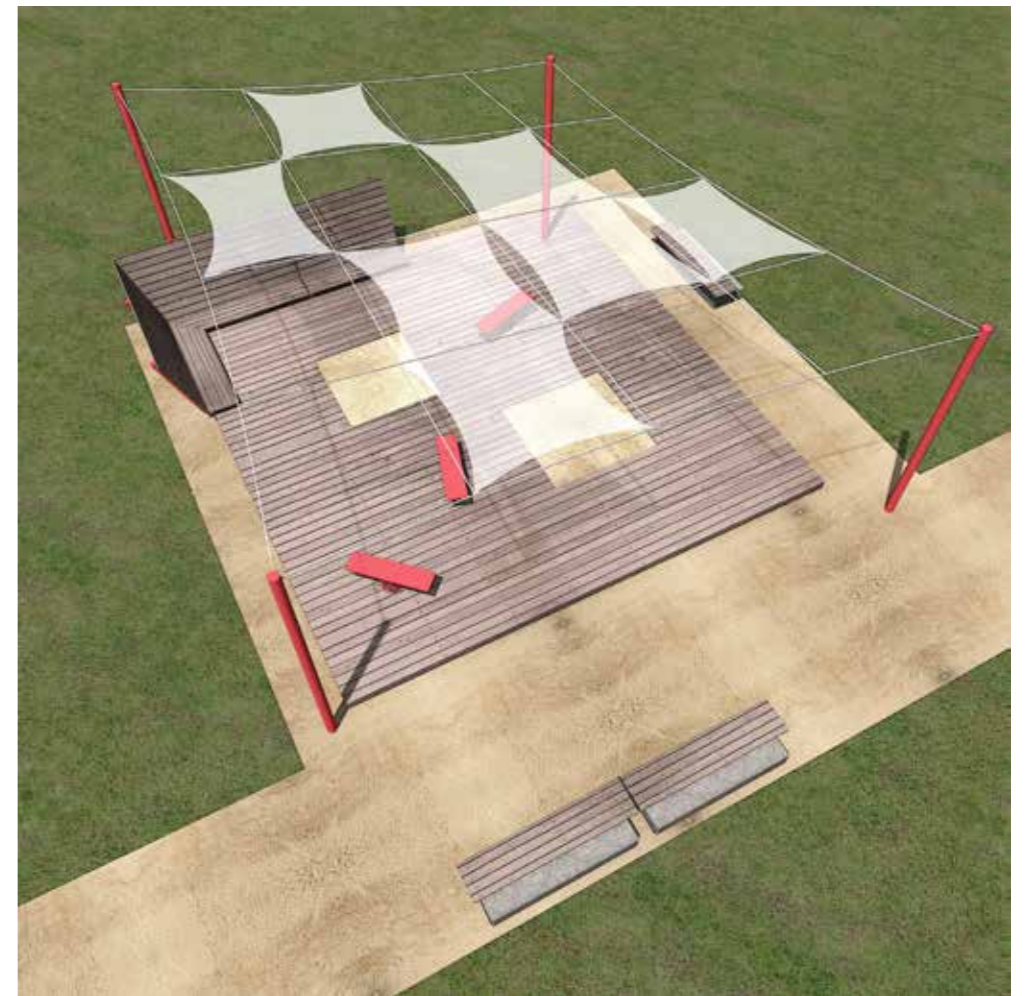
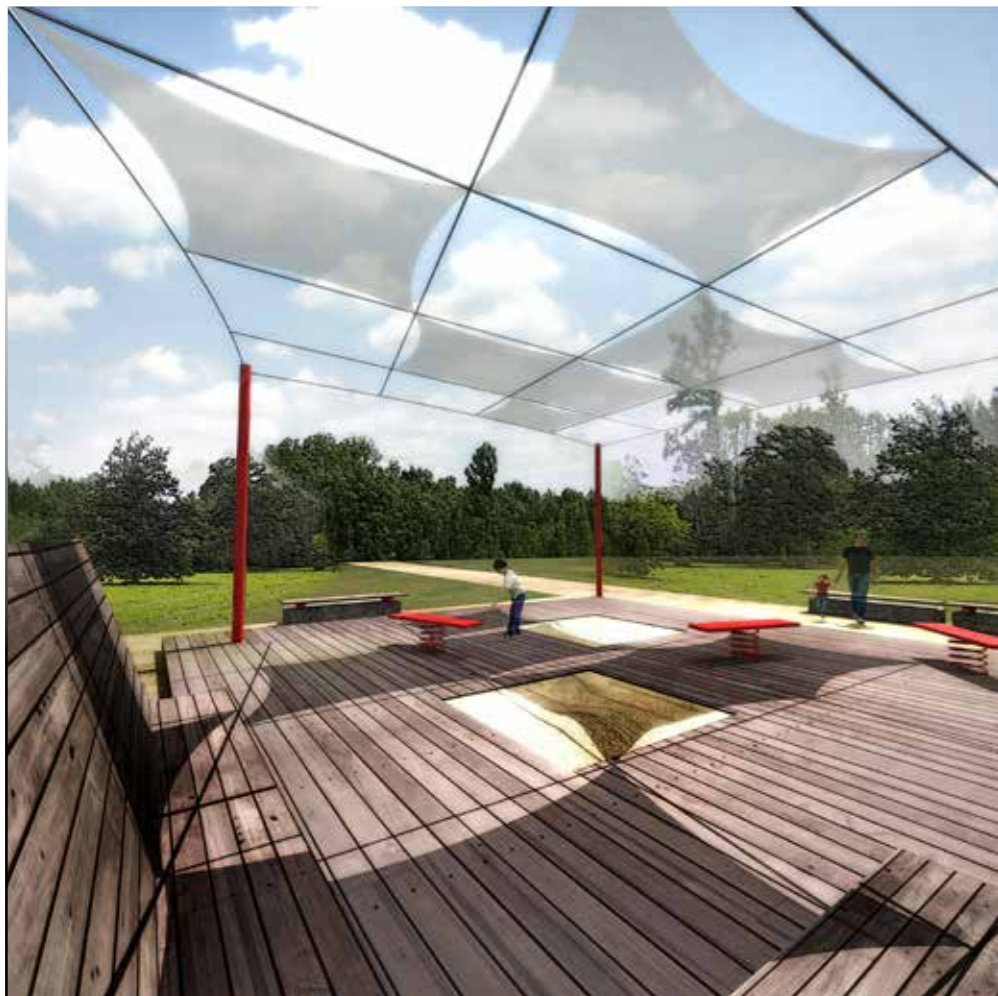
I. ETAPA REALIZACE ZELENÉ PÁTEŘE OBCE VESTEC

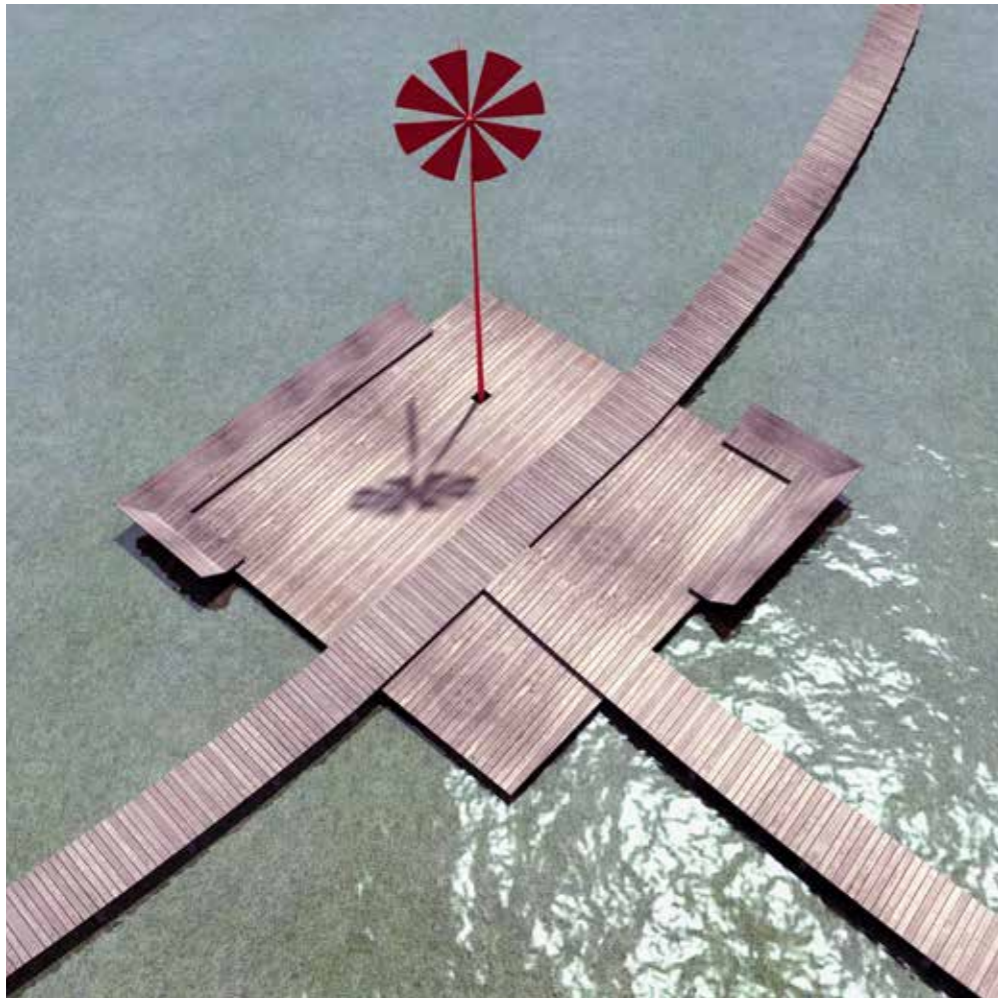
POHLED NA VIZUALIZACI MALÉ RETENČNÍ NÁDRŽE V REMÍZKU POD UMĚLOU VYVÝŠENINOU S ALTÁNKEM

POHLED OD JIHU NA VIZUALIZACI NÁVRHU RETENČNÍ NÁDRŽE

NÁVRH ODPOČÍVADLA
PRO RODIČE S DĚTMI

NÁVRH MOLA A VĚTRNÍKU
V HLAVNÍ RETENČNÍ NÁDRŽI

NÁVRH ALTÁNKU NA
NAVÝŠENÉM KOPEČKU

NÁVRH ODPOČÍVADLA
PRO UŽIVATELE CYKLOSTEZKY

POHLED NA LITORÁLNÍ VSAKOVACÍ PÁSMO NÁDRŽE

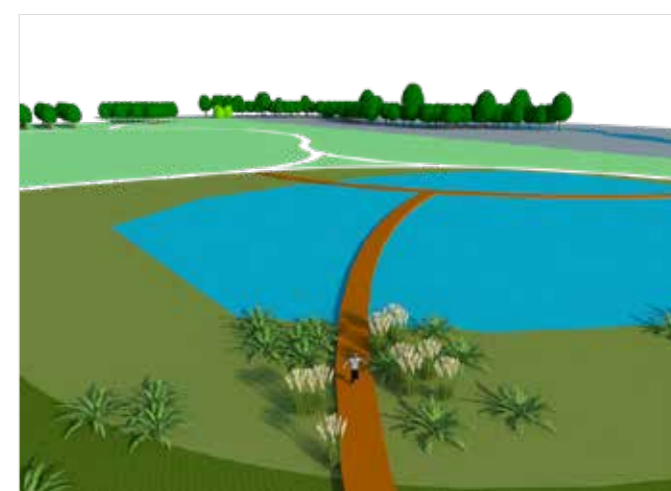
POHLED NA DŘEVĚNÉ MOLO PŘES RETENČNÍ NÁDRŽ

POHLED NA KAMENNÝ ŠLAPÁKOVÝ CHODNÍK PŘES NÁDRŽ

CELKOVÝ POHLED NA VODNÍ PLOCHU RETENČNÍ NÁDRŽE

Vestec u Prahy 01

Spálené Poříčí 02

Zbiroh 03

Kostelní Lhota 04

Červené Poříčí 05

Plasy 06

Park sv. Jiří, Plzeň 07

Příbram 08

Kadaň 09

Blovice 10

OBNOVA KRAJINY MĚSTA A PŘÍSLUŠNÝCH VESNIC A OSAD SPÁLENÉ POŘÍČÍ

(Číčov, Hořehledy, Hořice, Lipnice, Lučiště, Struhaře, Těnovice, Vlkov, Záluží, Dražkovice, Hviždalka, Karlov)

investor: město Spálené Poříčí

územní studie: 2010 - 2011

autoři: K.Salzmann, J.Hajšman, E. Jeníková, M. Smetanová

Krajina města Spálené Poříčí a příslušných vesnic a osad je obdobná a stejně zajímavá jako jiné podhorské krajiny typické pro Českou republiku. Jsou tu místa velmi hodnotná, zajímavá, najdou se však i plochy poškozené, a rovněž krajiny, kterým se říká všední či každodenní.

Ale je tady něco navíc, čím se zdejší krajina liší od ostatních. Žijí zde lidé, kterým na krajině opravdu záleží, chtějí v ní žít, porozumět jí a vylepšit. To je hlavní důvod pro zpracování této studie v době, kdy územní plánování nezná pojem krajinné plánování .

Proto se také spolupráce a konzultace s občany vine celým zpracováním studie s cílem vytvořit dokumentaci pro každého občana jednoznačně srozumitelnou.

Jsme teprve na začátku této cesty, která je pokračováním díla, které bylo vykonáno v minulosti. Je nástinem dalších možností jak si krajinu ve které žijeme vylepšit - budou tu žít i naše děti. Nutnost vypracování plánu krajiny se ukázala při zahájení projektu Komplexních Pozemkových úprav.

Pracovní postupy vychází z pěti základních vrstev krajiny:

a. ČLOVĚK V KRAJINĚ

Obytnost, průchodnost – okruhy (cyklo+pěší, kočárek), pocit pohody.

Definování skutečných potřeb obyvatel, hledání možnosti využití starých historických původní cesty, které se ve fragmentech dosud zachovaly.

Definování vycházkových okruhů pro obyvatele mimo silniční síť.

Zachování a podpora hodnotných výhledů.

Návrhy laviček, obnova významných míst jako např. křížky, Boží muka, atd.

B. RETENCE VODY V KRAJINĚ

Přírodě blízká obnova vodních toků, zachování mokřadů, tvorba vsakovacích pásů, změna zemědělských kultur podél toků. Fenomén povodí.

Ochrana pramenišť, studánek.

Definování kontinua říční krajiny, stanovení šířky krajiny kolem toků k posílení jejich retenční a ekologické funkce.

C. KULTURNĚ-HISTORICKÉ DĚDICTVÍ

Poznání historického vývoje území, zaniklé obce, archeologické naleziště, důležitá místa bývalých osídlení, staveb, hospodářských i jiných objektů.

Obnova historických cest, zachování historických struktur krajiny, místa křížků, kapliček, Božích muk.

D. PŘÍRODNÍ HODNOTY

ÚSES, NATURA, EVL, území ochrany přírody.

Struktury mimolesní vegetace, souvislosti, kontinua krajinné tkáně významné stromy, mokřady a jiná cenná společenství.

Definování důležitých přírodních ploch a objektů lokálního významu a snaha o přiblížení a napojení těchto ploch pro potřeby místních obyvatel.

E. HOSPODÁŘSKÉ VYUŽITÍ KRAJINY –

Struktury zemědělských ploch, obnova říční krajiny, obnova historických cest.

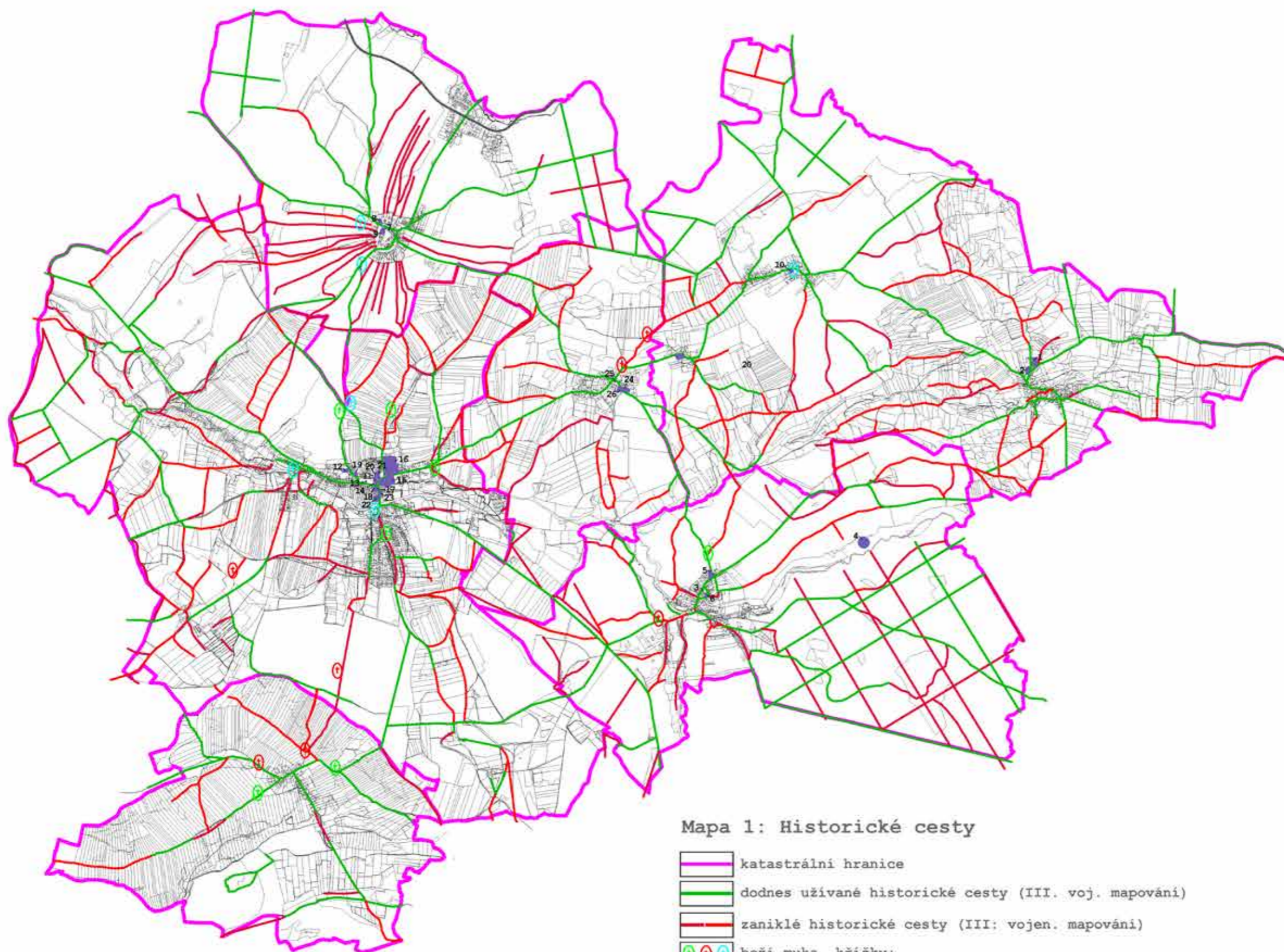
Přehodnocení odvodněných ploch.

Obnova říční krajiny v lesích, zachování a obnova mokřadů

Zachování a obnova okrajoových lesních lemů.

Obnovitelné zdroje energie

Úzká spolupráce s veřejností, veřejné plánování, komentované prohlídky území, společné vycházky, společné práce v terénu

 památkově chráněné objekty

Čičov

1. kostel sv. Filipa a Jakuba
2. venkovská usedlost čp. 41

Hořehledy

3. pomník padlých v roce 1914 - 1918
4. tvrzíště Na Zámečku
5. venkovská usedlost čp. 32
6. venkovská usedlost čp. 37

Lipnice

7. venkovský dům na návsi
8. venkovská usedlost čp. 7
9. venkovský dům čp. 43

Lučičtě

10. zvonice a kříž

Spálené Poříčí

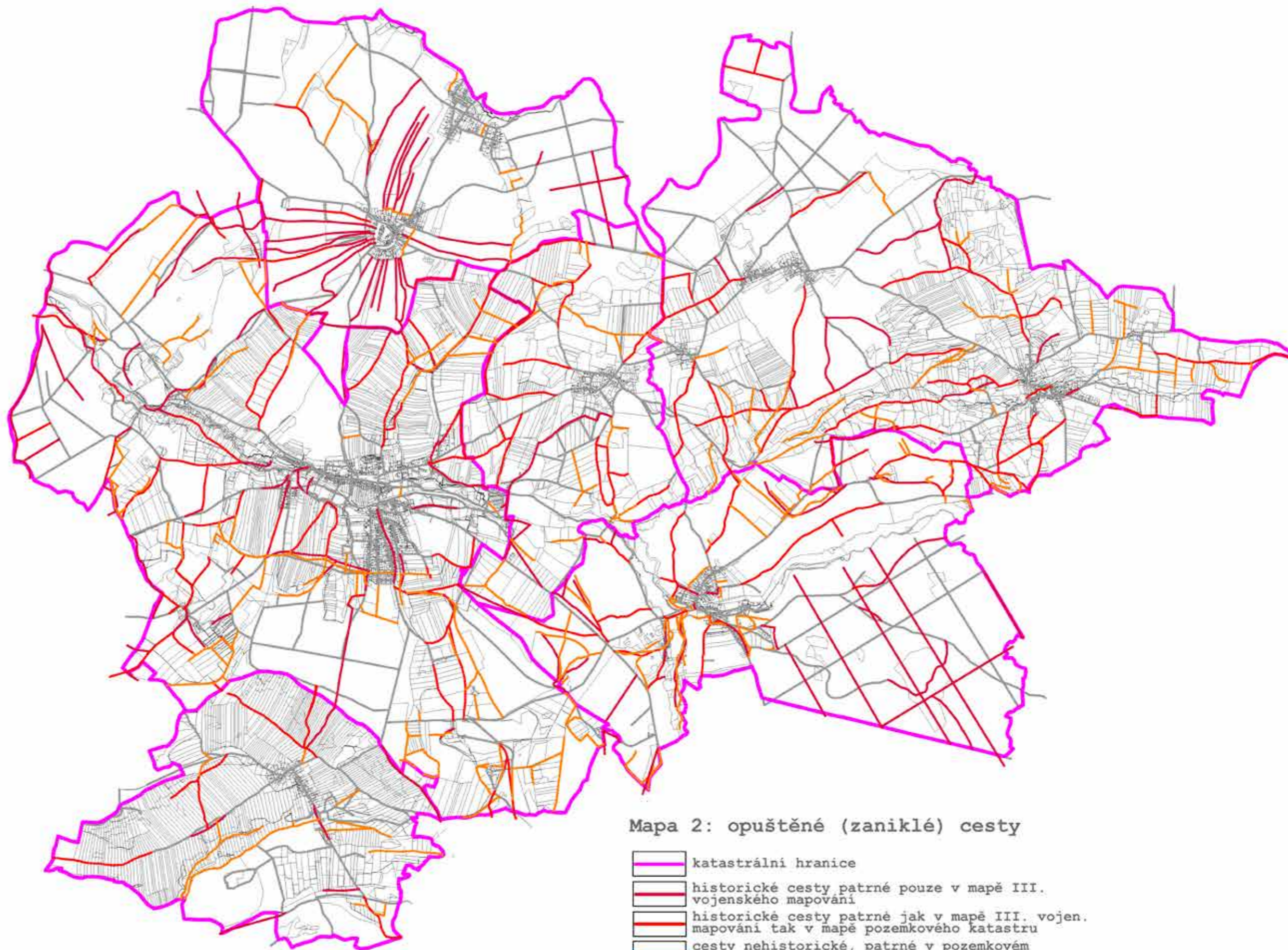
11. kostel sv. Mikuláše
12. židovský hřbitov
13. socha sv. Jana Nepomuckého
14. sochy sv. Jana Nepomuckého, sv. Antonína a P. Marie
15. zámek čp. 1
16. pivovar panský
17. mlýněstanský dům (trojdům) čp. 31, 32, 33
18. rodinný dům čp. 34
19. rodinný dům čp. 120
20. měštanský dům čp. 138
21. děkanství čp. 139
22. měštanský dům čp. 159
23. měštanský dům čp. 161

Těnovice

24. kostel Nanebevzetí P. Marie
25. socha sv. Jana Nepomuckého
26. fara čp. 4

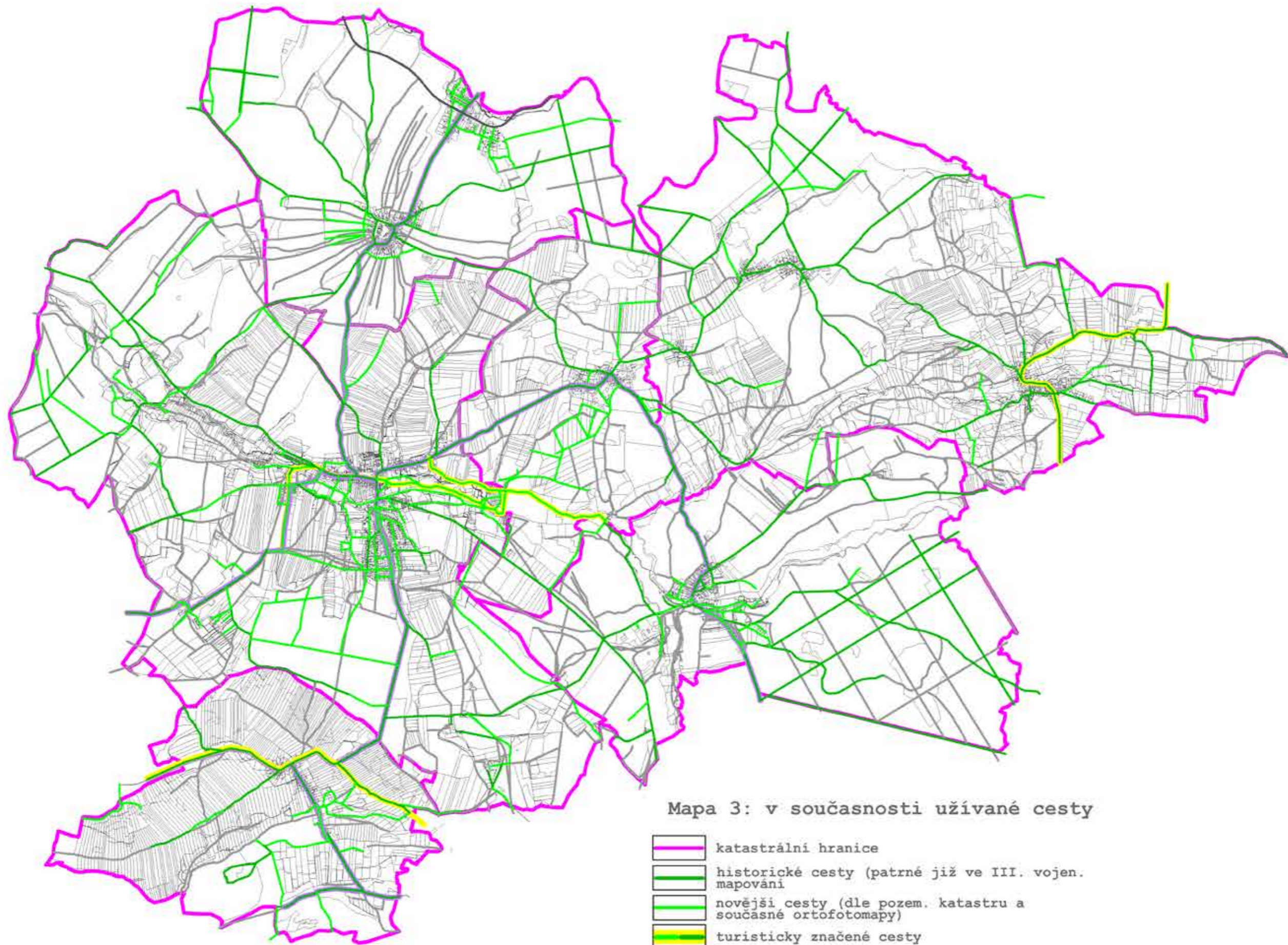
Mapa 1: Historické cesty

- katastrální hranice
- dodnes užívané historické cesty (III. voj. mapování)
- zaniklé historické cesty (III. voj. mapování)
- boží muka, křížky:
zachované historické / zaniklé historické / "nové"

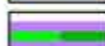

Mapa 2: opuštěné (zaniklé) cesty

- katastrální hranice
- historické cesty patrné pouze v mapě III. vojenského mapování
- historické cesty patrné jak v mapě III. vojen. mapování tak v mapě pozemkového katastru
- cesty nehistorické, patrné v pozemkovém katastru
- dnes využívané cesty

Mapa 3: v současnosti užívané cesty

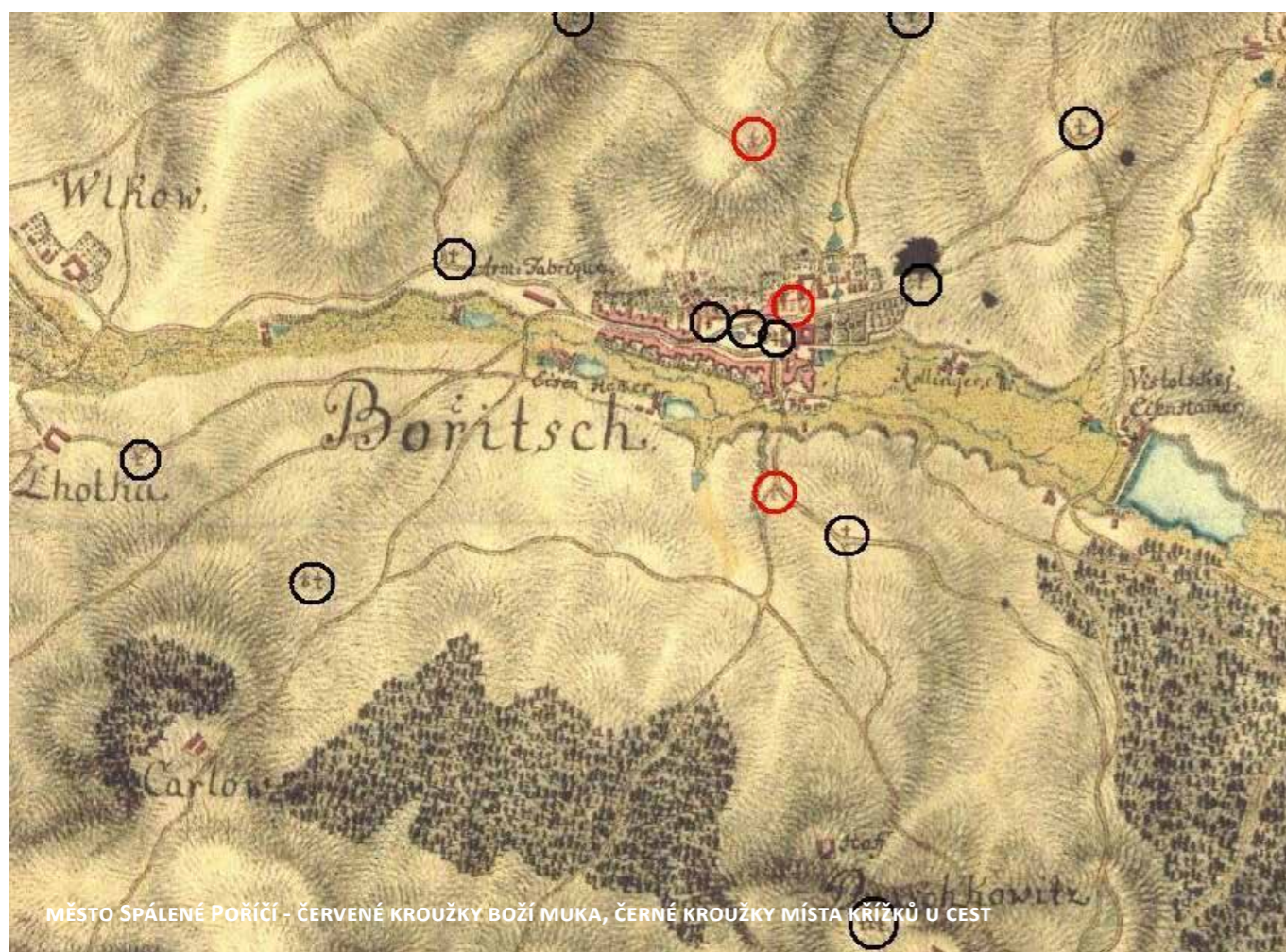
- katastrální hranice
- historické cesty (patrné již ve III. vojen. mapování)
- novější cesty (dle pozem. katastru a současné ortofotomapy)
- turisticky značené cesty
- cyklostezky
- opuštěné cesty

OBEC LIPNICE - TYPICKÁ OBEC DVOJITÁ OKROUHLICE

ÚDOLÍ ŘEKY BRADAVY - ČERVENÉ KROUŽKY - MÍSTA ZANIKLÝCH VESNIC

MĚSTO SPÁLENÉ POŘÍČÍ - ČERVENÉ KROUŽKY BOŽÍ MUKA, ČERNÉ KROUŽKY MÍSTA KŘÍŽKŮ U CEST

Krajina spálenopoříčska procházela svým tisíciletým vývojem, stejně jako ostatní krajiny v celé Evropě. Náhlý zlom a zvrát nastal po druhé světové válce, po roce 1948, kdy přestaly být respektovány původní, vlastnické historické vztahy v území, byl vážně narušen dlouholetý vztah vlastníka k půdě a k dalšímu majetku. Velkostatky, jejich zařízení, hospodářská zvířata a zemědělská půda, vše bylo předmětem konfiskací a postupně šlo k zániku. Došlo k mnoha osobním tragédiím, kde se majitelé těchto nemovitostí nemohli smířit s novým stavem a ztrátou dědictví od předků. Většinou se jednalo o mnogogenerační dědičné majetky, ze kterých rodiny žily po celá staletí. V následujícím období tzv. normalizace, (v 70-80. letech 20. století) pak došlo k dalšímu sjednocování pozemků, k rozorávání mezí, k zatrubnění a narovnávání vodních toků, rozorání původních historických cest, které jednotlivé obce a vesnice spojovaly. Krajina ztratila svou po staletí budovanou historickou tvář a identitu, ale i ekologickou stabilitu, ztratila původní prostupnost a značnou část původní cestní sítě.

Likvidací vlastnických vztahů dnes mnohé pozemky už nemají majitele a nekontrolovaně zarůstají náletovou vegetací. Paradoxně zastoupení nelesní stromové a keřové vegetace je podstatně vyšší než před rokem 1948. Tyto porosty nemají charakter kulturní krajiny, avšak tvoří skvělé podmínky pro nárůst územní biodiverzity.

V dnešní krajině se žije a hospodáří dál. Je zřejmé, že cílem krajinného plánu není rekonstruovat stav existující před rokem 1948. Došlo rovněž ke změně způsobu hospodaření, zemědělského využití, výrazně se změnil styl a způsob života. Počet pracovníků potřebných k obdělávání zemědělské půdy se výrazně snížil. Venkované odcházejí za prací do měst, ale v poslední době se určité skupiny lidí naopak stěhují z měst na venkov. Ze Spáleného Poříčí do Plzně za prací není daleko. Naopak, rozvoj informačních technologií a internetu umožňuje mnoha lidem pracovat, bydlet a žít na venkově.

Řešením určitě není návrat ke stavu před rokem 1948. Zánik původních vlastnických vztahů a změny v zemědělství už neumožňují ekonomické hospodaření na malých plochách.

Dnešní krajina je vážně poškozena, trpí erozí, mnoho jejich původních funkcí odpadlo. Avšak zarůstání mnohých ploch, které byly v minulosti intenzivně zemědělsky využívány, přináší rozmach biodiverzity - prostor pro život více druhů rostlin, ptactva a živočichů, což lze hodnotit pozitivně.

JE DŮLEŽITÉ HLEDAT NOVOU TVÁŘ KRAJINY, KTERÁ BUDE REFLEKTOVAT DNEŠNÍ SITUACI, ALE SOUČASNĚ ZACHOVÁ EKOLOGICKÉ HODNOTY, ZVÝŠÍ RETENCI VODY V KRAJINĚ A BUDE RESPEKTOVAT I KULTURNÍ HODNOTY KRAJINY.

Komplexní pozemkové úpravy skýtají historickou možnost uspořádat nové vztahy v krajině, které vyvolaly politické změny po roce 1989. Bohužel, původní blízký vztah k půdě, který zde byl, lze jen těžko navrátit. Dnešní vlastníci a uživatelé půdy jsou zcela jiní a jejich motivací je především zisk. Komplexní pozemkové úpravy však umožňují realizaci plánu společných opatření, institucionalizaci ploch územního systému ekologické stability, říční krajiny, přístupové komunikační sítě a další následný rozvoj.

Nová struktura krajiny bude vycházet z přírodních podmínek, z poznání historického vývoje území, ze současných aktuálních potřeb místních obyvatel. Je důležité navázat na původní historický vývoj krajiny, nesmazat důležité pamětníky historie, snažit se objevit, definovat, stanovit významné lokality, zdůraznit výhledy a průhledy, které činí místní krajinu neopakovatelnou, nezaměnitelnou a podtrhují její charakter. Naprosto prvořadým úkolem je pak zvýšení retence vody v území využitím přírodních blízkých opatření a obnova těch místních komunikací, které lidé potřebují k běžnému každodennímu životu.

Krajinný plán pro katastrální území Spálené Poříčí a příslušné vesnice a osady poskytuje jednoduché a všem srozumitelné schéma nápravných opatření. Jeho realizace je možná, pokud se ho ujmou ti, kteří mají na nápravě zájem a mohou pomoci. Tedy nejenom zemědělci, ale lidé, kteří zde žijí, bydlí, mají zde dům či zahradu, krajinu navštěvují a mají to zde rádi.

Důležitým úkolem krajinného plánu je zpřístupnit krajinu pro člověka – místní obyvatele i návštěvníky, umožnit jim přístup a pobyt na hodnotných a zajímavých místech a tím tvořit a posilovat vztah mezi krajinou a člověkem. Mezi oblíbená místa patří výhledy, které jsou častým cílem vycházek. Mnohé z těchto oblíbených míst však dnes nejsou přístupné, resp. nic neláká návštěvníka k zastavení. Chybějí informace o místě, možnost si na místě odpočinout. Místní lidé taková místa znají, ale pro mnohé návštěvníky jsou tyto místa neznámá.

Cílem obnovy cest je opětovně krajinu lidem zpřístupnit. Základ tvoří cesty, které původně sloužily jako přístup k polím a loukám. Návrh uvažuje s obnovou částí těchto cest tak, aby bylo v území možné dostat se na všechna důležitá místa. Obnova původních cest může vytvořit novou strukturu krajiny.

Tento návrh bude také podkladem ke Komplexním pozemkovým úpravám, část těchto cest bude sloužit jako zemědělské komunikace. Zbývající cesty mohou sloužit pěším a cyklistům. Navíc poslouží jako dělicí protierozní pruhy. Cesty budou osázeny dřevinami, na jedné nebo na obou stranách. Detailní návrh výsadby bude náplní jednotlivých dílčích projektů. Druhy dřevin, které budou navrženy jako doprovod cest budou vycházet z původních druhů, ovocných dřevin, zejména místních ovocných odrůd.

Spálené Poříčí

obnova krajiny katastrálního území města Spálené Poříčí a příslušných vesnic a osad

Číčov, Hořehledy, Hořice, Lipnice, Lučistě, Struhaře, Těnovice, Vítkov, Záluží, Dražkovice, Hvižd'alka, Karlov

3. Návrh obnovy původních cest

- hranice katastru
- vodní plochy a toky
- státní silnice
- železnice
- návrh obchvatu I/19
- plochy ochrany přírody
- cyklostezky
- turistické cesty
- výhledy
- navržené historické cesty k obnově

Všechna práva vyhrazena.			
INVESTOR	Město Spálené Poříčí Náměstí Svobody 132, 335 61 Spálené Poříčí		
GENERÁLNÍ PROJEKTANT	Ing. Klára Jančurová, Ph.D., ČKA 03506 Mandžova 12, 301 00 Písek, tel.: 724 749 086, email: klarajancurova@yahoo.com		
AUTORSKÝ TÝM	Ing. K. Jančurová, Ph.D., Ing. M. Smetanová, MA Zuzana Kejhová Ing. E. Jenčíková, J. Hájman, členové pracovní skupiny o krajině ve Spáleném Poříčí		
VYPRACOVAL	Ing. Klára Jančurová, Ph.D.	STUPEN	ÚZEMNÍ STUDIE
AKCE	Obnova krajiny katastrálního území města Spálené Poříčí a příslušných vesnic a osad	MĚRÍTKO	1:20 000
NÁZEV VÝKRESU	Návrh obnovy původních cest	DATUM	03/2011
		ČÍSLO VÝKRESU	PARE 4

STABILIZACE ŘÍČNÍ KRAJINY

(vymezení přirozené říční plochy, vymezení vsakovacích travnatých pruhů podél toku, nutnost vrátit vodním tokům jejich přirozený charakter, odtrubnění, umožnit řekám přirozeně meandrovat, nechat podél toků vyrůst přirozené břehové porosty, respektovat historický vývoj krajiny).

- A. Bradava - od Žákavé po soutok s Bojovkou (k.ú. Vlkov, Spálené Poříčí, Těnovice)
- AA. Bradava – soutok Bojovky a Bradavy k soutoku Bradavy a Mítovského potoka
- B. Bojovka (k.ú. Záluží, Lučiště, Čičov, Hořice)
- C. Mítovský potok (k.ú. Hořehledy)
- D. Kornatický potok (k.ú. Lipnice, Lučiště, Čičov)
- E. Cecina (k.ú. Struhaře)

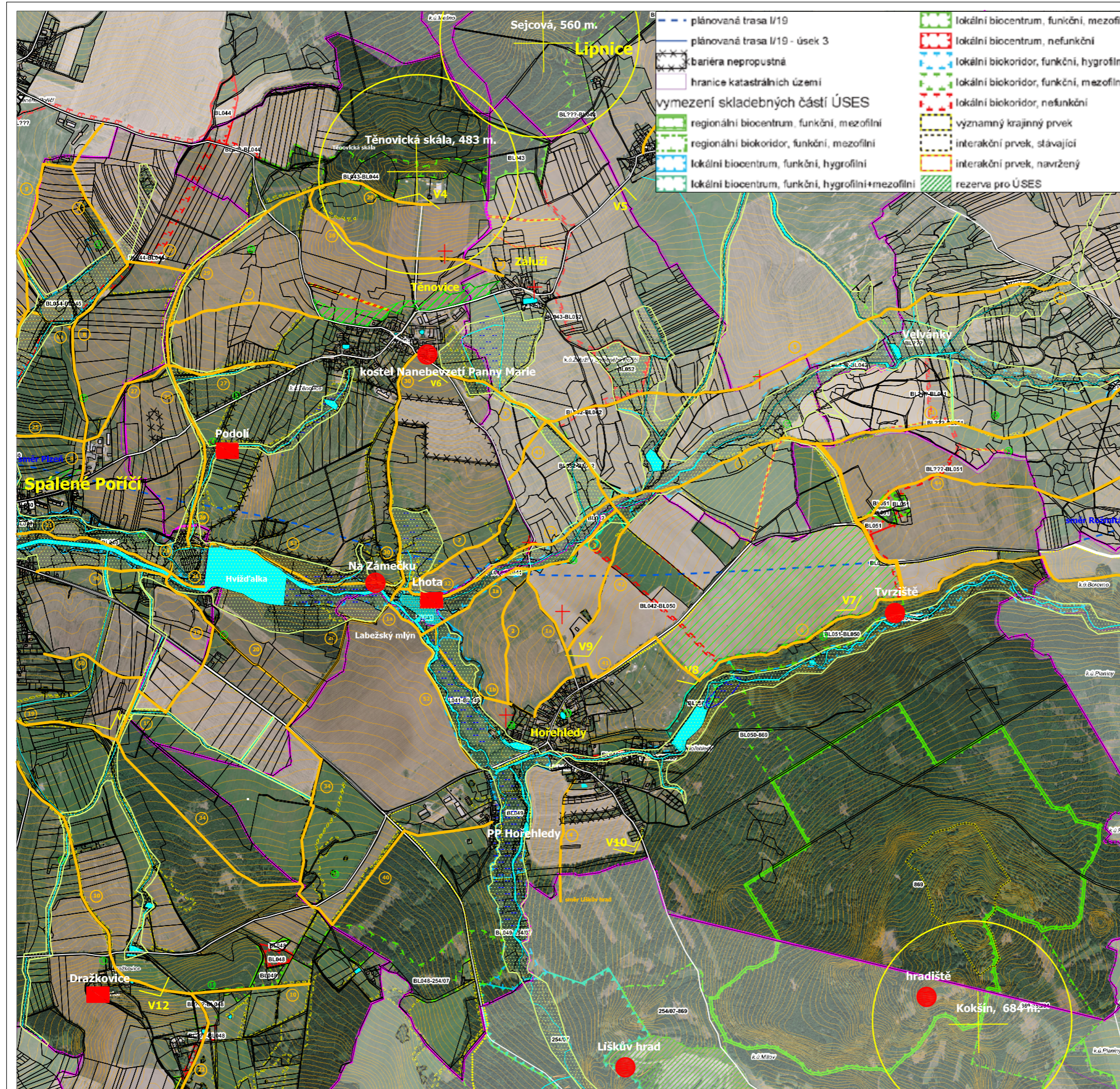
Spálené Poříčí

obnova krajiny katastrálního území města Spálené Poříčí a příslušných vesnic a osad

Číčov, Hořehledy, Hořice, Lipnice, Lučičtš, Struhaře, Těnovice, Vlkov, Záluží, Dražkovice, Hvižd'alka, Karlov

6. Hořehledy, Těnovice

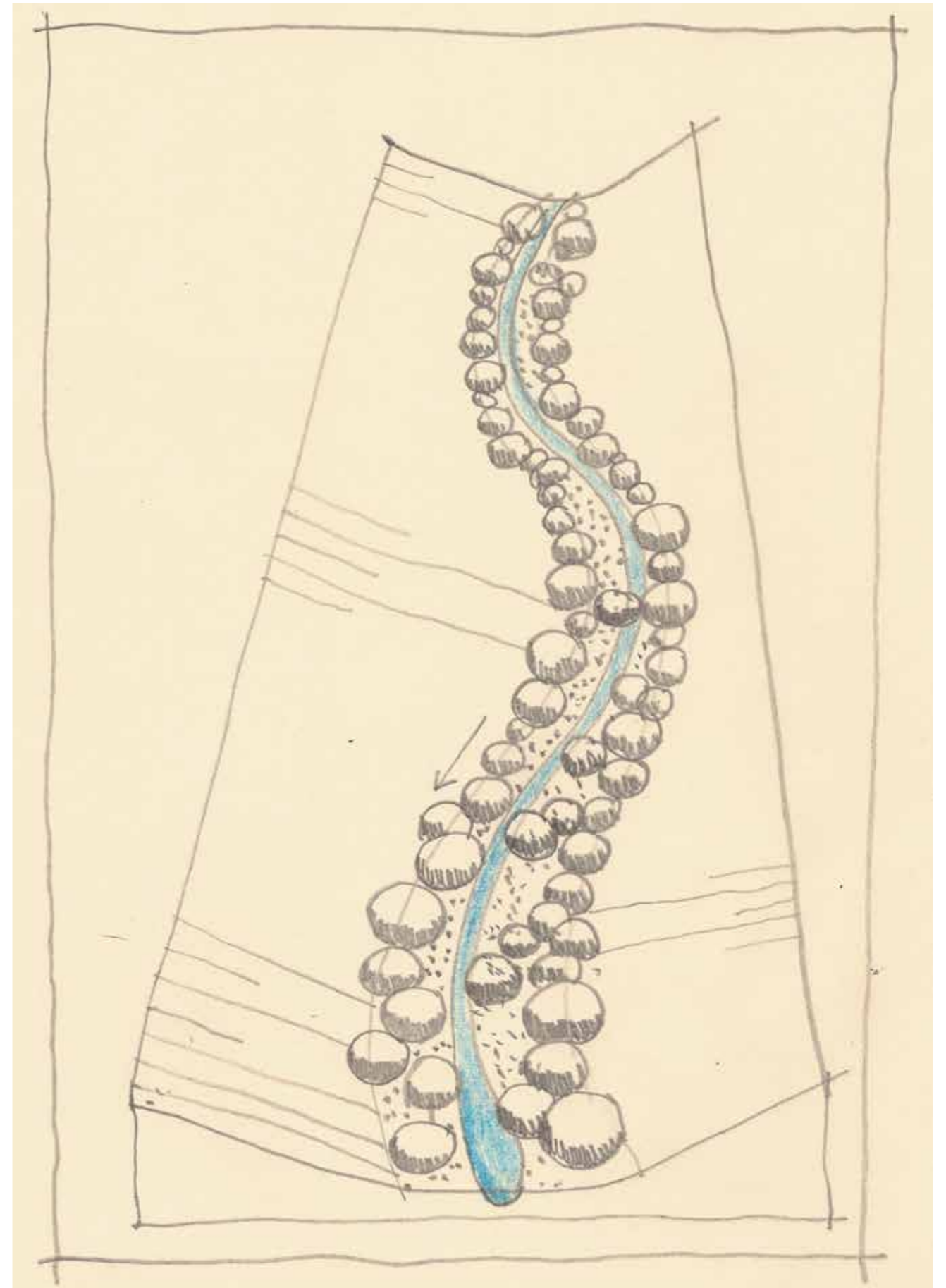
Návrh restrukturalizace krajiny jako podklad pro KPÚ

LEGENDA

- hranice katastru
- vodní plochy a toky
- zaniklé vodní plochy
- zpevněné komunikace
- návrh obchvatu I/19
- hranice ochrany přírody
- mokřady
- zaniklé vst
- významné krajinné dominanty - kulturní
- významné krajinné dominanty - přírodní
- původní cesty navržené k obnově
- říční krajina - aluvium (navrhované + doplněné břehové porosty a louky)
- návrh protlerozního zatravnění

Všichni práva vyhrazena.			
INVESTOR	Město Spálené Poříčí Mlánská Streety 132, 335 61 Spálené Poříčí		
GENERALNÍ PROJEKTANT	Ing. Klára Jančurová, Ph.D., ČKA 03506 Mlánská 12, 301 00 Písek, tel. 724 749 086, email: mjanjancurova@yahoo.com		
AUTORSKÝ TÝM	Ing. K. Jančurová, Ph.D., Ing. M. Smetanová, Mgr. Zuzana Kejřová, Ing. E. Jančková, J. Hájman, členové pracovní skupiny v krajině ve Spáleném Poříčí		
VYPRACOVAL	Ing. Klára Jančurová, Ph.D.	STUPĚN	ÚZEMNÍ STUDIE
AKCE	Obnova krajiny katastrálního území města Spálené Poříčí a příslušných vesnic a osad	MĚRÍTKO	1:10 000
NÁZEV VÝKRESU	Návrh restrukturalizace krajiny jako podklad pro KPÚ	DATUM	03/2011
		ČÍSLO VÝKRESU	PÁŘE
			C.06

NÁVRH REKONSTRUKCE ŘÍČNÍ KRAJINY V ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINĚ.

ZAPRACOVÁNÍ KRAJINNÉHO PLÁNU DO POZEMKOVÝCH ÚPRAV

příklad úspěšné obnovy v prostoru Březí, Spálené Poříčí

(k.ú. Spálené Poříčí)

investor: město Spálené Poříčí

studie: 2012

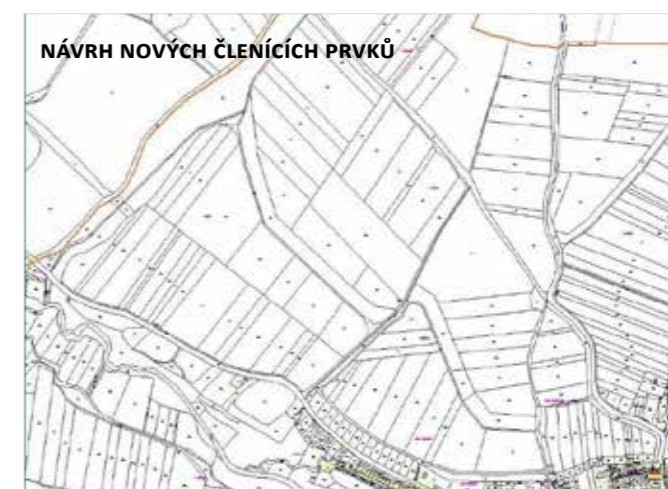
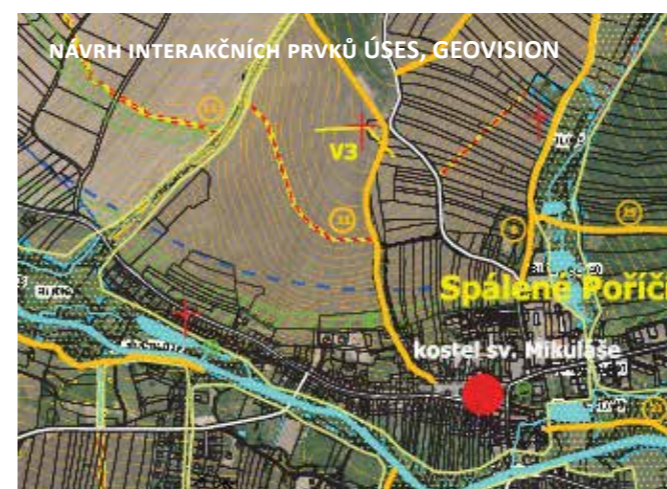
autor: K. Salzmann, P. Čížek

„V obnově krajiny jsou velmi důležité pozemkové úpravy, při nichž dochází k úpravě a scelení a zpřístupnění pozemků jednotlivých vlastníků. Tyto úpravy jsou pro stát drahé a budou probíhat po desetiletí. Má-li při nich dojít k obnově krajiny, je naprosto nutné aby byl před nimi zpracován územní plán s velmi dobrou koncepcí uspořádání krajiny. Pokud není, je nutné aby obec zpracovala krajinný plán – opět s komunitním plánováním tak, aby se do změny vlastnických vztahů promítla obnova krajiny - např. pozemky pro protierozní opatření, pro revitalizace vodních prvků – retenci vody v krajině a hlavně pozemky pro vedení nových cest. Cesty, které jsou potřebné pro zpřístupnění krajiny, pro pěší, pro občany nebývají totožné s cestami nutnými pro zpřístupnění pozemků dle pravidel pozemkových úprav.(Cesta, která končí v poli a nevede k lesu či do druhé vesnice nepomůže pěším.) Principy krajinného plánu pak musí v pozemkové úpravě hájit obec a zařazovat náměty z krajinného plánu do tzv „plánu společných zařízení“ – součástí pozemkových úprav. Aby to mohla provést, potřebuje mít v daném katastru dostatek obecních pozemků na výměny pro vlastníky. Proto je nutné, aby obec před pozemkovými úpravami kúpala ve svých katastrech zemědělskou půdu, když se k tomu naskytne vhodná příležitost. V obnově krajiny má obec naprosto nezastupitelnou roli. Obec nemůže spoléhat na to, že krajinné věci automaticky vyřeší územní systém ekologické stability krajiny - ÚSES - ten má specifickou metodiku, zohledňující cenné přírodní lokality a interakce mezi nimi. Nemůže spoléhat na to, že cesty a protierozní opatření automaticky vyřeší pozemková úprava. Ta má svou metodiku pro realizaci polních cest jako přístupu k pozemkům jednotlivých vlastníků. Pokud ale obec začne vstupovat aktivně do územního plánu – koncepce uspořádání krajiny, do pozemkových úprav, najednou zjistí velké synergické efekty: Např. historická cesta, kterou chtějí lidé obnovit jako spojnici mezi dvěma vesnicemi, vede zčásti po navržené polní cestě v pozemkové úpravě a zčásti po biokoridoru, navrženém ÚSES. Navíc je cesta vhodná pro zatravnění a výsadbu stromů kolem ní, co má pro krajinu velký význam...

Zásadní tedy je to, aby obec plnila svou roli opravdového zapojování vlastních obyvatel do plánování území a krajiny. „

starosta města Spálené Poříčí, Ing. Pavel Čížek, 2013

OBNOVA HISTORICKÉ CESTY BLOVICE - SPÁLENÉ POŘÍČÍ

realizace: TOPLAND BRD, z.s.
podpora: Nadace VIA „Velké komunitní granty ČSOB“
rok: 2011
odpracováno veřejností: 3000 hodin

LAND ART MŮSTEK NA ŽIDOVSKÝ HŘBITOV V BLOVICÍCH

Obnova historické komunikace spojující město Blovice a Spálené Poříčí. Obnovu zajistilo občanské sdružení TOPLAND BRD z.s. ve spolupráci s obyvateli obou měst za vydatné pomoci a účasti obou radnic. Projekt vznikl a nadále běží ve velmi úzké spolupráci s Komisí pro krajinu a cestovní ruch při městském úřadě ve Spáleném Poříčí.

Název projektu CESTA OTEVŘENÁ vznikl původně s cílem tuto cestu opětovně po mnoha letech způruchodnit. Cesta byla zrušena v 70 letech minulého století, protože vznikla cesta nová, přes obec Štítov. V závěrečném hodnocení projektu bylo řečeno, že se otevřela nejenom cesta, ale i mysl a srdce obyvatel obou měst.

Zájem obyvatel o obnovu této cesty vyplynul při dvou veřejných setkáních nad „Plánem obnovy krajiny Spálenopoříčska“ při diskusích o průchodnosti krajiny. Plán byl zpracováván pro město Spálené Poříčí v období říjen 2010 až červen 2011, veřejná setkání proběhla v únoru a březnu 2011. V projektu „Cesta otevřená“ jde o obnovení někdejších pěších spojnic Blovic a Spáleného Poříčí. V širším měřítku propojí obnovená cesta Blovice s historickou cestou směřující od Poříčí na Milínov a zámek Kozel u Štáhlav.

Ceste otevřená symbolicky propojuje židovské hřbitovy obou městeček, které symbolizují původní židovské obyvatele, deportované zavražděné v průběhu druhé světové války.

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV V BLOVICÍCH

ŽIDOVSKÝ HŘBITOV VE SPÁLENÉM POŘÍČÍ

STAV TŘEŠŇOVÉ ALEJE NA KARLOVĚ

OŘEZ DUBOVÉ ALEJE NA HABŘÍ

V nejhorším stavu byla silnice mezi Karlovem a dubovou alejí nad Cecimou. Tento úsek dobrovolníci vyčistili. V celé délce silnice byly vysázené nové stromy, zejména proslulá Třešňovka za Karlovem, na kterou si všichni starší obyvatelé pamatují. Dále byly vysázeny stromy také mezi Karlovem a Spáleným Poříčím, dále mezi dubovou alejí v Habří a Blovicemi. Cesta otevřená není určena pro auta, ale výlučně pro pěší, cyklisty a koně. Spočátku na cestě probíhalo sekání trávy, ale v poslední době tuto službu zabezpečují procházející a projíždějící.

HRANIČNÍ KÁMEN NA HRANICI OBOU MĚST VYTVOŘILI STUDENTI ZČU POD VEDENÍM PROF. AKAD ARCH. JIŘÍHO BERÁNKA

USPOŘÁDÁNÍ KRAJINY MEZI SPÁLENÝM POŘÍČÍM, TĚNOVICEMI A LIPNICÍ S DŮRAZEM NA OPTIMÁLNÍ VODNÍ REŽIM V KRAJINĚ

investor: město Spálené Poříčí

územní studie: 2019

autoři: K.Salzmann, Z. Bečvářová, Z. Čížmárová

Cílem projektu je vypracování uceleného krajinného návrhu zaměřeného na optimalizaci vodních poměrů řešeného území polnostmi náležících do katastrálních území obcí Spálené Poříčí, Lipnice a Těnovice.

Cílem navržených úprav je vytvoření komplexních krajinných opatření zajišťujících

1. retenci a vsak vody v řešeném území a zabránění odtoku velkého množství vody při přívalových deštích směrem do intravilánu obce, obnova a posílení vodních toků
2. prostupnost krajiny, jak pro člověka, tak pro divokou zvěř, vhodným dělením velkoplošných zemědělských ploch na menší políčka s odlišným osevním postupem.
3. vytvoření krajiny lidského měřítka s širším kontextem návaznosti na okolní obce a krajinu
4. zvýšení biodiverzity řešeného území, poskytnutí útočiště rozmanitým druhům rostlin a živočichů
5. zvýšení stability daného ekosystému, návaznost nových krajinných prvků na stávající územní systém ekologické stability (ÚSES)

ZEMĚDĚLSKÉ BLOKY JSOU PŘÍLIŠ ROZSÁHLÉ. VĚTŠÍ ČÁST PLOCH JE ODVODNĚNA A POTOKY ZATRUBNĚNY. ŠTÍTOV.

PŘÍLIŠ DLOUHÉ ODTOKOVÉ DRÁHY POLÍ, MONOKULTURY PLODIN, NEVHODNÉ AGROTECHNICKÉ POSTUPY, NEDOSTATEK ORGANICKÉ HMOTY V PŮDĚ PŘI SRÁŽKÁCH POŠKOZENÍ PŘINÁŠÍ MASIVNÍ EROZNÍ POŠKOZENÍ PŮDY. NA POLÍCH ZŮSTÁVÁ POUZE PŮDNÍ SKELET. ČÍČOV.

TAKTO POŠKOZENÁ PŮDA JE NAVÍC UTUŽENÁ PŘÍLIŠ TĚŽKÝMI MECHANIZMY A NENÍ SCHOPNA ZADRŽET A INFILTROVAT STÉKAJÍCÍ VODU. LIPNICE U SPÁLENÉHO POŘÍČÍ

VODA Z HORNÍCH ČÁSTÍ ÚZEMÍ PŘITEČE K SILNICI Z TĚNOVIC DO SPÁLENÉHO POŘÍČÍ, PODĚL KTERÉ VODA STEČE DO MĚSTA SPÁLENÉHO POŘÍČÍ A KAŽDOROČNĚ ZPŮSOBÍ VELKÉ ŠKODY. V ROCE 2018 VYPLAVILA MÍSTNÍ MATEŘSKOU ŠKOLU.

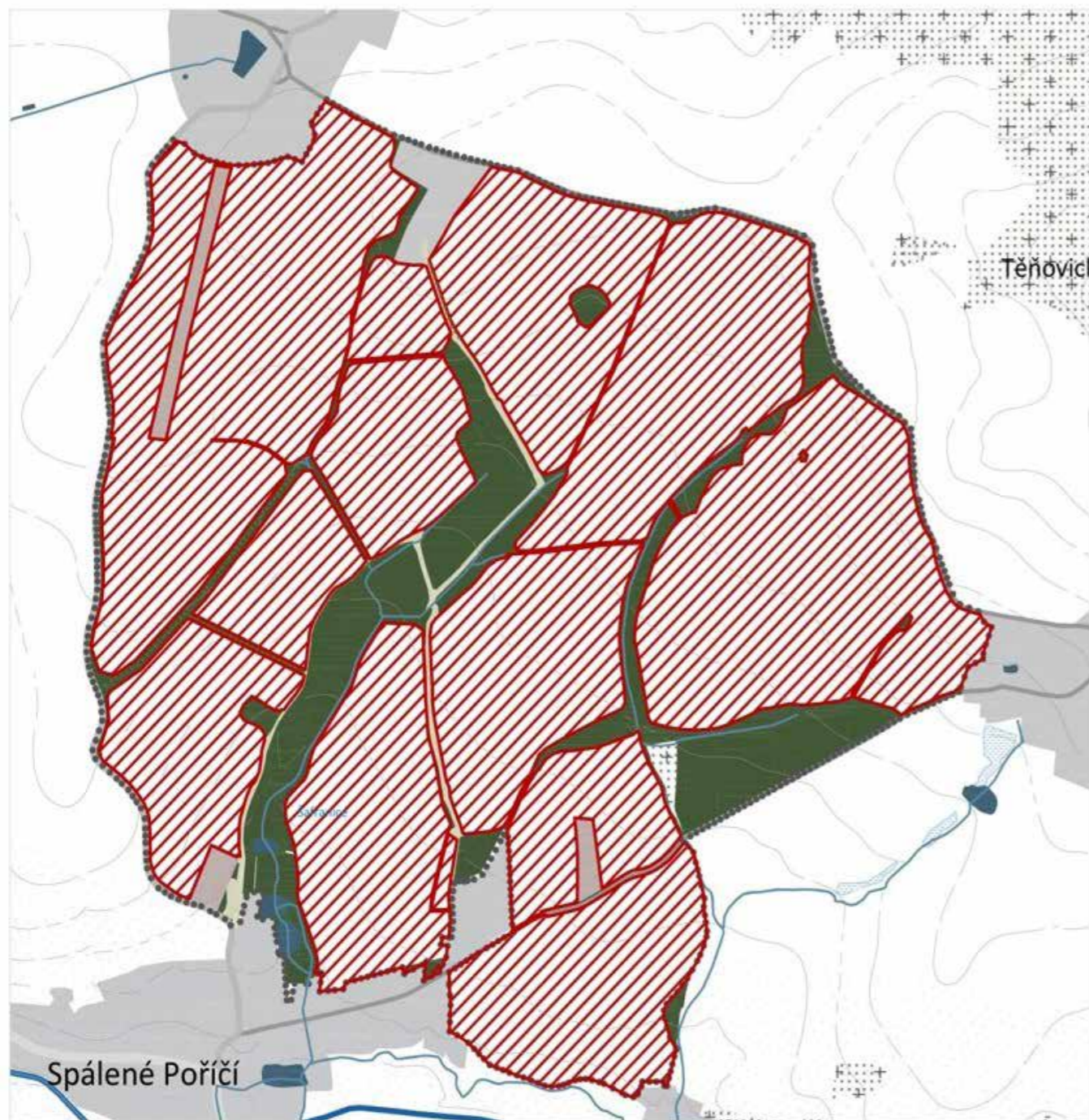

SCHÉMA STÁVAJÍCÍCH PLOCH

STÁVAJÍCÍ STAV

Řešené území trojúhelníkového tvaru se nachází mezi obcemi Těnovice, Lipnice a Spálené Poříčí. Z východní, severozápadní a částečně i ze strany jihozápadní strany je území ohraničeno silnicemi. Jižní stranu území lemuje tok řeky Bradavy. Od Lipnice se přes Spálené Poříčí otevírají cenné výhledy do krajiny. Řešené území je v dnešní době z velké části využíváno pro zemědělské účely. Údolí Šafranice je zčásti zachováno a jeho revitalizace znamená velký potenciál pro zlepšení retence území.

Dráhy odtoku vody jsou v polích tvořených převážně jednou plodinou příliš dlouhé, půda je poškozená. V krajině chybí prvky, které by odtoku vody zabránily a umožnily by vsakování do půdy a infiltraci do podzemních vod.

Výsledkem je neschopnost krajiny zadržet vodu a vytvářet rezervy vody v suchém, teplém období bez dostatečných srážek.

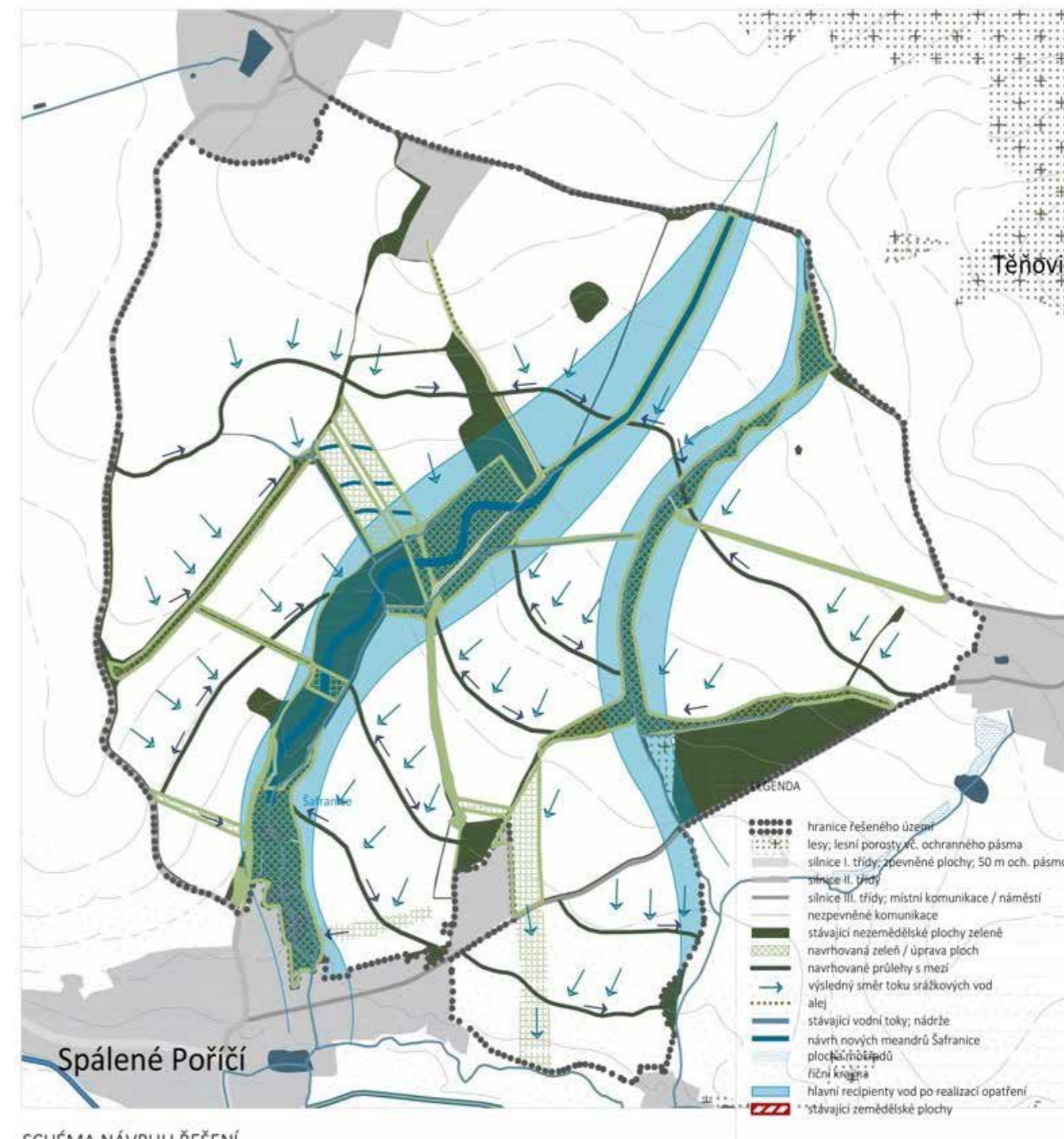

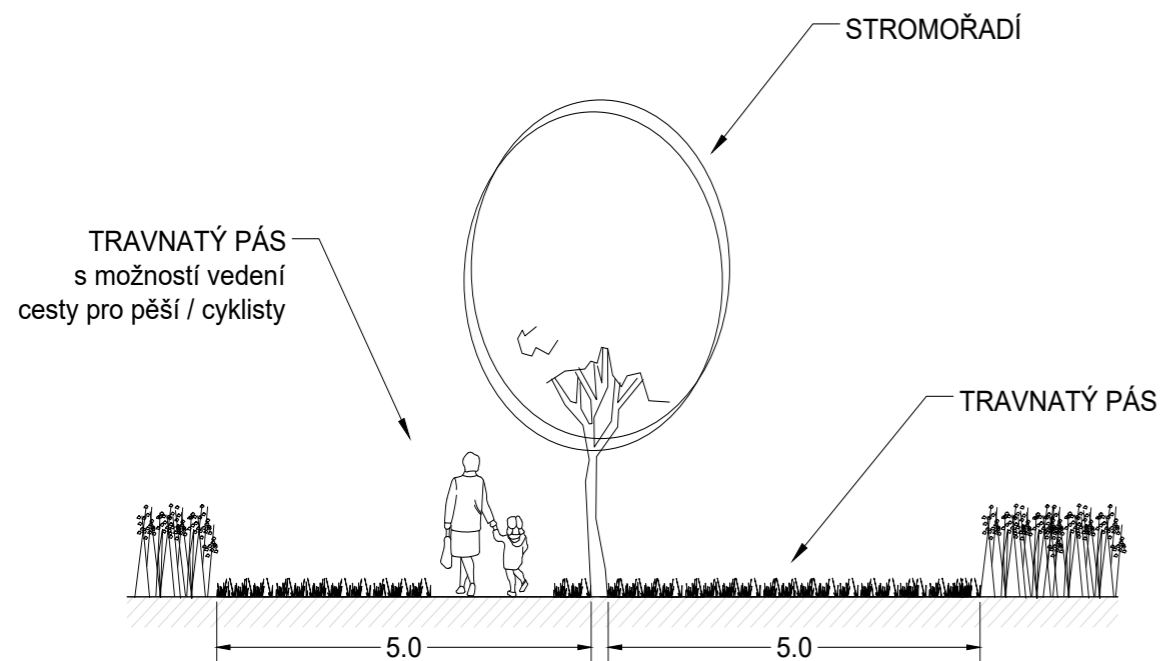
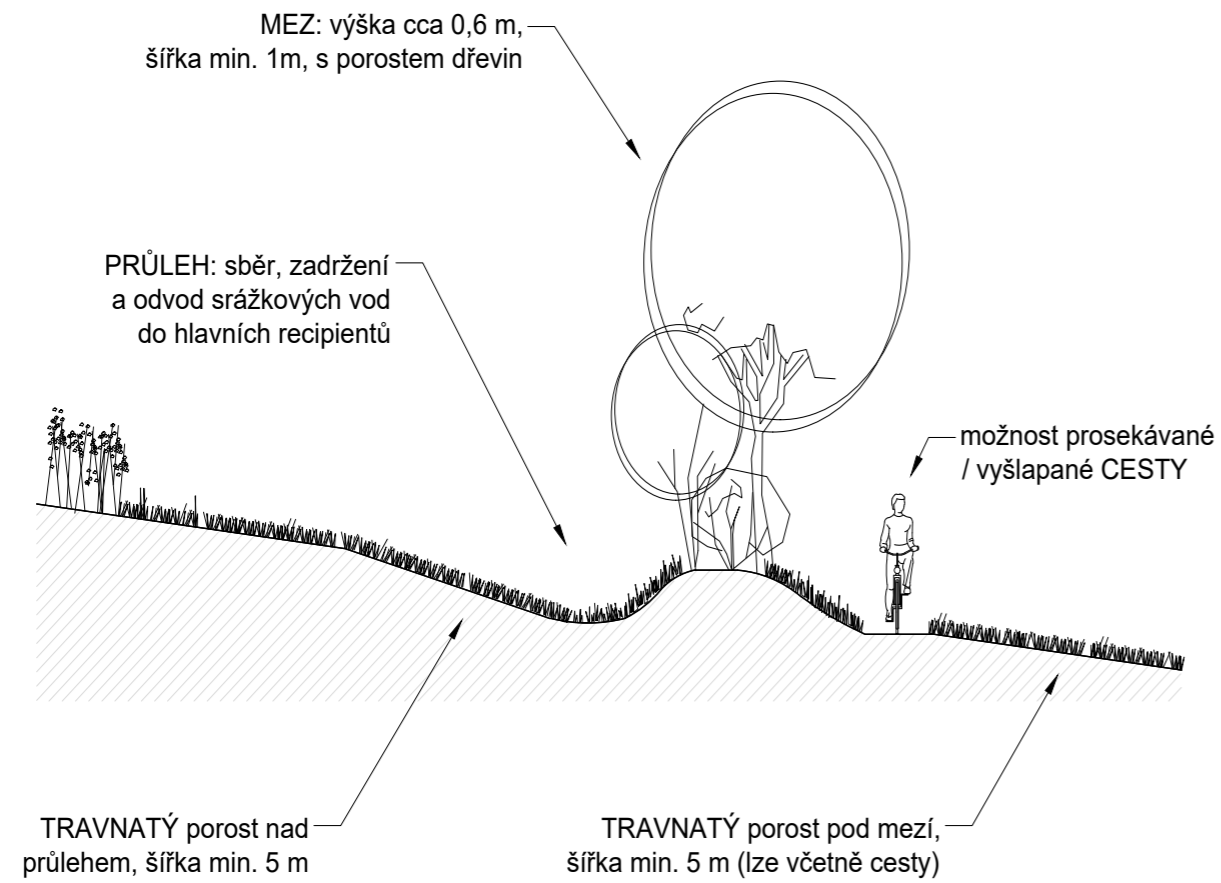
SCHÉMA NÁVRHU ŘEŠENÍ

HLAVNÍ PRINCIPY ŘEŠENÍ

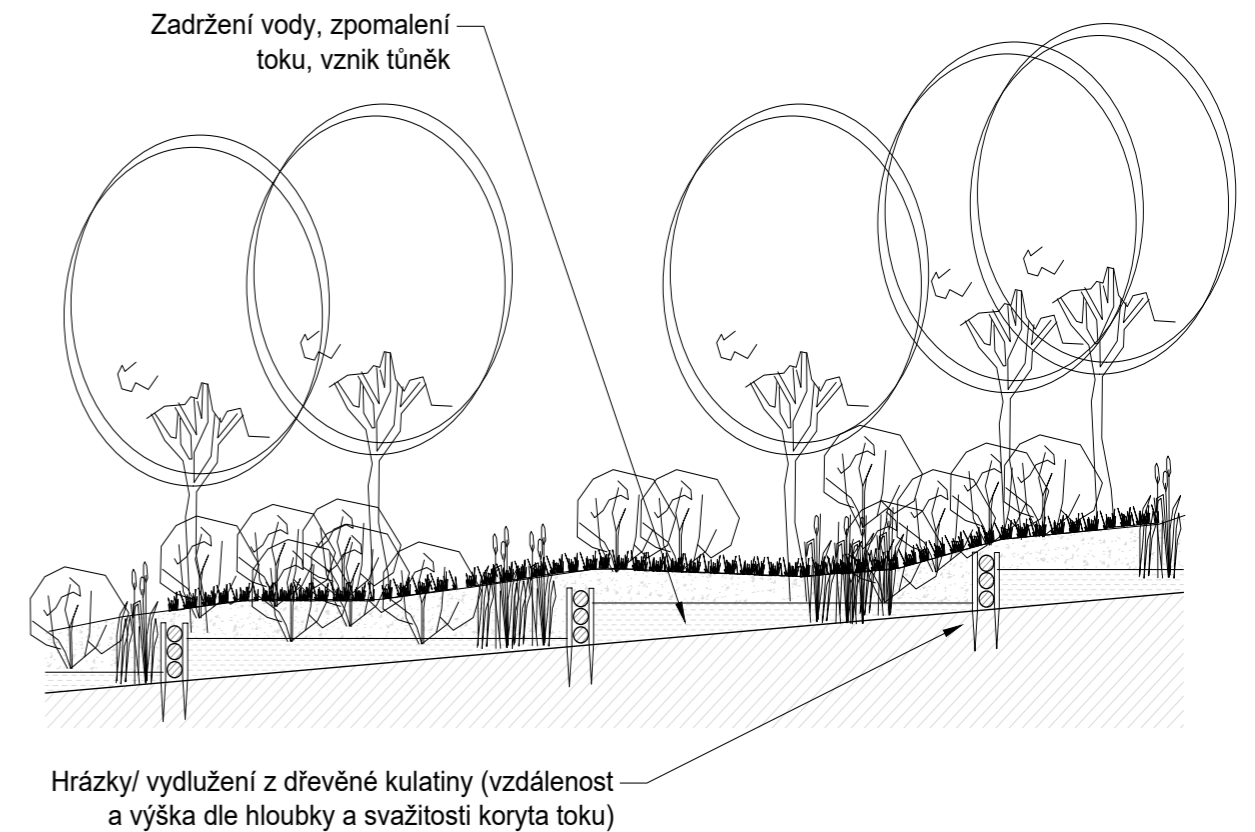
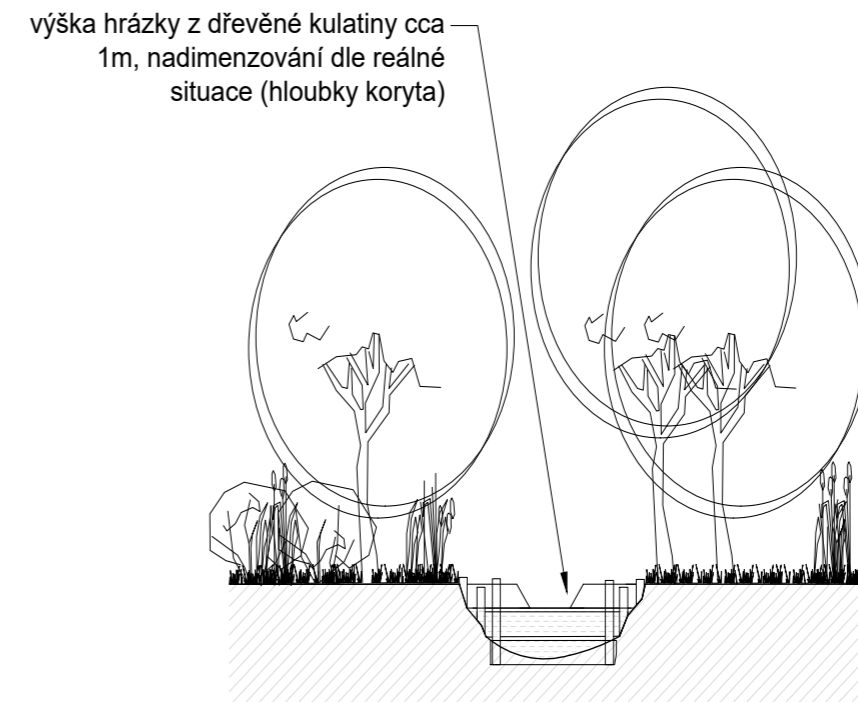
Hlavní myšlenkou navrhovaných opatření je optimalizace vodního režimu na řešeném území se zaměřením na biologická opatření pomáhající zadržet vodu v krajině. Hlavním úkolem je podpora a obnova říční krajiny se svým hyporeálem a doprovodnou vegetací v návaznosti na stávající zeleň, čím nastane obnova funkčnosti ekosystémů. Cílem je dešťovou vodu v území maximálně zadržet, dostat ji do půdy, ke kořenům stromů a keřů, do podzemních rezervoárů vody.

Retence a vsak vody, případně odtok velkého množství vody při přívalových deštích směrem do řeky Bradavy je navržen jako systém na sebe navazujících průlehy, příkopů, mezí a hrázek. Podél nově navržených podélných průlehy budou vysázeny nové remízky společně s polními cestami pro pěší, čím se výraznělepší prostupnost krajiny. Navržené prvky navazují na stávající strukturu krajiny a její stávající prvky.

IDEÁLNÍ ŘEZ PRŮLEHEM A MEZÍ

REVITALIZACE TOKŮ - HRÁZKY / VYDLUŽENÍ - PŘÍČNÝ A PODÉLNÝ ŘEZ KORYTEM

PARK POD HVÍŽĎALKOU - SPÁLENÉ POŘÍČÍ

investor: město Spálené Poříčí

územní studie: 2015

autoři: K.Salzmann, M. Marešová, M. Tanczošová, M. Schwarz

Na základě vymezení říční krajiny v rámci Krajinného plánu města Spáleného Poříčí (2011) v prostoru řeky Bradavy se město Spálené Poříčí v roce 2015 rozhodlo pokračovat v úpravách tohoto území.

Území mezi hrází rybníka Hvíždalka a městem Spálené Poříčí je významným prostorem z mnoha důvodů. V minulosti to bylo místo náhonů, mlýnů, pily, zařízení, které ke svému provozu používaly energii z místních vodních toků. Naši předkové uměli s vodou a krajinou velmi dobře a efektivně pracovat. Současně bylo toto území intenzivně zemědělsky využíváno. Minulé století zde přineslo velké změny, po jedné z dalších velkých povodní byla ve třicátých letech realizovaná velkorysá technická úprava toku Bradavy a po změně vlastnictví půdy v roce 1948 nastala intenzivní degradace, zvýšení eroze okolních polí. Odjakživa byl tento prostor hrozbou povodní, se kterou se snažili místní intenzivně bojovat. Kombinace změny hydrologických poměrů okolních ploch, úprava vodního toku, klimatické změny způsobily, že ohrožení povodněmi je stále aktuální.

V dnešní době toto území již není pro zemědělce zajímavé, je příliš členité, trvale zamokřené, o seno a trávu ze zdejších ploch není zájem, území postupně zarůstá. Tím se ale stává zajímavé z hlediska biodiverzity a ochrany přírody. Blízkost území k městu také vyvolává nutnost zpřístupnění této plochy místním občanům a návštěvníkům. Plocha je naprosto jedinečná a atraktivní, je zde možnost vytvoření krajinářského parku s ne příliš velkým zásahem do zdejší krajiny a jejich hodnot.

Cílem studie je respektování výjimečných přírodních hodnot, ale současně i jejich zpřístupnění (i za účelem výchovy a osvěty) zachování kulturních hodnot území jako svědectví života a dovednosti našich předků, maximalizace zadržování vody v krajině přírodě blízkými nástroji.

I. VOJENSKÉ (JOSEFSKÉ) MAPOVÁNÍ Z LET (1764-1768)

III. VOJENSKÉ (FRANTIŠKO-JOSEFSKÉ) MAPOVÁNÍ 1877-1880

1943 HVÍŽĎALKA A VODOPÁDY NA BRADAVĚ

Údolí řeky Bradavy bylo využíváno jako cenné zemědělské území, později zde byla celá řada mlýnů. Po výstavbě rybníka Hvíždalka byla pod hrází vystavěna pila. Ve 30. letech 20. století po rozsáhlé povodňové události, byla řeka výrazně upravena, kdy došlo k regulaci spádu toku pomocí v kamenných stupňů a navazujících vývaříšť. Tuto úpravu definitivně zničila ničivá povodeň v roce 2002. Od té doby se koryto řeky stále prohlubuje. Příčinou je nevyhovující struktura zemědělské krajiny, která nezadržuje vodu v krajině a způsobuje časté povodňové stavy a také špatný stav řeky Bradavy, která je zahloubená 8-9 m pod povrchem okolní krajiny.

Půda, jak ji známe, vznikala celá tisíciletí. Vznikala velmi pomalu a dlouho, je to výsledek dlouhodobé kultivace a užívání. Lidé v regionu o pole pečovali, protože věděli, že na úrodnosti půdy jsou existenčně závislí. Podobně využívali a pečovali také o vodu. Každý rok se domlouvali na způsobu využití a odbahňování místních rybníků. Pravidelně, někdy i každoročně vyváželi bahno ze dna rybníka na pole. Po roce 1948 tato péče o vodu a krajinu ustala. Potoky byly zatrubněny, meze a remízky rozorány společně s původními cestami. Stromořadí podél cest byly vykáčeny. Důsledky rozorání mezí se dnes nachází na dně rybníků, hlavně rybníka Hvíždalka, protože je největší a leží přímo na řece Bradavě nad městečkem Spálené Poříčí. Na dně rybníka leží několik metrů té nejlepší ornice z celého povodí řeky Bradavy.

PŮVODNÍ TVAR ÚDOLÍ A ŘEKY BRADAVY PŘED VÝSTAVBOU HVÍŽĎALKY A MLÝNSKÝCH NÁHONŮ

TVAR ÚDOLÍ, NAROVNÁNÍ ŘEKY V 30 LETECH 20. STOLETÍ

PŘÍROZENÝ TVAR TOKU, KTERÝ JE DŮLEŽITÉ DOSÁHNOUT VE SPOLUPRÁCI SE SPRÁVCEM TOKU, POVODÍM VLTAVY

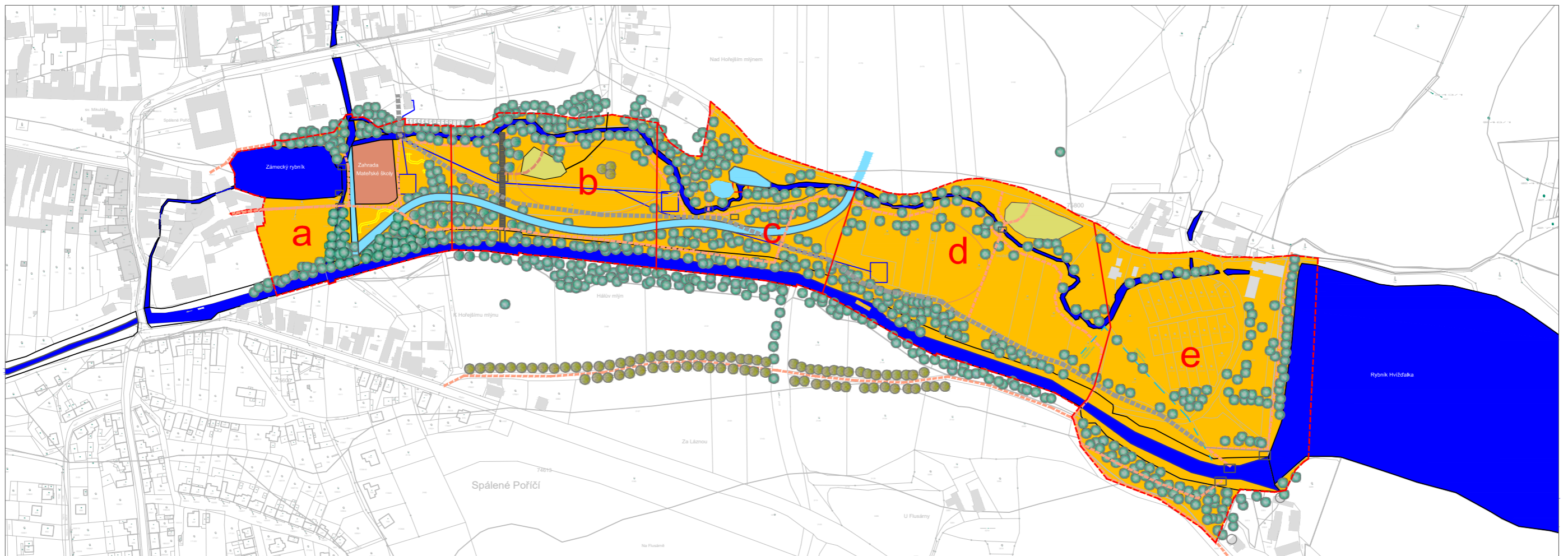
SEDIMENTY Z POVODÍ ŘEKY BRADAVY SKONČILY V RYBNÍKU HVÍŽĎALKA

KONCEPCE NÁVRHU PARKU POD HVÍŽĎALKOU

1. Maximální zadržení vody v řešeném území s cílem protipovodňové ochrany města Spálené Poříčí
2. Zadržení dešťových vod v nově vytvořených mokřadech
3. Respektování fragmentů historického vývoje území – úcta a respekt k práci našich předků
4. Podpora biodiverzity v území (zachování stávajících stanovišť a vytvoření nových)
5. Návrh krajinářského přírodního parku – cílem není vytvářet nový městský park s mnoha technickými prvky, ale naopak respektovat zdejší krajinu, podpořit obrovský potenciál tohoto místa, velmi citlivě vložit nové komunikace, přírodního charakteru, lávky a můstky, které umožní lepší přístup do území a několik málo objektů které umožní lépe toto místo poznávat a odhalovat jeho hodnoty
6. Vytvoření vycházkových okruhů
7. Propojení Parku Pod Hvíždalkou a městem Spálené Poříčí od Jiráskovy ulice
8. Návrh manažmentu, který bude ekonomicky optimální pro město spálené Poříčí a podpoří hodnotné biotopy za předpokladu využití území pro veřejnost

Funkční celky

- a hlavní nástup do Parku
- b centrální prostor - Vlka
- c Hallův mlýn
- d Pod lávkou
- e Vodopád

Park Pod Hvíždalkou

územní studie, zadavatel: Městský úřad Spálené Poříčí
 autoři: Ing. Klára Salzmann, PhD., Ing. Markéta Marešová, Ing. arch. Michal Schwarz, Ing. Jitka Kovaříková, Bc. Michaela Tanczošová

CELKOVÁ KONCEPCE

M = 1 : 4 000

	hranice vymezeného území		hlavní páteřní stezka
	stávající vodní toky a plochy		pěšiny
	navržené vodní plochy		vymezení funkčních celků
	navržené mokřady		stávající a navržené stromy
	navržené suché poldry		

02

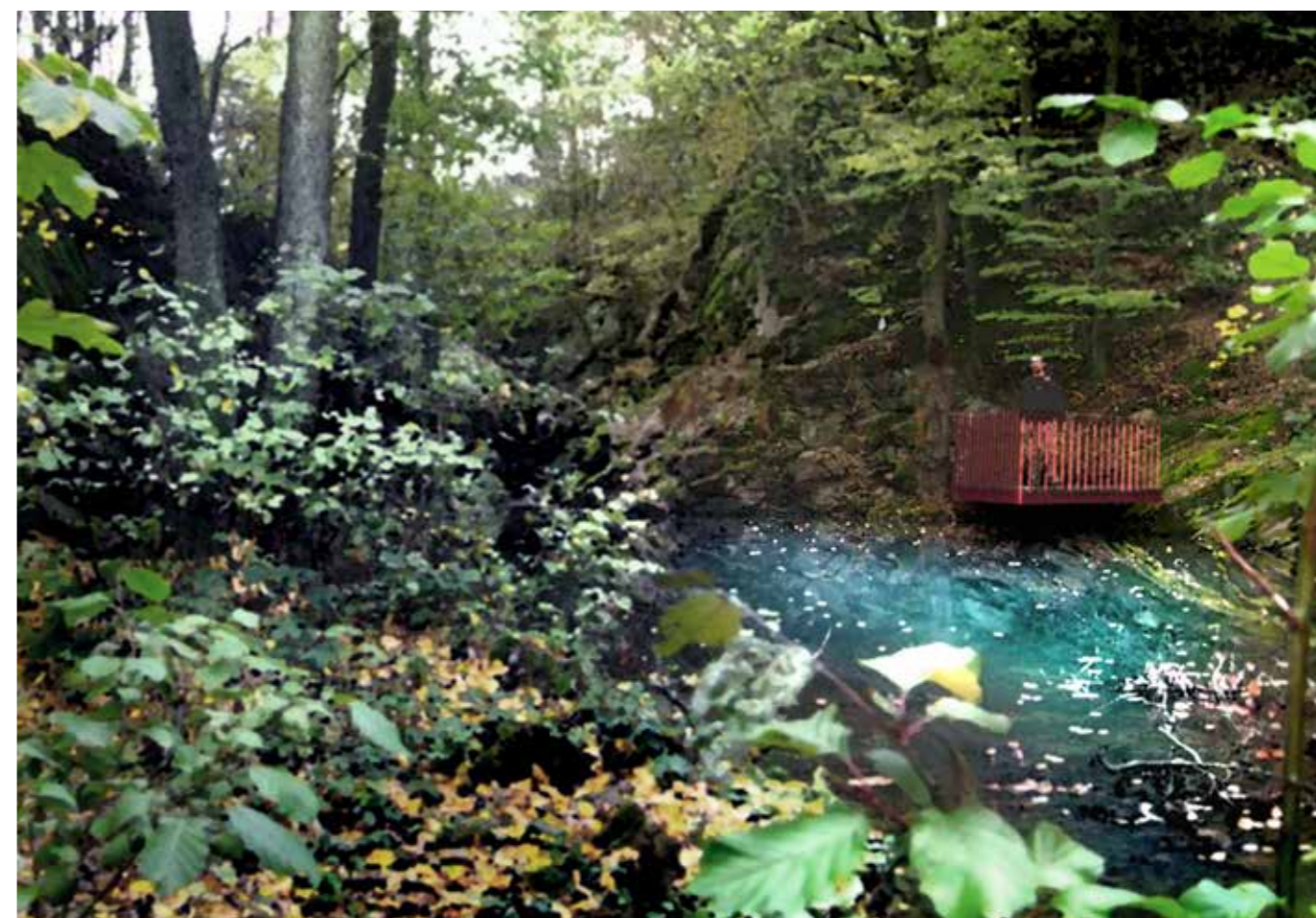
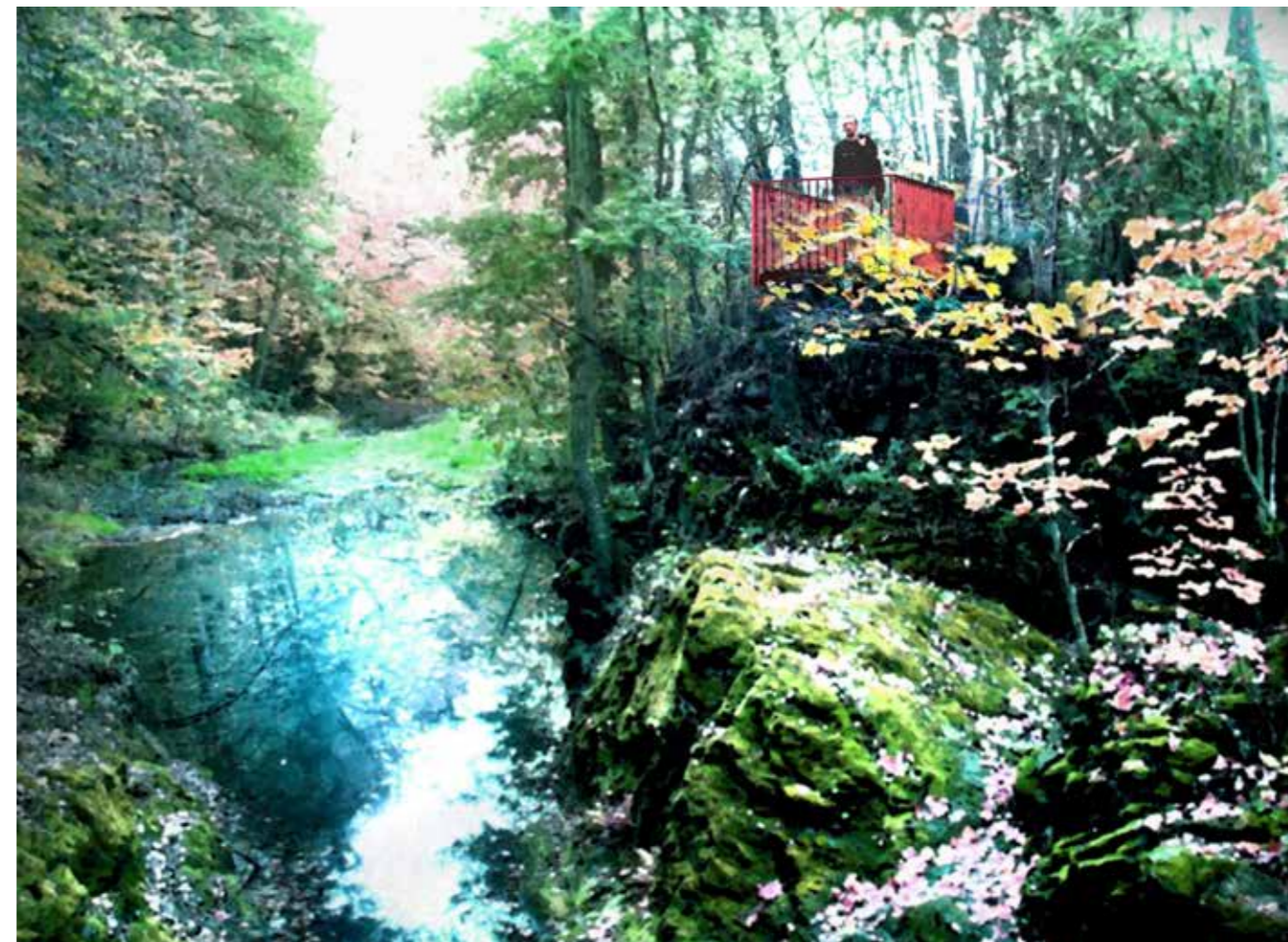
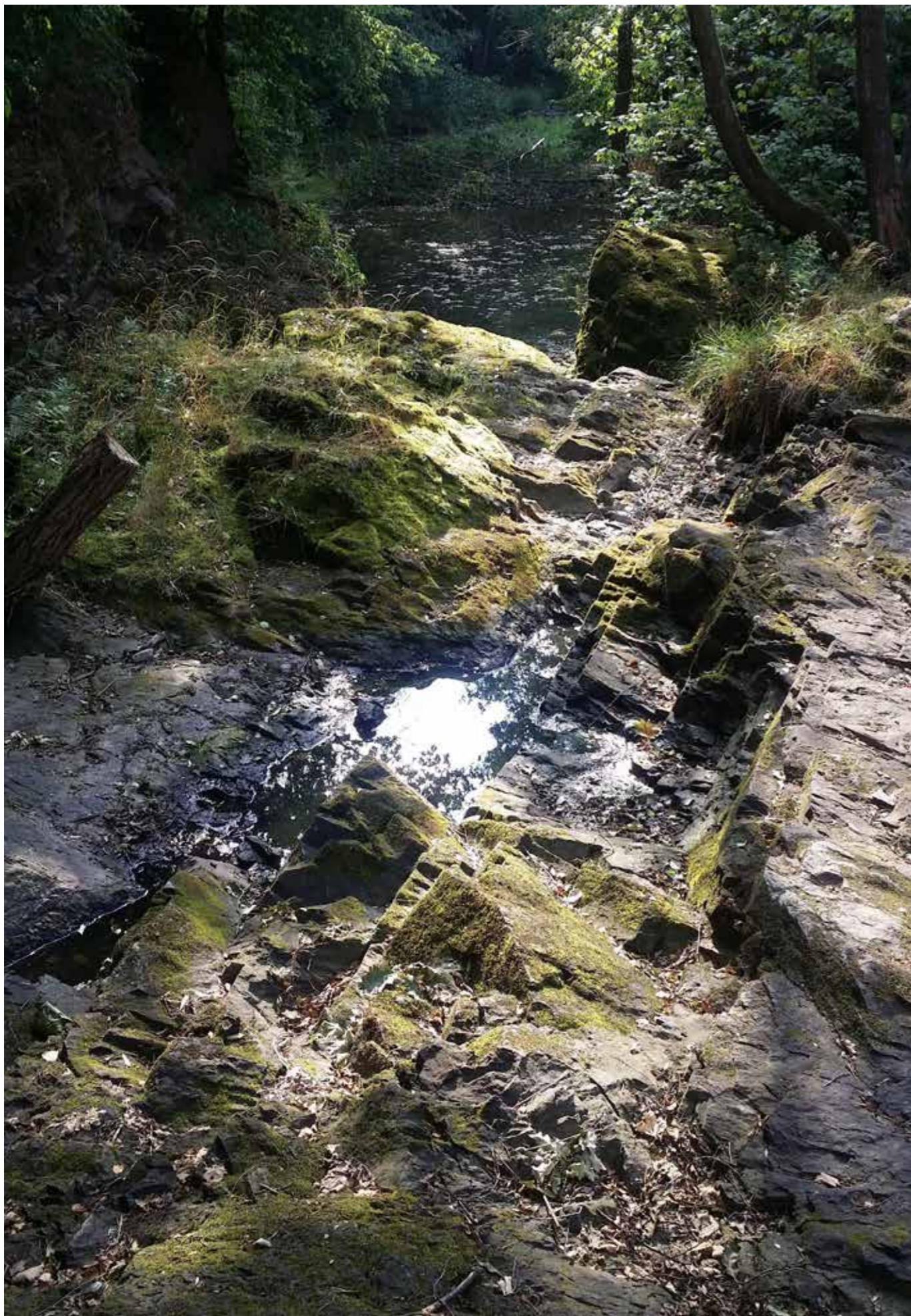
Malé dřevěné stavby v krajině: návrhy vznikaly ve spolupráci s Ing. arch. Michalem Schwarzem, jsou citlivě vkládány do cenného přírodního prostředí a jejich cílem je upozornit na mnohá zaniklá místa a vytvořit vhodné prostředí pro návštěvníky parku. Je to odpočívadlo s názvem „Vlna“, dále připomínky dávných mlýnů s jejich stálým zvukem klepání. Návrhy malých dřevěných regulovatelných náhonů pro děti, kde mají možnost si postavit vlastní dřevěné mlýnky a hrát si s vodou.

PŘIPOMÍNKA MLÝNA NA MÍSTĚ BÝVALÉHO HALLOVA MLÝNA, ZVUK PADAJÍCÍ VODY A KLEPOT MLÝNSKÉHO KOLA.

NÁVRH NÁHONU PRO DĚTI, KDE SI MŮŽOU STAVĚT VLASTNÍ MLÝNKY

VODOPÁD POD HRÁZÍ RYBNÍKA HVÍŽDÁLKA, NÁVRHY NA MOŽNÉ UMÍSTĚNÍ VYHLÍDKY NA VODOPÁD

Vestec u Prahy 01

Spálené Poříčí 02

Zbiroh 03

Kostelní Lhota 04

Červené Poříčí 05

Plasy 06

Park sv. Jiří, Plzeň 07

Příbram 08

Kadaň 09

Blovice 10

ZBIROH - KRAJINNÝ PLÁN

(k.ú. město Zbiroh, obce Chotětín, Přísednice, Jablečno, Třebnuška)

investor: město Zbiroh

rozloha: 2 500 ha

územní studie krajiny: 2016

autoři: K.Salzmann, M. Marešová, V. Ledvina, J. Kovaříková, Z. Skřivanová

Územní studie Krajinný plán si vytyčila úkol zpracování krajinného plánu pro potřeby Územního plánu v duchu Evropské úmluvy o krajině a nového nástroje pro plánování krajiny – Zelené infrastruktury. Výstižnou definici zelené infrastruktury uvádí David C. Rouse ve své knize „Green infrastructure. A Landscape Approach“: Pojmem zelená infrastruktura se označují prvky, které spojují přírodní a zastavěné prostředí a zpřijemňují život ve městech. Jsou to například údolí řek a potoků, parky, stezky pro pěší a cyklisty, zelené střechy, zelené ulice a stromový porost ve městech. Na regionální úrovni zelená infrastruktura zahrnuje soustavu přírodních oblastí, zelených ploch, zelených stezek, obhospodařované (lesní a zemědělské) půdy a dalších prvků, které mají společně mnohostranný pozitivní vliv na zdraví a kvalitu života lidí a na dobrý stav ekosystémů,(...).

Zelenou infrastrukturu v rámci Zbirožského katastru rozumíme ve dvou úrovních

1. úroveň – vytvoření „zelené páteře“, to znamená společný prostor pro

- posílení biodiverzity (základ tvoří rozsáhlé lesní komplexy s přírodě blízkou druhovou skladbou, na ně vázané prvky místního územního systému ekologické stability a hojně zastoupené porosty mimolesní vegetace)
- říční krajinu se zvýšenou akumulací povrchových vod a kontinuální proudění vzduchu
- sítě prostupnosti krajiny (pěší a cyklistické trasy)
- pro veřejná a rekreační prostranství pro obyvatele.

2. poloha – znamená zelenou infrastrukturu v rámci jednotlivých objektů

- optimální akumulace vody
- opatření na podporu biodiverzity, ochrana přírodních stanovišť, zvýšení podílu autochtonní vegetace.

Město Zbiroh se rozhodlo v roce 2019 Krajinný plán zpracovat do územního plánu města Zbiroh.

SOUČASNÝ STAV KRAJINY ZBIROŽSKA - OBRÁZKY DOKUMENTUJÍ ZACHOVANOST PŮVODNÍCH STRUKTUR

I. vojenské mapování (1764-1768)

- 1 Stará plzeňská silnice, spojnice mezi Prahou a Plzní, prochází řadou významných měst, stále používaná
- 2 Druhá významná silnice Zbirožska 18. stol., spojující Kařez a Jablečno, stále funkční ale s menším významem (Švabinská)
- 3 Zaniklý rybník, nyní fotovoltaika
- 4 Jiná poloha rybníků oproti současnému stavu
- 5 Přirozeně meandrující tok Zbirožského potoka

Mapa stabilního katastru (1825-1843)

- 1 Stará Plzeňská silnice, s patrnou alejí
- 2 Švabinská silnice zůstává druhou největší cestou
- 3 Rybníky pod Frntiškovem
- 4 Dispozice rybníků odpovídá současnému stavu
- 5 Zelená niva podél toku Zbirožského potoka

III. vojenské mapování (1877-1888)

- 1 Stará Plzeňská silnice, s patrnou alejí, hlavní spojnice mezi Prahou a Plzní
- 2 Švabinská silnice pomalu ztrácí na významu, v severní části území téměř zaniká
- 3 Tato cesta (dnes Sládkova) posiluje na významu, stává se páteří komunikací Zbirožska
- 4 Výrazná proměna oblasti Borku, nová výstavba (Stroussberg), železnice (od r. 1862)

(Zdroj: www.oldmaps.geolab.cz, upraveno)

Oblast dolních rybníků, Malého Újezda, Borku

I. vojenské mapování (1764-1768)

- 1 Kříž u křižovatky cest
- 2 Bukov, zalesněný vrch
- 3 Malý újezd, původně panské sídlo Újezdec, uzavřená dispozice, kříž
- 4 Kříž u křižovatky cest
- 5 Vodní mlýn Čápský
- 6 Ovčín
- 7 Zrušený rybník

Mapa stabilního katastru (1825-1843)

- 1 Čápský rybník
- 2 Dvorský rybník
- 3 Malý újezd, původně panské sídlo Újezdec, změna dispozice
- 4 Zbirožský potok (pramení pod Sirskou horou u Těškova)
- 5 Čápský mlýn

III. vojenské mapování (1877-1888)

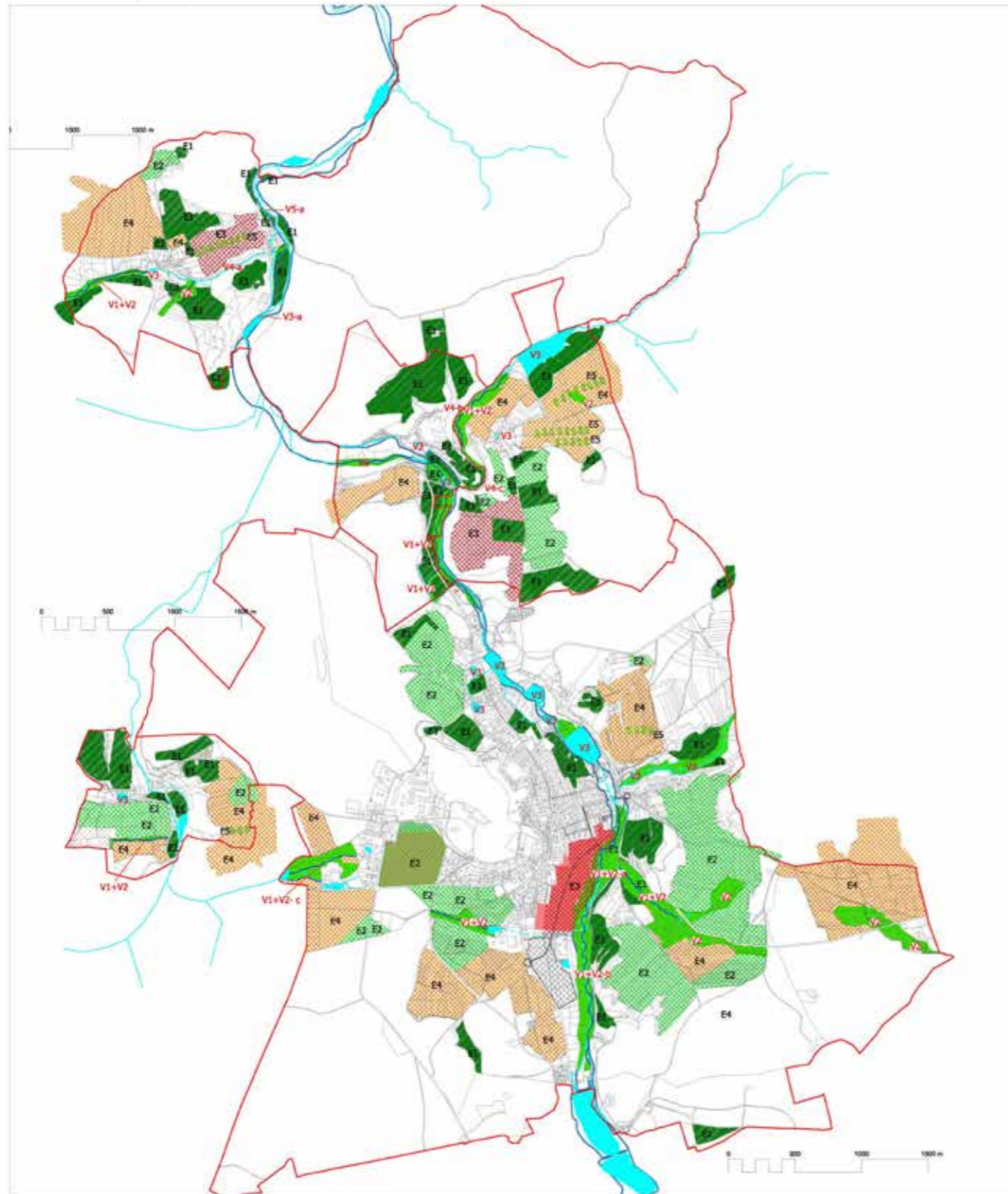

- 1 Čápský rybník
- 2 Dvorský rybník
- 3 Plzeňská silnice s alejí
- 4 Nově – železniční trať (od r. 1862)
- 5 Čápský mlýn
- 6 Nový úsek silnice
- 7 Starussbergovy stavby na zpracování železné rudy, (válcovna, pudlovna)
- 8 Dělnické kolonie, Stroussbergova výstavba domů pro dělníky
- 9 Dnes zaniklá cesta
- 10 Bývalá cihelna

(Zdroj: www.oldmaps.geolab.cz, upraveno)

ZBIROH - KRAJINNÝ PLÁN - VODA V KRAJINĚ, PROTIEROZNÍ OCHRANA ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY

Návrh - výkres B1

LEGENDA

	Voda v krajině	Protierozní opatření

Technické údaje

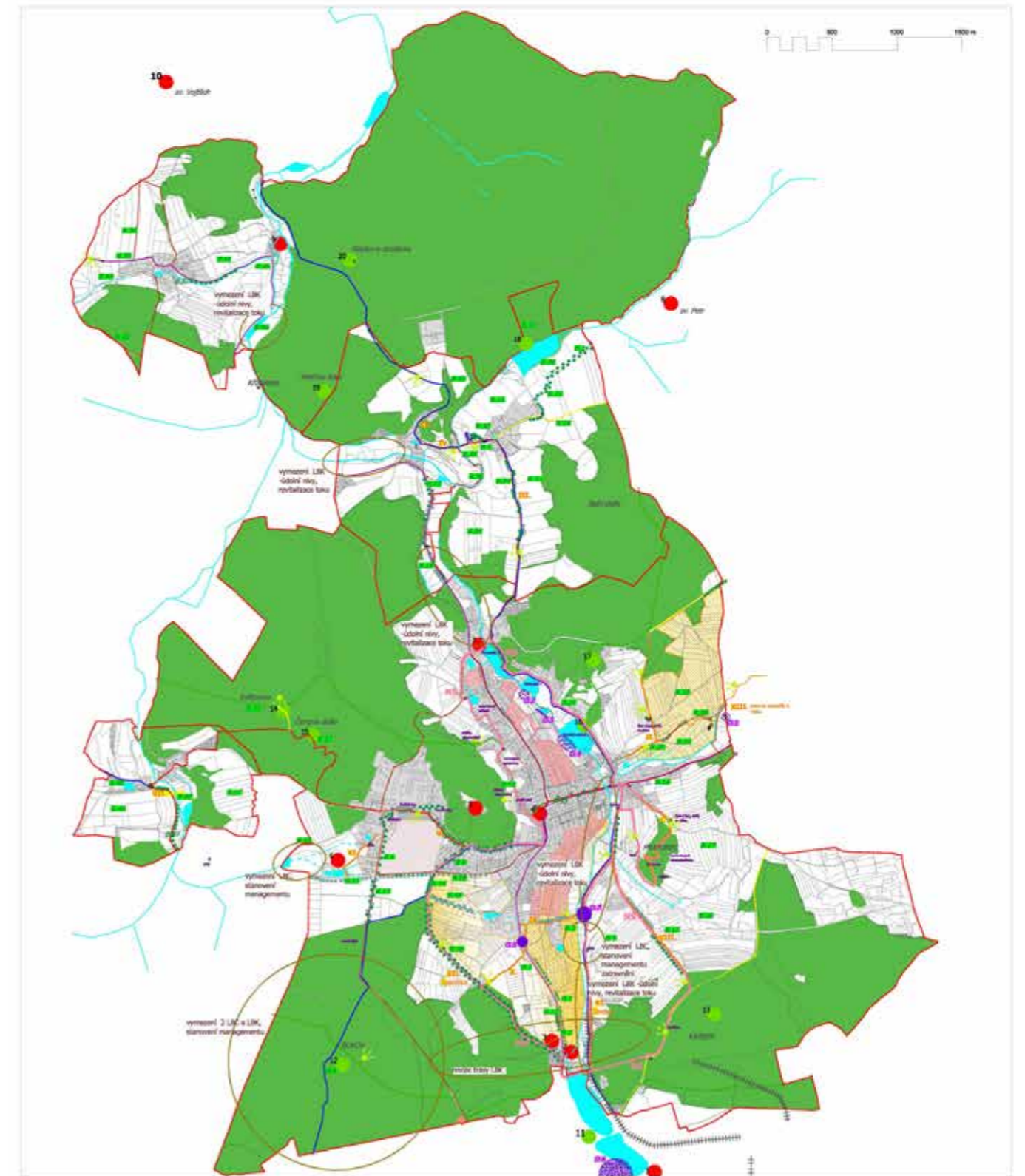
Krajinný plán Zbiroh

Voda v krajině, protierozní ochrana zemědělské půdy

1:10000 V.2016

ZBIROH - KRAJINNÝ PLÁN - CESTY V KRAJINĚ, PROSTUPNOST, OBYTNOST, OCHRANA BIODIVERZITY

Návrh - výkres B2

LEGENDA

	Cesty	Obytnost, přístupnost

Technické údaje

Krajinný plán Zbiroh

Cesty v krajině, přístupnost, obytnost, ochrana biodiverzity

1:10000 V.2016

současný stav a návrh krajiinářských úprav v území

Uvolněné toky z potrubí a nadmíru zahloubených koryt vytvoří přirozené biotopy řady organismů, voda, která se může rozlít do šířky zůstat například v tůních je pro krajinu, a tedy pro vše co krajina reprezentuje, tedy i člověka, užitečnější. Pro ukázkou území nad Zbirovií.

současný stav a návrh krajiinářských úprav v území

Meandrující toky potoků a řek jsou přirozené, není to jen příjemný obraz lahodící oku. Napřímená koryta odvádějí vodu velmi rychle z míst, aby se pak nekontrolovaně zakumulovala na místech, kde ohrožují okolní zástavbu. Rozvolnění koryt umožní vodě plynout přirozeně, dovolí jí zůstat v přirozených sníženinách, a také umožní větší škále rostlin i živočichů najít si své optimální útočiště.

současný stav a návrh krajiinářských úprav v území

Dynamický terén s četnými vyvýšeninami a kamennými útvary vybízí k instalaci rozhleden, které mohou mít různé parametry, mohou být z různých materiálů. Jejich citlivé zasazení do krajiny neznehodnotí její ráz. Tyto objekty dokáží, přitáhnou pozornost, probudit zvědavost a zdržet návštěvníka v území déle. Jsou vděčnými cíli výletů. Taková rozhledna by mohla stát třeba na Bukově.

Vestec u Prahy 01

Spálené Poříčí 02

Zbiroh 03

Kostelní Lhota 04

Červené Poříčí 05

Plasy 06

Park sv. Jiří, Plzeň 07

Příbram 08

Kadaň 09

Blovice 10

V neposlední řadě je problematické i hledisko krajiny a estetické. V důsledku technické úpravy toků a absence doprovodné vegetace vzniká plochá, nezajímavá, nečitelná krajina bez jakýchkoliv dominant či orientčních vodítek.

Další silné narušení vodního a ekologického režimu krajiny znamenala výstavba dálnice D11. Dálnice přerušila kontinuitu vodních toků i režimu půdní vody a změnila průběh záplav v území. V důsledku této dopravní stavby došlo k dalšímu odvodnění střední a severní části území.

V důsledku rekonstrukce komunikace ve směru Pečky byl narušen historický závlahový systém, který vedl vodu od stavidla na Výrovce přes vodoteče „K Výrovce“ a „Za Dálnicí“ do vodoteče „Z mokrých luk“ a dále do Šembery. Systém byl přerušen nevhodným řešením propustku kanálu „Za Dálnicí“.

B | PROBLÉMY ZEMĚDĚLSKÉ KRAJINY

Problémem je existence rozsáhlých bloků zemědělské půdy s intenzivním využitím. Chybí odpovídající členění vyšší vegetací a dalšími krajinnými prvky, a to nejen ve vlastním katastru obce, ale i v širším kontextu. To je podpořeno i monotónním, rovinným terénem. Původní cestní síť a členící meze byly rozorány v rámci scelování pozemků v 50. letech 20. století.

Důsledkem je přehřívání a vysušování ploch, a také zesílená větrná eroze (podrobný rozbor na následující straně).

Problémem pro ekologickou stabilitu území jsou i velké lány zemědělských monokultur pouze několika typů plodin; je zcela potlačena diverzita zemědělské krajiny a prostor pro její živou složku.

C | PROBLÉMY LESNÍCH PLOCH

Lesní plochy v území jsou využívány jako hospodářské lesy. Problémem je nevhodné druhové složení lesních porostů, jedná se často o stejnověké borové monokultury bez odpovídajícího podrostu a bez okrajových společenstev na rozhraní les - zemědělská půda, které slouží jako životní prostředí pro celou řadu živočišných druhů. Tyto porosty mají v území ekostabilizační funkci.

Monokulturní lesy bez biodiverzity jsou ohroženy škůdci či extrémními výkyvy počasí a postupující klimatickou změnou. V důsledku toho jsou lesní porosty v území vesměs ve velmi špatném zdravotním stavu a dlouhodobě neprosperují. Lépe jsou na tom části lesů s příměsí listnatých dřevin, zejména dubu. Borové lesy jsou vzhledem k mělkému kořenovému systému borovic silně ohroženy sníženou hladinou podzemní vody, která je v kombinaci s propustnými půdami a suchým počasím pro porosty limitní. Borové lesy jsou v otevřené krajině bez vertikálního členění též silně ohroženy vývraty.

D | PROSTUPNOST A OBYTNOST KRAJINY

Nedostatečná prostupnost a obytnost krajiny pro člověka i pro další živé organismy je dána zejména intenzivním využitím zemědělské krajiny s rozsáhlými bloky orné půdy.

Rekreačnímu využití území brání chybějící členění systémem polních cest, ale také absence jejich funkčního zokruhování v řešeném území i z hlediska širšího území a návaznosti na okolní obce. Chybí odpovídající vybavenost v území, rekreační potenciál významnějších lokalit v krajině zůstává nevyužitý (mostek přes Výrovku s minerálním pramenem, lokalita u splavu, pás zeleně podél vodního toku Z mokrých luk apod.)

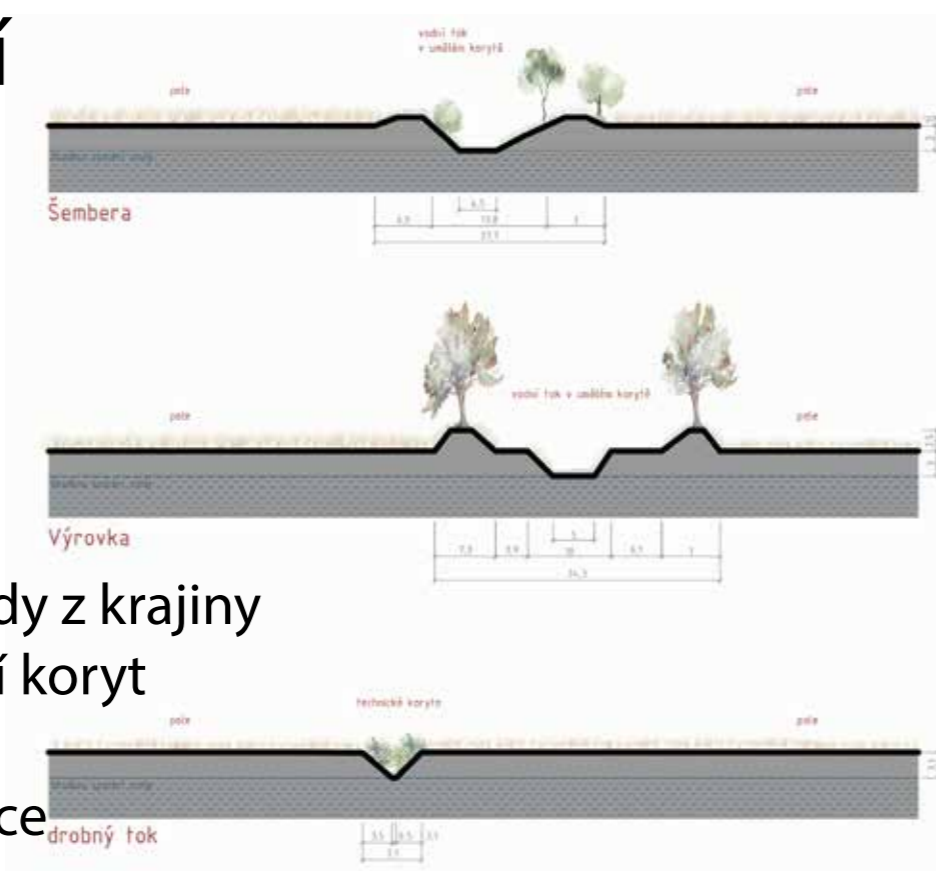
Problémem je absence kvalitní doprovodné zeleně cest, která by poskytovala stín, stejně jako nezajímavost krajiny silně ovlivněné intenzivním hospodařením a technickými úpravami vodních toků. Velký problém představuje z pohledu prostupnosti území těleso dálnice D11. Spojení mezi severní a jižní částí území zajišťují 2 nadjezdy; potenciál prostupů je i pod přemostěním v místě křížení s vodními toky (zatím nevyužitý).

Dálnice, chybějící doprovodná zeleň komunikací a vodních toků i absence jakýchkoliv dalších vegetačních prvků v krajině představuje zásadní problém pro pohyb živočichů v území. Problém v teoretické rovině řeší ÚSES, v praktickém pohledu jsou však biokoridory nefunkční nebo pouze částečně funkční. Navíc zásadně chybí jemnější členění území mozaikou drobnějších vegetačních prvků.

vysychání krajiny

rychlý odtok vody z krajiny
 technická řešení koryt
 hloubka koryt
 absence vegetace

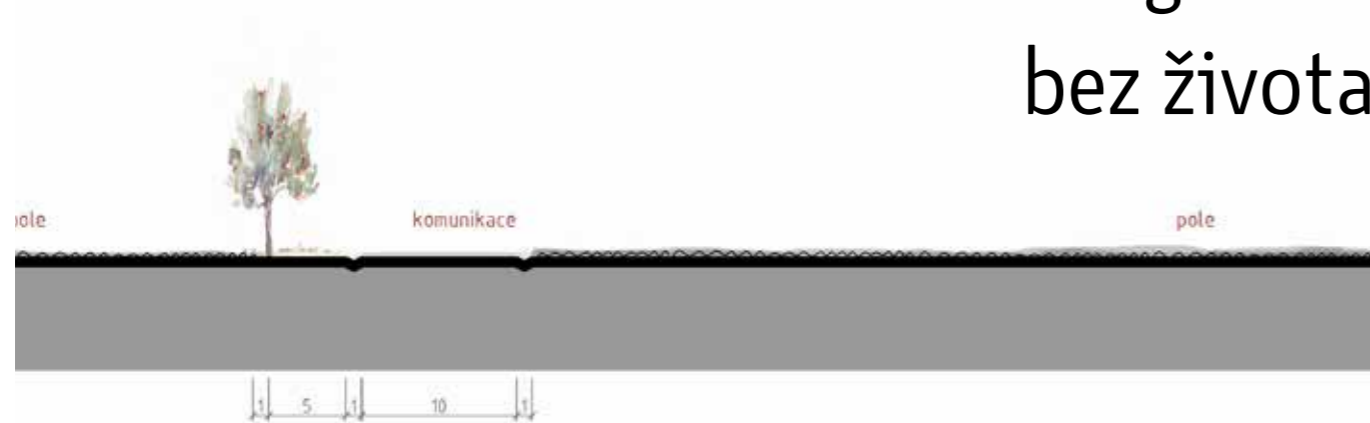

zavodnění krajiny

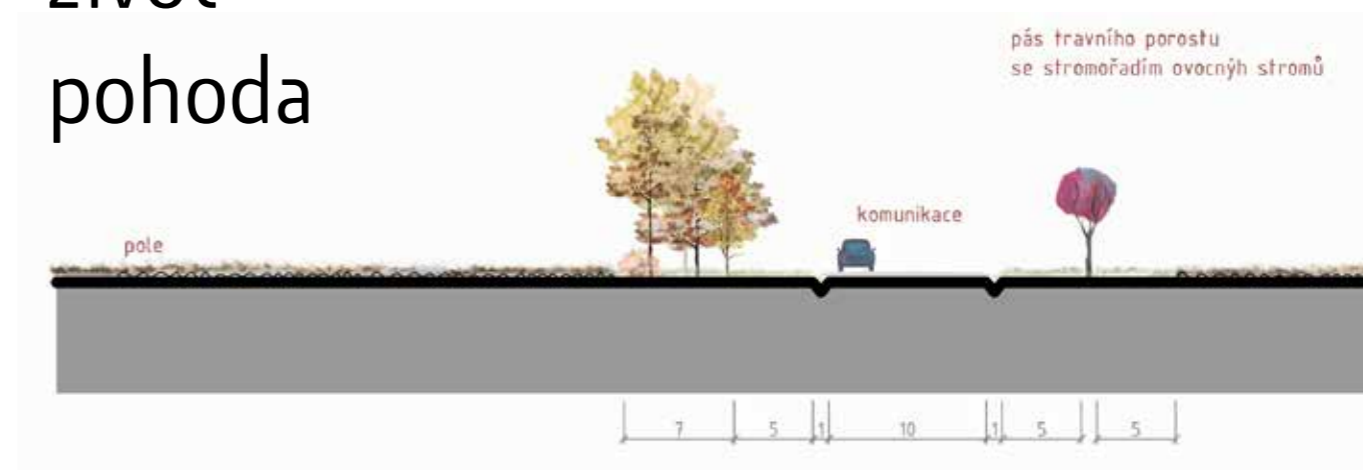
zpomalení odtoku
 revitalizace
 mělčí profil
 vegetace

fádnost
teplo
sucho
bez vegetace
bez života

členitost
prostupnost
vegetace
život
pohoda

Vestec u Prahy 01

Spálené Poříčí 02

Zbiroh 03

Kostelní Lhota 04

Červené Poříčí 05

Plasy 06

Park sv. Jiří, Plzeň 07

Příbram 08

Kadaň 09

Blovice 10

STUDIE OBNOVY A VYUŽITÍ ZAHRAD NKP ZÁMKU ČERVENÉ POŘÍČÍ

investor: Národní Památkový ústav, územní odborné pracoviště Plzeň

rozloha: 50 ha

územní studie: 2016

autoři: K.Salzmann, M. Myšková - Kaščáková, J. Trevisan, J. Hajšman, E. Jeníková, M. Smetanová

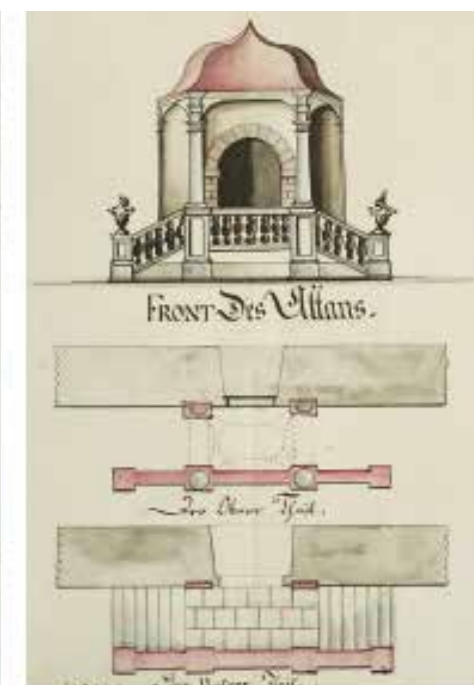
Státní zámek Červené Poříčí je unikátním příkladem stavby ve stylu saské renesance, dochované v Plzeňském kraji. Zámek byl postaven roku 1611 Mikulášem Šicem z Drahenic na místě starší tvrze Mladoty z Jelmanic. V 19. století patřil císařské rodině a po vzniku ČSR připadl státu.

Zadáním studie je obnova zámecké zahrady. Tato studie si dala za úkol prozkoumat historii objektu, jak se měnila jeho tvář, zinventarizovat všechny artefakty, dřeviny. V rámci hledání možnosti dalšího využití pro širokou veřejnost studie načrtla další možnosti rozvoje, směřování.

Nedílnou součástí studie bylo hledání širších krajinářských vazeb komponované kulturní krajiny. Údolí mezi Švihovem a Červeným Poříčím tvoří jeden prostor, jsou zde zřejmé historické vazby. Široce modelované údolí řeky Úhlavy s nejkvalitnější půdou v okolí, s životodárnými sedimenty záplav jarních tání. Dominantní pohled ze zahrady zámku Červeného Poříčí je směrem na vodní hrad Švihov. Podélná osa zahrady vychází z tvaru údolí řeky Úhlavy a současně je spojnicí vodního hradu Švihov a vchodu a oltáře kaple Nejsvětějšího srdce Ježíšova.

Západní průčelí zámku s krytým hlavním vchodem a balkonem, V popředí pravidelný parter oddělený od nádvoří dřevěným na konci pozlaceným pláňkovým plotem ve tvaru halaparten. (akvarel J.T. Košina; po roce 1670)

Návrh na polygonální zahradní altán (akvarel J.T. Košina; po roce 1760)

Návrh na busty a rokokové vázy (akvarel J.T. Košina; po roce 1670)

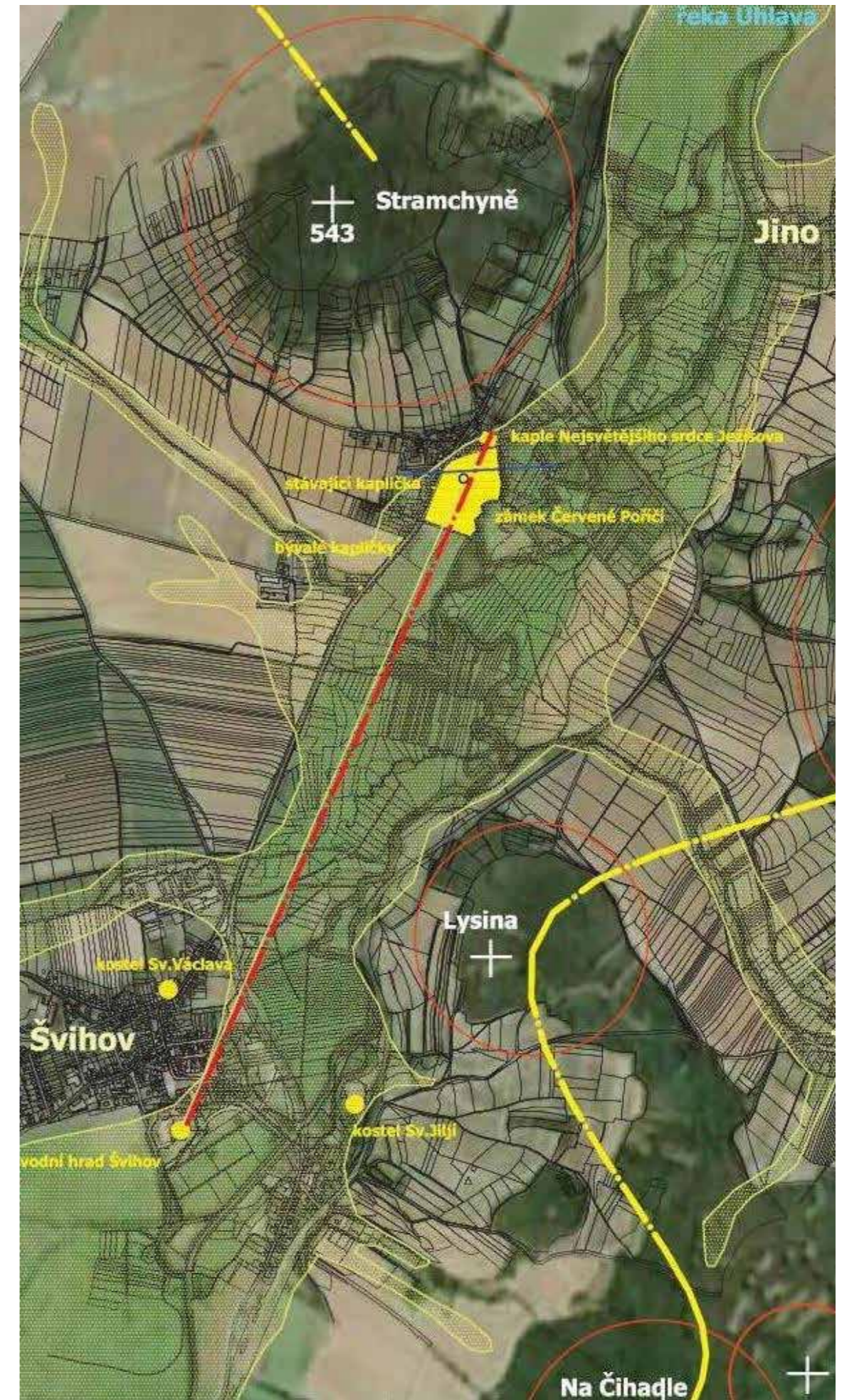
Východní část zámeckého nádvoří. Loubí vede od postranního vchodu do zámku jižním směrem do zahrady. Je vyrobeno z dřevěných planěk a natřeno zelenou olejovou barvou. J.T. Košin; po roce 1670)

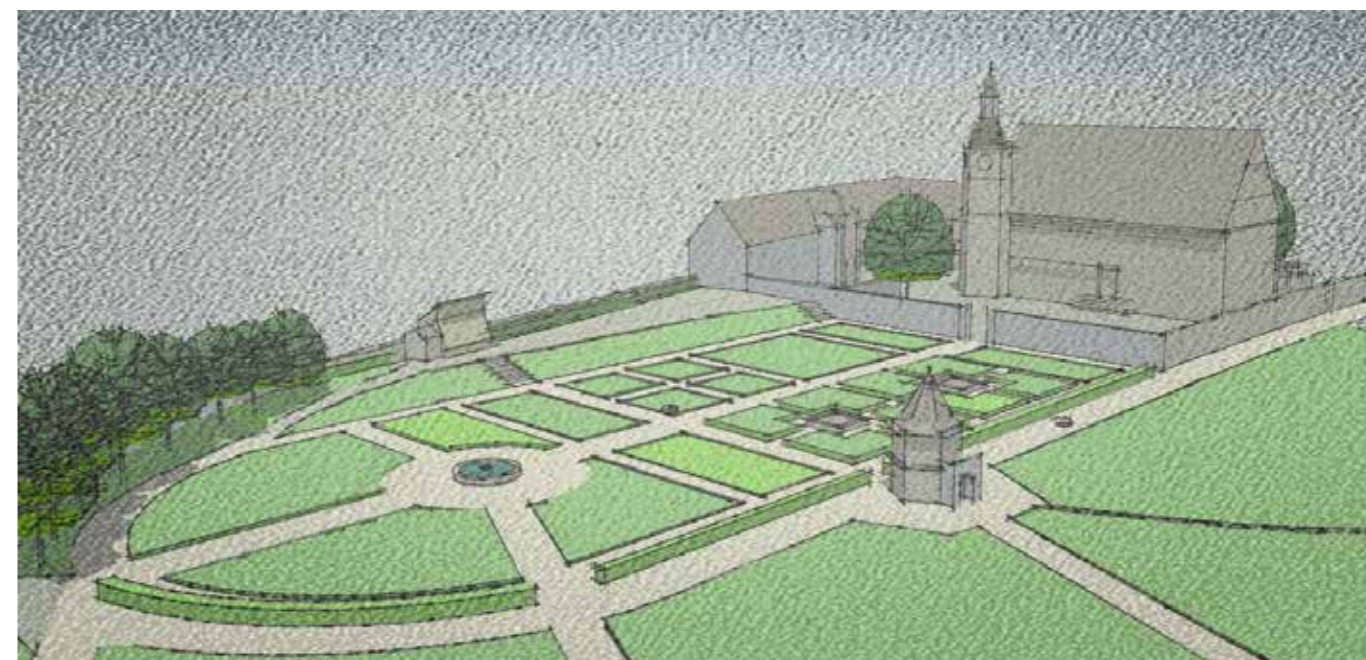

Kompoziční vazby zámku a také zahrady jsou dány hlavně geomorfologickým tvarem okolní krajiny. Údolí mezi Švihovem a Červeným Poříčím tvoří jeden prostor, jsou zde zřejmé historické vazby. Široce modelované údolí řeky Úhlavy s nejvyšší kvalitou půdy v okolí, s životodárnými sedimenty záplav jarních tání. Údolí bylo hodnotným pastvištěm, proto bylo celé odlesněno, jenom doprovodné břehové porosty řeky Úhlavy a přítoků ukazovaly kde se nachází tok. Pohled podél údolí byl nejvíce otevřený a umožňoval vidět daleko. Na severu pohled uzavírá vrchol Skalka 483 m.n.m., a na jihu kulisu za Švihovem tvoří Švábí 457 m.n.m.

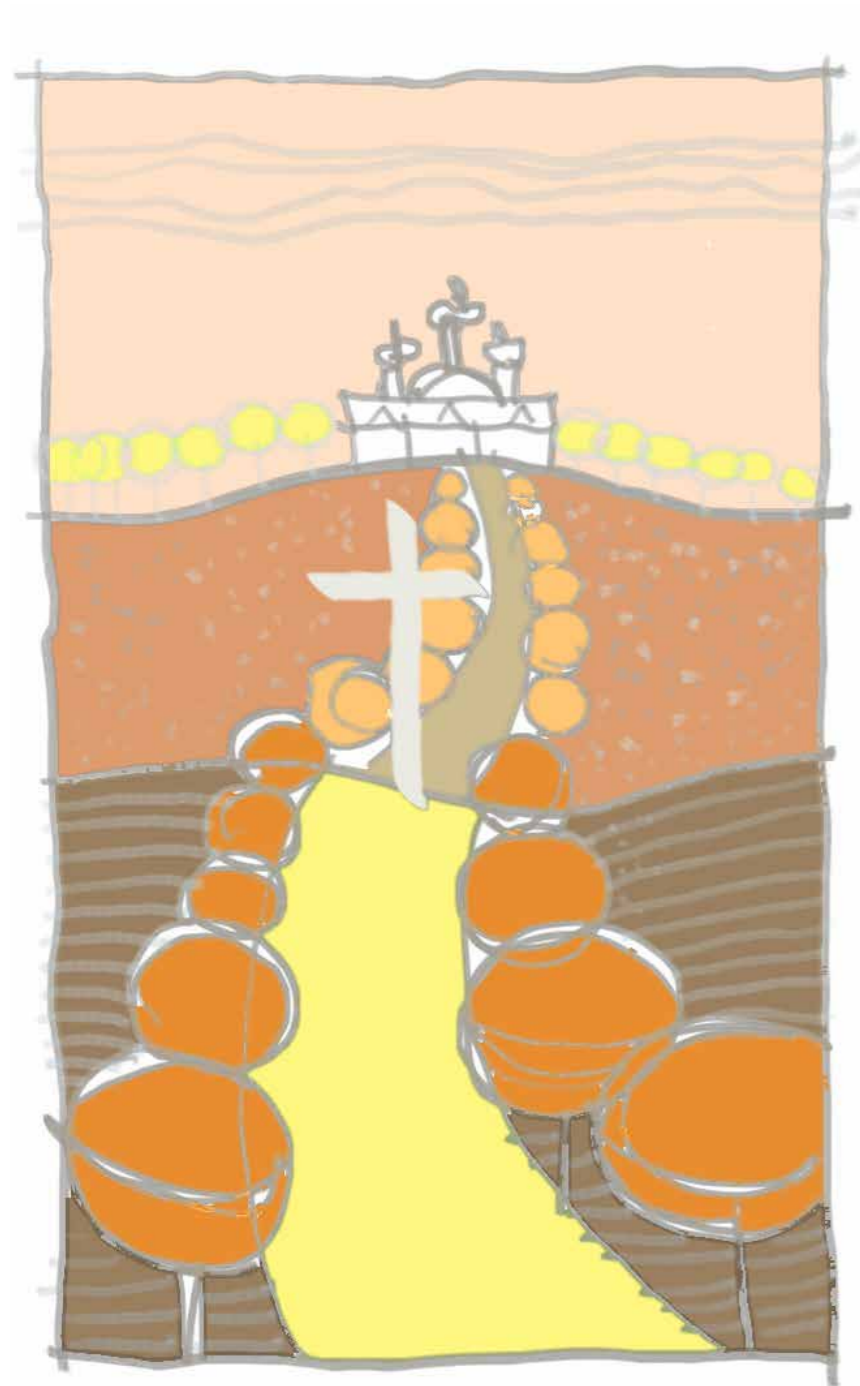
Údolí Úhlavy je tvořeno hřebeny vrcholů předhůří Šumavy, kde nejvyšší je Běleč, 712 m.n.m. na levé straně údolí dále Tuhošť 601 m.n.m., Stříbrnice 539 m.n.m., Stramchyně 642 m.n.m. Na pravé straně Úhlavy nad Švihovem hřeben hor začíná vrcholem Kamýcká skála 538 m.n.m., Lysina 444 m.n.m., Matějkovna 509 m.n.m., Loupensko 556 m.n.m.

Dominantní pohled ze zahrady zámku Červeného Poříčí je směrem na vodní hrad Švihov. Podélná osa zahrady vychází z tvaru údolí řeky Úhlavy a současně je spojnicí vodního hradu Švihov a vchodu a oltáře kaple Nejsvětějšího srdce Ježíšova

Vestec u Prahy 01

Spálené Poříčí 02

Zbiroh 03

Kostelní Lhota 04

Červené Poříčí 05

Plasy 06

Park sv. Jiří, Plzeň 07

Příbram 08

Kadaň 09

Blovice 10

OBNOVA STARÉ PLASKÉ CESTY

investor: Plzeň 2015, s.r.o., obe Výrov

územní studie: 2013

projektová dokumentace: 2015

autoři: K.Salzmann, I. Bukačová, M. Havlová

Tzv. stará plaská cesta byla historická poutní cesta na panství cisterciáckého kláštera v Plasích, která spojovala klášter v Plasích a proboštský klášter Mariánská Týnice. Architektem většiny budov obou areálů byl Jan Blažej Santini-Aichel.

Barokní cesta vznikla v 1. polovině 18. století za opata Evžena Tytla jako součást rozsáhlého budování klášterního panství a vyjádření urbanistických vazeb. V členitém terénu v okolí Plas nešlo vybudovat striktně přímé pohledové vazby, přesto je cesta vroubená stromořadím jasným vyjádřením tehdejšího požadavku na vzhled krajiny v okolí panského sídla.

Stará cesta vycházela ze samotného opatství v Plasech, stoupala severovýchodním směrem vzhůru k samotě Sokolka, pokračovala k hájovně Rouda, odtud k soše sv. Jana Nepomuckého na návrší Svatý Jan nad Hadačkou, pokračovala k hospodářskému dvoru Sechutice, okolo rybníka Pivovárek k proboštskému a poutnímu kostelu Mariánská Týnice a dále k hospodářskému dvoru Hubenov.

V současnosti je zachován úsek mezi Plasy a Sokolkou, po kterém prochází červená turistická trasa. V samotných Plasech se začátek cesty stal ulicí Stará cesta. Úsek od Sokolky přes Roudu až k sv. Janu Nepomuckému se stal základem pro dnes velmi frekventovanou silnici I/27. Úsek k Sechuticím byl ve 20. století rozorán a zcela zanikl v poli. Z úseku mezi Sechuticemi a Týnicí je zachována menší část končící u křížku v polích.

V rámci aktivit Evropského města kultury Plzně v roce 2015 jsem vypracovala ve spolupráci s Muzeem a galerií Severního Plzeňska v Mariánské Týnici studii obnovy této cesty, která hledala možnosti realizace. Následně obec Výrov zrealizovala výsadbu aleje původní tkzv. kapucínské lípy v části Zelený kříž - rybník Pivovárek.

Obnova silnice je součástí územních plánů města Kralovice a obce Výrov, avšak místní Kralovická zemědělská a.s., která na těchto plochách hospodaří, myšlenku obnovy cesty dlouhodobě odmítá.

Význam obnovy cesty pro rozvoj turistického ruchu v prostoru města Plasy a kláštera Mariánská Týnice je klíčový.

HISTORICKÁ VEDUTA PLÁNU VÝSTAVBY PANSTVÍ CISTERCIÁCKÉHO KLÁŠTERA V PLASÍCH, ROK 1780

SOUČASNÝ POHLED NA KLÁŠTER MARIÁNSKÁ TÝNICE, PŘÍSTUPOVÁ CESTA BYLA ROZORÁNA VE 20. STOLETÍ

KOMPOZIČNÍ PRINCIPY PLASKÉ POUTNÍ CESTY

POHLED NA MARIÁNSKOU TÝNICI S POUTNÍM KOSTELEM ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE

STATEK SECHUTICE (DNES VE ŠPATNÉM STAVU)
JE DŮLEŽITÝM KOMPOZIČNÍM PRVKEM PLASKÉ CESTY

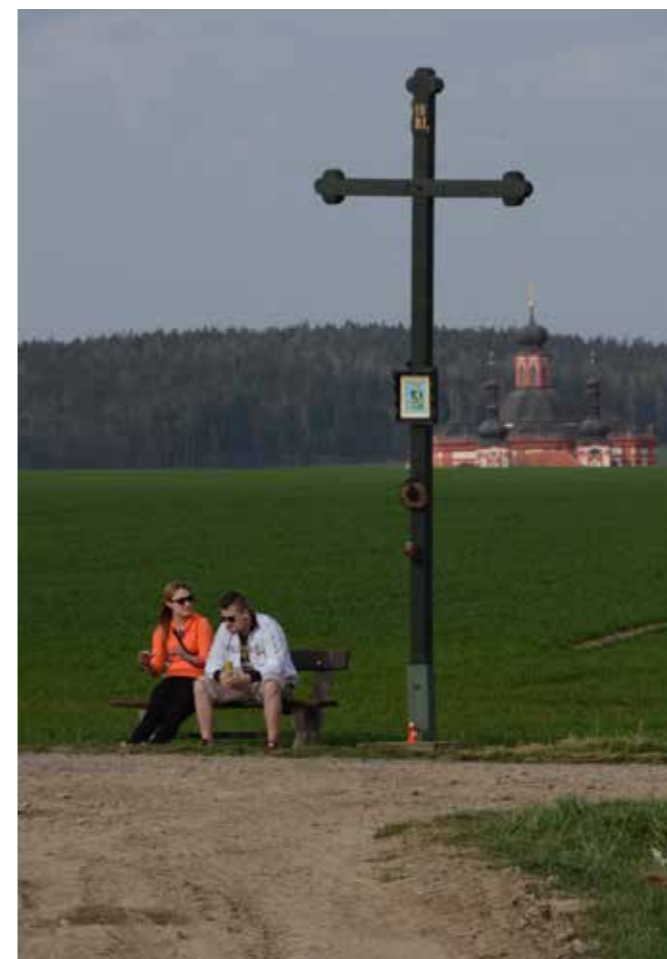
STATEK HUBENOV

KLÁŠTER MARIÁNSKÁ TÝNICE BEZ PŘÍSTUPOVÉ CESTY OD ZELENEHO KŘÍŽE

PLASKÁ CESTA V ÚSEKU MEZI RYBNÍKEM PIVOVÁRKEM A ZELENÝM KŘÍŽEM V OBDOBÍ PŘED VÝSADBOU ALEJE

SVĚCENÍ OPĚTOVNÉHO OSAZENÍ ZELENÉHO KŘÍŽE V ROCE 2015

NOVÁ JEDNOSTRANNÁ VÝSADBA V MÍSTĚ PŮVODNÍ ALEJE

Vestec u Prahy	01
Spálené Poříčí	02
Zbiroh	03
Kostelní Lhota	04
Červené Poříčí	05
Plasy	06
Park sv. Jiří, Plzeň	07
Příbram	08
Kadaň	09
Blovice	10

PARK SV. JIŘÍ - PLZEŇ

investor: Útvar koncepce a rozvoje města Plzně

rozloha: 200 ha

územní studie: 2010

autoři: K.Salzmann, J. Soukup, M. Hájek, H. Hanson

Cílem studie je návrh architektonického a urbanistického řešení odpočinkového místa v dané lokalitě, v návaznosti na studii Revitalizace nábřeží plzeňských řek – I. Úslava (ÚKRMP, 2008) a na Studii řešení odpočinkového místav návaznosti na sportovně – rekreační trasu podél řeky Úslavy – Soutok U Sv. Jiří (Ing. Klára Jančurová, PhD. a kol., 2009).

Důležitým fenoménem řešeného území je soutok dvou významných řek Plzeňska – Berounky a Úslavy. Blízkost vodních dopravních koridorů jistě úzce souvisela i se vznikem zdejšího pravěkého i středověkého osídlení. Prostor řek je dnes místem koncentrace zachovalých přírodních hodnot města Plzně. V době, kdy hledáme možnosti opětné obytnosti a průchodnosti krajiny, kdy hledáme možnosti návratu člověka do krajiny, dochází u sv. Jiří ke střetu a průniku čtyř velmi důležitých funkcí a požadavků.

1. Přítomnost kontinuálních prvků územního systému ekologické stability, jako jsou biokoridory a také biocentra, které jsou pro život města nezbytná.
2. Nutnost zachování prostoru pro život řek, pro rozliv, pro záplavy, což s sebou nese i zvýšení retence vody v krajině. Urychlování odtoku vody z krajiny sice přináší ochranu staveb nevhodně situovaných do aluvií řek, ale současně způsobuje fatální vysušování krajiny. Plochy záplavové zóny jsou nevyužitelné pro další výstavbu, ale jsou vhodné pro tvorbu souvislých parkových ploch se sítí pěších a cyklistických stezek. Ve městě tak může vzniknout kontinuální zelený systém s velmi příjemným klimatem, bezpečnou dopravou pro pěší, cyklisty a dětské kočárky, ve kterém je možné vytvořit další spojení s okolní krajinou.
3. Vysoká koncentrace stavebních a archeologických památek, které připomínají dlouhou tradici osídlení Plzeňské kotliny.
4. Možnost vytvořit hodnotný parkový prostor uprostřed města Plzně s vlastnostmi přírodní, zachovalé krajiny s minimem technických prvků, s přímou vazbou na sídlo, s vysokou koncentrací zajímavých kulturních a přírodních objektů.

V širším prostoru v okolí soutoku Berounky s Úslavou existovalo jedno z nejstarších trvalých osídlení v plzeňské kotlině. Díky historické tradici místa opředeného pověstmi a mýty a rovněž kvůli zachovanému zbytku přírodní krajiny v těsném sousedství průmyslového města, lze okolí kostela sv. Jiří považovat za magické a kultovní místo Plzně. Prostor je Plzeňany nazýván podle zmíněného kostela "U sv. Jiří" a je hojně navštěvován nejen při četných kulturních akcích (tradiční pouť, soutěž ohňostrojí Plzeňská světýlka, historické víkendy či rytířské turnaje O kopí sv. Jiří, nejrůznější sportovní akce atd.) ale i při každodenních volnočasových aktivitách, rekreační cyklistice a rodinných vycházkách.

MODEL NÁVRHU CENTRÁLNÍHO PROSTORU PARKU SV. JIŘÍ, 2010

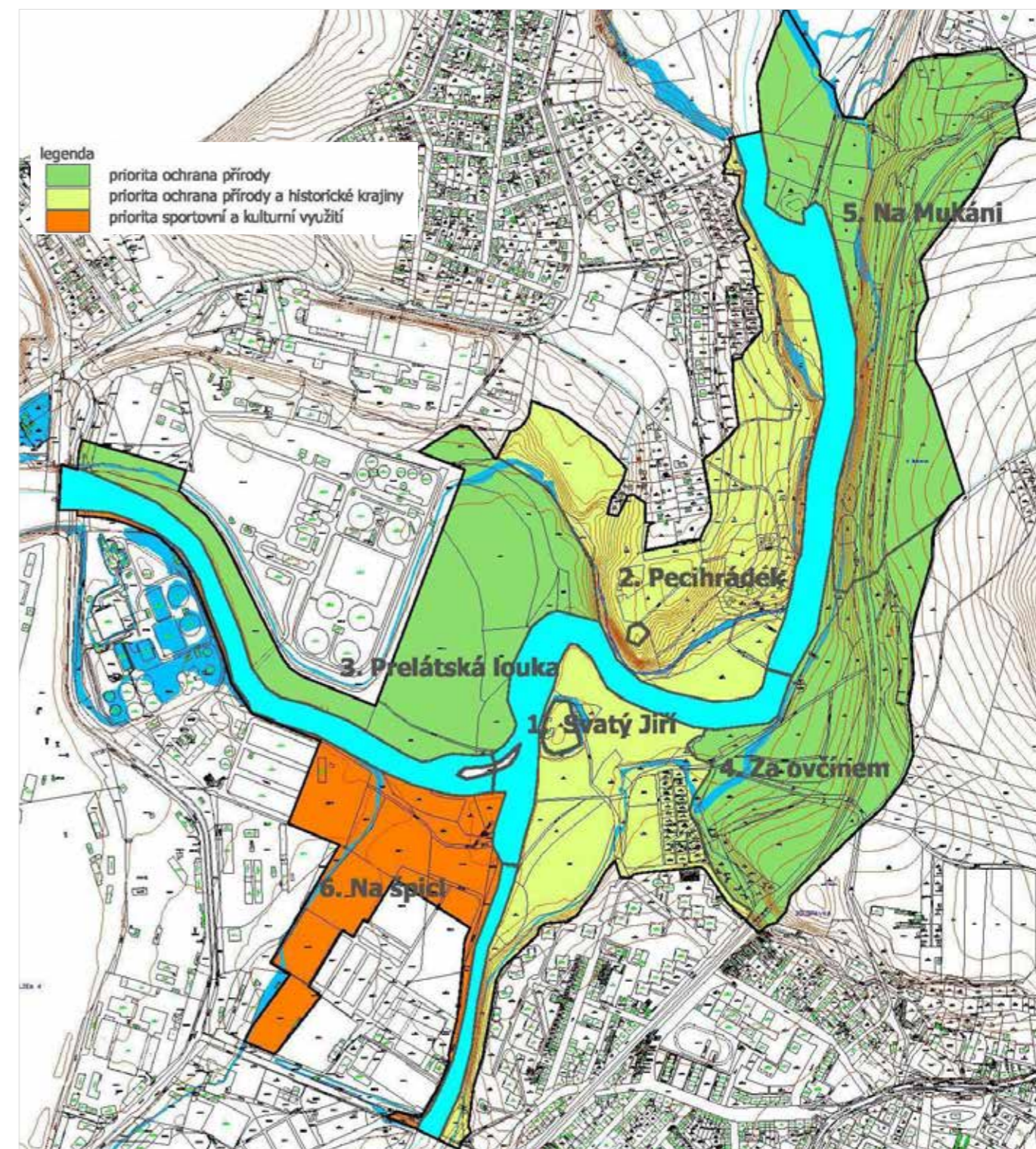
VÝLETNÍCI NA PECIHRÁDKU, KOLOROVANÝ DIAPOZITIV KOLEM ROKU 1910 (ZČM, ODD.NOVĚJŠÍCH DĚJIN)

Skalnaté návrší přímo nad soutokem Mže (Berounky) a Úslavy sloužilo za ranně křesťanské pohřebiště (nejpozději od počátku 11. století) obyvatelům z okolních vsí, kamenný kostel (ve zdivu dnešního kostela sv. Jiří dosud zčásti zachovalý) byl postaven zřejmě až po polovině 12. století, patrně působením břevnovského kláštera. Po husitských válkách, kdy byl zrušen, proběhla jeho radikální přestavba v gotickém slohu.

Kostel sv. Jiří je nejvýznamnější stavební památkou v řešeném území. Dochoval se jako pozoruhodná a působivá syntéza stavebních slohů od románského, přes gotický a barokní až po jeho novodobou úpravu v historizujícím stylu.

Plocha soutoku řeky Mže a Úslavy je často zaplavena, návrší s kostelíkem Sv. Jiří se stává ostrovem. Povodeň rok 2006.

Evropské město kultury, Plzeň 2015, jehož jsem byla součástí, umožnil „poukázat“ na celou řadu témat, která jsou důležitá. Pro mne to bylo téma přítomnost krajiny ve městě. Plzeň má nesmírně zajímavou terénní konfiguraci, kterou vytváří údolí pěti řek. Tento potenciál zdaleka není plně využit.

Způsob, jak realizovat parky a veřejné prostory ve městě v údolích řek, jsem ukázala na příkladě Parku sv. Jiří.

Prostor Parku sv. Jiří od nepaměti patří řekám, každoročně nám to v čase povodní bolestivě připomínají. Větší část plochy, vymezená pro Park sv. Jiří (s výjimkou prostoru Pecihrádku) leží v aktivní zátopové zóně. Zde nelze stavět, vše smete velká voda. Tyto plochy jsou však velmi vhodné pro rekreaci a odpočinek. Je to svět ve světě, ponořte se do údolí u sv. Jiří a zapomenete na okolí.

Konfigurace Plzně, její umístění na soutoku 5 řek nabízí možnost vytvářet odpočinková místa, veřejné plochy přímo v aluviích řek. Projekt Parku sv. Jiří je spojením hodnot přírody, fauny a flóry, bohaté historie tohoto území a velmi citlivého krajinářského přístupu. Území je průnikem biokoridorů, biocenter, archeologických památek a lokalit. Předkládám koncept, který tvoří možnosti autorského přístupu našich přátel a kolegů z celé Evropy. Vytváříme pouze koncept umístění objektů, ale samotné ztvárnění jednotlivých objektů vytvoří autoři, sochaři, architekti, krajinářští architekti, profesionálové i studenti z Evropy. Celý park bychom chtěli vybudovat převážně zapojením dobrovolníků, je to nejlepší způsob, když si lidé vybudují svůj vlastní prostor pro život, budou pak považovat takový prostor za svůj.

Land artové dílny v letech 2014 - 2015 se zúčastnily týmy z Německa, Maďarska, Polska a Slovenska. Každý tým připravil svůj návrh na téma, které oslovilo nejsilněji. Mezinárodní komise následně vybrala nejlepší práce k realizaci v rámci Land art festivalu v Parku Sv. Jiří v srpnu 2015.

2015 Pilsen 2015
European Capital
of Culture

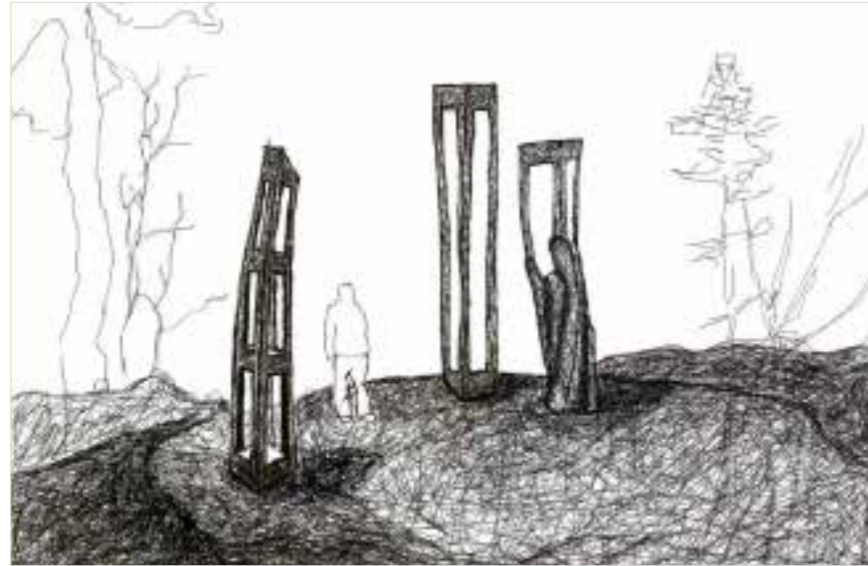

Park sv. Jiří - Plzeň

land artarium EHMK Plzně 2015

vztah člověka a krajiny

Klára Salzmann, Plzeň 2015

ST. GEORGE DRAGON'S BACK DESIGN OF THE RESTING PLACE AND SCENIC SQUARE

Dragon makes transition *... has a keen eye* *... raises sides of the river*

**DRAGON NAPPING AT THE FOOT OF ST. GEORGE
FLOOD RAISES THE DRAGON**

HISTORIC PASSAGE
historic road trace ■
historical settlement areas □

VIEW POINT
viewshed area ■
view axis □

TIDES OF THE RIVER
■ 5 years water ■ 50
■ 20 years water ■ 100

The dragon is composed of a head and spine. The dragon's head is a scenic square with the dragon's eye. The line of the back determines a row of the sits stretched on the meadow between the hills. Raising the water level lifts the seats - buoys. Water current put their shape in order while forming the line of dragon's back. Flood raises the dragon.

RESTING PLACE - DRAGON'S BACK

Plan 1:1000
1. scenic square, 2. row of seats, 3. paths, 4. house of scouts, 5. Church of St. George, 6. cemetery

SCENIC SQUARE - DRAGON'S EYE

Plan 1:500
1. water point, 2. scenic terraces, 3. plants on the rocks, 4. places for sit, 5. local stone pavement, 6. view axes, 7. triangle geometry which allows to follow the ground shape

VIEW OF THE MEADOW - RESTING AREA

VIEW OF THE FLOODED MEADOW - BUOYS DETERMINE THE HISTORICAL ROAD TRACE

SCENIC SQUARE VIEW WITH WATER POINT AND GREENERY

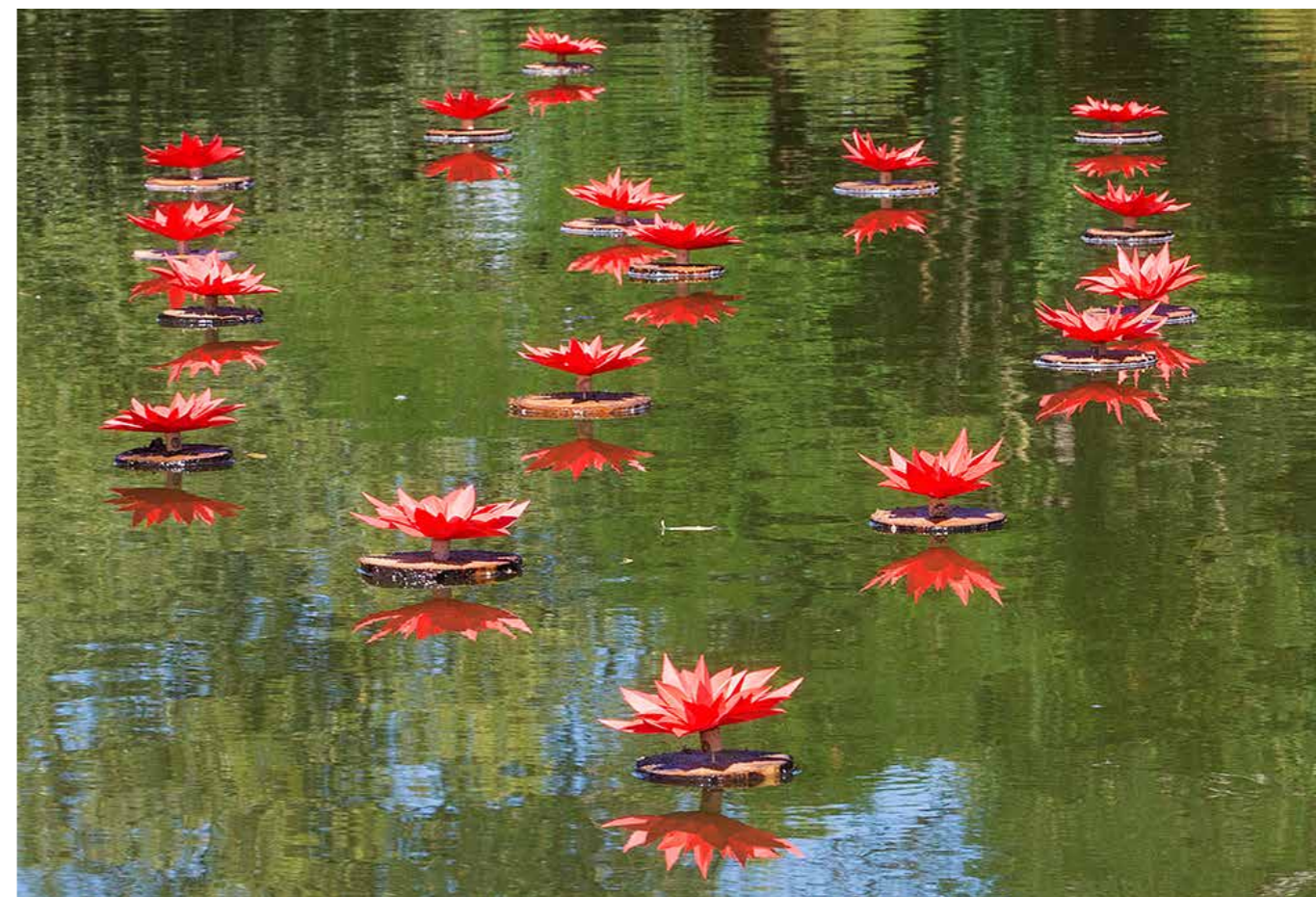
AUTHORS: ARCH. URSZULA FORCZEK-BRATANIEC, LANDSC. ARCH. PAULINA NOSAL SKA, ARCH. MARCIN BRATANIEC, WSPÓLPRACA: LANDSC. ARCH. DAMIAN BRACHACZEK
POLAND

REALIZACE LAND ART INSTALACE DRAČÍ KŘÍDLA, KABAI ROBERT, MAĎARSKO

REALIZACE LAND ART DRAČÍ HŘBET, URSZULA FORCZEK BRATANIEC, POLSKO

REALIZACE LAND ART INSTALACE DRAČÍ SLZY, KABAI ROBERT, MAĎARSKO

Vestec u Prahy 01

Spálené Poříčí 02

Zbiroh 03

Kostelní Lhota 04

Červené Poříčí 05

Plasy 06

Park sv. Jiří, Plzeň 07

Příbram 08

Kadaň 09

Blovice 10

ZELENÁ PÁTEŘ MĚSTA PŘÍBRAM

investor: město Příbram

rozloha: 200 ha

územní studie: 2016

autoři: K. Salzman, L. Grasse, I. Gogolák, M. Dvořák, M. Marešová, V. Ledvina, J. Kovaříková, M. Havlová

Jako každá páteř, i Příbramská zelená páteř je odjakživa klíčovým prostorem města. V minulosti to byl hlavní zdroj vodní energie pro těžbu rud, zejména stříbra. Město tehdy dokázalo žít v symbióze s přírodou. Naši předkové si byli vědomi, že bez patřičné úcty a vtahu k přírodě by jednoduše nepřežili. Období po druhé světové válce Příbram hodně poškodilo, zanikla celá řada míst. Na druhé straně v 70 letech vznikl obytný soubor Březové Hory, který má výjimečné urbanistické kvality.

Dnes máme jedinečnou příležitost tento vztah k našemu prostředí prohloubit a povýšit tento prostor na základní osu zelené infrastruktury, který spojuje princip optimalizace vodního režimu, s podporou biodiverzity a vytváří veřejný prostor pro obyvatele města na pozadí inspirativního bohatého historického vývoje. Zelená páteř propojuje několik velkých rybníků, velmi oblíbených a využívaných. Bohužel mnohé stavební zásahy tento prostor v minulosti výrazně poškodily.

POLOHA MĚSTA PŘÍBRAM V KRAJINĚ, ORTOFOTO + DMR

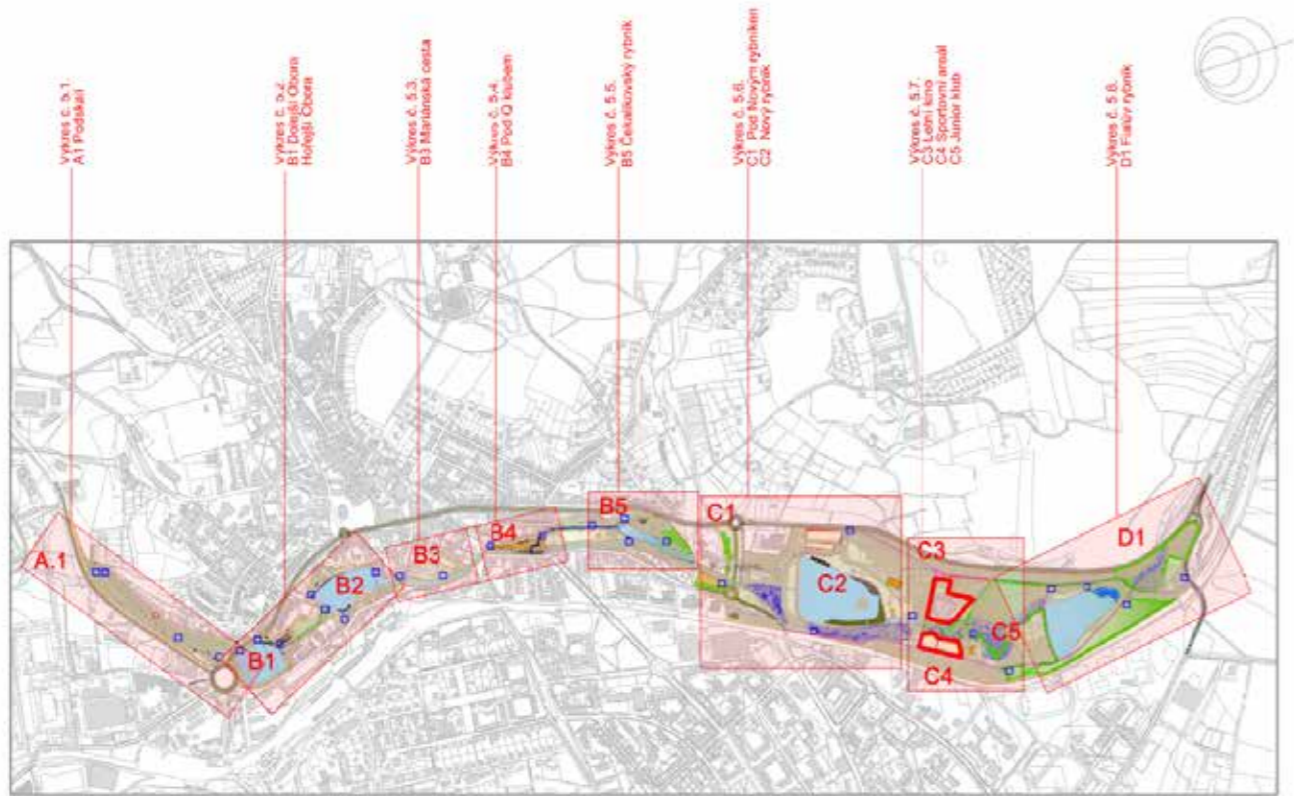
MAPA I. VOJENSKÉHO MAPOVÁNÍ Z LET 1764-83
S VYZNAČENÝM ŘEŠENÝM ÚZEMÍM, ZDROJ: SOKA PŘÍBRAM

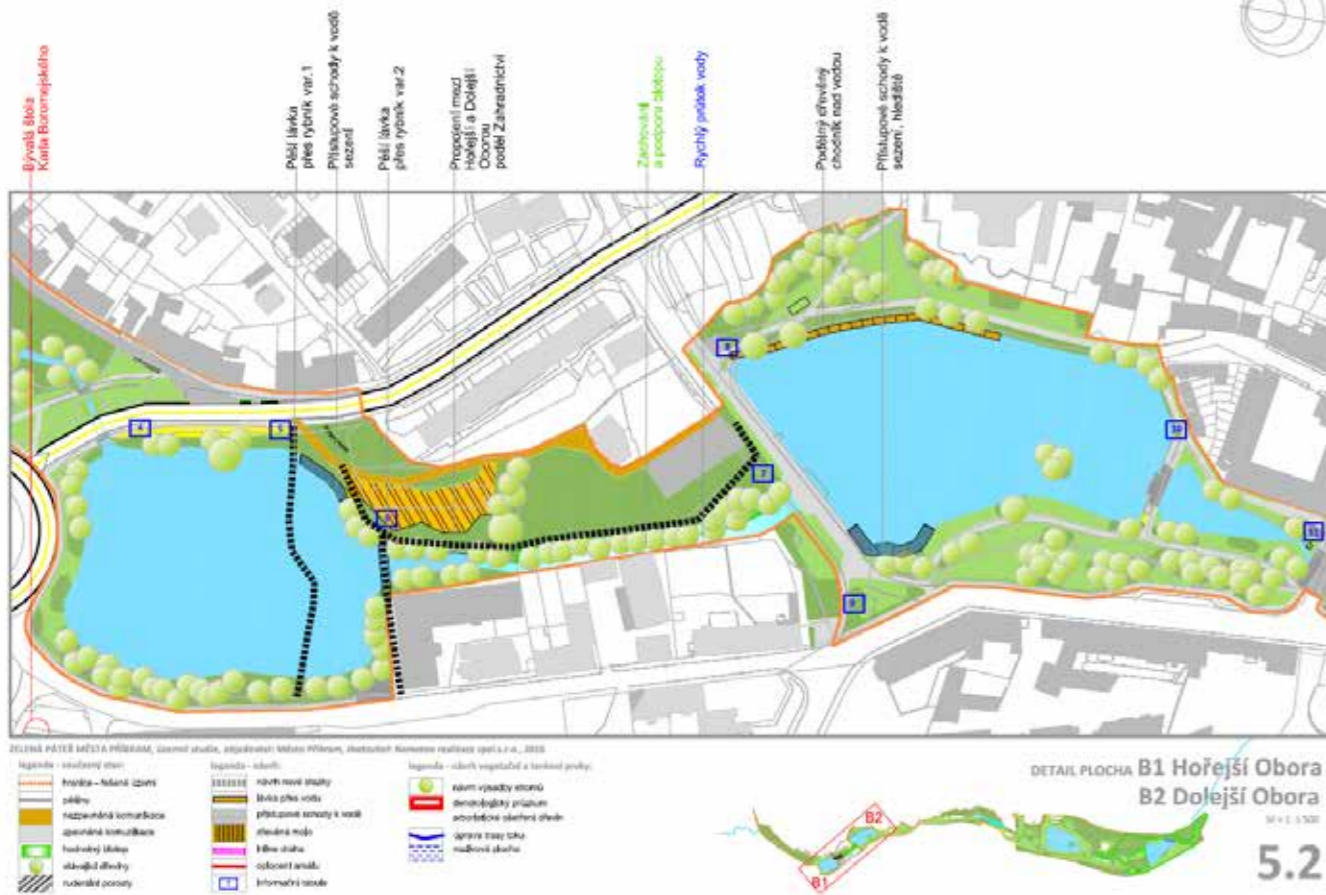
OKRES C.K. A SPOLUTĚŽAŘSKÝCH DOLŮ KARLA
BOROMEJSKÉHO NA STŘÍBRNO A OLOVO 1875 -
VYZNAČENÍ ŠTOL V ŘEŠENÝM ÚZEMÍ,
ZDROJ: SOKA PŘÍBRAM

OLEJOMALBA JOSEF MATHAUSER, POHLED NA MĚSTO PŘÍBRAM OD JIHU, ROK 1889, ZDROJ: SOKA PŘÍBRAM

KOORDINAČNÍ SCHÉMA JEDNOTLIVÝCH ŘEŠENÝCH ÚZEMÍ

NÁVRH LÁVKY PŘES RYBNÍK DOLEJŠÍ OBORA NAD KRUHOVÝM OBJEZDEM

NÁVRH LÁVKY PŘES ČEKALIKOVSKÝ RYBNÍK

NÁVRH SEZENÍ U VODY, RYBNÍK HOŘEJŠÍ OBORA

NÁVRH LÁVKY PŘES MOKŘAD, FIALŮV RYBNÍK

Vestec u Prahy 01

Spálené Poříčí 02

Zbiroh 03

Kostelní Lhota 04

Červené Poříčí 05

Plasy 06

Park sv. Jiří, Plzeň 07

Příbram 08

Kadaň 09

Blovice 10

KADAŇ - SYSTÉM SÍDELNÍ ZELENĚ

investor: město Kadaň

rozloha: 500 ha

územní studie: 2017

autoři: K.Salzmann, M. Marešová, V. Ledvina, M. Fišer, P. Hlaváček, Z. Skřivanová

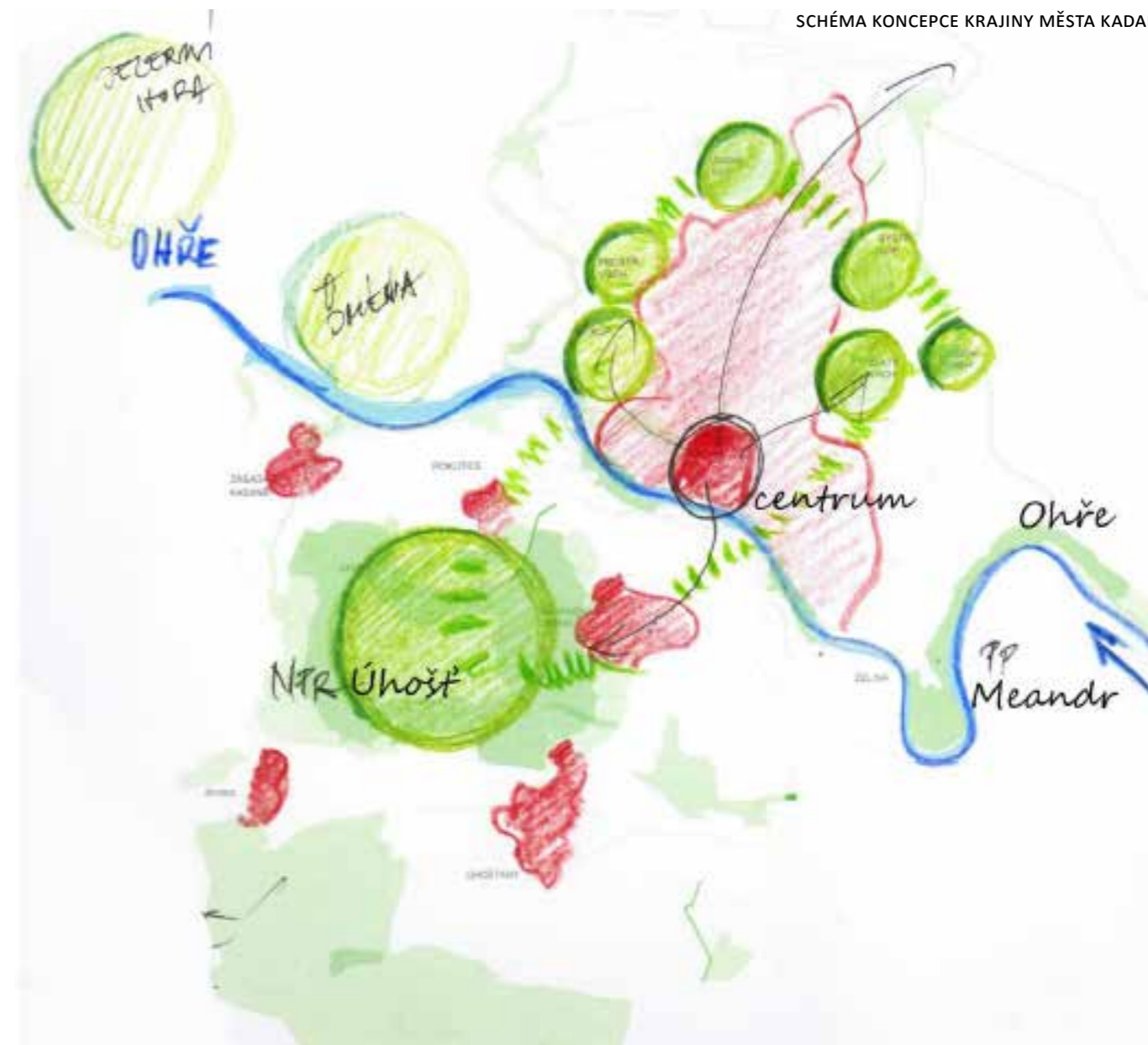
Tato studie přináší některé podněty a východiska ke Konceptu uspořádání krajiny. V případě Kadaně je krajinný rámec od počátků existence unikátně zřejmou součástí obrazu města. Především fenomén okolních kopců s probíhající proměnou kulturně-společenských hodnot a životního stylu opět nabývá na významu spolu s tím, jak město dorůstá k jejich úpatí.

Hodnocení Systému sídelní zeleně, průběh analytických prací, stanovení problémových míst, stanovení dalšího směřování rozvoje systému sídelní zeleně bylo pravidelně projednáváno s vedením města Kadaň a příslušnými orgány.

Součástí návrhových prací byly komentované prohlídky pro veřejnost, první na téma historické aspekty systému sídelní zeleně a druhé na téma přírodní hodnoty v rámci systému sídelní zeleně.

Na závěr prací proběhlo setkání s veřejností a vedením města, kde byl představen koncept návrhu systému sídelní zeleně. Připomínky, návrhy, podněty byly zapracovány do návrhové části.

Předložený návrh úprav a opatření v této studii jsou v souladu s aktuální územně plánovací dokumentací města. Studie vymezuje několik tzv. transformačních lokalit doporučených pro další zpřesnění formou územních či architektonických studií, které při podrobnějším pohledu na danou lokalitu mohou přinést dílčí podněty k úpravě ÚP.

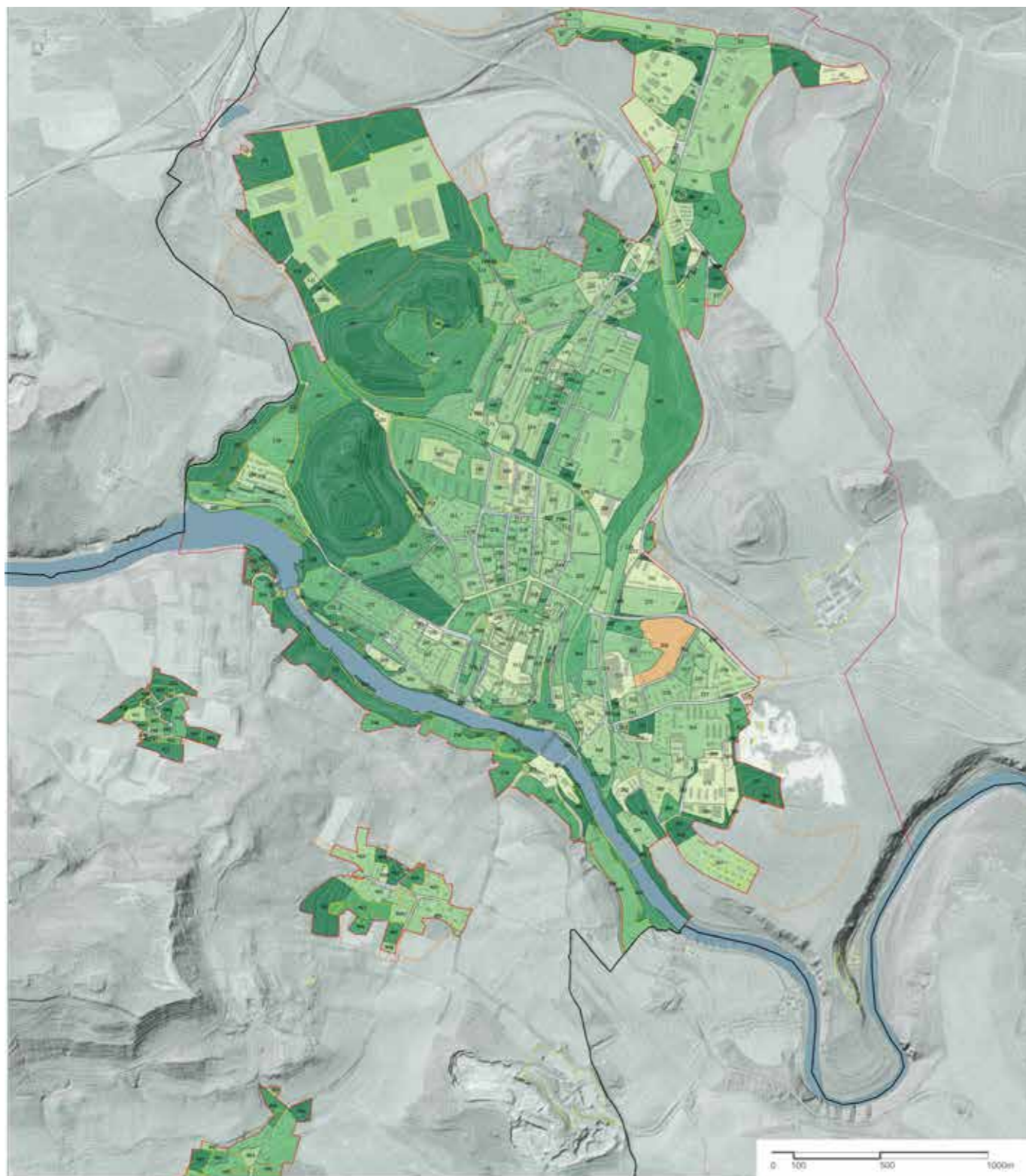

Hlavní kostru celého systému sídelní zeleně města tvoří především údolí řeky Ohře a sedm kopců kolem města, které jsou součástí zastavěného, nezastavěného území i volné krajiny. Systém sídelní zeleně města a systém veřejných prostranství tvoří jeden systém. Funkce těchto ploch úzce souvisí.

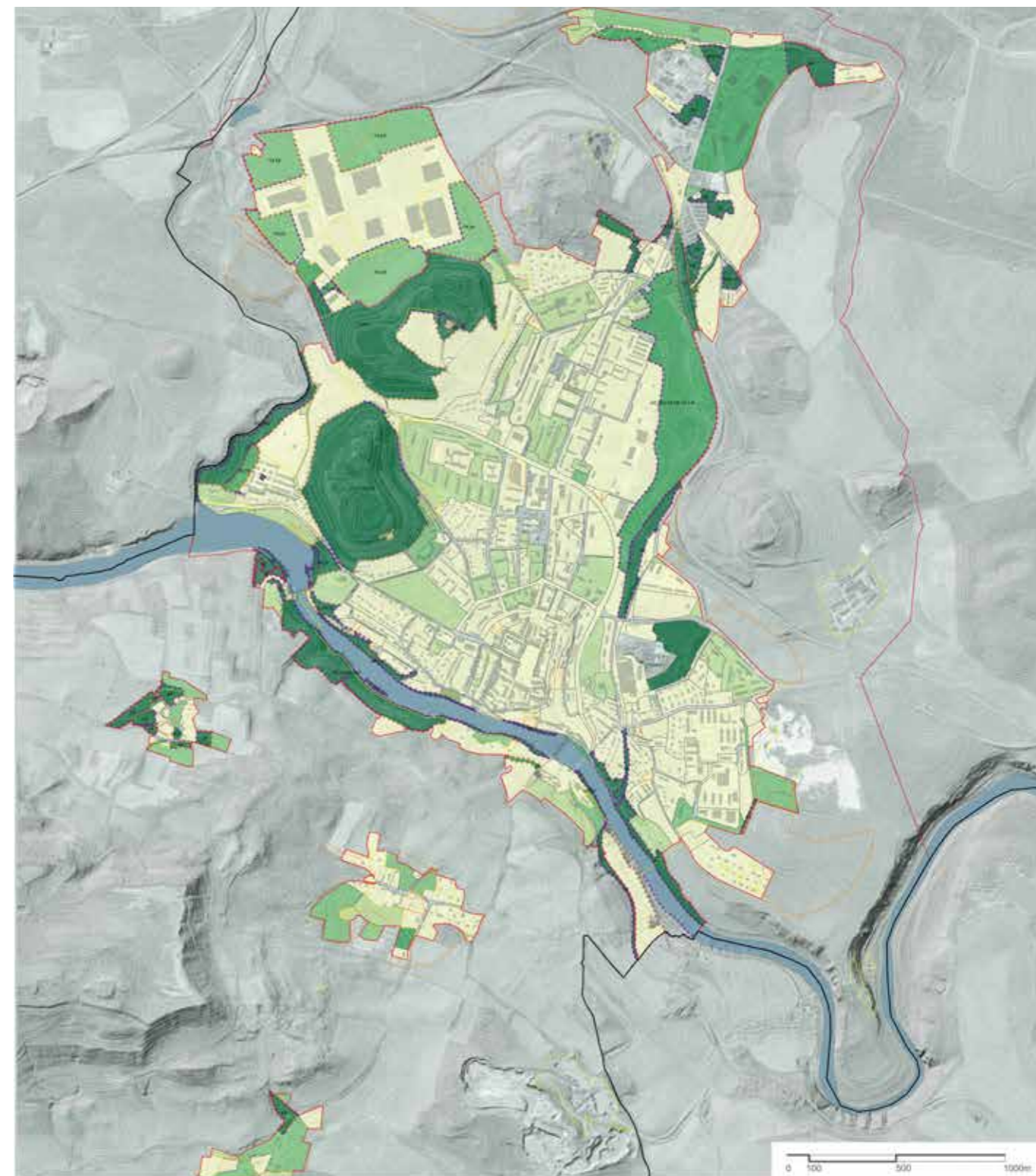
Výstupem návrhu sídelní zeleně města Kadaně je především vymezení třiceti jedna hlavních ploch v rámci zastavěného území, označené jako SÍDELNÍ KRAJINA a dalších ploch v rámci zastavitelného území, pojmenované jako PŘÍMĚSTSKÁ KRAJINA. Hlavní plochy SSZ tvoří plochy významné z historického a kulturního hlediska, např. pásmo hradebního opevnění nebo Smetanovy sady.

Dále jsou součástí systému SZ zelené plochy s vysokým podílem zeleně, zejména parky a zelené partery, a v neposlední řadě jsou to plochy občanské vybavenosti, na kterých přítomnost zeleně hraje podstatnou roli, např. hřbitovy a areál nemocnice. Každá z těchto třiceti jedna ploch má svou inventarizační tabulku s veškerým popisem, výsledkem analýz a návrhem dalšího managementu zeleně i architektonických úprav.

Součástí SSZ jsou i plochy ve volné krajině, které mnohde přesahují i hranice katastru města. Tyto významné lokality mají již svůj stupeň ochrany (NPR, PP, EVL, VKP) anebo jsou již součástí ÚSES.

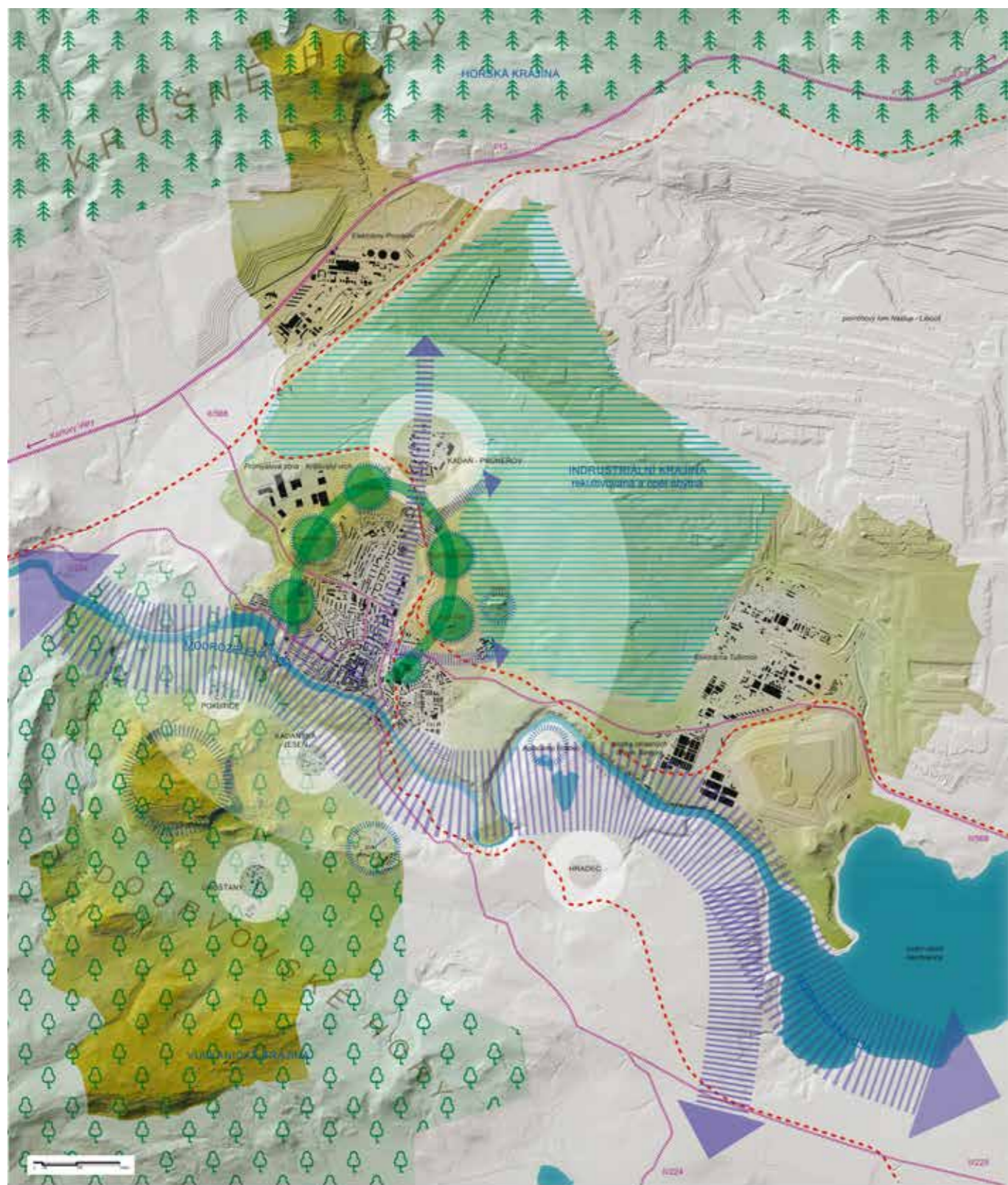

KADAŇ - SYSTÉM SÍDELNÍ ZELENĚ

KADAŇ - SYSTÉM SÍDELNÍ ZELENĚ

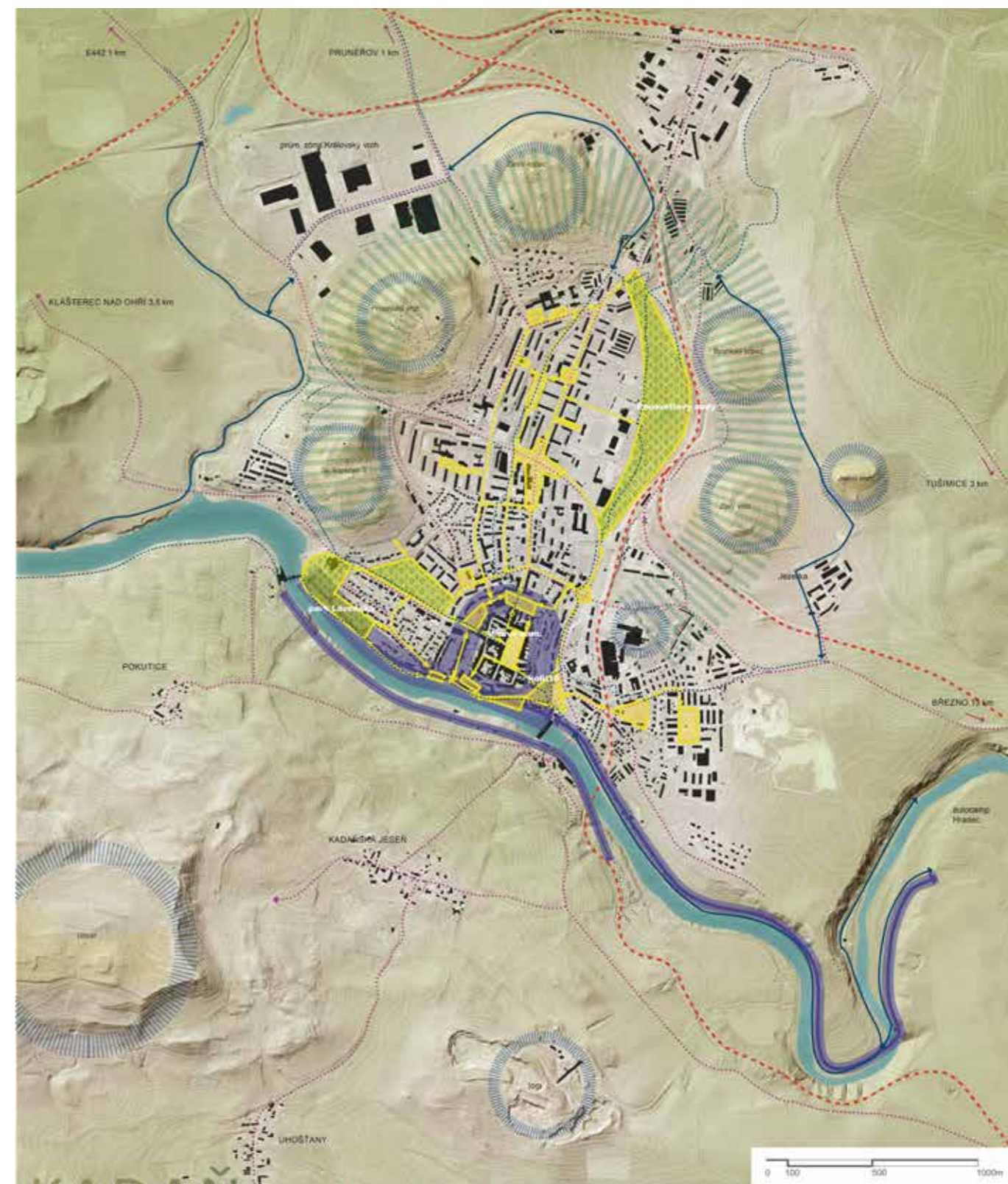

KADAŇ SYSTÉM SÍDELNÍ ZELENĚ

INVESTOR	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
OPROJEKTOVÝ PRŮBĚH	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
AUTORSKÝ TÝM	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
ZHOTOVITEL	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
NAZEV	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
STUPEŇ	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
ROZSAH	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
STAVBA	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
STAVBA	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
STAVBA	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování

II. ČÁST NÁVRH - MAKROKOMPONIZACE

KADAŇ SYSTÉM SÍDELNÍ ZELENĚ

INVESTOR	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
OPROJEKTOVÝ PRŮBĚH	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
AUTORSKÝ TÝM	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
ZHOTOVITEL	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
NAZEV	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
STUPEŇ	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
ROZSAH	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
STAVBA	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
STAVBA	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování
STAVBA	Stavba a plánování	Stavba a plánování	Stavba a plánování

II. ČÁST NÁVRH - KONCEPCE VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ A PĚŠÍ PROSTUPNOSTI A DOSTUPNOSTI

KADAŇ - ROOSEVELTOVY SADY

investor: město Kadaň
rozloha: 27 ha
územní studie: 2016
projekt pro DSP: 2018
autoři: K.Salzmann, M. Marešová, V. Ledvina, M. Fišer, J. Kovaříková

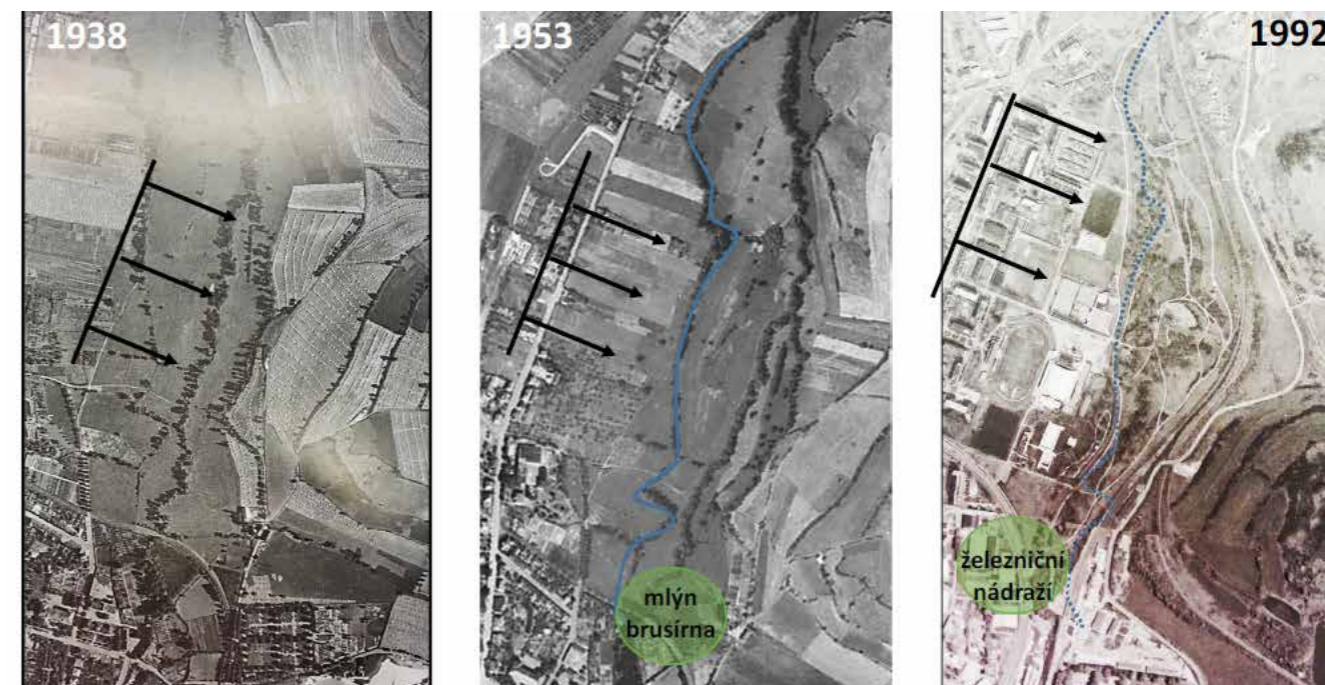

PŮVODNÍ KORYTO KADAŇSKÉHO POTOKA (PŮVODNĚ BYSTRICKÝ, POZDĚJI PRUNĚŘOVSKÝ POTOK)

Přeložkou železniční tratě v 90 letech 20. století bylo město Kadaň vymezeno z východní strany. Mezi rozrůstající se výsavnou města a těleso tratě byl vložen městský park Rooseveltovy sady. Osou parku byl Kadaňský park, který ale byl přeložen do západního okraje. Povrchové koryto potoka zůstalo prázdné a bez vody a bez svých obyvatel.

Začátkem 21. století narůstá zájem obyvatel o park. Problémem je však přístupnost parku, bezpečnost a také jeho charakter již dlouhodobě nevyhovuje náročným požadavkům svých uživatelů. Lidé by rádi jezdili na bruslích, na kolech a také by víc sportovali. Jako první zde vzniká discgolfové hřiště. Bezpečnost zvýšil pěší a cyklistický tunel pod železničním tělesem v místě přestupu Kadaňského potoka, autorem kterého je místní architekt Vítek Branda.

V roce 2016 Město Kadaň objednává územní studii s cílem ověřit možnosti dalšího rozvoje a revitalizace. Principy návrhu spočívají ve dvou rovinách, které se navzájem prolínají. První rovinou je příroda a její složky voda a biota. Druhou rovinou je člověk a jeho aktivity vázané na dané místo. Návrh podporuje stávající přírodní charakter území s primárním zájmem o vodu a její funkce nejen v parku, ale i v širším okolí. Neméně důležitou pozici v návrhu řešení má člověk a jeho aktivity, které místo charakterizují. V zájmu návrhu je podpořit typický ráz dané přírody, v tomto případě potoční nivy, která svou podstatou pomáhá zvyšovat retenční kapacitu krajiny.

PĚŠÍ, CYKLISTICKÝ A POTOČNÍ TUNEL POD ŽELEZNICÍ, ING. ARCH. VÍTEK BRANDA

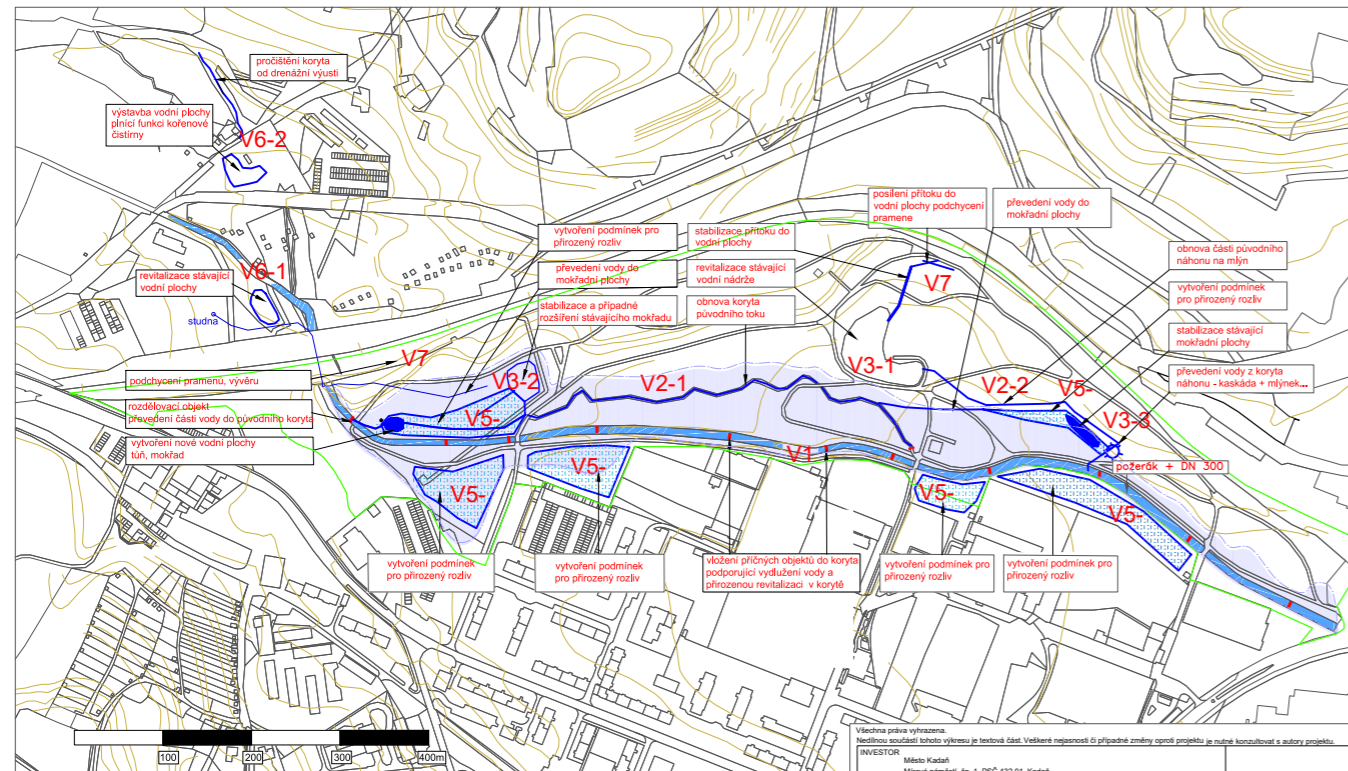
NÁVRH OPTIMALIZACE HYDROLOGICKÉ SITUACE

- maximalizace rozlivu vody na vhodných plochách za účelem zpomalení odtoku a vytvoření podmínek pro přirozenou infiltraci pomocí rostlin. Návrh těchto ploch dát do souladu s plochami využívaných ke sportovním aktivitám
- zlepšení hydrologických podmínek v území
- vytvoření podmínek pro zachycení kalu a výluhu z výsypek a tím zlepšit kvalitu vody, která je kontaminována výluhem z výsypek
- vytvoření podmínek a zabezpečení dlouhodobého fungování biotopu pro výskyt obojživelníků, hmyzu, vodních bezobratlých živočichů, ptáků a vodomilné vegetace a tím zvýšení samočisticí funkce vodní plochy za účelem zvýšení biodiverzity a posílení ekologické stability území.

2/4 NÁVRH ŘEŠENÍ - HLAVNÍ PRINCIPY - VODA

Územní studie parku Rooseveltovy sady v Kadani, Nemeton realizace spol. s r.o., 2016

LEGENDA

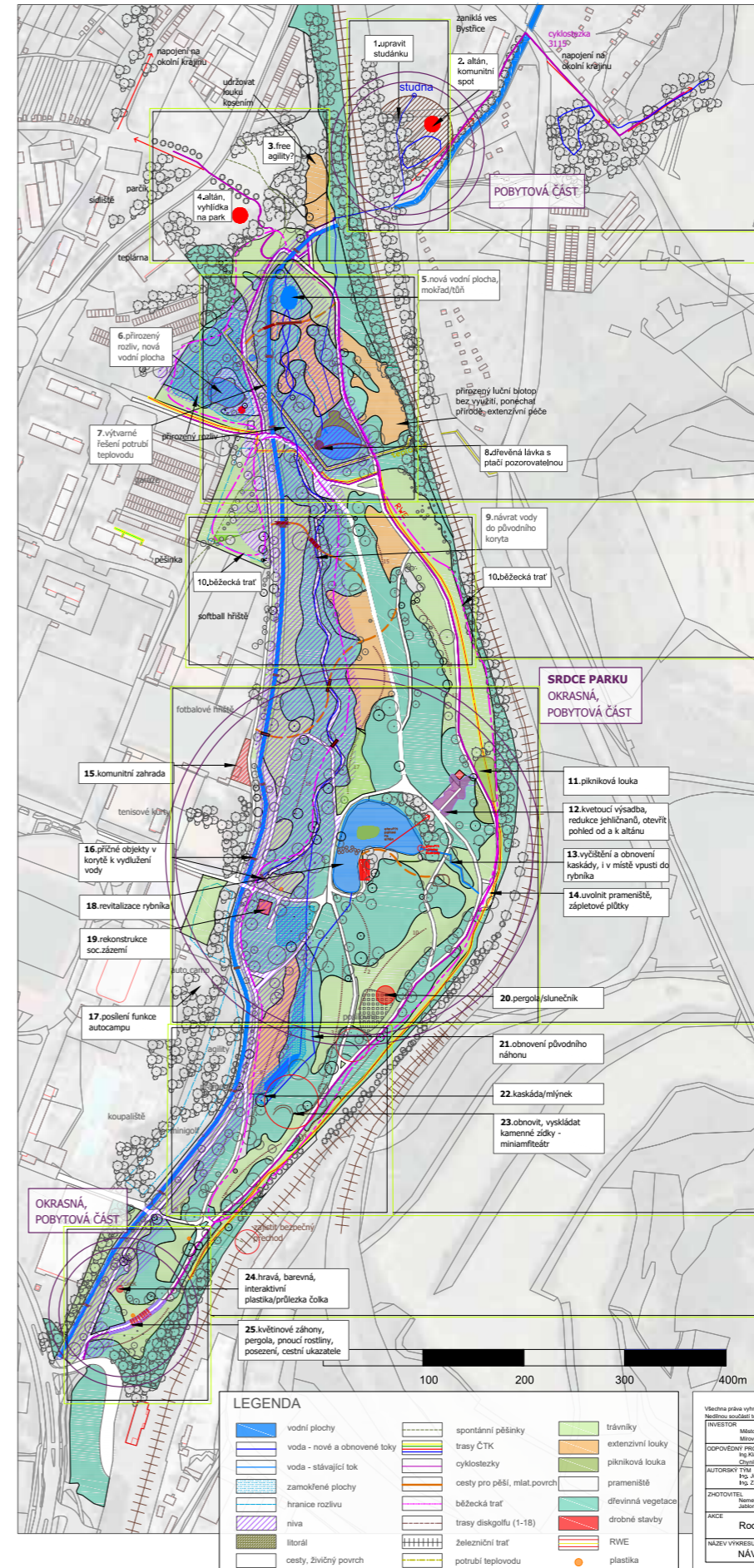
	vodní plochy		hranice nivy
	voda - nové a obnovené toky		niva
	voda - stávající tok		zamokřené plochy
	hranice parku		

INVESTOR Město Kadaň Másova náměstí, čp. 1, PSC 432 01, Kadaň		STUPEŇ ÚZEMNÍ STUDIE	
DOPROJEKČNÍ PROJEKTANT Ing. Klára Salzmanová, Ph.D., ČKA 03506 Chybský 17, 335 63, tel. 724 749 096, email: klarasalzmanova@gmail.com		MĚŘITKO DATUM X/2016	
AUTORSKÝ TÝM Ing. Jilka Kovaříková, Mgr. Vladimír Lechvíra, Josef Štepka DiA., Ing. Markéta K. Marešková, Ing. Zuzana Škvrňáková, Ph.D.		PÁRE 2/4	
ZHOVDIVITEL Nemeton realizace spol. s r.o., IČ: 24884724 Jablonská, Horní Hřibý 21, 262 63		CÍLOVÝ VÝKRES Návrh řešení - hlavní principy - VODA	

4/4 ÚZEMNÍ STUDIE PARKU ROOSEVELTOVY SADY MĚSTA KADAŇ

NÁVRH ŘEŠENÍ

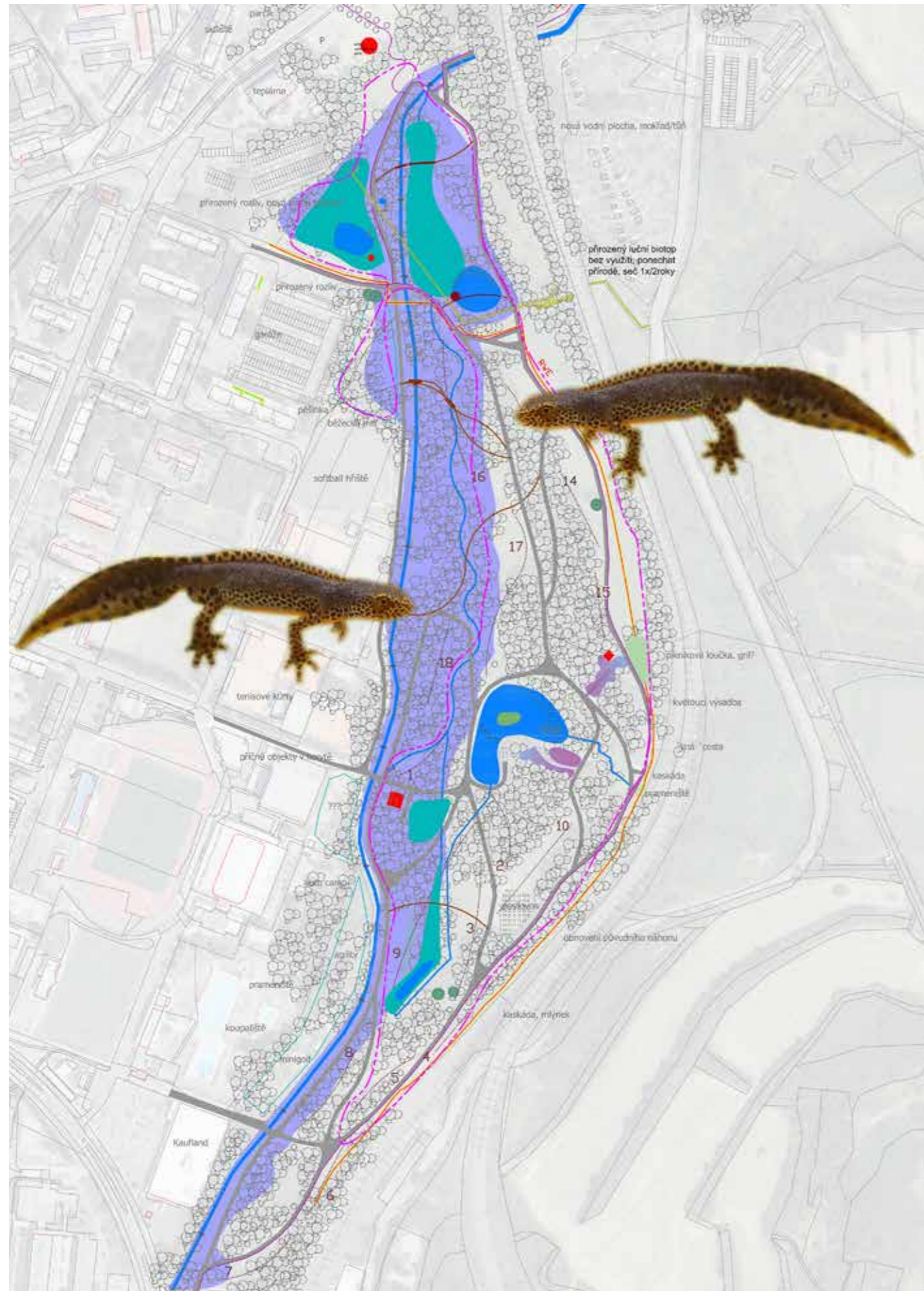
M = 1 : 2 000

LEGENDA

	vodní plochy		spontánní pěšinky		travníky
	voda - nové a obnovené toky		trasy ČTK		extenzivní louky
	voda - stávající tok		cyklostezky		pištinová louka
	zamokřené plochy		cesty pro pěší, mlát. povrch		prameniště
	hranice rozlivu		běžecská trať		dřevinná vegetace
	niva		trasy diskogolu (1-18)		drobné stavby
	litoreál		železniční trať		RWE
	cesty, žilivý povrch		potrubí teplovodu		plastika

INVESTOR Město Kadaň Másova náměstí, čp. 1, PSC 432 01, Kadaň		STUPEŇ ÚZEMNÍ STUDIE	
DOPROJEKČNÍ PROJEKTANT Ing. Klára Salzmanová, Ph.D., ČKA 03506 Chybský 17, 335 63, tel. 724 749 096, email: klarasalzmanova@gmail.com		MĚŘITKO DATUM 1: 2 000 X/2016	
AUTORSKÝ TÝM Ing. Jilka Kovaříková, Mgr. Vladimír Lechvíra, Josef Štepka DiA., Ing. Markéta K. Marešková, Ing. Zuzana Škvrňáková, Ph.D.		PÁRE 4/4	
ZHOVDIVITEL Nemeton realizace spol. s r.o., IČ: 24884724 Jablonská, Horní Hřibý 21, 262 63		CÍLOVÝ VÝKRES NÁVRH ŘEŠENÍ	

SYMBOLEM PARKU SE STÁVÁ ČOLEK OBECNÝ, KTERÝ BYL ZDE POZOROVÁN V RÁMCI PRŮZKUMŮ

Vestec u Prahy 01

Spálené Poříčí 02

Zbiroh 03

Kostelní Lhota 04

Červené Poříčí 05

Plasy 06

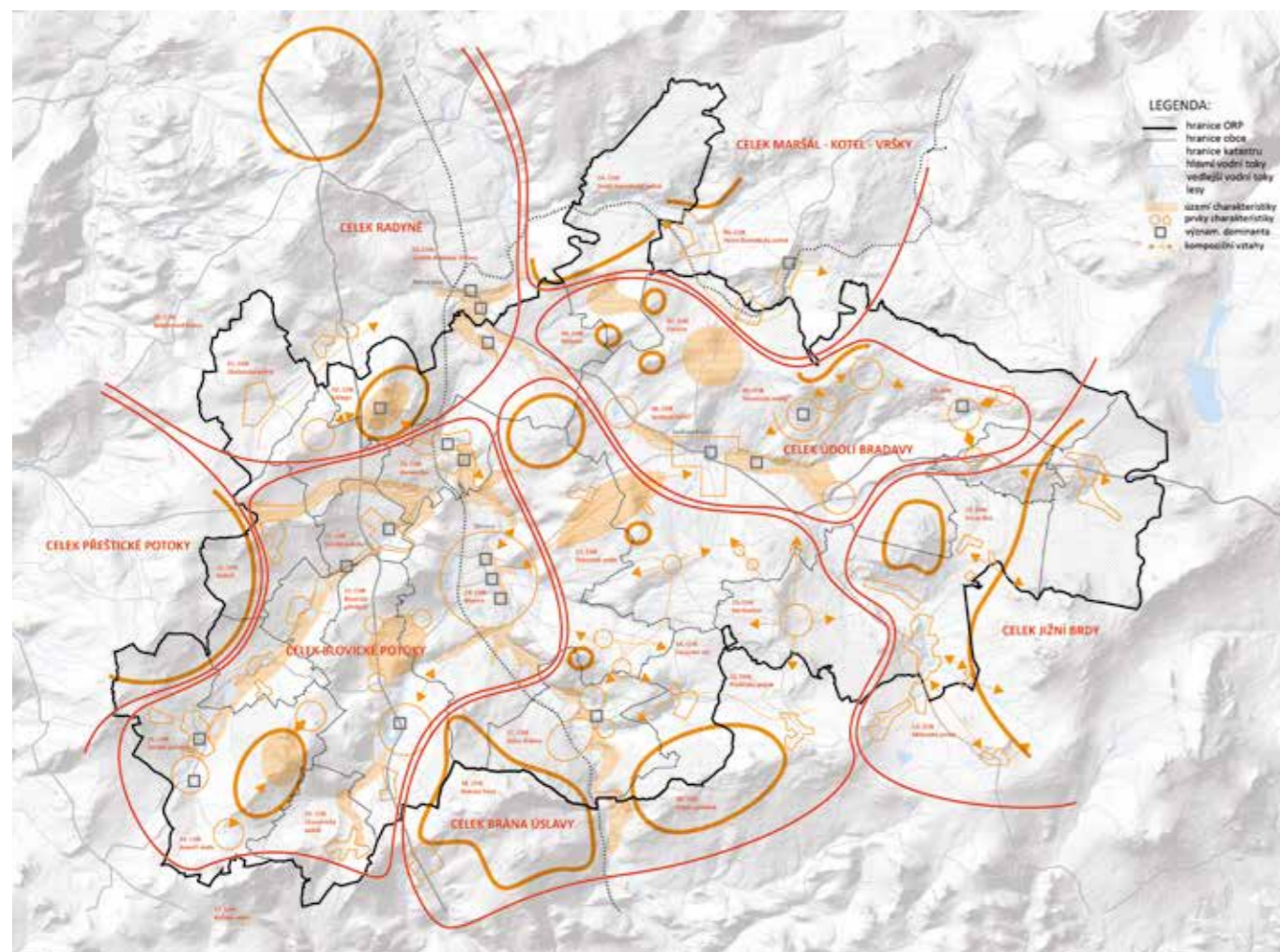
Park sv. Jiří, Plzeň 07

Příbram 08

Kadaň 09

Blovice 10

objednatel: město Blovice
 územní studie: 2017 -2018
 rozloha území: 20 000 ha
 autoři: K.Salzmann, M. Marešová, V. Ledvina, Z. Skřivanová, E. Semančíková, J. Kovaříková, I. Šrámková,
 I. Gogolák, L. Grasse

Cílem pořízení územní studie krajiny je vytvořit odborný komplexní dokument umožňující koncepční víceborový přístup k řešení krajiny zejména v nezastavěném území s využitím koordinační úlohy územního plánování. Základem řešení z hlediska územního plánování je vytvoření podkladu pro stanovení koncepce uspořádání krajiny v územních plánech, případně pro následné řešení regulačních plánů.

Cílem Územní studie krajiny je nalézt řešení úprav, které přispějí k optimálnímu režimu jednotlivých složek krajiny a podpoří jejich vzájemné působení, zlepší průchodnost území a zejména přispějí k optimálnímu vodnímu režimu v krajině, a to na základě podrobných analýz a vzájemné spolupráce nejen s občany, ale i odbornou složkou správy tohoto katastrálního území.

Zpracovatelé Územní studie krajiny ORP Borovno si vytyčili úkol vytvořit koncepci krajiny pro další vypracování územních plánů, ale i komplexních pozemkových úprav v duchu Evropské úmluvy o krajině a nového nástroje pro plánování krajiny – Zelené infrastruktury. Důležitou součástí práce je spolupráce s veřejností od samého začátku projektu. Zpracování územní studie krajiny je tedy jednoduché a srozumitelné všem občanům a zájemcům o krajinu, a poslouží jako zdroj informací pro následné úkoly a dílčí realizace.

„.....Cílové charakteristiky krajiny by měly tvořit předběžné vodítko pro vypracování opatření, která mají být prováděna v rámci ochrany, správy a plánování krajiny a její správy v průběhu času. Při jejich vypracování by měly být vzájemně provázány společenské požadavky a hodnoty, které krajině připisuje veřejnost, s vybranými politickými rozhodnutími týkajícími se podstaty složek krajiny.

Zvláštní pozornost by měla být věnována spektru společenského vnímání krajiny, které je odrazem rozmanitosti obyvatel. Konkrétní aplikace vybraných opatření v oblasti ochrany, správy a plánování krajiny by se měla vztahovat na celou krajinu a neměla by ji rozdělovat do řady složek, které ji tvoří: krajina je charakterizována vzájemnými vztahy mezi několika oblastmi (fyzickou, funkční, symbolickou, kulturní a historickou, formální atd.), které tvoří jak starobylé, tak současné krajinné systémy. Ty mohou být na určité části území navzájem propleteny a mohou se zde navzájem překrývat. Krajina není pouhým součtem jejích složek.“...dle implementace Evropské úmluvy o krajině (E. Semančíková, 2018).

Krajina ve své přírodní formě bez lidských činností vytváří postupně své sukcesní formace. Člověk svojí přítomností, činnostmi v krajině, které zabezpečují jeho potřeby, zásadně změnil a narušil původní přírodní prostředí. Dlouhé období v dějinách lidstva se jednalo o zásah měřítka lidské ruky anebo zvířecí síly. Způsob původního hospodaření v krajině, rodinné statky, šlechtická sídla byl výrazně diverzifikovaný a přímá existenční závislost jejich majitelů na výrobě místních potravin je přinutila o krajinu (voda, půda, cesty) pečovat. Změna způsobu života (průmyslová revoluce, výrazná dělba práce, nástup komunistického režimu v Čechách, následně nástup nového režimu po roce 1989) způsobila postupně odtřazení jejich obyvatel od krajiny a půdy vytvářením velkých zemědělských bloků a jejich odvodňování, úpravou vodních toků, chemizací zemědělství, užíváním půdy převážně nájemníky.

Výsledkem je dnešní stav krajiny, který vyžaduje odborný zásah. Zánik osobní odpovědnosti za krajinu, očekávání společnosti, že vzniklé problémy „někdo“ vyřeší, se ukázaly být nesprávné.

Dnešní krajina čelí globálním klimatickým změnám, jsou zřetelné výrazné změny k horšímu. Pokud má krajina nadále plnit nároky, které na krajinu lidská společnost ukládá, musí dojít k výrazným změnám, v první řadě ve způsobu přístupu ke krajině a k jejímu užívání. O krajinu musí pečovat všichni, kdo v ní bydlí, všichni, kdo jí užívají a profitují z ní. Je to úkol pro stát, regiony, obce, školy, rodiny. Péče o krajinu se týká všech obyvatel a uživatelů krajiny.

Základem péče o krajinu je vize, nebo strategie, koncepce. Ta určí priority a způsob ochrany krajiny. Návrh územní studie ORP Blovice se zabývá organizačními principy krajiny, návrhem sítí, struktur, infrastruktur v krajině, které mohou zabezpečit fungování základních přírodních procesů. V současné struktuře krajiny přírodní procesy nepracují uspokojivě, je nutný odborný zásah a úprava způsobu užívání krajiny. Nejedná se o zákaz využívání zdrojů krajiny pro lidské činnosti, ale o regulaci způsobu využívání zdrojů a území. Pokud k těmto navrženým změnám nedojde, degradace přírodních procesů a ekosystémů bude nadále pokračovat a může skončit kolapsem, který může být nevratný pro současnou krajinu a pro lidstvo.

Návrh územní studie se zabývá uspořádáním krajiny tak, aby mohly současně pracovat oba systémy – přírodní i lidský. Je nutno si uvědomit, že bez funkčního přírodního systému ten lidský systém nebude mít dlouhého trvání. Člověk je také součástí přírody. Bez vzduchu, vody, potravin by příliš dlouho nepřežil.

Na druhé straně příroda bez člověka může fungovat velmi dobře. Koexistence obou systémů je velmi dobře možná. Základem je uvědomit si, že pokud má člověk pocit dominantního druhu na světě, je současně za ostatní druhy fauny a flory zodpovědný a musí jim zabezpečit přiměřený životní prostor.

Současně ale platí, že pokud bude naše životní prostředí zdravé a hodnotné, tak zdravá bude i lidská populace.

Základem koncepce krajiny obce s rozšířenou působností města Blovice jsou tyto čtyři vrstvy

1. VODA V KRAJINĚ
2. ČLOVĚK V KRAJINĚ - SÍDLA, KOMUNIKACE, KULTURNÍ KRAJINA
3. HOSPODAŘENÍ V KRAJINĚ
4. HODNOTY A STRUKTURY KRAJINY, INFRASTRUKTURY KRAJINY

VRCH OBĚŠENÝ, DOMINANTA BLOVIC. PŮVODNÍ STRUKTURA KRAJINY JE VE FRAGMENTECH ČITELNÁ.

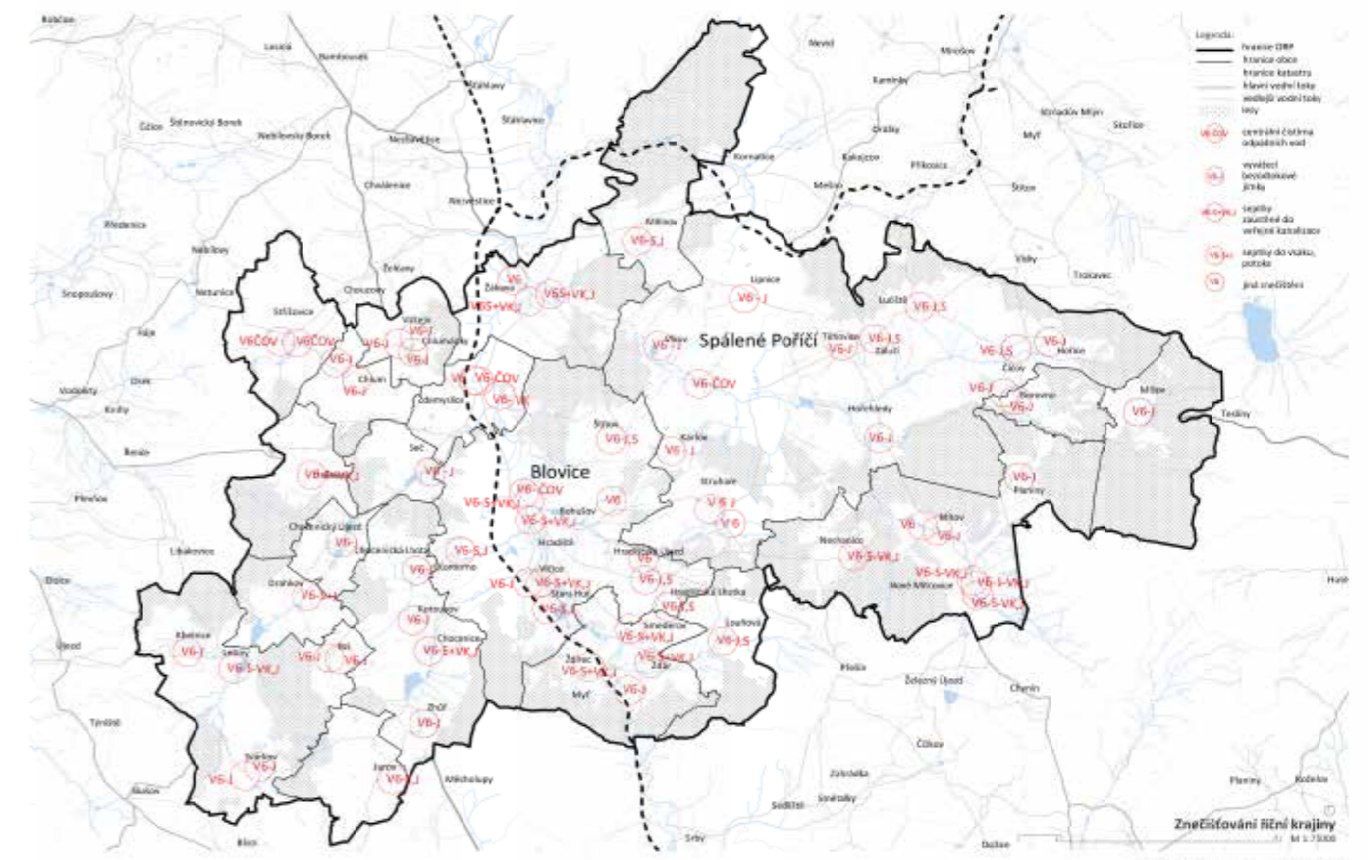
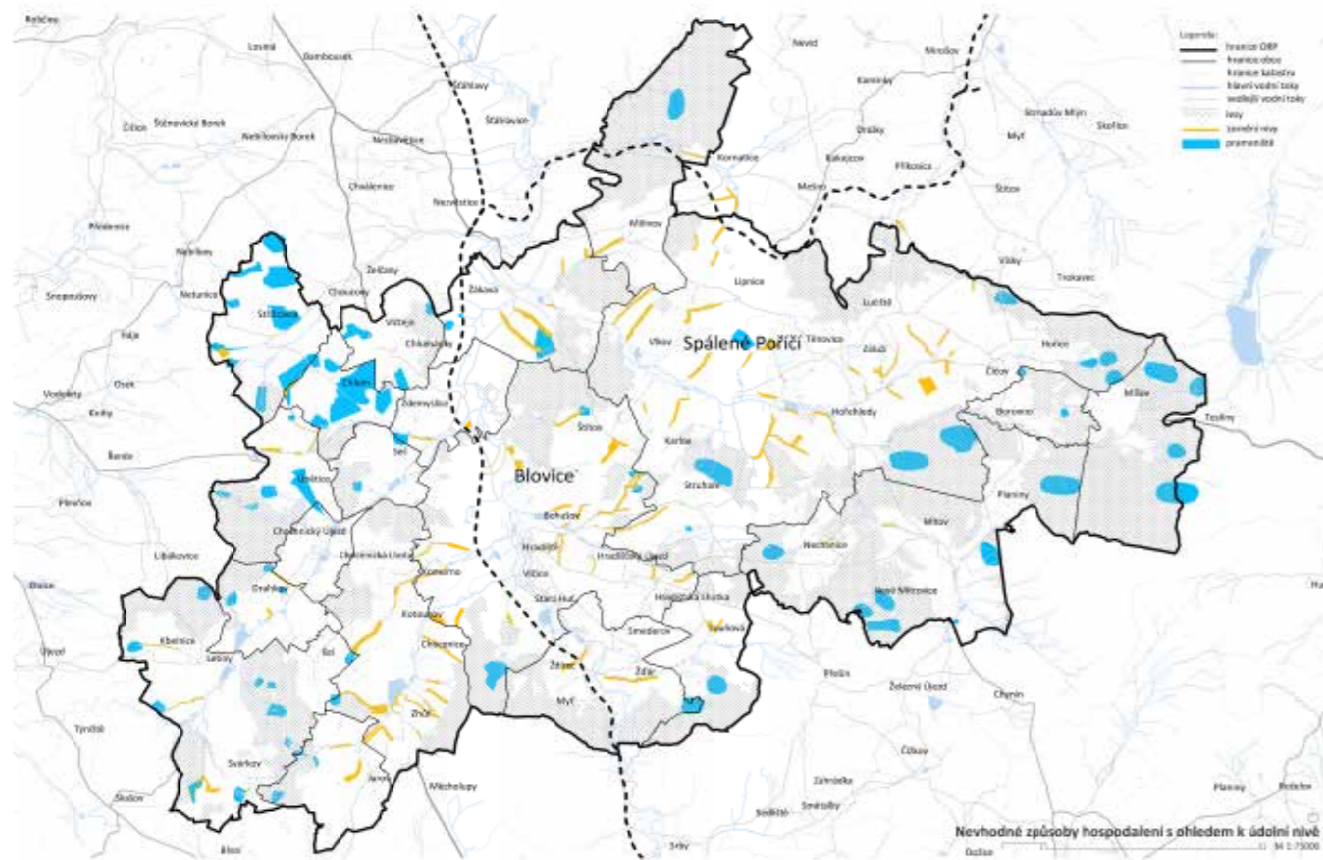

KOSTEL SV. VÁCLAVA, ŽDÍREC.

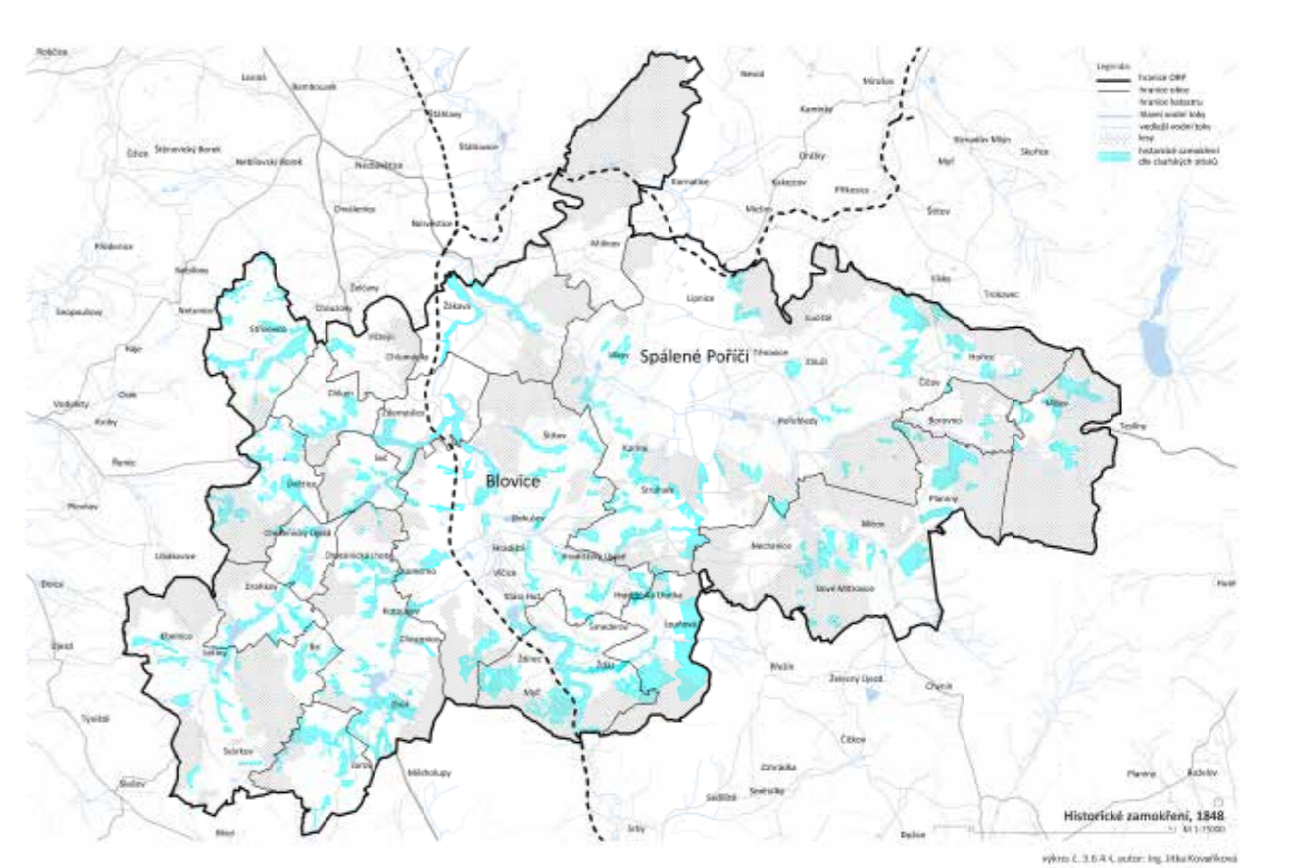
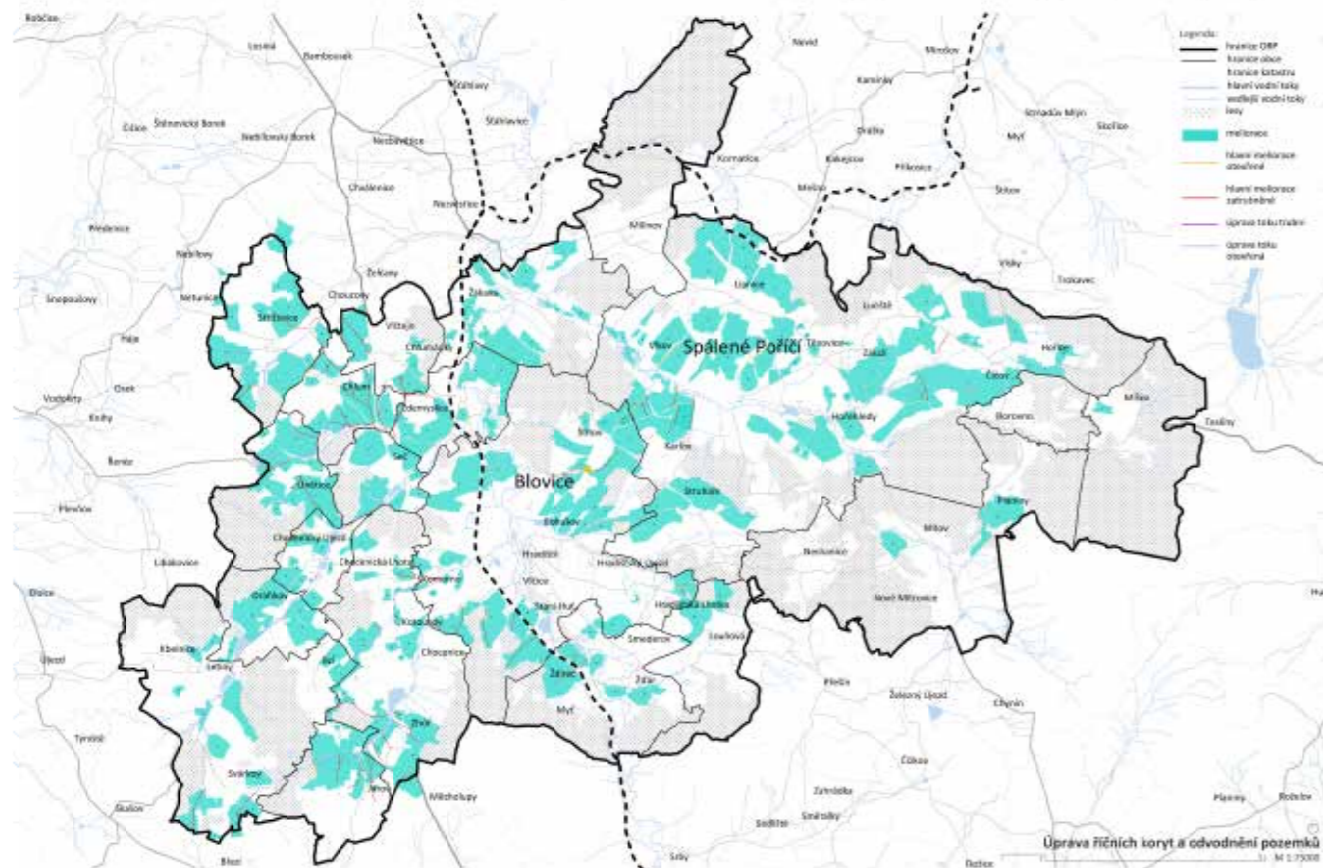
CHARAKTER KRAJINY BLOVICKA

NEVHODNÉ ZPŮSOBY HOSPODAŘENÍ S OHLEDEM K ÚDOLNÍ NIVĚ

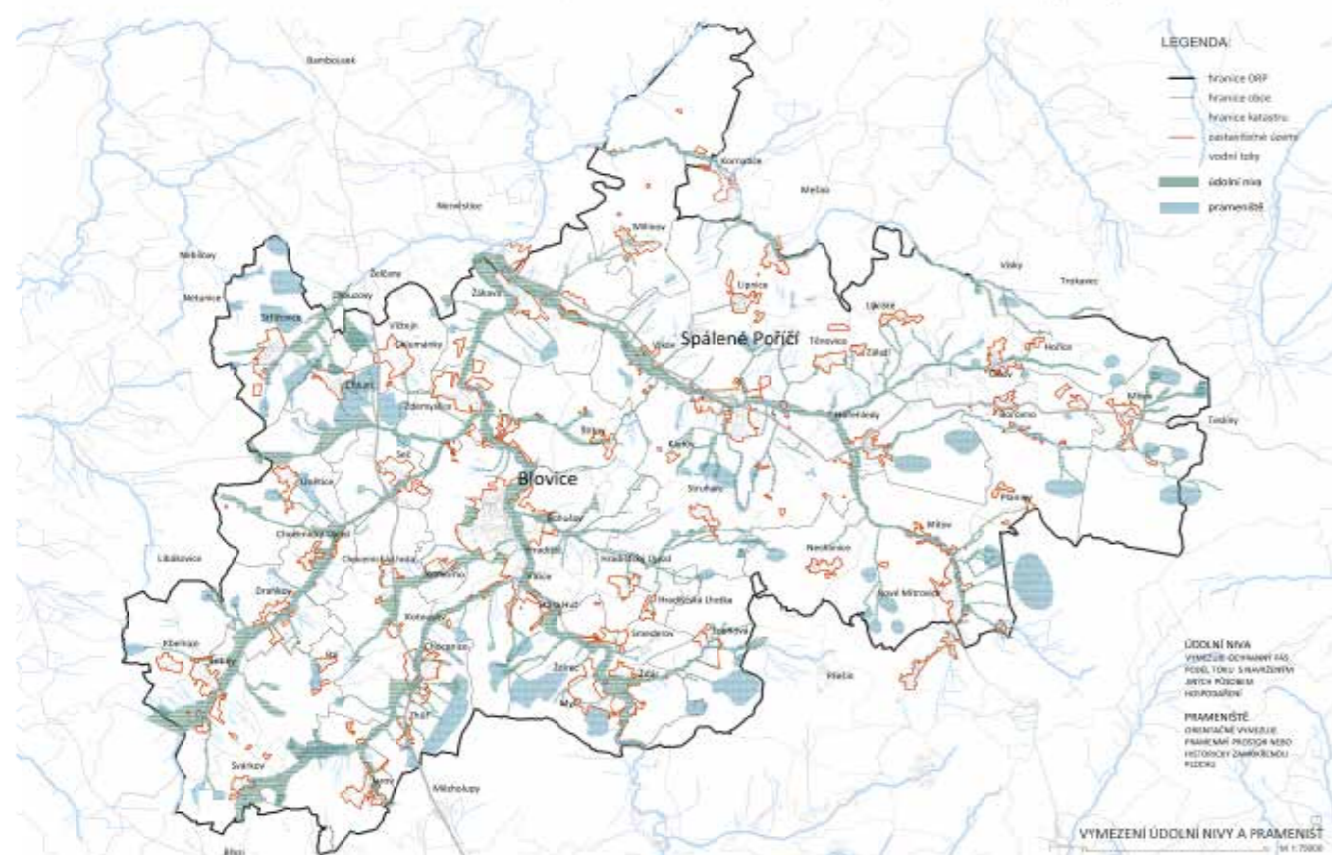

ÚPRAVA ŘIČNÍCH KORYT A ODVODNĚNÍ POZEMKŮ

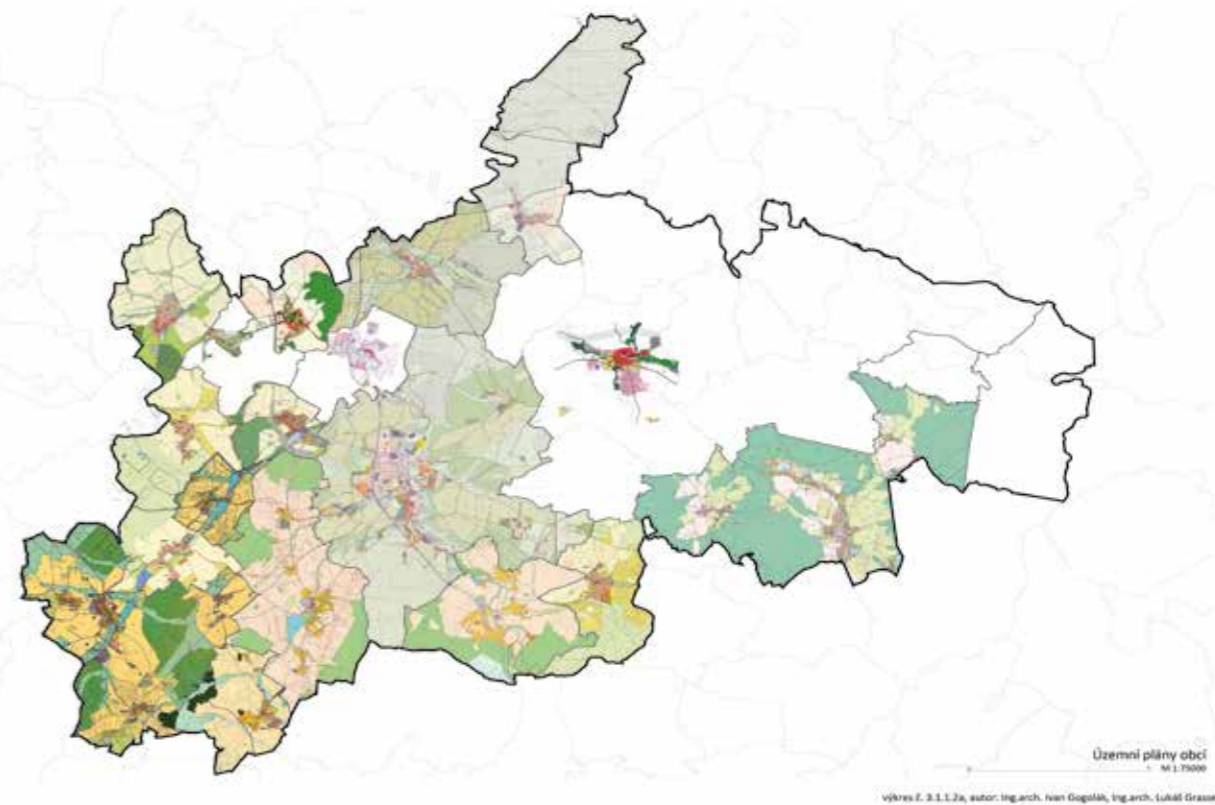
HISTORICKÉ ZAMOKŘENÍ KRAJINY, ROK 1848

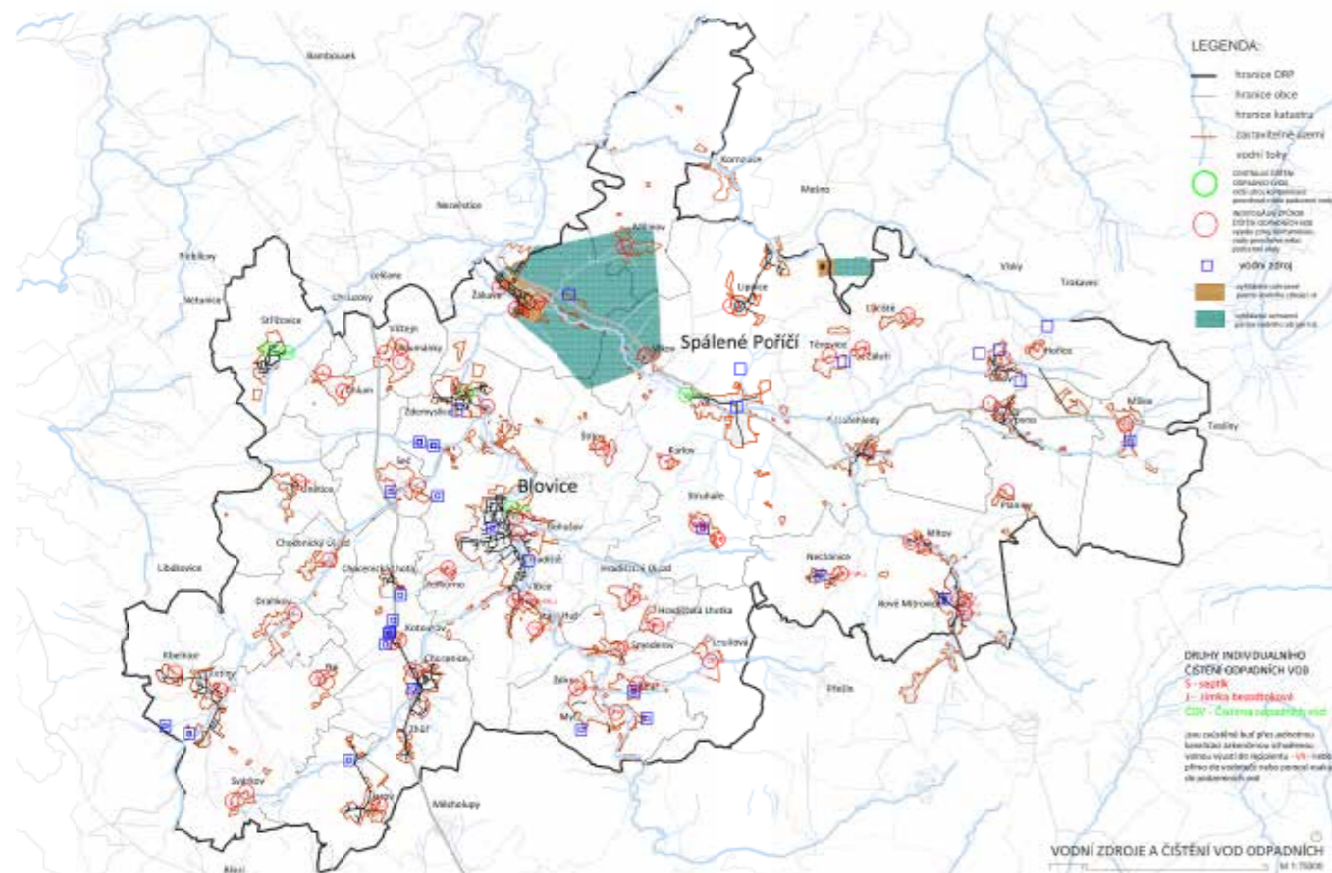
VYMEZENÍ ÚDOLNÍ NIVY A PRAMENIŠŤ

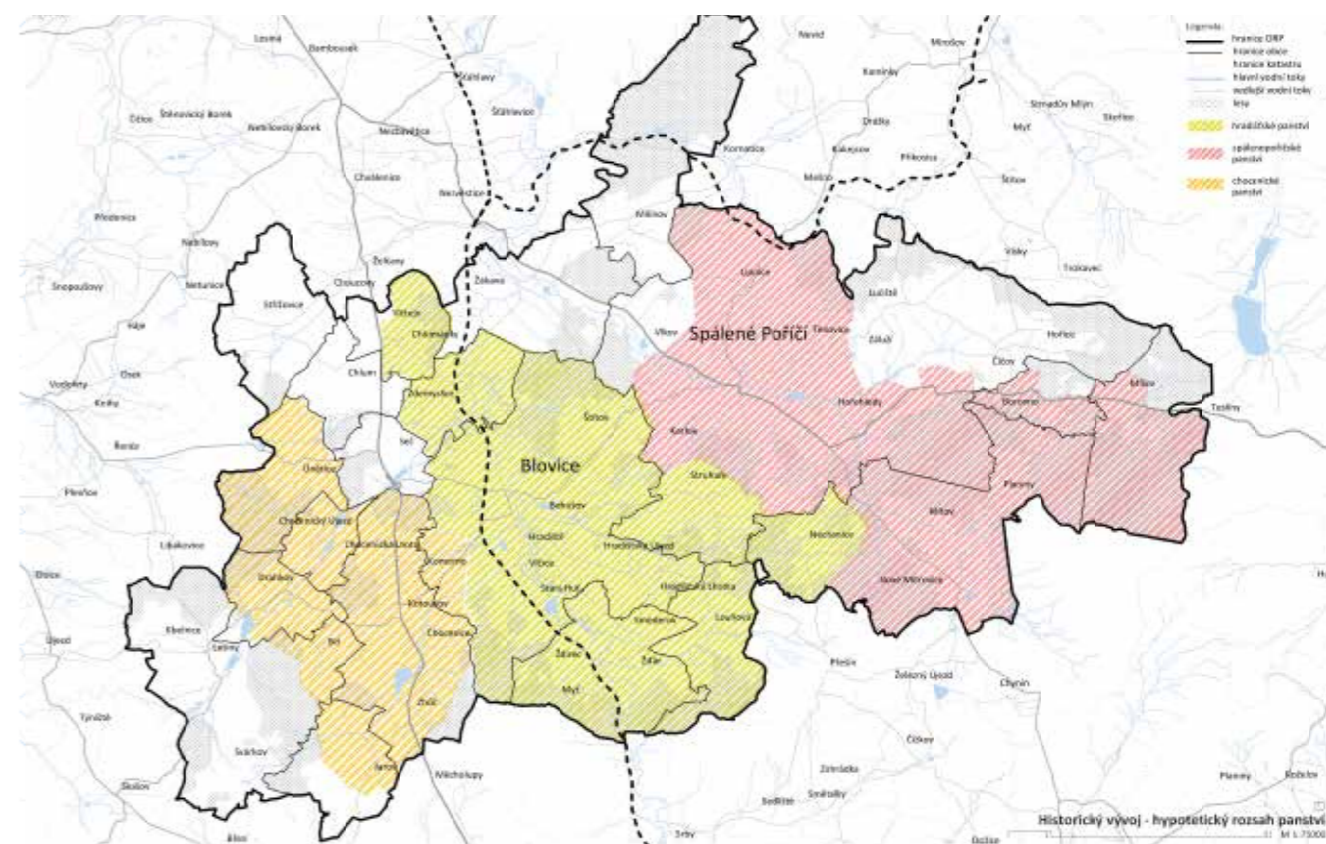
ÚZEMNÍ PLÁNY OBCÍ

VODNÍ ZDROJE A ČIŠTĚNÍ VOD ODPADNÍCH

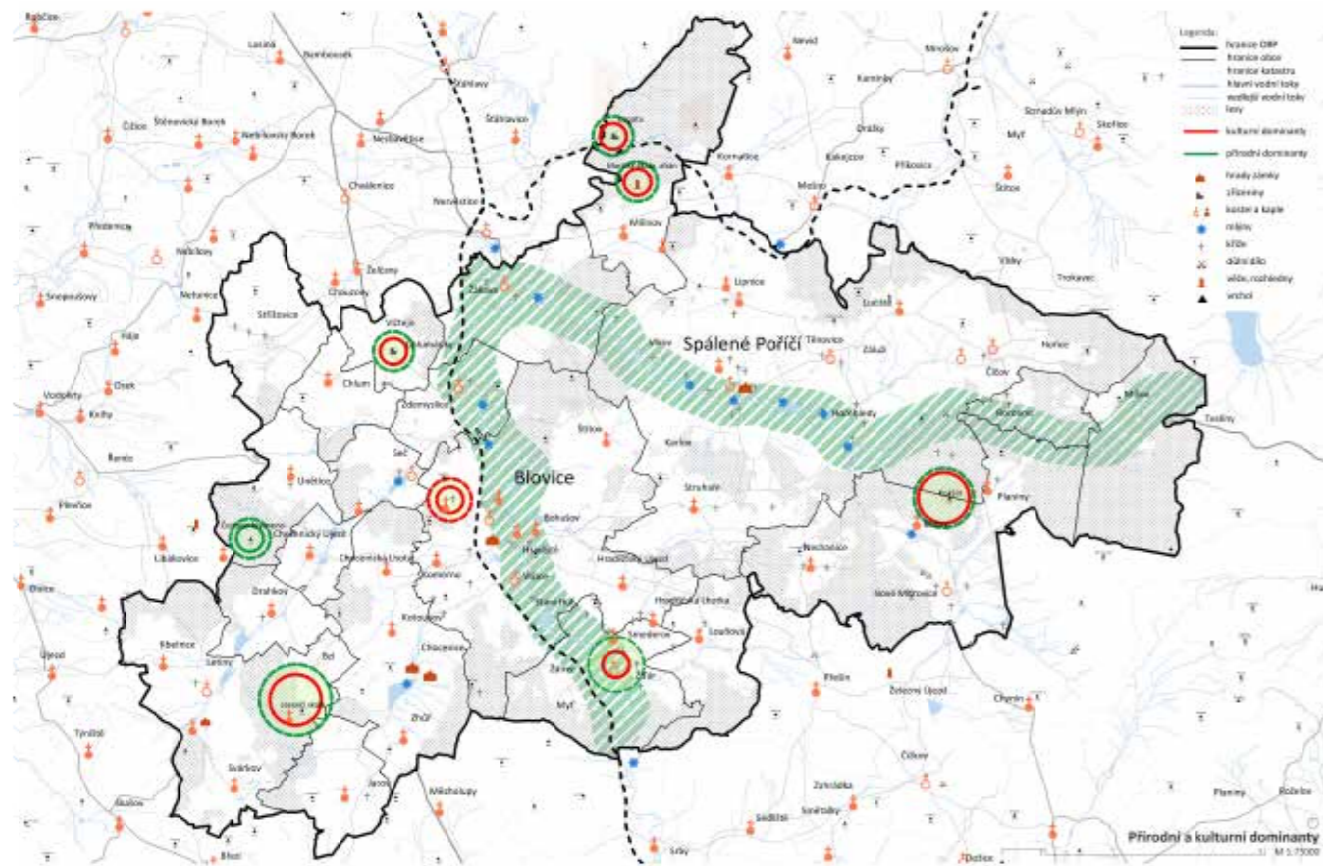

HISTORICKÝ VÝVOJ - HYPOTETICKÝ ROZSAH PANSTVÍ

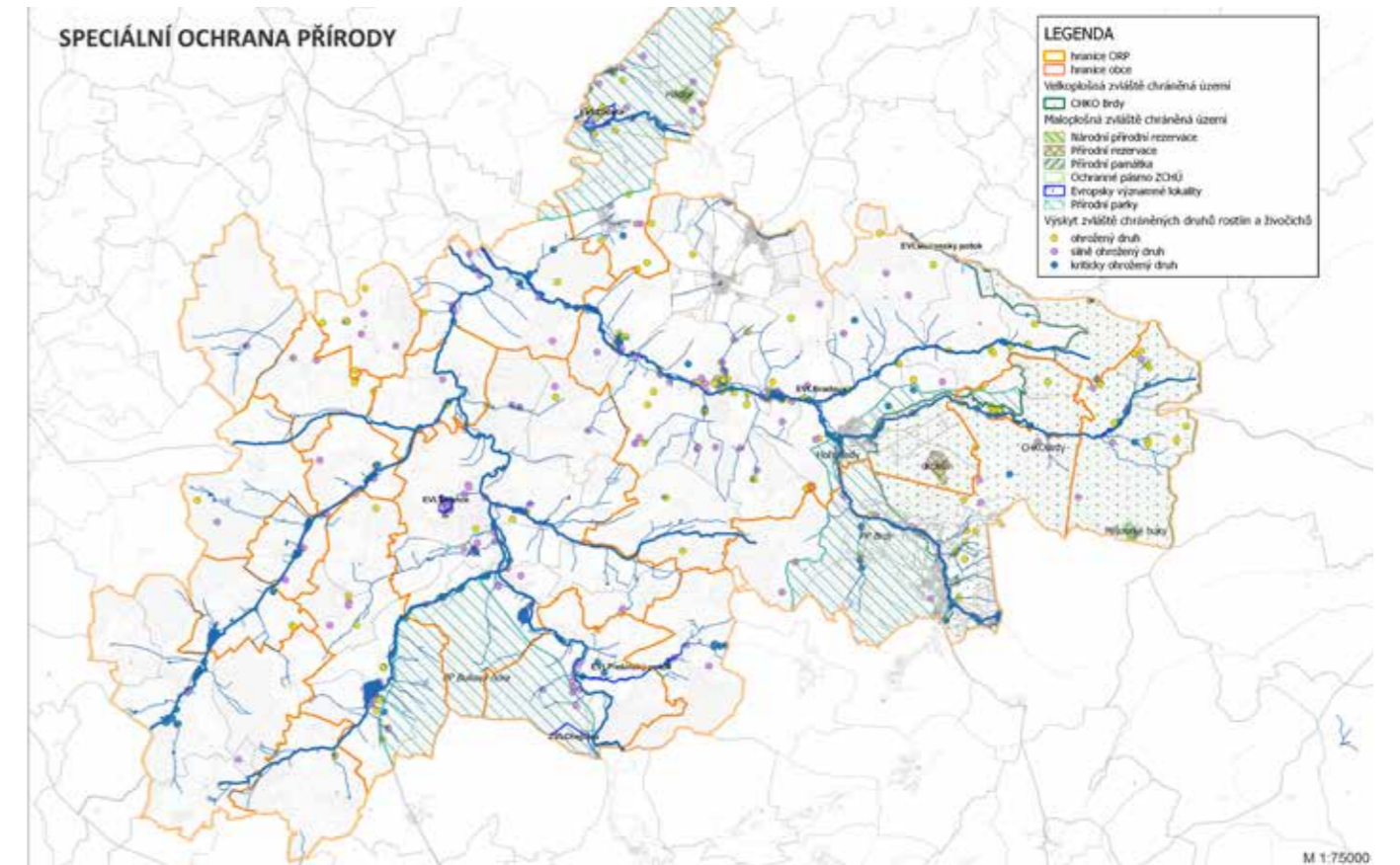

I. ČÁST DOPLŇUJÍCÍ PRŮZKUMY A ROZBORY - 3. HODNOTY A STRUKTURY KRAJINY

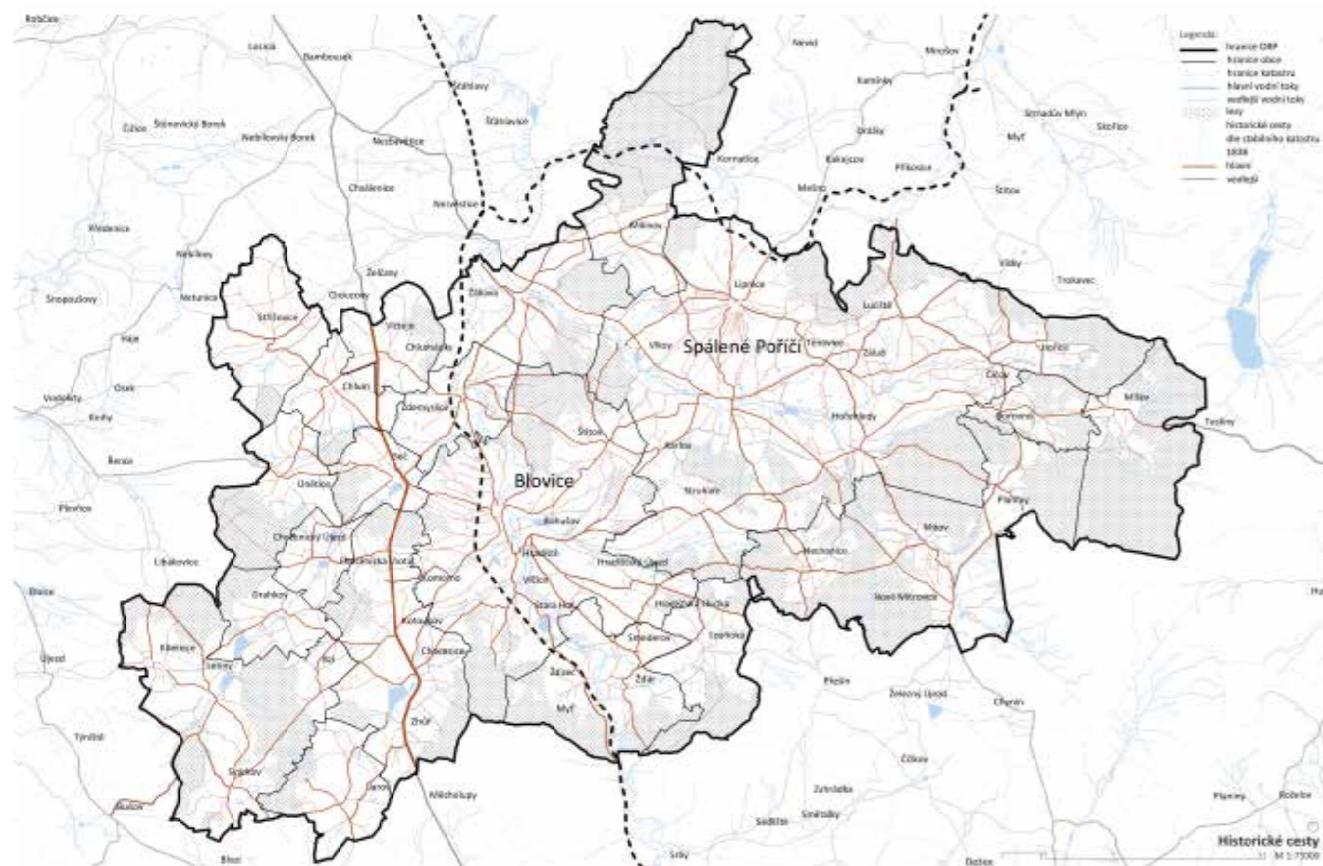
PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ DOMINANTY

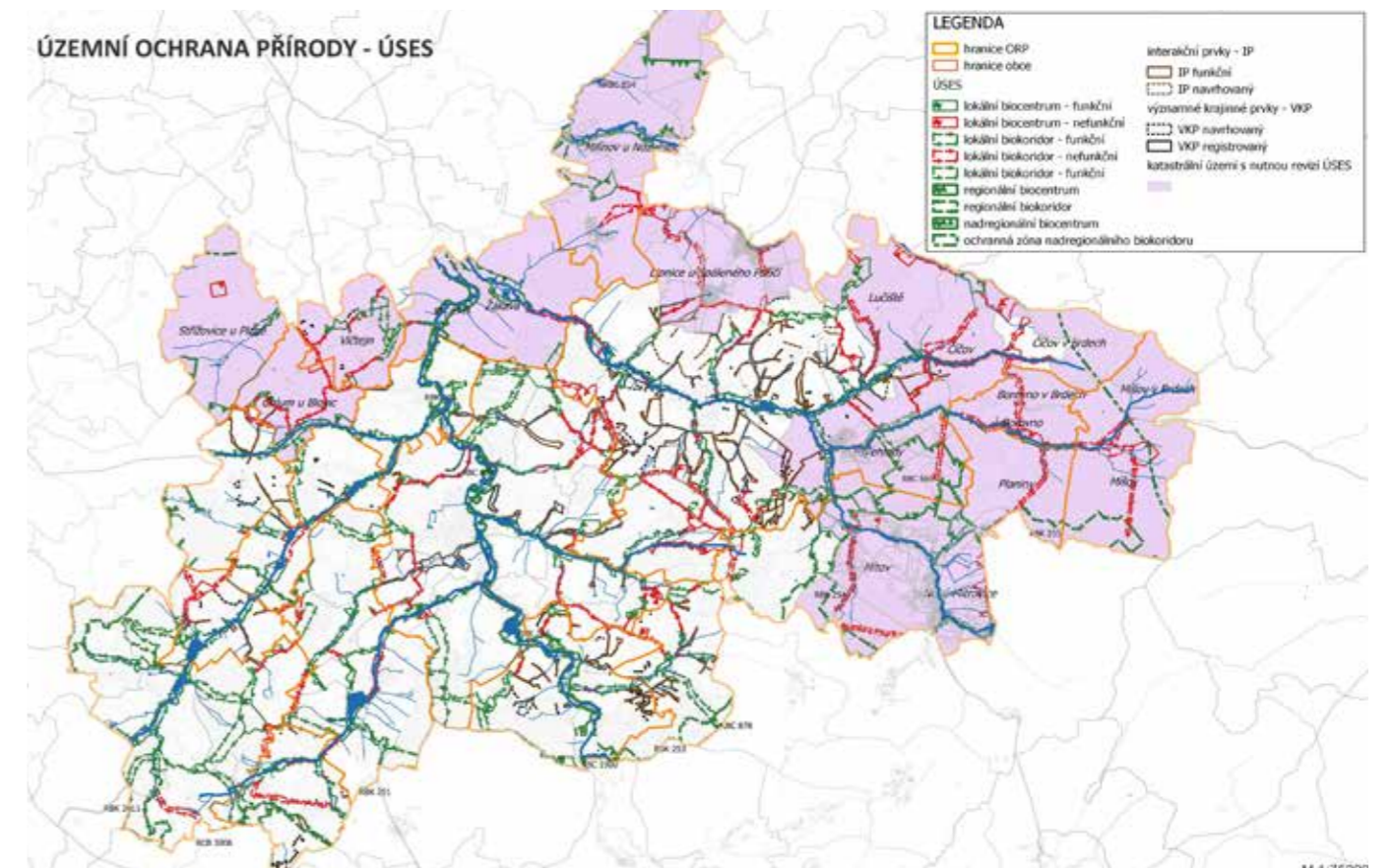
SPECIÁLNÍ OCHRANA PŘÍRODY

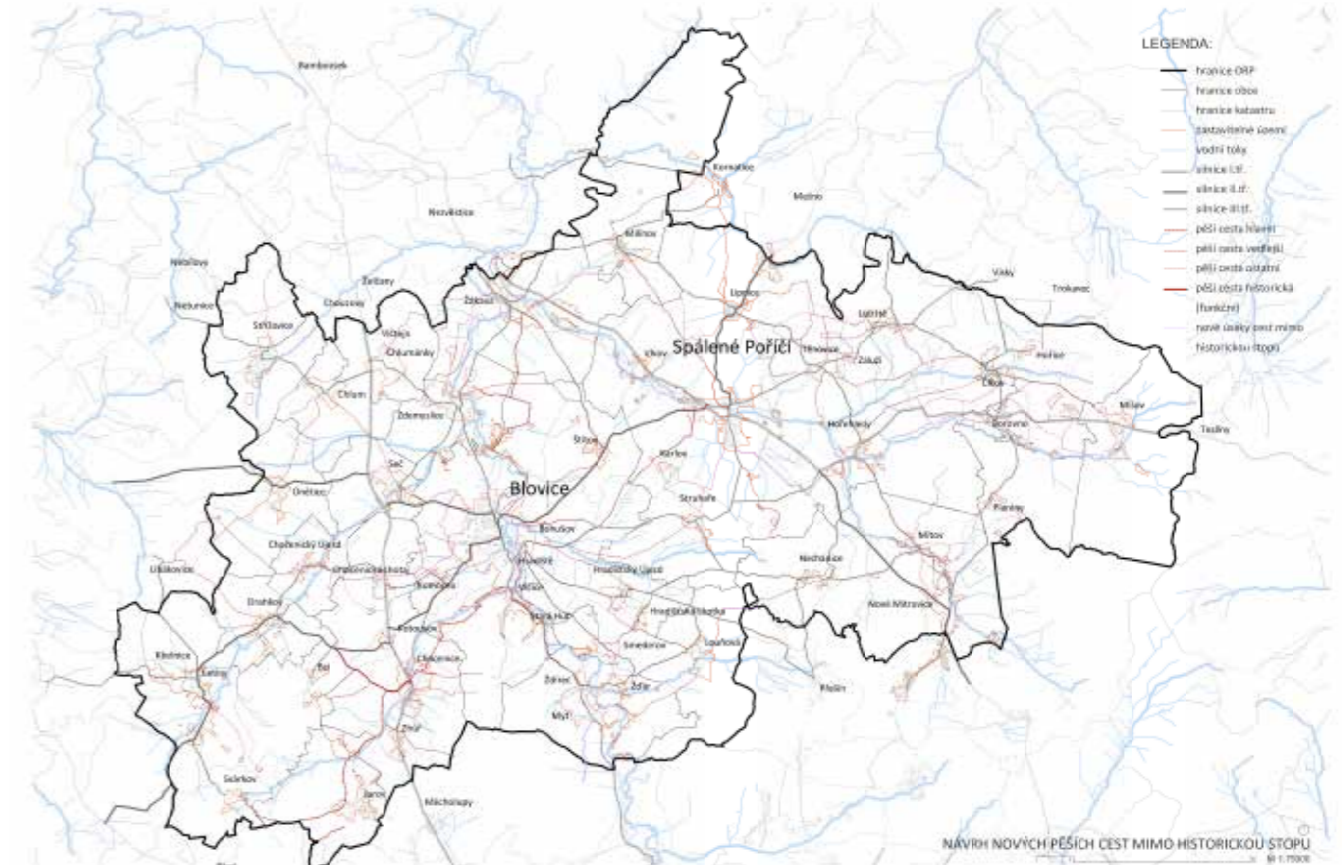
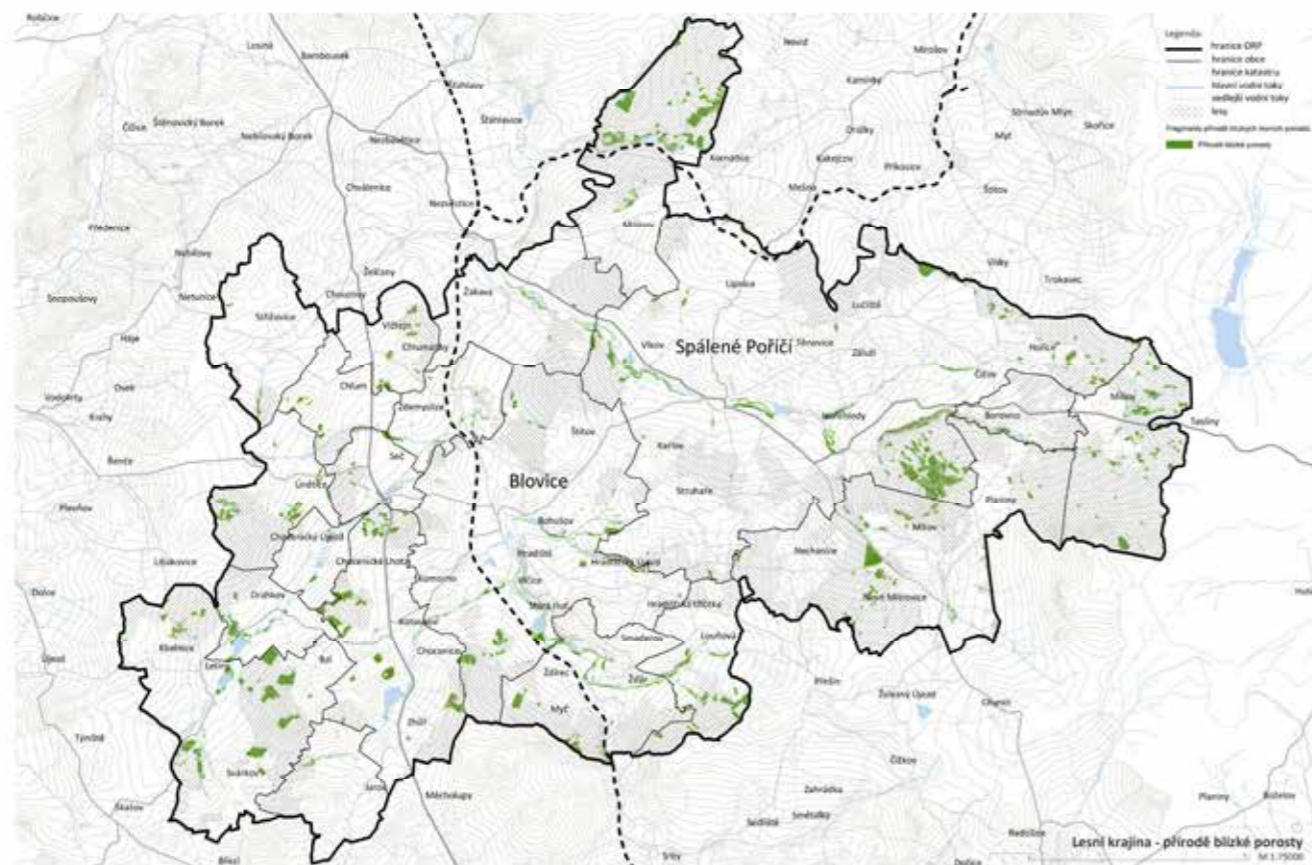
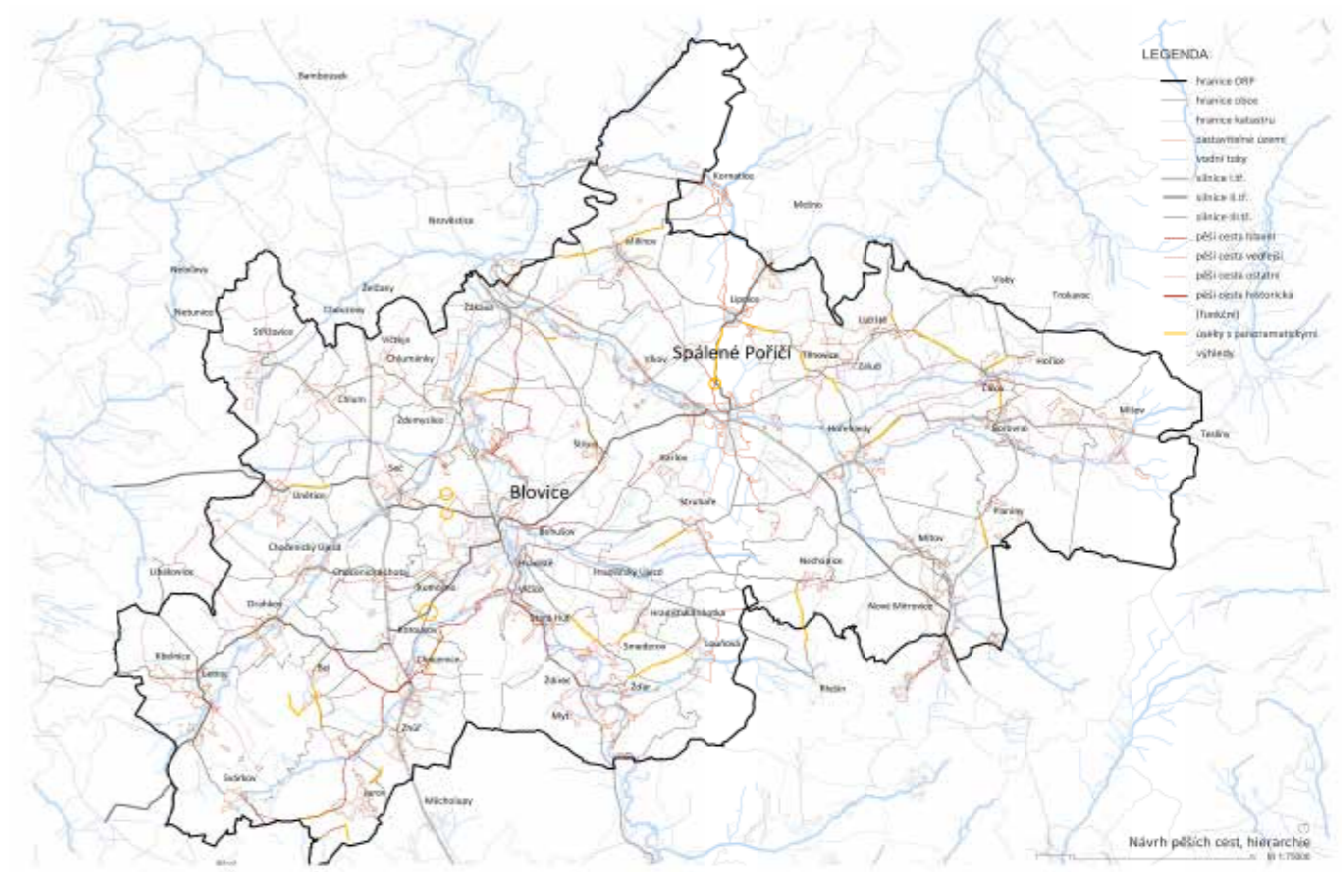
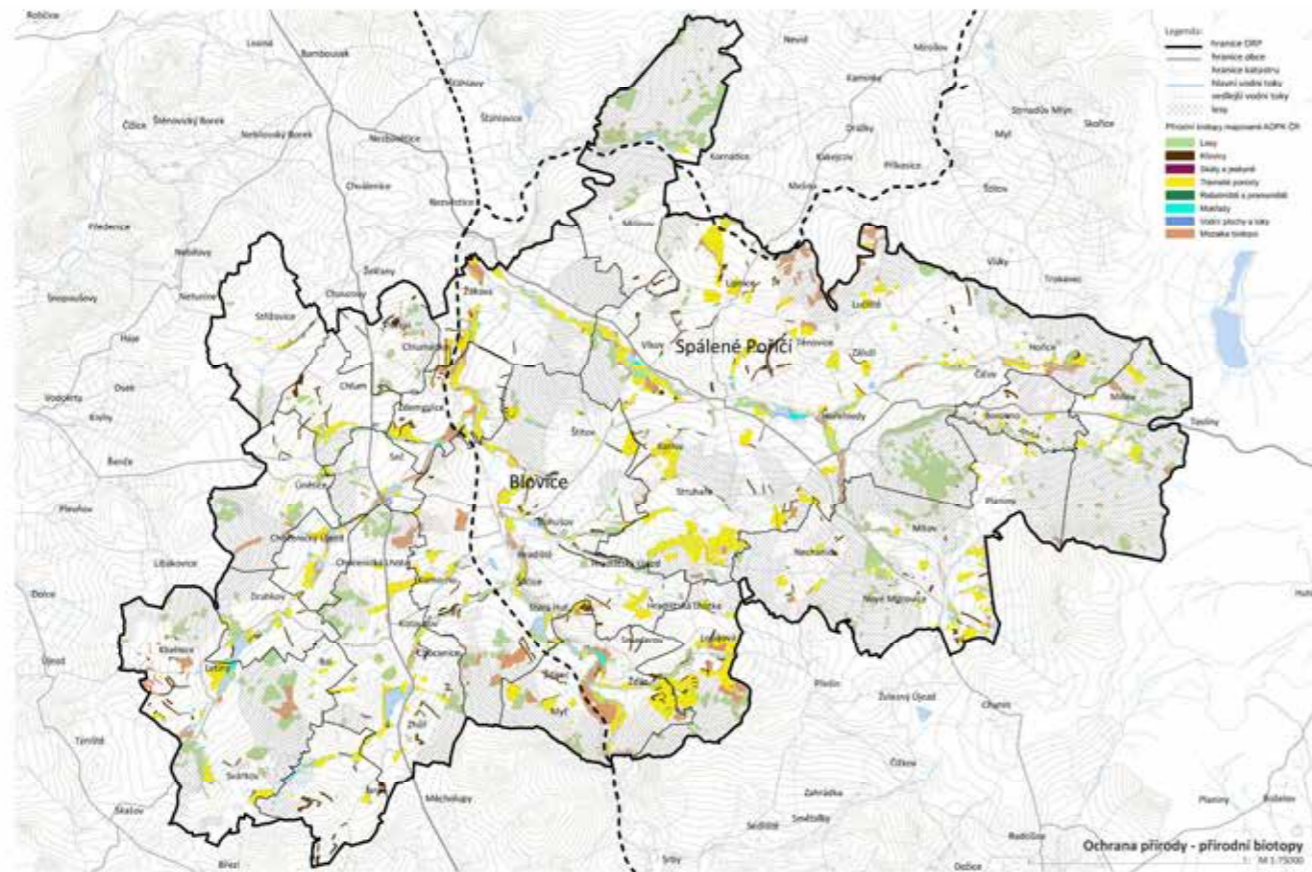

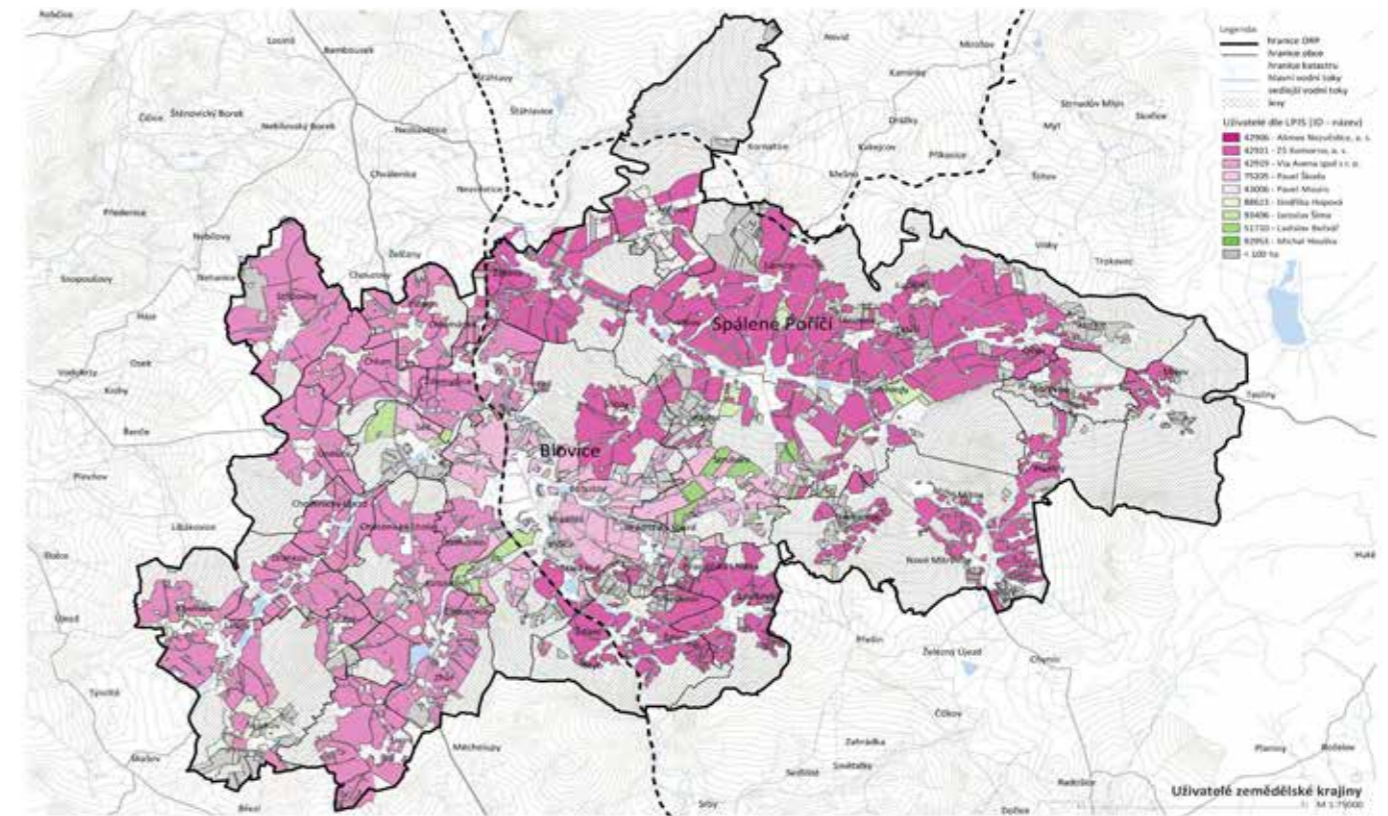
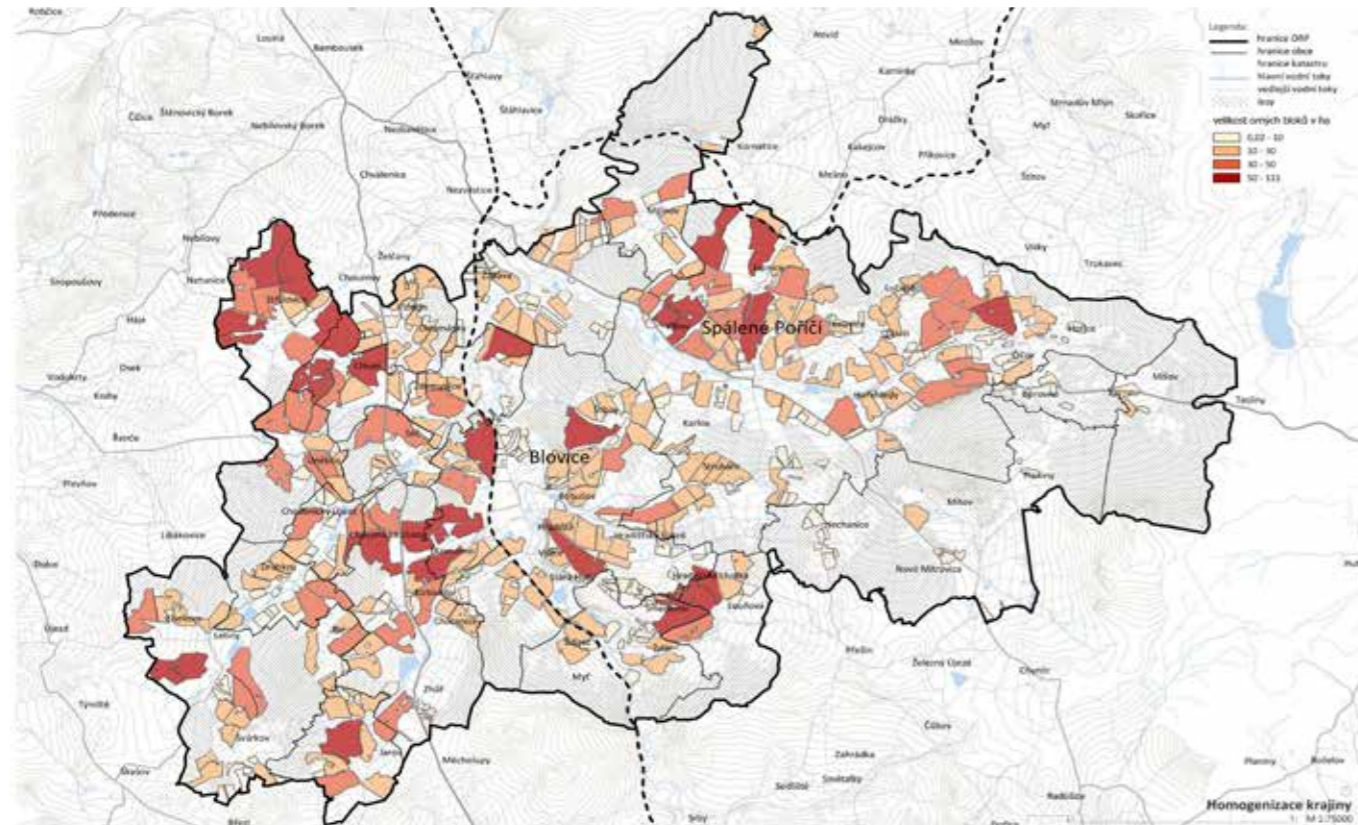
HISTORICKÉ CESTY

ÚZEMNÍ OCHRANA PŘÍRODY - ÚSES

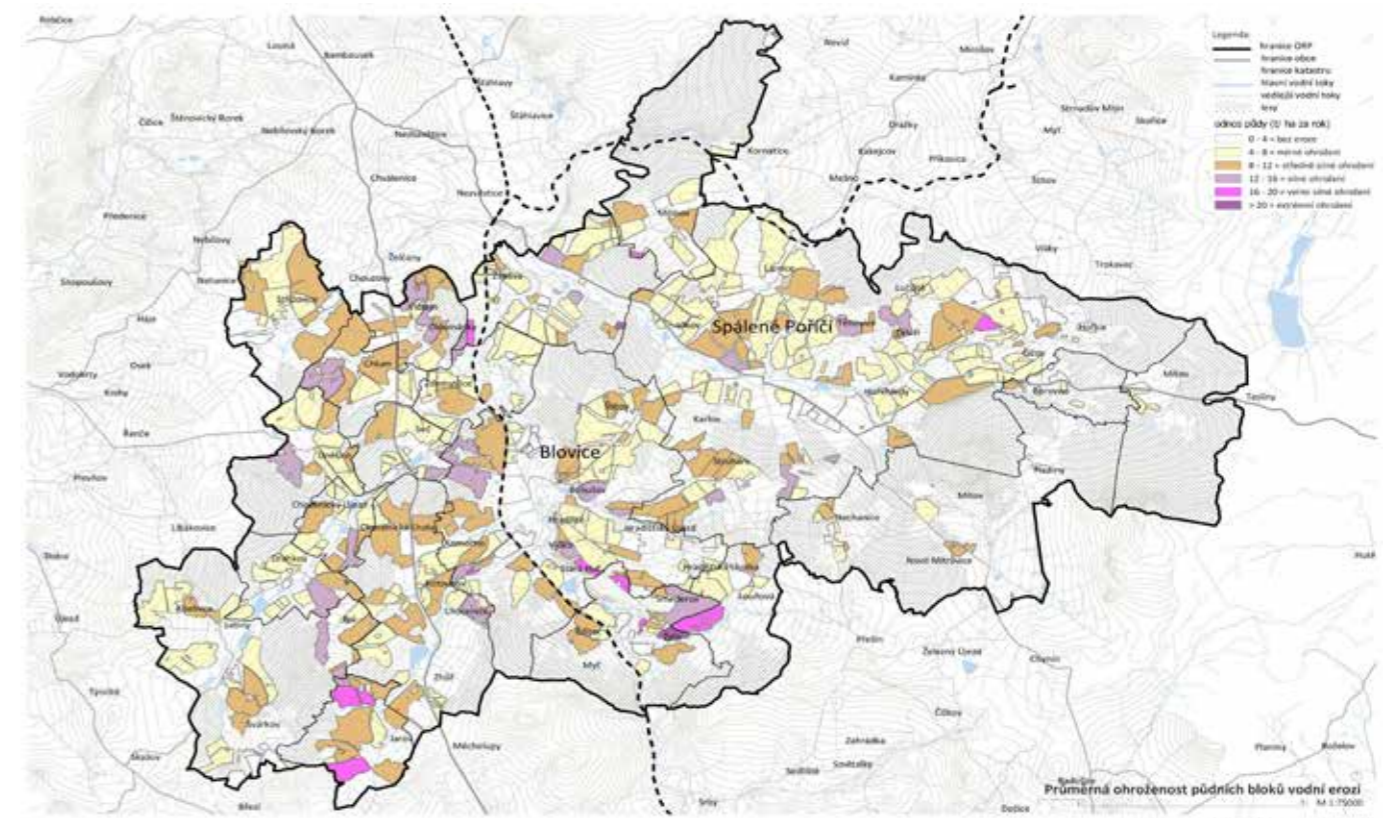
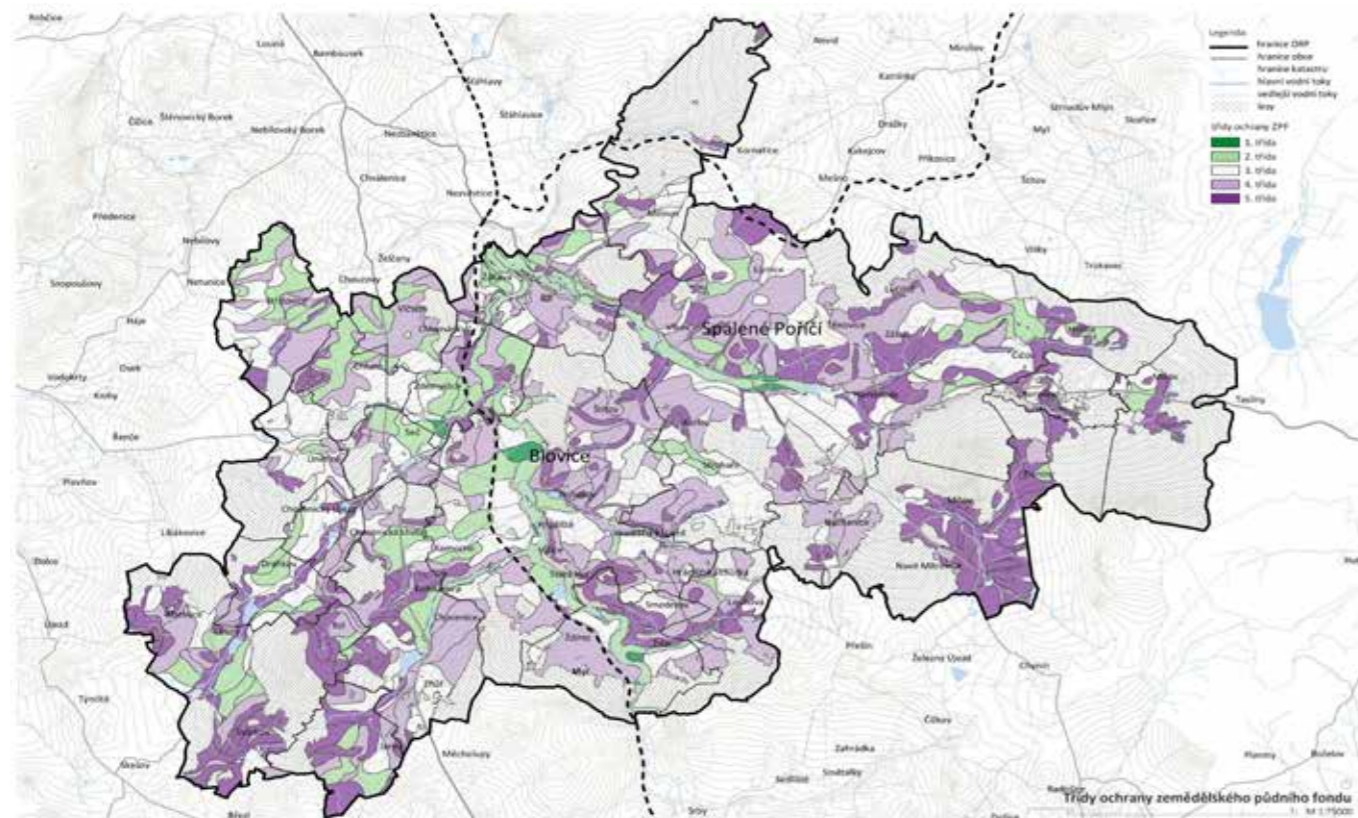

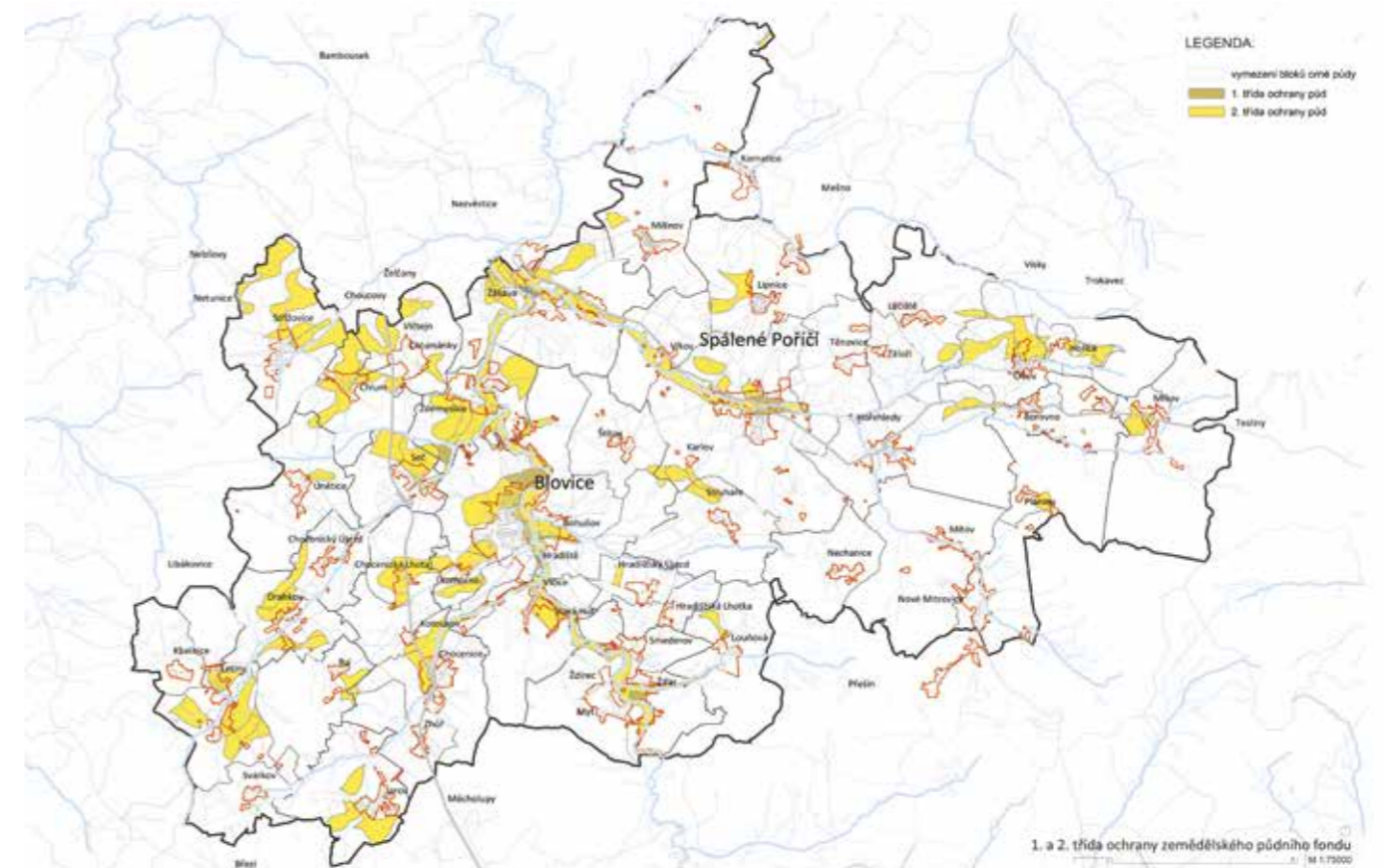
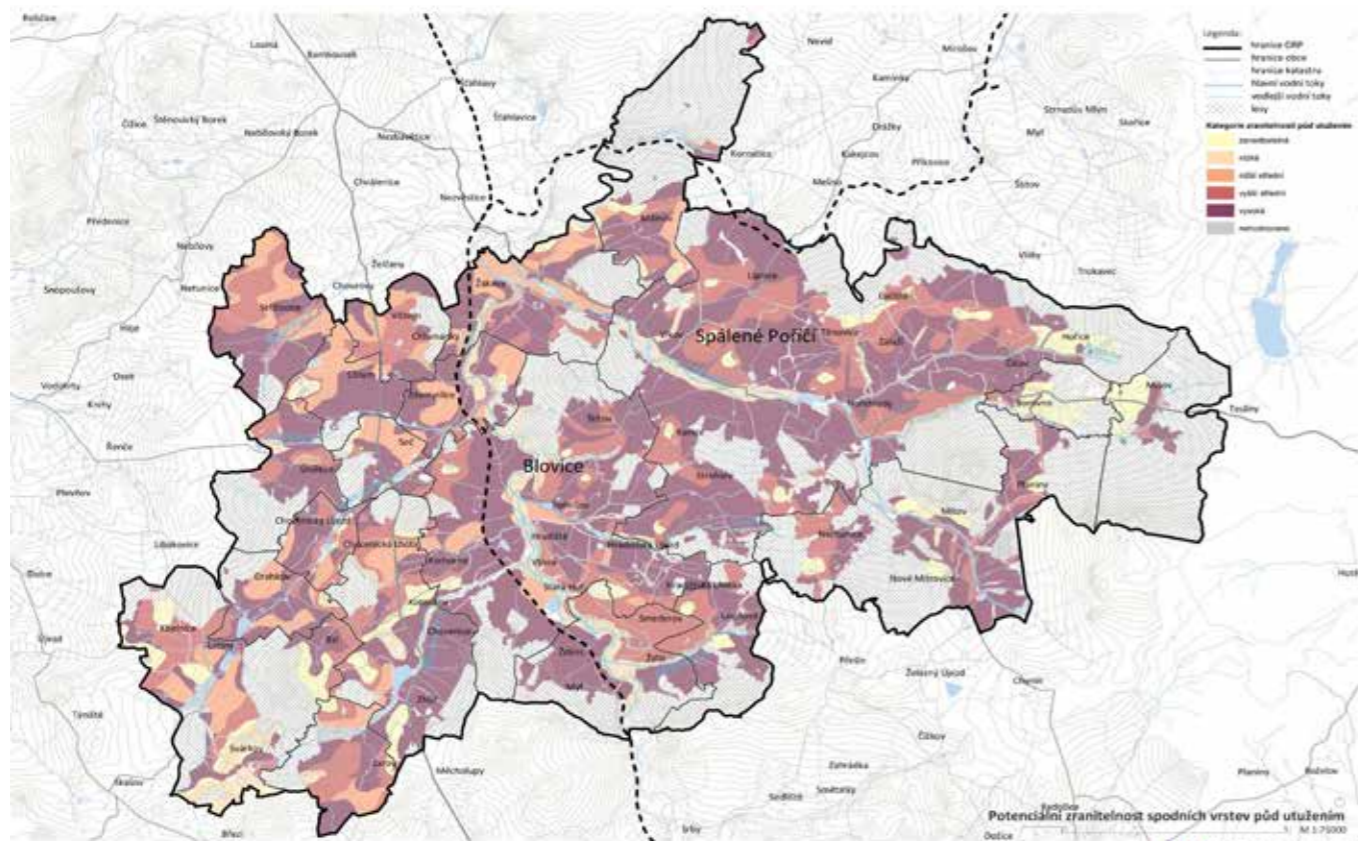
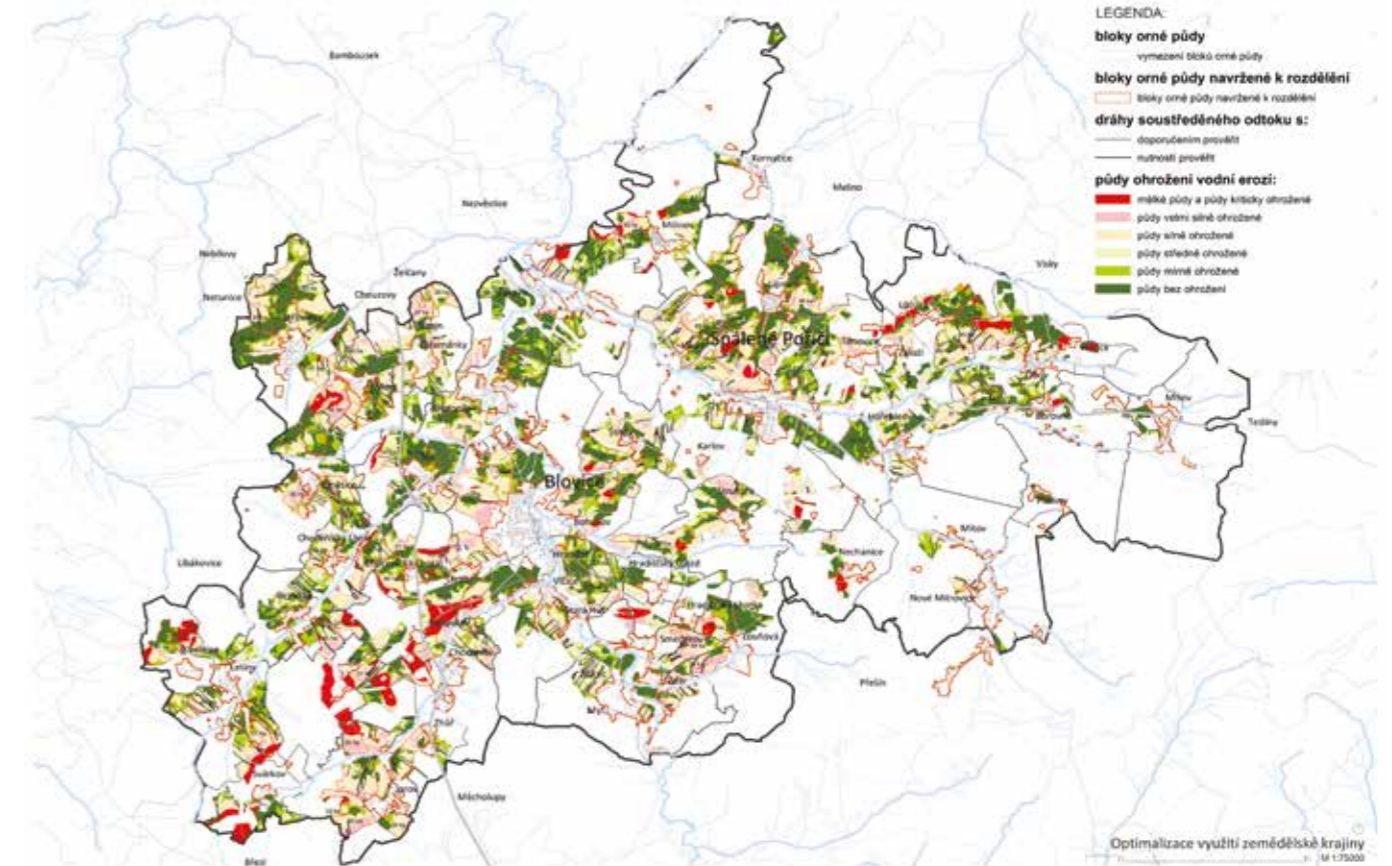
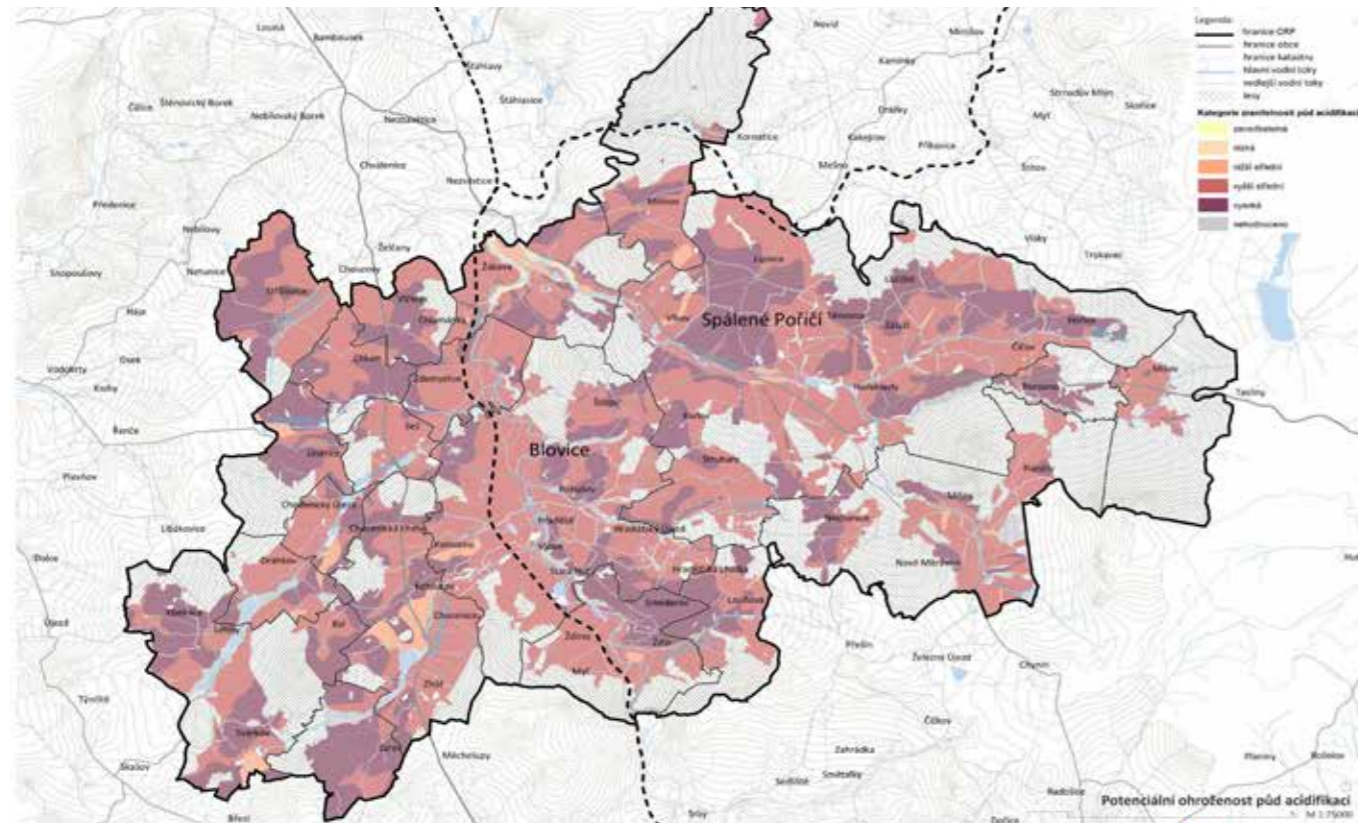

TŘÍDY OCHRANY ZEMĚDĚLSKÉHO PŮDNÍHO FONDU

PRŮMĚRNÁ OHROŽENOST PŮDNÍCH BLOKŮ VODNÍ EROZÍ

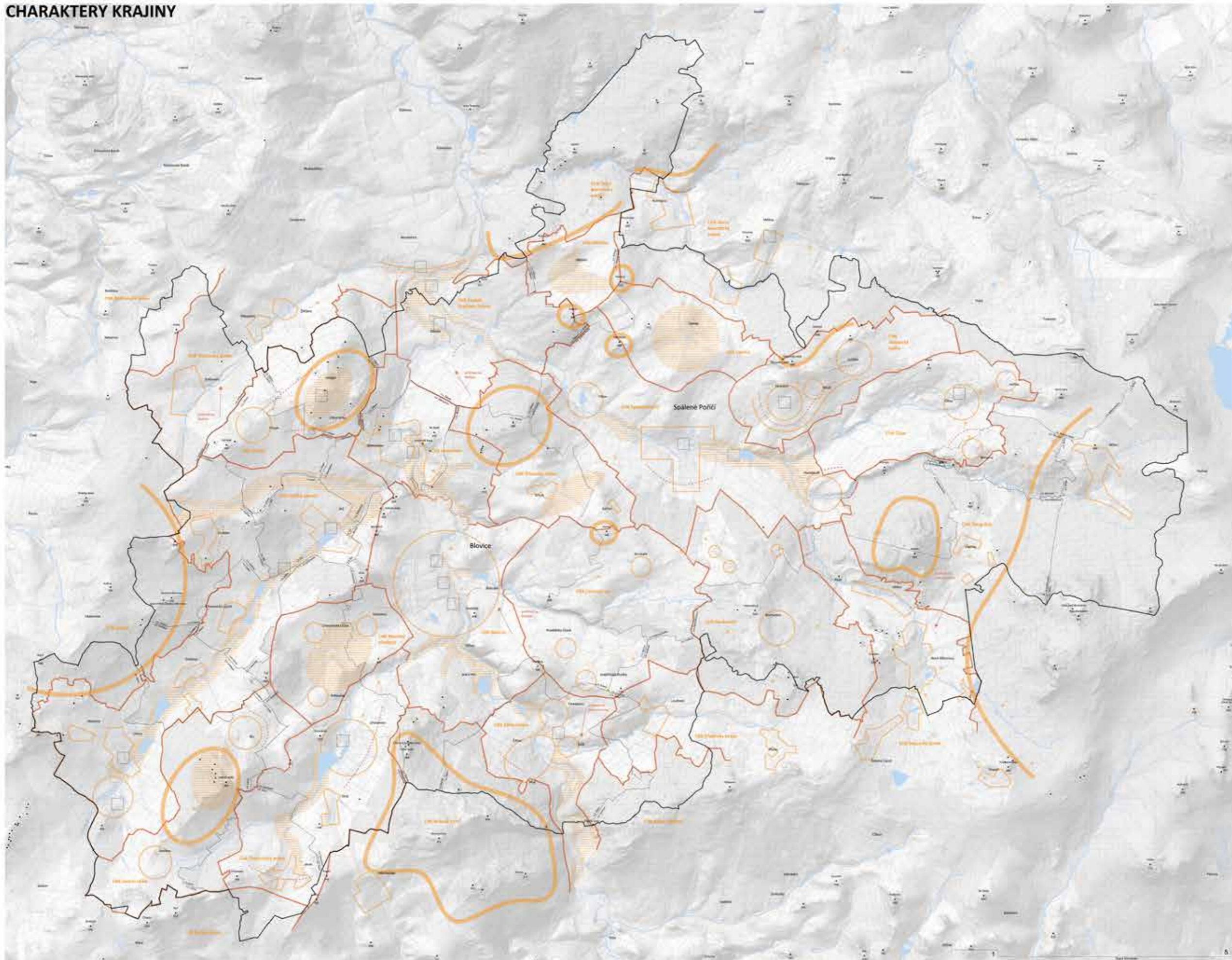

SEZNAM HLAVNÍCH VÝKRESŮ

(původní měřítko 1 : 25 000)

- 01. CHARAKTERY KRAJINY
- 02. HLAVNÍ VÝKRES
 - 02.1. VODA V KRAJINĚ
 - 02.2. OSÍDLENÍ V KRAJINĚ
 - 02.3. HOSPODAŘENÍ V KRAJINĚ
 - 02.4. HODNOTY A STRUKTURY V KRAJINĚ
- 03. ZMĚNY VE VYUŽÍVÁNÍ PLOCH
- 04. ZELENÁ INFRASTRUKTURA

CHARAKTERY KRAJINY

Všechny práva vyhrazeny.
Mapy jsou určeny k výstavbě a nezávislé na ostatních.
Všechny údaje jsou z roku 2018. Mapa je poskytnuta
v rámci poskytnutí a není zárukou.

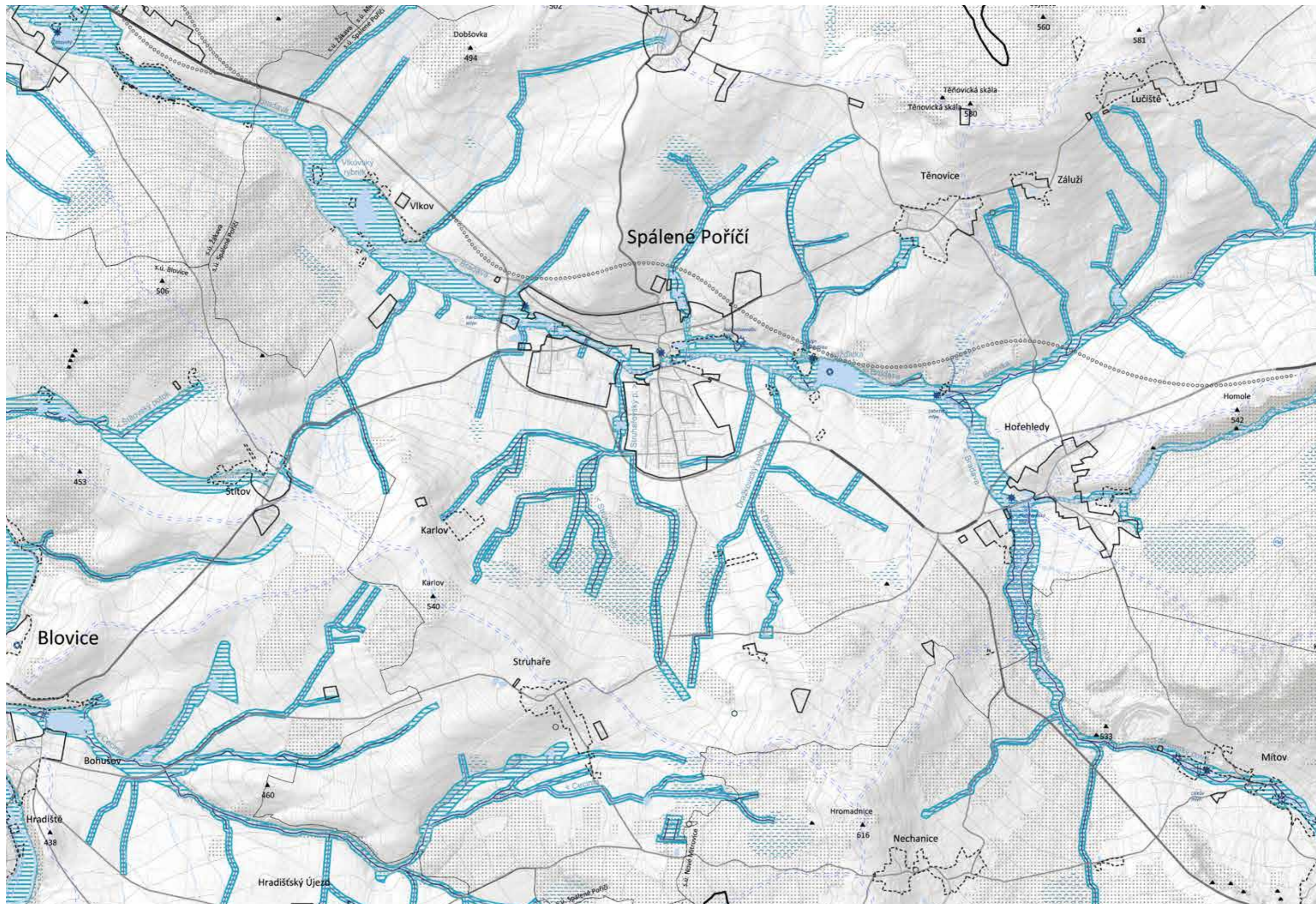
OBJEDNATEL: Město Blovice
GARANT: Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D., ČKA 0006
PROJEKT: Územní studie územní studie územní studie
AUTOROVNĚ: Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
YTM: Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.

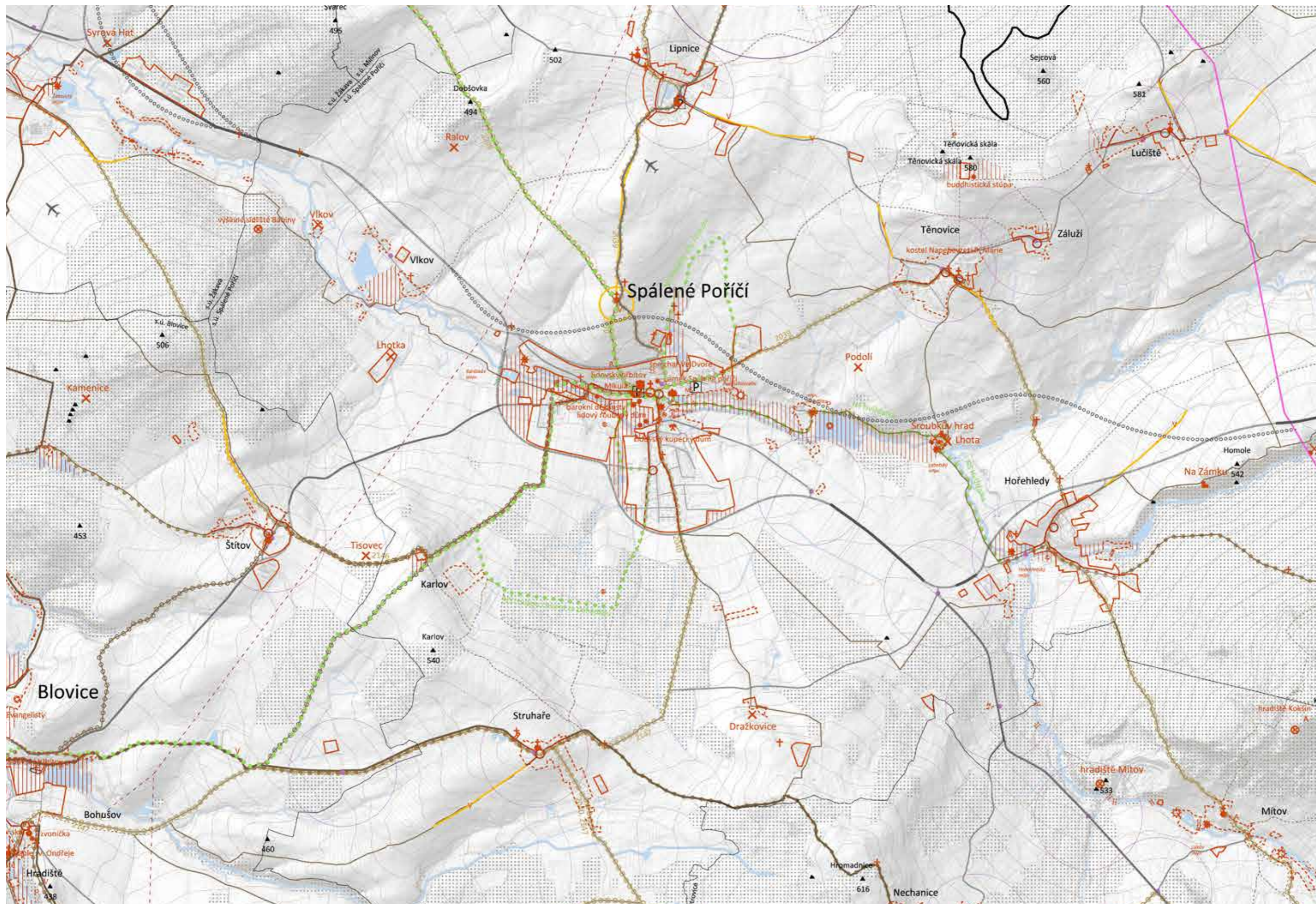
STUPNĚ: ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY
SPRÁVNÍHO OBLASTI
OBCE A NEKVALIFIKOVANÝ
BLOVICE
NÁVRH

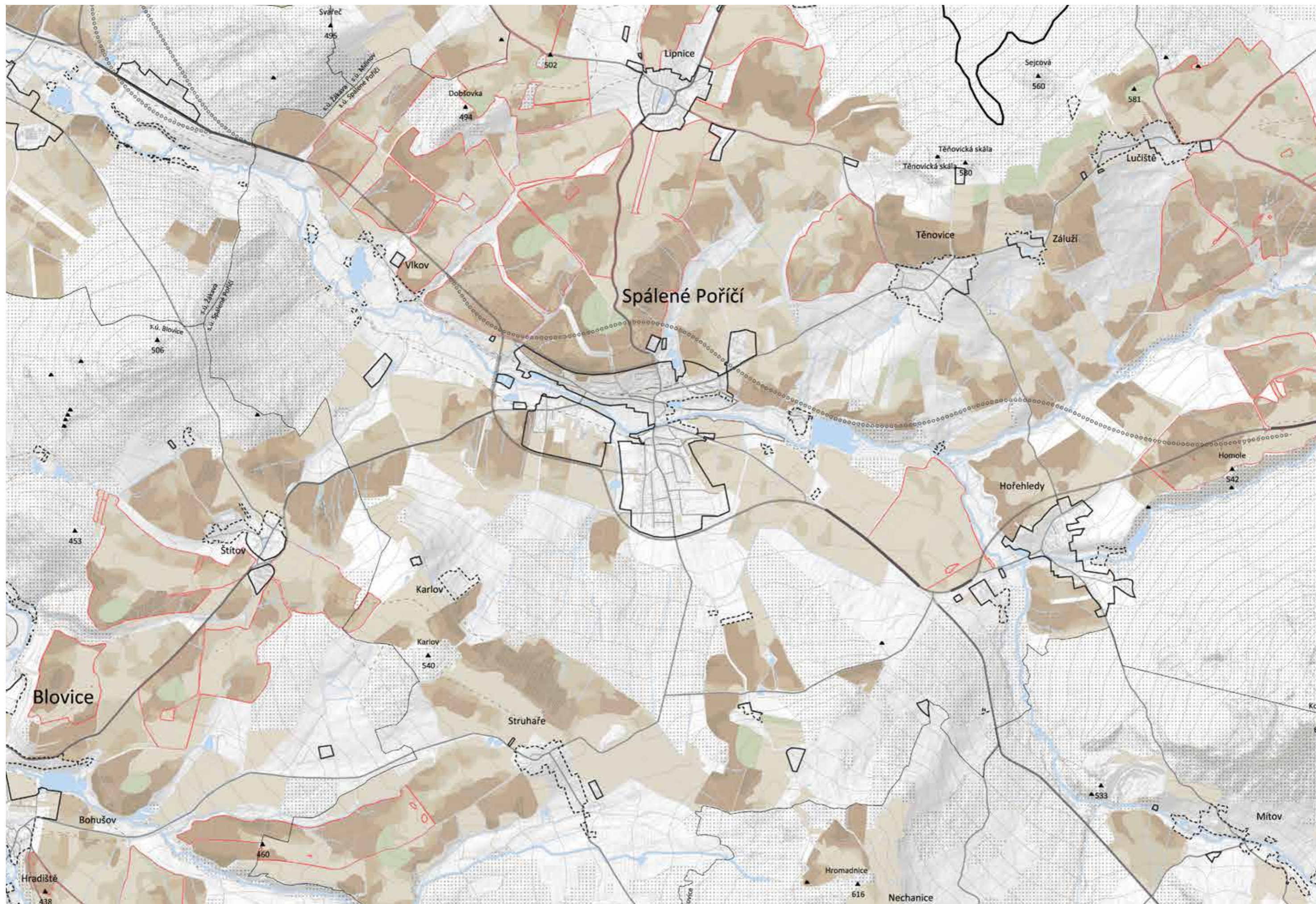
NÁZEV: CHARAKTERY KRAJINY

Č. VÝKRESU: 1
MĚŘÍTKO: 1:25 000
DATUM: 12/2018

HODNOTY A STRUKTURY V KRAJINĚ

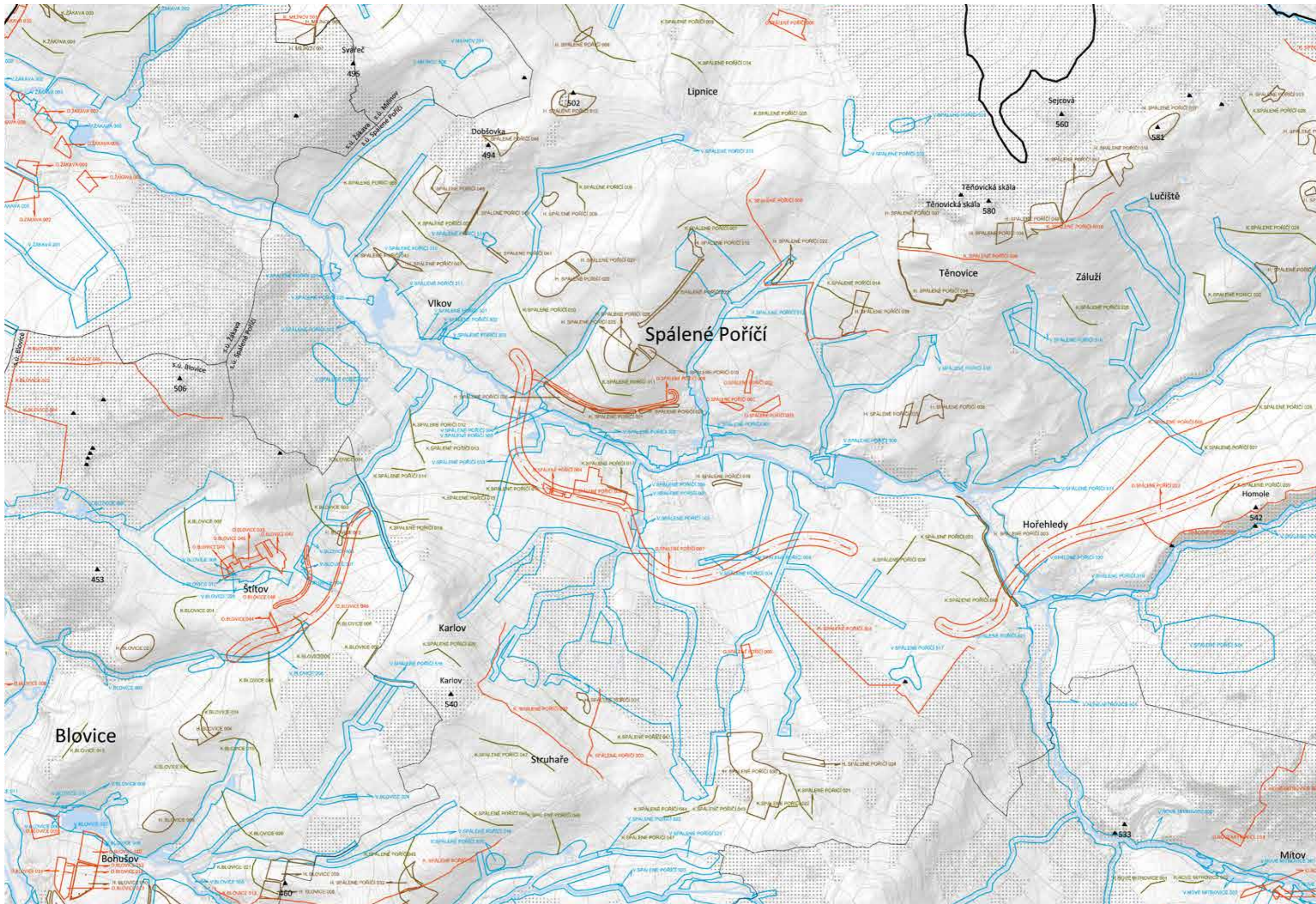
Všechny práva vyhrazena.
Mapa byla vytvořena výhradně pro účel studie.
Všechny údaje jsou zobrazeny s výhradní odpovědností autora studie.
Mapa byla vytvořena v roce 2018. Všechny údaje jsou zobrazeny s výhradní odpovědností autora studie.

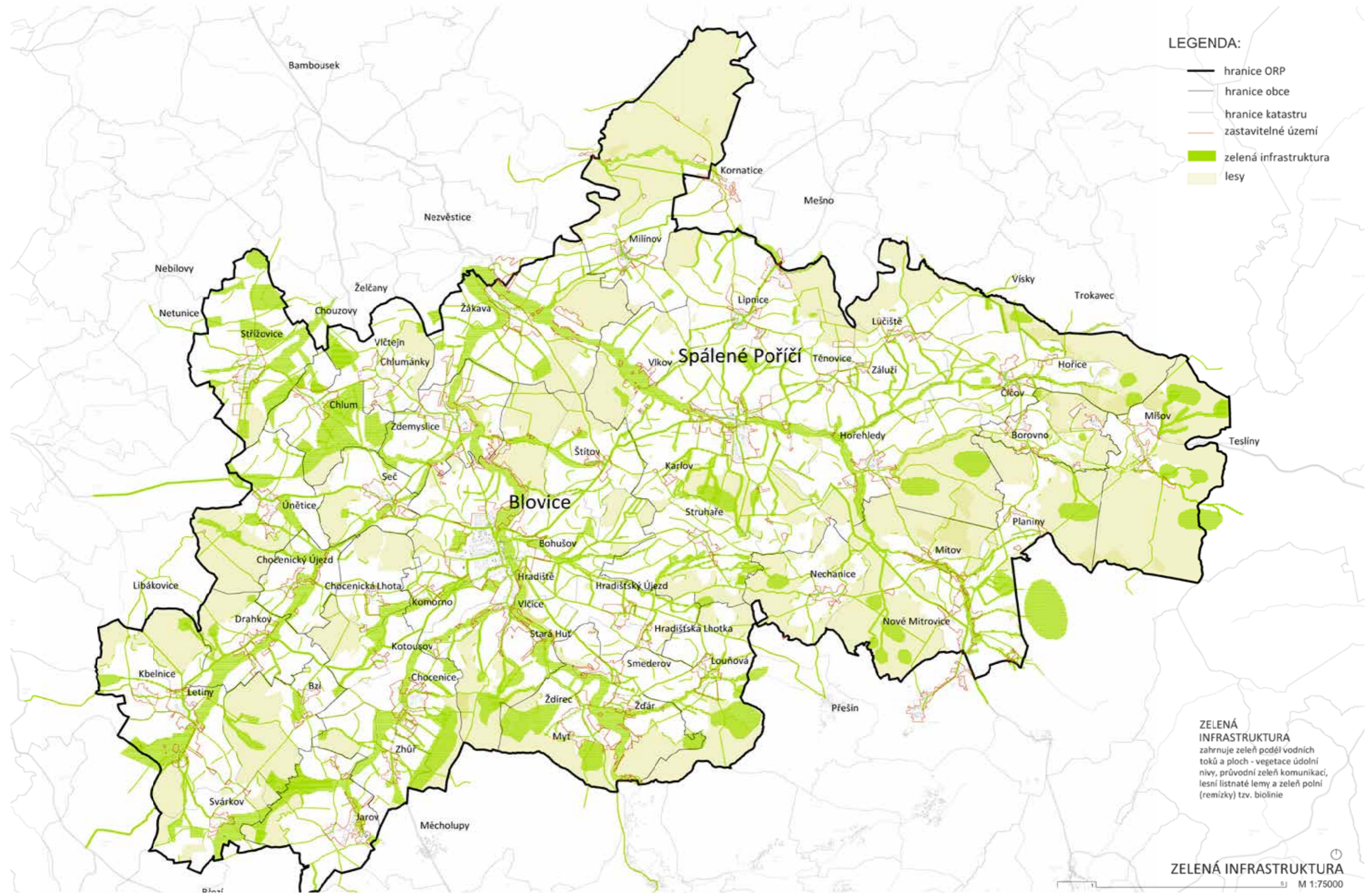
OSKRNATEL Miroslav Štěpánek
GARANT Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D., ČIA, DiP
PROJEKT Číslo: 12_1816, ver. 014 18.06.2018
AUTORSKÝ TÝM Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.
Ing. Miroslav Štěpánek, Ph.D.

STUPŇ ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY
SPRÁVNÍHO OBLASTI
BLÁVICE
NÁVRH

NÁZEV HODNOTY A STRUKTURY
V KRAJINĚ
VÝKRESU
Č. VÝKRESU 2.04
MĚŘÍTKO 1:25 000
DATA 12/2018

Tato práce je výsledkem řady projektů a přednášek na téma krajina, plánování krajiny v mé praxi. O nutnosti plánovat krajiny, která je základním prostorem pro život a všechny naše aktivity, jsem přesvědčena celý svůj profesní život.

Krajina, vztah krajiny a města, místo člověka a všech dalších tvorů a rostlin v krajině jsou totiž skutečným předmětem činnosti krajinářského architekta v rozsahu studia, které již probíhá na Fakultě architektury ČVUT v Praze.

Česká krajina byla po roce 1948 výrazně změněná. Ze změny vlastnických vztahů a následných zásahů se nevyléčila do dnešních dnů. Další změny po roce 1989 krajině rovněž moc nepomohly.

Územní plánování se krajinou zabývá ve své legislativní formě, na řešení důležitých detailů zde zatím není prostor. Urbanisté přijali myšlenku, že dle Evropské úmluvy o krajině je krajina pouze jedna a v ní leží všechna lidská díla.

Ale vztah mezi sídly, urbanisty a developery krajiny na straně jedné a krajinářskými architekty, obyvateli a krajinou na straně druhé je stále nevyrovnaný. Stále převládá pocit, že krajina je nekonečná a že ji lze dle lidských potřeb uspořádat a využívat.

Poslední roky sucha nám naznačují, že krajina ztrácí dech, nesnese všechny naše zásahy a aktivity. Dnes přichází doba bilance, v jakém stavu krajina je a jak naložit se zbytkem. Není to problém pouze český, je to problém celosvětový.

V České republice komplexní holistické plánování krajiny bohužel nemáme, známe pouze plány jednotlivých rezortů v krajině. Informace o krajině ve smyslu dnešní legislativy jsou dnes sumarizovány v územním plánování na úrovni Koncepce uspořádání krajiny.

Problémy s funkčností krajiny nás nutí hledat nová řešení. Řešením je mít jasno, jakou krajinu vlastně chceme a můžeme mít. Jako první krok může být Plán krajiny, který území profesionálně analyzuje ve všech důležitých vrstvách a vyhodnotí a navrhne priority a řešení ve smyslu místních potenciálů daného území ve spolupráci s dalšími odborníky.

This presentation is the outcome of numerous projects and presentations with a common topic namely the landscape planning in my day to day work. Throughout all my professional life I became persuaded about the necessity of landscape planning. In my view the landscape is a basic space for life and all our activities.

The landscape as defined by interrelation with a city and the place maintained by humans, as well as all other living things in the landscape is the primary subject and center of landscape architecture study in the scope taking place on the Faculty of Architecture CTU in Prague.

Following 1948, the Czech landscape changed radically. The result of new ownership of the land and the resulting intervention is tragic and remain unhealed to this very day. Additional changes which took place after the year 1989 damaged the land just as well.

The territorial planning works with the landscape in the basic form only. There is no room to process the important details. The urbanists accepted the idea of the European Landscape Convention that exists only one landscape including all results of human activity.

However, the correlation between the cities, urbanists and developers on one side and the landscape architects, population, and the landscape itself on the other side remains uneven to this very day. The common feeling calls for the landscape without limits and open for utilization according to our needs. During the recent dry years, the indication grows about the landscape becoming breathless being overloaded by our interventions. Today we face the need of paying out our bills for the damage we caused and how to deal with the remains. Needless to say, this is not just our (Czech) problem. The same is valid worldwide.

Unfortunately, the comprehensive planning of landscape in the Czech Republic is still missing. We can work only with the plans of separate government departments. The landscape data as specified by current legislation are summarized in the landscape arrangement as part of the territorial plan.

The lacking landscape functionality requires a permanent seek for new concepts. The solution calls for clarification of what kind of landscape we really want and what could we achieve. Perhaps the first step can be to work out a Landscape Plan professionally analyzing all important levels and suggesting solutions in accord with local potential of the given territory with the help of other professionals.

07

REFERENCE

SEZNAM FOTOGRAFIÍ A VYOBRAZENÍ

			str.
01	OBÁLKA	ARCHIV AUTORA	
	ÚVOD	ARCHIV AUTORA	07 - 11
02	PROFIL AUTORA	ARCHIV AUTORA	11 - 13
03	NOVÉ NÁMĚTY PRO PLÁNOVÁNÍ KRAJINY	ARCHIV AUTORA	15 - 23
04	VYBRANÉ PRÁCE		
	1 Vestec u Prahy	ARCHIV AUTORA	28 - 51
	2 Spálené Poříčí	ARCHIV AUTORA	52 - 103
	3 Zbiroh	ARCHIV AUTORA	104 - 113
	4 Kostelní Lhota	ARCHIV AUTORA	114 - 125
	5 Červené Poříčí	ARCHIV AUTORA	126 - 135
	6 Plasy	ARCHIV AUTORA	136 - 143
	7 Park Sv. Jiří, Plzeň	ARCHIV AUTORA	144 - 155
	8 Příbram	ARCHIV AUTORA	156 - 167
	9 Kadaň	ARCHIV AUTORA	168 - 183
	10 Blovice	ARCHIV AUTORA	184 - 230
	ZÁVĚR	ARCHIV AUTORA	240 - 241

LITERATURA A PODKLADY

ALLEN, Stan: points+lines, diagrams and projects for the city, Princeton Architectural Press, 1999

APPLETON, Jay: The experience of landscape, John Wiley&Sons. Ltd., 1975

BLACKBOURN, David: Podmaňování přírody: voda, krajina a vytváření moderního Německa. Praha: BB/art, 2009,

CORNER, James;S.MACLEAN, Alex: Taking measures Across the American Landscape, Yale University Press, 1996

CORNER, James: Recovering Landscape, Princeton Architectural Press, 1999

DEJMAL, Ivan: Prostor k úvaze, Studio JB, Praha, 2008

DOSTALÍK, Jan: Organická modernita, ekologicky šetrné tendence v československém urbanizmu a územním plánování (1918 – 1968)

FANTA, Josef; PETŘÍK, Petr: Povodně a sucho, krajina jako základ řešení, Botanický ústav AV ČR, Průhonice, 2014

HÁJEK, Pavel: Jde pevně kupředu naše zem, Malá Skála, Praha, 2008

HÁJEK, Pavel: Česká krajina a baroko, Malá Skála, Praha, 2003

HUBA, Mikuláš: Svet na jedno použitie? My v kríze, kríza v nás, STUŽ, Bratislava, 2010

JACOBS, Jane: Smrt a život amerických velkoměst, MOX NOX, Praha, 2013

JEHLÍK, Jan: Obec a sídlo, O krajině, urbanizmu a architektuře, Ausdruck Books, Praha, 2013

KUČERA, Petr a kol.: Důsledky a rizika nedodržování Evropské úmluvy o krajině, MENDELU, Brno, 2014

KYSELKA, I. Boj o krajinný plán. Krajinné a územní plánování – společně nebo zvlášť? Zahrada – park – krajina. 2003, č. 3, s. 2–8.

LAPKA, Miloslav: Úvod do sociologie krajiny, Karolínium, Praha, 2008

MCHARG, Ian L.: Design with nature, John Wiley&Sons. INC, New York, 1992

LYNCH, Kevin.: Obraz města, BOVA POLYGON, Praha, 2004

KOUCKÝ, Roman, Elementární urbanismus, habilitační spis, 2005

PEDROLI, Bas; GOODMAN, Tessa: Landscape as a project, Libria, Roma, 2010

ROUSE, David C.: Green infrastructure A landscape approach, APA, Chicago, 2013

RÝPAR, Vít: Venkov I. Architektura, ČVUT, 2015

SALZMANN, Klára: Plán krajiny obce Vestec, 2014

SALZMANN, Klára; GOGOLÁK, Ivan; KOVAŘÍKOVÁ, Jitka; ŠRÁMKOVÁ, Iva; SKŘIVANOVÁ, Zuzana; LEDVINA, Vladimír: Územní studie krajiny ORP Blovice. Blovice, Česká Republika, 2018

SALZMANN, Klára: Obnova krajiny města Spálené Poříčí, 2010

SALZMANN, Klára; JENÍKOVÁ, Eva; SKŘIVANOVÁ, Zuzana: Koncepce krajiny obce Kostelní Lhota, 2018

SALZMANN, Klára a kol: Zelená páteř města Příbram, 2015

SALZMANN, Klára a kol: Krajinný plán města Zbiroh, 2016

SALZMANN, Klára a kol: Systém sídelní zeleně města Kadaň, 2016

SÁDLO, Jiří: Krajina jako interpretovaný text, VESMÍR 77, únor 1998

SEMANČÍKOVÁ, Eva: Landscape policy in the Czech Republic, JČU, České Budějovice, 2019

SCHAMA, Simon: Krajina a paměť, ARGO, Dokořán, 2007

SIEGEL, Seth M.: Budiž voda, Aligier, 2016

SKLENIČKA, Petr: Základy krajinného plánování, Praha 2003

STIBRAL, Karel: O malebnu, Estetika přírody mezi zahradou a divočinou, Dokořán, Brno, 2011

VALENTA, Josef: Scénologie krajiny, KANT, Praha, 2008

WALDHEIM, Charles: Landscape as Urbanism, Princeton University Press, 2016

Evropská úmluva o krajině, Florencie, 2000, www.mzp.cz

